

แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

นายทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR ASEAN STUDIES CURRICULUM IMPLEMENTATION IN ELEMENTARY SCHOOL UNDER ON THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

Mr. Tuchcha Parakawong Na Ayutthaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน

โดย

นายทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

สาขาวิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร)

มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความดูแลเอาใจใส่และให้ความสนใจจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยศวีร์ สายฟ้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี อาจารย์คอยให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความรักความเมตตา และความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ภาวินี โสธายะเพ็ชร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อาจารย์ ดร. ดวงหทัย โฮมไชยวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับแก้ไขเครื่องมือจนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสมบูรณ์และมีคุณภาพ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์ อาจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน และคุณครูทวิช ลักษณะสง่า ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลวิจัยทั้ง ๑๕๑ โรงเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือและอนุญาตให้เก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณคุณครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ที่ให้ความกรุณาและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย คือ คุณปู่สมชาย ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และ คุณย่าทองอยู่ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ที่ให้การสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการศึกษาจนผู้วิจัยจบการศึกษา ตลอดจนให้กำลังใจ และคำแนะนำด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสมศักดิ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และคุณแม่สุปราณี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ผู้เป็นบุพการีผู้ให้กำเนิด ที่ให้ความรักความห่วงใย คอยเป็นกำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	1
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน.....	12
1.1 ความเป็นมา.....	12
1.2 วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน.....	12
1.3 หลักการพื้นฐานของความร่วมมืออาเซียน.....	13
1.4 กฎบัตรอาเซียน.....	14
1.5 การพัฒนาด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม.....	18
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร.....	19
2.1 ความหมายของหลักสูตร.....	19
2.2 ความสำคัญของหลักสูตร.....	22

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร	24
2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	26
3. การใช้หลักสูตร.....	30
3.1 การเตรียมความพร้อม	33
3.2 ด้านการบริหารหลักสูตร	33
3.3 การจัดการเรียนการสอน.....	34
3.4 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	35
4. หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ใช้ในระดับประถมศึกษา.....	37
4.1 แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา.....	37
4.2 หลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Source book).....	41
4.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับอาเซียนศึกษา.....	44
5. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา	50
5.1 การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	50
5.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ.....	51
5.3 การจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม	51
5.4 การจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	51
5.5 การจัดการกิจกรรมเสริมที่เป็นกิจกรรมสถานศึกษา	53
6. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา	53
6.1 วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture).....	54
6.2 วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method).....	55
6.3 วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion).....	56
6.4 วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip).....	58

6.5	วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)	60
6.6	วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method)	63
6.7	วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)	64
6.8	วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)	66
6.9	วิธีสอนแบบโครงการ (Project)	68
6.10	วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)	74
7.	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีวศึกษา	76
7.1	ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน	76
7.2	ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	82
7.3	ขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้	83
7.4	หลักฐานการเรียนรู้ประเภทต่างๆ	91
7.5	เกณฑ์การประเมิน (Rubric) และตัวอย่างชิ้นงาน (Example)	92
7.6	การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	101
7.7	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาชีวศึกษา	102
8.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	112
8.1	งานวิจัยกลุ่มการเรียนการสอน	112
8.2	งานวิจัยกลุ่มการรับรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษา	118
8.3	งานวิจัยกลุ่มบทบาท / ความร่วมมือของประชาคมอาชีวศึกษา	121
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	123
1.	แบบแผนการวิจัย	123
2.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	127
3.	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	128
4.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	145

5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	148
6.เกณฑ์การแปลผล	150
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	153
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	153
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น สภาพ และปัญหา การใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา.....	158
ด้านการเตรียมความพร้อม	158
ด้านการบริหารหลักสูตร.....	160
ด้านการจัดการเรียนการสอน	163
ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	178
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา.....	179
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	205
สรุปผลการวิจัย.....	206
อภิปรายผลการวิจัย.....	220
ข้อเสนอแนะ	226
รายการอ้างอิง	228
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	232
ภาคผนวก ข รายงานผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการใช้ หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	234
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	236
ภาคผนวก ง รายชื่อและข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	253
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	276

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การประเมินโครงการตามสภาพจริง.....	73
ตารางที่ 2 รูปแบบการสร้างเกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น.....	100
ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างเกณฑ์การประเมินแบบภาพรวมสำหรับการเขียนเรียงความ	101
ตารางที่ 4 ข้อมูลโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดและภูมิภาค ของโรงเรียน.....	128
ตารางที่ 5 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 1.....	132
ตารางที่ 6 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 1.....	133
ตารางที่ 7 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 2.....	135
ตารางที่ 8 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 3.....	137
ตารางที่ 9 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 3.....	139
ตารางที่ 10 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสัมภาษณ์.....	144
ตารางที่ 11 หลักเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น.....	151
ตารางที่ 12 หลักเกณฑ์การวัดระดับของปัญหา.....	151
ตารางที่ 13 หลักเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นอ้างอิงจากค่าอันตรภาคชั้น.....	152
ตารางที่ 14 หลักเกณฑ์การวัดระดับของปัญหาอ้างอิงจากค่าอันตรภาคชั้น.....	152
ตารางที่ 15 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	156
ตารางที่ 16 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการ เตรียมความพร้อม.....	159
ตารางที่ 17 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการเตรียมความ พร้อม.....	160
ตารางที่ 18 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้าน การบริหารหลักสูตร.....	162

	หน้า
ตารางที่ 19 ข้อมูลการปฏิบัติและระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	164
ตารางที่ 20 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านความรู้.....	166
ตารางที่ 21 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านทักษะ/กระบวนการ.....	167
ตารางที่ 22 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านเจตคติ.....	169
ตารางที่ 23 วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา.....	171
ตารางที่ 24 เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตาม เป้าหมายของหลักสูตร.....	175
ตารางที่ 25 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้าน การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร.....	178

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ	37
แผนภูมิที่ 2 แบบแผนการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	126
แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	141
แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์.....	145
แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	147
แผนภูมิที่ 6 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาที่ 1 ในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	182
แผนภูมิที่ 7 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาที่ 2 ในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	183
แผนภูมิที่ 8 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาที่ 3 ในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	184
แผนภูมิที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1.....	187
แผนภูมิที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 2.....	188
แผนภูมิที่ 11 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3.....	189

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้ง 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย มีการลงนามที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ต่อมาประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไนเข้าร่วมในปี พ.ศ.2527 ประเทศเวียดนามเข้าร่วมในปี พ.ศ.2538 ประเทศลาวและประเทศพม่าเข้าร่วมในปี พ.ศ.2540 และประเทศกัมพูชาเข้าร่วมในปี พ.ศ.2542 จึงมีสมาชิกรวมกัน 10 ประเทศ เพื่อร่วมกันส่งเสริมความร่วมมือทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ มีกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร โดยมีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย 3 ประชาคมซึ่งเปรียบเสมือน 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยโครงสร้างและกลไก การ ดำ เนิน ง า น ของ อ า เซียน เป็น ไป ต าม ก ฎ บั ต ร อ า เซียน

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนผ่านจากสภาวะแห่งความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพ ความ มั่น ค ง และ ค วาม ร ่วม มื อ อ ย ่าง ไ ก ลั ชี ด ใน ปี จ ุ บั น จากการรวมตัวทางเศรษฐกิจอาเซียน ในปัจจุบันมีการเน้นไปที่การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นอย่างมาก ซึ่งการรวมตัวกันเป็นตลาดเดียวจะทำให้การค้าการลงทุนภายในภูมิภาคนั้น เป็นไปอย่างเสรี การเก็บภาษีศุลกากรก็จะมีอัตราน้อยลง ทำให้หลายประเทศอาจวิตกกังวลว่า ผลจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนนั้นจะทำให้แต่ละประเทศมีรายได้ลดลง ซึ่งถ้าหากประเทศใดมียุทธศาสตร์ และนโยบายที่อาศัยข้อได้เปรียบจากการเปิดเสรีทางการค้า แม้รัฐจะมีรายได้จากภาษีศุลกากรลดลง แต่รัฐจะเก็บภาษีทางอื่นได้มากขึ้น เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น และแม้จะมีการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง แต่หากมองในแง่ดีเราจะได้ใช้สินค้าในราคาที่ถูกลง รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตก็จะมีราคาที่ต่ำลงด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การปรับ ปรุง และการใช้โอกาสทางเศรษฐกิจทั้งจาก ภาครัฐและเอกชนว่าจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคต่อเมื่อประเทศสมาชิกปรับนโยบายและโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้ากับกติกาการค้าใหม่ ๆ ที่ต้องการให้ปัจจัยการ

ผลิตเพิ่มมากขึ้นเพราะวัตถุดิบมีราคาถูกลง แรงงานมีฝีมือสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกขึ้นทำให้แรงงานต้องแข่งขันกันเพื่อเพิ่มทักษะ รวมถึงกตีกาการลงทุนและการเคลื่อนย้ายทุนที่จะมีความเป็นสากลเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากขึ้น

(เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559)

ศศิประภา ชัยประสิทธิ์ และ ชีริน เซ็นเสถียร (2553) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญที่ประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องการมุ่งไปสู่การสร้างความร่วมมือในการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนกลายเป็น “ตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน” ที่มีการเคลื่อนย้ายของเงินทุน สินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานที่มีฝีมือระหว่างประเทศสมาชิกได้โดยเสรี (2) การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ทั้งทางด้านวัตถุดิบ ต้นทุน คุณภาพสินค้า กิจกรรมทางการตลาด การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และทักษะความรู้รวมถึงกระบวนการผลิตและบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ ในเวทีระดับโลก (3) ช่วยให้เกิดการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกอาเซียนให้มีความใกล้เคียงกัน ทั้งทางด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ระบบการศึกษา รูปแบบการบริการทางด้านสาธารณสุข และมาตรฐานการดำรงชีวิต (4) ส่งเสริมให้อาเซียนสามารถรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกได้อย่างไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบอันเนื่องมาจากการมีอำนาจในการต่อรองที่เพิ่มสูงขึ้นจากการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิก

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน ซึ่งตั้งแต่ที่เริ่มมีการจัดตั้งอาเซียน ได้มีการจัดประชุมด้านการศึกษาก่อนครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ.2518 ชื่อว่า ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities จากนั้นก็มีการผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษา ทำให้การศึกษาของอาเซียนมีลักษณะเป็นทางการ มีผลในเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติมากขึ้น มีการประชุมของผู้นำในระดับรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนด้านการศึกษาก่อนครั้งแรกเรียกว่า “Meeting of ASEAN Ministers of Education” ซึ่งจัดในเดือนธันวาคม พ.ศ.2520 การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 1 ได้ถูกจัดขึ้นในลักษณะคู่ขนานไปกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครั้งที่ 41 ณ ประเทศสิงคโปร์ และในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ได้ผลักดันเรื่อง “การศึกษา” ให้เป็นเรื่องหลักสำหรับการประชุม เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญในการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นหุ้นส่วนกันด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชาติปีไทยและสามารถอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาและรวมตัวกันได้อย่างลงตัว อีกทั้งมีความเอื้ออาทร และตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติที่จะเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค การจัดการศึกษาในอาเซียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็ง ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก (ว.อำพรณ, 2555) ในปี พ.ศ.2558 เป็นปีที่ประชาคมอาเซียนมีผลอย่างสมบูรณ์ตามข้อตกลงที่ประเทศสมาชิกได้ลงนามร่วมกันในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ส่งผลให้ประเทศสมาชิกประชาคมจำนวน 10 ประเทศต้องดำเนินให้เป็นไปตามข้อตกลงที่วางเอาไว้ ซึ่งประกอบด้วยสามเสาหลัก (pillars) ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community - ASCC) จากกฎบัตรอาเซียนดังกล่าว

ได้นำไปสู่การกำหนดแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนครอบคลุมทั้ง 3 เสาหลักสำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio – Cultural Community) ได้กำหนดให้การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยถือว่าการพัฒนามนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรในภูมิภาค จึงกำหนดให้มีการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในภูมิภาค

ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชากรในประชาคมให้มีคุณภาพที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม การศึกษาไทยจึงได้รับผลกระทบจากการสร้างนโยบายการสร้างประชาคมอาเซียน ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมพร้อมและปรับตัวทางด้านการศึกษา ตลอดจนหลักสูตร และการสอนให้มีความพร้อม ที่จะพัฒนาเด็กเยาวชน และประชาชนคนไทยให้มีความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ และทักษะต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายในวิถีทางที่สอดคล้องกับข้อตกลงที่กำหนดในกฎบัตรอาเซียน อย่างไรก็ตามภายหลังปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเป็นนานาชาติในวงกว้างมากขึ้น ดังนั้น จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าในด้านการศึกษา หลักสูตรและการสอนต้องมีความทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลงและให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะการทำงาน และคุณลักษณะต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมอาเซียนต่อไป (จุไรศิริ ชูรักษ์, 2557) ในช่วงปลายปี พ.ศ.2558 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ สำหรับการเตรียมความพร้อมจะต้องมีการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพของประชากร การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นประชากรของประเทศนั้น นับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง ที่จำเป็นจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องในทุกระดับชั้น (สุนทร สันธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาที่จะเป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนของนักเรียนซึ่งจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในการศึกษาเล่าเรียนระดับที่สูงขึ้นต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในฐานะเป็นหน่วยงานซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดจุดเน้นของ สพฐ. ข้อที่ 8 “นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมพหุวัฒนธรรม (ASEAN Community)” เพื่อเตรียมเยาวชนไทยให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน มีสมรรถนะสำคัญในการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน และเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของพลเมืองไทย และตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและตลาดโลก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของประชาคมอาเซียนและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2527) และนอกจากนี้ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังได้มีการนำเสนอหลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องของอาเซียนที่

เรียกว่า หลักสูตรแกนกลางอาเซียน หรือ ASEAN Curriculum Sourcebook ซึ่งเป็นคลังข้อมูลที่ครูทั่วทั้งอาเซียนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยหลักสูตรถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาประเภทใดและระดับใดก็ดี จะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วย Fred N. Finley ซึ่งเป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้กล่าวเน้นความสำคัญของหลักสูตรว่า “หลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องนำทางให้เด็กไปสู่จุดมุ่งหมาย หลักสูตรไม่ใช่เป็นแต่เพียงแนวทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังรวบรวมรายการและปัญหาต่างๆ ไว้อีกด้วย หลักสูตรไม่ใช่เนื้อหาวิชาแต่เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่นำเข้ามาในโรงเรียน” ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีความสำเร็จ ลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษา (บุญเลี้ยง มุมทอง, 2553) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้ประกาศนโยบายเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งได้มีการประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบัน ทศบาล มหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชน ในการร่วมกันกำหนดคุณลักษณะเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียน และจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาออกมา ภายใต้ชื่อ “แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา” ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน และความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน (2) ด้านทักษะกระบวนการ ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะพื้นฐาน (3) ด้านเจตคติ ประกอบด้วย การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตยสันติวิธี ความรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ภูมิใจในความเป็นไทยและอาเซียน ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา และตระหนักในความเป็นอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554a) ซึ่งแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอออกมานี้สถานศึกษาต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้แนวทางที่หลากหลาย

โดยเมื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา ร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เกี่ยวกับประเด็นสำคัญและวิเคราะห์ความสอดคล้องของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน กับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่ามีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอาเซียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ มาตรฐาน ส.4.2 ตัวชี้วัดข้อที่ 2 บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป แต่ถ้าศึกษาให้ดีแล้วนั้น ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอออกมานั้น ไขว่าการสอนอาเซียนศึกษาสามารถทำได้

แต่ในเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ครูผู้สอนในระดับชั้นอื่น ๆ ยังสามารถสอนและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนได้ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยสามารถใช้วิธีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยบูรณาการในโครงสร้างรายวิชาที่มีอยู่แล้วหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรืออาจทำในรูปแบบของรายวิชาเพิ่มเติมอาเซียนศึกษาโดยการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้วนำมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชาและนำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ หรืออาจจัดเป็นรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายอาเซียนศึกษา ก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน ซึ่งจากแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษาที่กระทรวงศึกษาได้นำเสนอออกมานั้น แต่ละสถานศึกษาก็มีการนำไปประยุกต์ใช้ในทิศทางและรูปแบบที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในระหว่างการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

หากพิจารณาให้ดีแล้วจากที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปในข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานทุกภาคส่วนล้วนตื่นตัวกับ การเตรียมความพร้อมเด็กไทยสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หน่วยงานทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา มีการนำเสนอนโยบาย หลักสูตร เอกสาร คู่มือต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเพื่อเป็นตัวช่วยเบื้องต้นสำหรับให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและในชั้นเรียน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา และจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาของไทยนั้น จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาของไทยในระดับต่าง ๆ นั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรซึ่งมีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายประการ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน เป็นต้น ดังผลการวิจัยของ กฤตยาพร ช่างปั้น (2558) ที่ได้มีการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดงบประมาณในการจ้างบุคลากรด้านภาษาอาเซียน เช่น ภาษาพม่า ภาษามาเลเซีย ภาษาลาว ๆ ที่จะนำมาจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีสื่อ และแหล่งเรียนรู้อาเซียนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาเซียนไม่เพียงพอ และ จากการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการสอนศิลปะของอาเซียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ศิลปะศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม ของ วริษฐาสง่าวรงค์ (2556) พบว่า ครูผู้สอนศิลปะส่วนใหญ่จัดการสอนแบบบูรณาการเรื่องอาเซียน แต่ยังไม่มีความรู้ด้านงานศิลปกรรมของอาเซียน เนื่องจากขาดแหล่งข้อมูล และขาดคำแนะนำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญต่อการสอนศิลปะของอาเซียนโดยใช้ศิลปะศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ควรมีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะที่มีความแตกต่างหลากหลายในอาเซียน มีความชื่นชมและยอมรับคุณค่างานศิลปะของอาเซียน 2) ด้านเนื้อหาสาระ ควรเป็นเรื่องรูปแบบและประเภทของงานศิลปะ อิทธิพลทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ 3) ด้านการจัดกิจกรรม ควรมีการอภิปรายถึงแหล่งที่มาของงานศิลปะ อิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการสร้างงานศิลปะ การสร้างสรรค์งานศิลปะโดยกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับประเพณี และวัฒนธรรมของอาเซียน และควรมีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์งานศิลปะโดยใช้เทคนิควิธีการจากงานศิลปะของอาเซียน 4) ด้านสื่อการสอน ควรมีภาพตัวอย่างงานศิลปะ หนังสือภาพประกอบ แบบจำลอง การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอก

สถานที่ การใช้สื่อมัลติมีเดีย และการใช้สื่อประเภทเกม 5) ด้านการวัดประเมินผล ควรมีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับในความหลากหลายทางศิลปะ วัฒนธรรมทั้งไทยและอาเซียน

และจากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน ระดับประถมศึกษา ของ สมพงษ์ จิตระดับ และ ยศวีร์ สายฟ้า (2556) ที่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับน้อยในทุก ๆ รายการ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประเทศอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับการเมืองความมั่นคงของประเทศอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับปฏิญญาว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Asian Connectivity) ความรู้เกี่ยวกับการเปิดเสรีอาเซียนด้านการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาในอาเซียน และความรู้เกี่ยวกับโอกาสด้านตลาดแรงงานในอาเซียน และจากงานวิจัยชิ้นเดียวกันยังมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียนซึ่งพบว่า ผู้บริหารได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาไว้ในประเด็นที่น่าสนใจ คือ กระบวนการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้แต่ละสถานศึกษาก็มีวิธีการนำไปใช้ที่แตกต่างกันยกตัวอย่าง เช่น บางสถานศึกษาจะมีการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หรือบางโรงเรียนส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้จากประเทศอาเซียนสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่างๆ ซึ่งนับว่าเป็นการบูรณาการอาเซียนศึกษาเข้าไปในรายวิชาต่างๆ โดยสิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มา มีลักษณะเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอมากว้าง ๆ แล้วปล่อยให้โรงเรียนมาประยุกต์ใช้เอง กล่าวคือให้โรงเรียนพิจารณาดำเนินการเอง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในแต่ละโรงเรียนดำเนินการกันไปกันคนละทิศคนละทางไม่เป็นเอกภาพไปในแนวทางเดียวกัน และยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจากผลการวิจัยทุก ๆ ผลการวิจัยในข้างต้นล้วนสะท้อนให้เห็นว่าการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาว่ายังเกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เนื่องด้วยสาเหตุหลายประการ (พัชรวาลย์ วงศ์บุญสิน และคณะ, 2556)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากความสำคัญของหลักสูตรอาเซียนศึกษา สภาพ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ที่มีผลการวิจัยสะท้อนปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่พบว่า ขอบเขตของหลักสูตรอาเซียนศึกษากว้างจนเกินไปจนทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปปรับใช้ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เกิดปัญหาด้านครูผู้สอน และปัญหาด้านผู้เรียน ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยต่าง ๆ ตลอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัญหาและการนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา ยังไม่มีผู้ใดเคยทำมาก่อนและยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน และสังเคราะห์นำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อจะได้เกิดความชัดเจนและเป็นทางเลือกให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป จะเกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติ นำไปปรับใช้และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันจนนำมาสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา มีแนวทางการนำไปใช้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ในระดับประถมศึกษา
2. เพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือครูผู้สอนอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมดที่อยู่ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ในโครงการนี้กระจายอยู่ครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาคของประเทศไทย และประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

1. การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน คือ

1.1 ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนละ 1 คน

1.2 ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนละ 1 คน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนระดับประถมศึกษา และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สำคัญในการใช้หลักสูตร คือ

2.1 การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร

2.2 การบริหารหลักสูตร

2.3 การจัดการเรียนการสอน

2.4 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3. เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจะเน้นศึกษาเฉพาะมุมมองความคิดเห็นของครูผู้สอนเท่านั้น ซึ่งครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรอาเซียนศึกษา หมายถึง หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีจุดมุ่งหมายในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเรียนระดับประถมศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านทัศนคติ เจตคติ

การใช้หลักสูตร หมายถึง การใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยงานหลัก 4 งาน คือ

1. ด้านการเตรียมความพร้อม

1.1 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 การบริการวัสดุหลักสูตร หมายถึง การให้บริการของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาขึ้นมา โดยวัสดุหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวกและช่วยเหลือครูในแต่ละโรงเรียน

1.3 การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ การบริการห้องสอนวิชาอาเซียนศึกษา การให้บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน

2. ด้านการบริหารหลักสูตร เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล อันได้แก่ผู้บริหาร และคณะครู เป็นต้น ในการที่จะนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยมีรายละเอียด 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

2.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน การจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา การกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยมีการวางแผนและจัดทำล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

2.2 การดำเนินงานตามแผน เป็นการดำเนินงานตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดเอาไว้ อย่างเป็นขั้นตอน

2.3 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในลำดับต่อไป

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษา

3.1 การจัดทำแผนการสอนอาชีวศึกษา หมายถึง การวางแผนแนวทางในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาของครู โดยจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายช่วยให้ข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตรลดลง และประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การคัดเลือกเทคนิคและวิธีสอน ของครูเพื่อให้ตอบสนองต่อเจตนารมณ์หรือเป้าหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ได้กำหนดไว้

3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการได้มาซึ่งข้อมูลในการชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

4. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4.1 การจัดงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณให้กับครูผู้สอนเพื่อนำมาใช้ในการสอนอาชีวอาชีวศึกษา

4.2 การใช้อาคารสถานที่ หมายถึง การให้บริการอาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการสอนอาชีวศึกษา

4.3 การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร หมายถึง การฝึกอบรมให้กับครูขณะที่กำลังดำเนินการใช้หลักสูตรเพราะขณะที่ใช้หลักสูตรจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ดังนั้นเมื่อใช้หลักสูตรผ่านไประยะหนึ่งจึงต้องมีการจัดการอบรมเพื่อช่วยครูในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

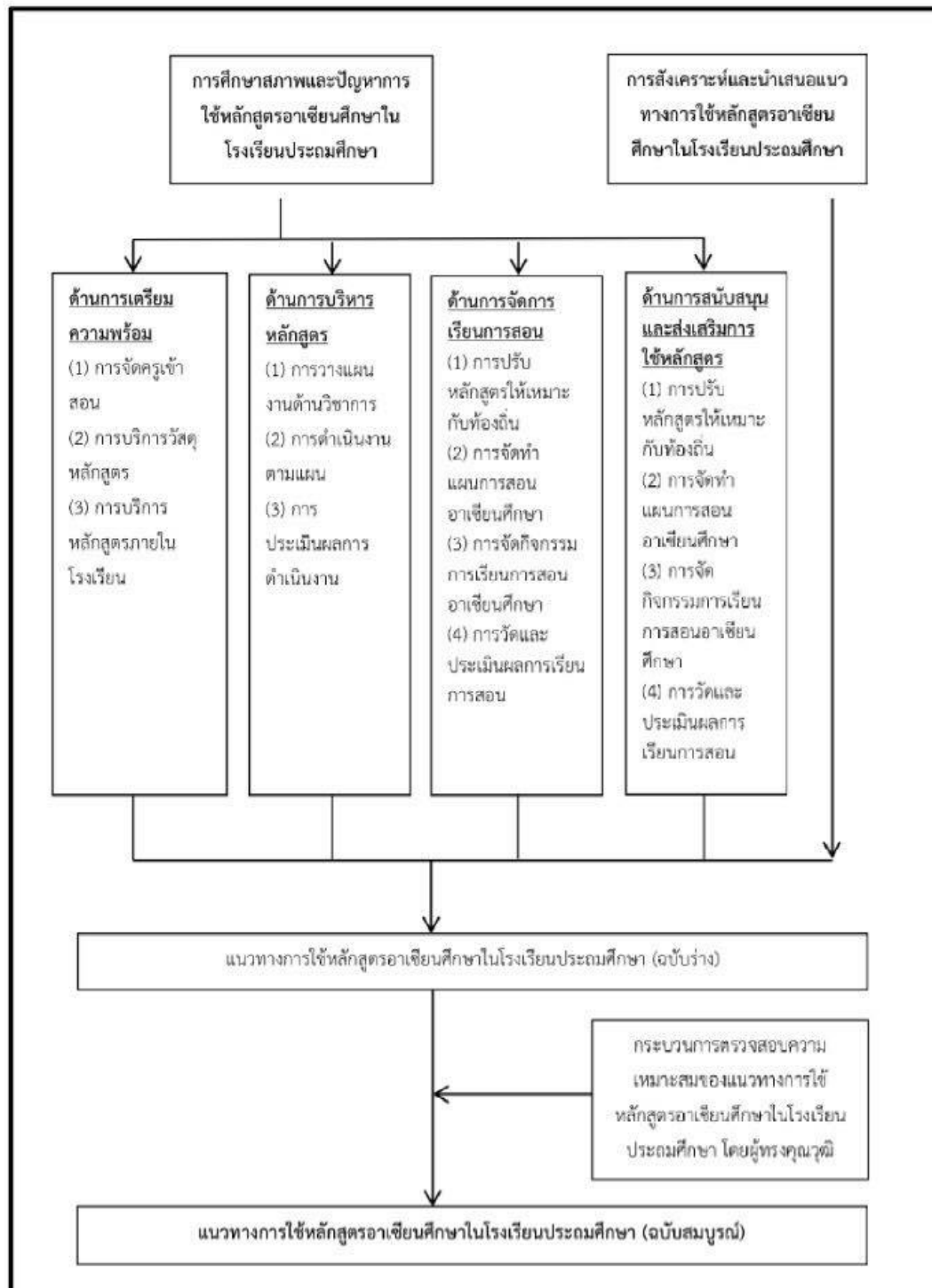
4.4 การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางนำไปสู่การวางแผนพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรอาชีวศึกษาในระดับประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. เกิดความชัดเจนและมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นในเรื่องของกระบวนการนำหลักสูตรอาชีวศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำเสนอ ประมวลเนื้อหาสาระและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญที่งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาประกอบด้วย

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน
 - 1.1 ความเป็นมา
 - 1.2 วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน
 - 1.3 หลักการพื้นฐานของความร่วมมืออาเซียน
 - 1.4 กฎบัตรอาเซียน
 - 1.5 การพัฒนาด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. การใช้หลักสูตร
 - 3.1 การเตรียมความพร้อม
 - 3.2 การบริหารหลักสูตร
 - 3.3 การจัดการเรียนการสอน
 - 3.4 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
4. หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ใช้ในระดับประถมศึกษา
 - 4.1 แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา
 - 4.2 หลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Source book)
 - 4.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับอาเซียนศึกษา
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา
6. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยกลุ่มการเรียนการสอน
 - 8.2 งานวิจัยกลุ่มการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียน

8.3 งานวิจัยกลุ่มบทบาท / ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน

1.1 ความเป็นมา

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจุดเริ่มต้นโดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมอาสา (Association of South East Asia) ขึ้น เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2504 เพื่อความร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม แต่ดำเนินการได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย จนเมื่อมีการฟื้นฟูสัมพันธ์ทางระหว่างประเทศขึ้นจึงได้มีการแสวงหาลู่ทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค ก่อตั้งขึ้นโดย ปฏิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) โดยตัวแทนผู้นำของประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้ง 5 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และไทย ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 (ถือเป็นวันสถาปนาอาเซียน ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย) เพื่อจัดตั้งสมาคมความร่วมมือกันในการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิกและการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่ และเป็นการเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ ต่อมา 8 มกราคม พ.ศ.2527 ประเทศบรูไนดารุสซารามเข้ามาเป็นสมาชิกและต่อมาอีก 4 ประเทศเข้ามาเป็นสมาชิกเรียงตามลำดับดังนี้ ประเทศเวียดนาม (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2538) ประเทศลาว (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2540) ประเทศเมียนมาร์ (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2540) และกัมพูชา (เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนของประเทศสมาชิกใหม่เหล่านี้ ทำให้อาเซียนมีสมาชิกรวม 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สอดคล้องกับปฏิญญาอาเซียน ซึ่งระบุว่า อาเซียนพร้อมรับทุกประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่พร้อมที่จะรับเป้าหมาย หลักการและวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นสมาชิก (ไพโรสทิธี ศรีสุทธิเกิดพร, 2555; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556; ณรงค์ โปธิ์พุกษานันท์, 2556)

1.2 วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน

อาเซียนก่อตั้งโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) มีการลงนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศที่เป็นสมาชิกก่อตั้ง (5 ประเทศ) ณ วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มกีดกันการค้ารุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้น กระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น วัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ในปฏิญญาอาเซียน (The ASEAN Declaration) มี 7 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเร่งรัดความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและการพัฒนาวัฒนธรรมของภูมิภาค ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยความเพียรพยายามร่วมกันด้วยเจตนารมณ์บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างรากฐานสำหรับสมาคมประชาชาติแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นประชาคมที่มีความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข

2. เพื่อส่งเสริมการมีเสถียรภาพ สันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค การยึดหลักความเคารพในความยุติธรรมและหลักนิติธรรมอย่างแน่วแน่ในการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

3. เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมืออย่างจริงจังและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นั่นคือเรื่องผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และด้านการบริหาร

4. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรมและการวิจัย นั่นคือการวิจัยในด้านการศึกษา วิชาชีพ วิชาการ เทคนิค และการบริหาร

5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการขยายการค้าระหว่างกัน รวมทั้งการศึกษา การค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ การปรับปรุงระบบการขนส่ง และการคมนาคมระหว่างกันตลอดจนยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน

6. เพื่อส่งเสริมการศึกษา มุ่งส่งเสริมหลักสูตรการศึกษาทางด้านภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

7. เพื่อธำรงไว้ซึ่งความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระดับภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น และรวมทั้งแสวงหาช่องทาง (avenue) ที่จะให้มีความร่วมมือ (to cooperate, to respond) กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (दनय् षय्โยธ, 2557)

ฉะนั้นโดยภาพรวมแล้ววัตถุประสงค์ของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก (ไพโรสทิธิ ศรีสุทธิเกิดพร, 2555)

1.3 หลักการพื้นฐานของความร่วมมืออาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้ยอมรับในการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานในการดำเนินงานในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกัน อันปรากฏอยู่ในกฎบัตรอาเซียนซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของอาเซียน มีผลบังคับใช้เมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 และสนธิสัญญาไมตรีความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia หรือ TAC) ซึ่งประกอบด้วย

1. การเคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียม บูรณาการแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของทุกชาติ
2. สิทธิของทุกรัฐในการดำรงอยู่โดยปราศจากการแทรกแซง การโค่นล้มอธิปไตยหรือการบีบบังคับจากภายนอก
3. หลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน
4. ระวังความแตกต่างหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี
5. การไม่ใช้การขู่บังคับ หรือการใช้กำลัง
6. ความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพระหว่างประเทศสมาชิก

นอกจากหลักการข้างต้นแล้ว ตั้งแต่อดีตจนถึงช่วงก่อนที่กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ อาเซียนยึดถือหลักการฉันทามติเป็นพื้นฐานของกระบวนการตัดสินใจและกำหนดนโยบาย มาโดยตลอด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การที่อาเซียนจะตกลงกันดำเนินการใดๆ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมดทั้ง 10 ประเทศ จะต้องเห็นชอบกับข้อตกลงนั้นๆ ก่อน

การที่อาเซียนยึดมั่นในหลักฉันทามติ และการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน หรือที่อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “วิถีทางของอาเซียน” (ASEAN’s Way) ก็ถือเป็นผลดีเพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องระบบการเมือง วัฒนธรรม และฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสะดวกใจ ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก และดำเนินความร่วมมือในกรอบอาเซียน แต่ในอีกทางหนึ่ง “ฉันทามติและการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน” ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในหลายโอกาสว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กระบวนการรวมตัวกันของอาเซียนเป็นไปอย่างล่าช้า รวมถึงทำให้อาเซียนขาดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากถูกมองว่ากลไกที่มีอยู่ของอาเซียนล้มเหลว ในการจัดการกับปัญหาของอาเซียนเองที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งก็ได้ อย่างไรก็ตามการยึดถือฉันทามติในกระบวนการตัดสินใจของอาเซียน ได้เริ่มมีความยืดหยุ่นมากขึ้น หลังจากที่กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เนื่องจาก กฎบัตรอาเซียนได้เปิดช่องให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียน พิจารณาหาข้อยุติในเรื่องที่ประเทศสมาชิกไม่มีฉันทามติได้ (ณรงค์ โปธิพิทักษ์นันท์, 2556; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

1.4 กฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียน เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่จะทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรให้กับอาเซียน โดยนอกจากจะประมวลสิ่งที่ถือเป็นค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมาประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการของประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้น พร้อมกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่สำคัญในอาเซียนตลอดจนความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวของประชาคมอาเซียน ให้ได้ภายในปี พ.ศ.2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ ทั้งนี้ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองกฎบัตรอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ ในโอกาสครบรอบ 40 ของการก่อตั้งอาเซียน แสดงให้เห็นว่าอาเซียนกำลัง

แสดงให้เห็นประชาคมโลกได้เห็นถึงความก้าวหน้าของอาเซียนที่กำลังจะก้าวเดินไปด้วยกันอย่างมั่นใจระหว่างประเทศสมาชิกต่าง ๆ ทั้ง 10 ประเทศ และถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญที่จะปรับเปลี่ยนอาเซียนให้เป็นองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลในฐานะที่เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล ประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียน ครบทั้ง 10 ประเทศแล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2551 กฎบัตรอาเซียนจึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธ.ค. 2551 เป็นต้นไป (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์, 2556;กรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ,2556)

วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน

วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (intergovernmental organization)

โครงสร้างและสาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน

- กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยบทบัญญัติ 13 หมวด 55 ข้อ ได้แก่
หมวดที่ 1	ความมุ่งประสงค์และหลักการของอาเซียน
กล่าวถึงวัตถุประสงค์และหลักการ
หมวดที่ 2	สภาพบุคคลตามกฎหมายของอาเซียน
กล่าวถึง การระบุฐานะของบุคคลทางกฎหมาย
หมวดที่ 3	สมาชิกภาพ (รัฐสมาชิก สิทธิและพันธกรณีของรัฐสมาชิก และการรับสมาชิกใหม่)
กล่าวถึง ประเทศสมาชิก สิทธิและพันธกรณี การรับสมาชิกใหม่
หมวดที่ 4	โครงสร้างองค์กรของอาเซียน
กล่าวถึง องค์กรและการทำงานประกอบด้วย เช่น ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน คณะมนตรี ประสานงาน คณะมนตรีประชาคมอาเซียน องค์กรรัฐมนตรีเฉพาะสาขา คณะกรรมการถาวรประจำอาเซียน เลขาธิการและสำนักเลขาธิการ และองค์กรสิทธิมนุษยชน
หมวดที่ 5	องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน
กล่าวถึง องค์กรภาคธุรกิจ องค์กรภาคประชาสังคม
หมวดที่ 6	การคุ้มกันและเอกสิทธิ์
กล่าวถึง ระบุเอกสิทธิ์ทางการทูตของอาเซียน
หมวดที่ 7	กระบวนการตัดสินใจ
กล่าวถึง เกณฑ์การตัดสินใจอยู่บนหลักการปรึกษาหารือและฉันทามติ
หมวดที่ 8	การระงับข้อพิพาท
กล่าวถึง วิธีระงับข้อพิพาทและคนกลาง การประนีประนอมไกล่เกลี่ย การจัดตั้งกลไกระงับข้อพิพาท
หมวดที่ 9	งบประมาณและการเงิน
กล่าวถึง การจัดทำงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการ

- หมวดที่ 10 การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน
กล่าวถึง บทบาทของประธานอาเซียน พิธีการทางการทูต ภาษาที่ใช้ในการทำงาน
ของอาเซียน
- หมวดที่ 11 อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน
กล่าวถึง คำขวัญ ธง ดวงตรา วันและเพลงอาเซียน
- หมวดที่ 12 ความสัมพันธ์กับภายนอก
กล่าวถึง แนวทางและขั้นตอนการเจรจาของอาเซียนกับคู่เจรจา
- หมวดที่ 13 บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย
กล่าวถึง การลงนามการให้สัตยาบรรณ การบังคับใช้
(दनัย ไซโยธา, 2557; ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์, 2556; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ,
2556)

กฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างกลไกการติดตามความตกลงต่างๆ ให้มีผลเป็นรูปธรรม และผลักดันอาเซียนให้เป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง กฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อย่างไร มีข้อกำหนดใหม่ๆ ที่ช่วยปรับปรุงโครงสร้างการทำงานและกลไกต่างๆ ของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพิ่มความยืดหยุ่นในการแก้ไขปัญหา เช่น

1. กำหนดให้เพิ่มการประชุมสุดยอดอาเซียนจากเดิมปีละ 1 ครั้ง เป็นปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ผู้นำมีโอกาสหารือกันมากขึ้น พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงทางการเมืองที่จะผลักดันอาเซียนไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมในอนาคต
2. มีการตั้งคณะมนตรีประจำประชาคมอาเซียนตามเสาหลักทั้ง 3 ด้าน คือ การเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
3. กำหนดให้ประเทศสมาชิกแต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำอาเซียนไปประจำที่กรุงจาการ์ตา ซึ่งไม่เพียงแต่จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ของอาเซียนที่จะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อมุ่งไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคต และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมประชุมและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก
4. หากประเทศสมาชิกไม่สามารถตกลงกันได้โดยหลักฉันทามติ ให้ใช้การตัดสินใจรูปแบบอื่นๆ ได้ตามที่ผู้นำกำหนด
5. เพิ่มความยืดหยุ่นในการตีความหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน โดยมีข้อกำหนดว่า หากเกิดปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ส่วนร่วมของอาเซียน หรือเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ประเทศสมาชิกต้องหารือกันเพื่อแก้ปัญหา และกำหนดให้ประธานอาเซียนเสนอวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว (दनัย ไซโยธา, 2557)

กฎบัตรอาเซียนกับการเสริมสร้างกลไกการติดตามความตกลงต่างๆ ให้มีผลเป็นรูปธรรม

กฎบัตรอาเซียนสร้างกลไกตรวจสอบและติดตามการดำเนินการตามความตกลงต่างๆ ของประเทศสมาชิกในหลากหลายรูปแบบ เช่น

1. ให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีและคำตัดสินขององค์กรระงับข้อพิพาท
2. หากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆ ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกสามารถใช้กลไกและขั้นตอนระงับข้อพิพาททั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จะตั้งขึ้นใหม่เพื่อแก้ไขข้อพิพาทที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี
3. หากมีการละเมิดพันธกรณีในกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง ผู้นำอาเซียนสามารถกำหนดมาตรการใดๆ ที่เหมาะสมว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีกฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนเป็นประชาคมเพื่อประชาชนได้อย่างไรข้อบทต่างๆ ในกฎบัตรอาเซียนแสดงให้เห็นว่าอาเซียนกำลังผลักดันองค์กรให้เป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง จึงกำหนดให้การลดความยากจนและลดช่องว่างการพัฒนาเป็นเป้าหมายหนึ่งของอาเซียนกฎบัตรอาเซียนเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในอาเซียนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ของอาเซียนมากขึ้น ทั้งยังกำหนดให้มีความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสมาชิกรัฐสภาอาเซียน ซึ่งเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างรัฐสภาของประเทศสมาชิกกำหนดให้มีการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (दनัย โขโยธา, 2557; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

ความสำคัญของกฎบัตรอาเซียนต่อประเทศไทย

กฎบัตรอาเซียน ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามพันธกรณีต่างๆ ของประเทศสมาชิก ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมหลักประกันให้กับไทยว่า จะสามารถได้รับผลประโยชน์ตามที่ตกลงกันไว้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้ การปรับปรุงการดำเนินงานและโครงสร้างองค์กรของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการเสริมสร้างความร่วมมือในทั้ง 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียนจะเป็นฐานสำคัญที่จะทำให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ของรัฐสมาชิก รวมทั้งยกสถานะและอำนาจต่อรอง และภาพลักษณ์ของประเทศสมาชิกในเวทีระหว่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเอื้อให้ไทยสามารถผลักดันและได้รับผลประโยชน์ด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่น

1. อาเซียนขยายตลาดให้กับสินค้าไทยจากประชาชนไทย 60 ล้านคน เป็นประชาชนอาเซียนกว่า 550 ล้านคน ประกอบกับการขยายความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม ระบบไฟฟ้า โครงข่ายอินเทอร์เน็ต ฯลฯ จะช่วยเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนให้กับไทย นอกจากนี้ อาเซียนยังเป็นแหล่งเงินทุนและเป้าหมายการลงทุนของไทย และไทยได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่มีที่ตั้งอยู่ใจกลางอาเซียน สามารถเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมและขนส่งของประชาคม ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และบุคคล ระหว่างประเทศสมาชิกที่สะดวกขึ้น
2. อาเซียนช่วยส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อเผชิญกับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น SARs ไข้หวัดนก การค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมอกควัน ยาเสพติด ปัญหาโลกร้อน และปัญหาความยากจน เป็นต้น
3. อาเซียนจะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของไทยในเวทีโลก และเป็นเวทีที่ไทยสามารถใช้ในการผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนบ้านที่กระทบมาถึงไทยด้วย เช่น ปัญหาพม่า ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์พหุภาคีในกรอบอาเซียนจะเกื้อหนุนความสัมพันธ์ของไทยในกรอบทวิภาคี เช่น ความ

ร่วมมือกับมาเลเซียในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ด้วย (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์, 2556; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

1.5 การพัฒนาด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคม-สังคม วัฒนธรรมอาเซียน และเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มมีเป้าหมายชัดเจนที่จะนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน นับตั้งแต่มีการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น และนับแต่นั้นมา กิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญ การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนจะเป็นความร่วมมือกันใน 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ASEAN Security Community หรือ ASC

มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุข โดยแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงอย่างรอบด้าน

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community หรือ AEC

มีวัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายด้านเศรษฐกิจหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างอาเซียน ภายหลังจากการลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนประชาคมเศรษฐกิจมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การเป็นตลาด และเป็นฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และเงินลงทุนที่เสรีมากขึ้น มีความสามารถในการแข่งขันสูง มุ่งสร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาเซียน และการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเข้ากับประชาคมโลก ขนาดของตลาดอาเซียนที่ใหญ่ขึ้นมีอำนาจซื้อสูงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆที่เพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้ชาติสมาชิกสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ อีกทั้งอาเซียนยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) และเริ่มรวมตัวกับประเทศหรือกลุ่มคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ ความเหนียวแน่นใกล้ชิดระหว่างกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้อาเซียนสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดจากการรวมตัวกับประเทศคู่ค้าต่างๆ

3. ประชาคมสังคม วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC)

มีวัตถุประสงค์มุ่งทำให้อาเซียนอยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ร่วมมือกันในด้านต่างๆ โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมความร่วมมือหลายด้าน อาทิ การพัฒนาสังคม การศึกษา สาธารณสุข การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น มุ่งให้เกิดผล 4 ด้าน คือ สังคมที่เอื้ออาทร แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมความ

ยั่งยืนซึ่งสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนผ่านการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกัน โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมความร่วมมือหลายด้าน อาทิ การพัฒนาสังคม การศึกษา สาธารณสุข การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์, 2556; กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

การศึกษาเป็นกระบวนการสั่งสอนเพื่อพัฒนา โดยจัดให้แก่มนุษย์อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านต่างๆ ในสังคมโดยใช้หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมการศึกษาในแต่ละระดับ (บุญเลี้ยง มุมทอง, 2553) ดังนั้นนักการศึกษาจึงควรจะรู้จักและทำความเข้าใจให้ดีเกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยจะได้ประมวลและนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตรตามทัศนะเดิม

หลักสูตรมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “Currere” หมายถึง running course แปลว่า ทางวิ่ง หรือ เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน (บุญเลี้ยง มุมทอง, 2553; อารัง บังศรี, 2542; สัจด์ อุทรานันท์, 2527) และต่อมาได้นำคำศัพท์นี้มาใช้ในทางการศึกษาว่า “running sequence or learning experience” (Armstrong, 1968 : 2) เป็นการเปรียบเทียบหลักสูตรกับสนาม หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งอาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องฟันฝ่าอุปสรรคความยากลำบากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ภายในหลักสูตร เช่นเดียวกับนักวิ่งที่ต้องวิ่งแข่งขันและฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้ ในสมัยก่อนประเทศไทยใช้คำว่า “หลักสูตร” กับภาษาอังกฤษว่า “Syllabus” ปรากฏในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2503 ฉบับภาษาอังกฤษ เรียกว่า “Syllabus for Lower Secondary Education B.E. 2503” และ “Syllabus for Upper Secondary Education B.E.2503” แต่ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้คำว่า “Curriculum” แทน เช่น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ฉบับภาษาอังกฤษเรียกว่า “Lower Secondary School Curriculum B.E.2521 (Revised Education B.E. 2533)” ดังนั้นเพื่อต้องการแยกความหมายให้ชัดเจน ระหว่างคำว่า Syllabus และ Curriculum เนื่องจากคำทั้งสองมีความหมายที่แตกต่างกันโดยใน English Language Dictionary ให้ความหมายของคำทั้งสองคำไว้ดังนี้

“Curriculum” หมายถึง (1) รายวิชาต่างๆ ทั้งหมดที่สอนในโรงเรียน วิทยาลัย หรือ มหาวิทยาลัย (all the different course of study that are taught in a school, college, or university e.g. the school curriculum) และ (2) รายวิชาหนึ่ง ๆ ที่จัดสอนในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย (one particular course of study is taught in a school, college, or university e.g. the English Curriculum)

“Syllabus” หมายถึง หัวข้อเรื่องที่ศึกษาในรายวิชาหนึ่งๆ (the subjects to be studied in a particular course)

จากความหมายข้างต้นนี้จะเห็นว่า คำว่า “curriculum” ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันจะเหมาะกว่าคำว่า “Syllabus” เนื่องจากมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมกว่า ส่วนคำว่า “Syllabus” จะใช้เมื่อหมายถึงประมวลการสอนในแต่ละรายวิชาซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล (บุญเลี้ยง มุมทอง, 2553)

ในวงการศึกษามีการนำหลักสูตรมาใช้ก็ตีความหมายโดยอาศัยรากศัพท์เดิม และมีการกำหนดนิยามของหลักสูตรขึ้นง่ายๆ โดยถือหลักว่า สิ่งใดก็ตามที่ต้องการให้สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สิ่งนั้นคือหลักสูตร ถ้านำเอาสิ่งที่ผู้ใหญ่ในยุคโบราณสอนบุตรหลานของตนมาพิจารณาในเชิงหลักสูตร ก็อาจกล่าวได้ว่า วิชาตกปลา วิชาล่าสัตว์ วิชาปลูกผัก คือหลักสูตรในยุคนั้น ต่อมาเมื่อโลกมีความเจริญขึ้นมีกิจกรรมหลายอย่างที่ต้องทำเพื่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น วิชาที่ต้องจัดสอนก็เพิ่มขึ้นตามมา แต่การที่จะสอนวิชาต่างๆ วิชาที่มีอยู่ย่อมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นในการกำหนดหลักสูตร ผู้สอนจะเลือกเฉพาะวิชาที่เห็นว่าจำเป็นและมีประโยชน์มารวมไว้ในหลักสูตร และด้วยเหตุนี้จึงได้มีการกำหนดนิยามของหลักสูตรว่า “หลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน” ซึ่งเป็นความหมายตามทัศนะเดิม (อึ้ง บังศรี, 2542)

ความหมายของหลักสูตรตามทัศนะใหม่

ปัจจุบันความรู้ด้านจิตวิทยามีความเจริญก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะความรู้เรื่องพัฒนาการของเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้ นักการศึกษาส่วนใหญ่มองเห็นความสำคัญของพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กและยอมรับว่าพัฒนาการเหล่านั้นควรได้รับการส่งเสริมในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้เด็กหรือผู้เรียนแต่ละคนยังคงมีความต้องการและความสนใจแตกต่างกัน ดังนั้นการสนองความต้องการจึงไม่ใช่เพียงการจัดรายวิชาให้เรียนเหมือน ๆ กันเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาให้กว้างออกไปว่าทำอะไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการในการส่งเสริมพัฒนาการ และสนองความต้องการของผู้เรียนได้ นักการศึกษาในปัจจุบันตระหนักดีว่า การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรนั้น เป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้าที่ของครูหรือผู้สอนอยู่ที่ว่าจะทำอะไร หรือจัดประสบการณ์อะไรและอย่างไรให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ได้เรียนรู้และมีพัฒนาการตามที่ได้กำหนดไว้ ข้อความที่กล่าวมานี้แสดงว่าหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนก็คือ “ประสบการณ์” ที่ผู้เรียนจะได้รับ (อึ้ง บังศรี, 2542) ดังนั้นเมื่อพูดถึงหลักสูตร นักการศึกษาหลายท่านจึงตีความโดยยึดเอาประสบการณ์เป็นหลัก และกล่าวว่า “หลักสูตร คือ ประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” โดยผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างนิยามหลักสูตรที่ตีความหมายในรูปแบบของประสบการณ์ ดังต่อไปนี้

“หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน” (Wheeler D.K., 1974)

“หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจ” (Crow & Crow, 1962)

“หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากโปรแกรมการศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกรอบของทฤษฎีและการวิจัยในอดีตและปัจจุบันพื้นฐาน” (Glen Hass, 1980 อ้างถึงใน อ่างอิง บัศวศรี, 2542)

จากนิยามของหลักสูตรที่ได้นำมาเป็นตัวอย่างในข้างต้นนี้ ถึงแม้ว่าจะเน้นที่คำว่า “ประสบการณ์” เป็นสำคัญ แต่ก็มีบางส่วนที่กินความหมายกว้างจนไม่อาจจะกำหนดขอบเขตของความหมายได้ว่า ประสบการณ์ ที่จัดให้ผู้เรียนนั้นมีเกณฑ์อะไรบังคับอยู่ มีเพียงนิยามของ Glen Hass เท่านั้น ที่มีคำว่าโปรแกรมการศึกษาและมีจุดประสงค์กำกับซึ่งรวมเข้าด้วยกันเป็นเครื่องกำหนดขอบเขต อย่างไรก็ตามมีสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ การชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์นั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นผู้จัดให้แก่ผู้เรียน ไม่ใช่สิ่งที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นมาเอง

มีนักการศึกษาบางท่านมีความเห็นว่า การตีความหมายของหลักสูตรในรูปของประสบการณ์ ก่อให้เกิดความสับสนทั้งผู้จัดหรือผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้นำหลักสูตรไปใช้เพราะเมื่อนำเอาเอกสารหลักสูตรหรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “หลักสูตร” เมื่อมาพิจารณาดู ไม่ว่าจะป็นหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือหลักสูตรอื่นใด จะสังเกตเห็นว่า หลักสูตรทุกฉบับได้บรรจุสาระสำคัญไว้เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการมีสาระสำคัญอยู่ 7 หัวข้อ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาการเรียนการสอน เวลาเรียน การวัดผล ประเมินผล และติดตามผล และสาระสำคัญของหลักสูตร (จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ เนื้อหา)

ในทำนองเดียวกัน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 ก็ได้บรรจุสาระสำคัญไว้ 5 หัวข้อ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร และสาระสำคัญของหลักสูตร (สาระสำคัญของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 ประกอบด้วย จุดประสงค์ และคำอธิบายรายวิชา)

เมื่อพิจารณาดูสาระสำคัญของหลักสูตร จะเห็นว่ามีกรกล่าวถึงประสบการณ์น้อยมากสิ่งที่เห็นปรากฏชัดอยู่ก็คือ เนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และกิจกรรมที่ควรจัดให้ผู้เรียนกระทำ ซึ่ง “กิจกรรม” นั้นมีความหมายแตกต่างจาก “ประสบการณ์” การที่ผู้เรียนกระทำกิจกรรมอย่างใด มิได้หมายความว่าผู้เรียนจะมีประสบการณ์อย่างนั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้เรียนอ่านหนังสือ กิจกรรมก็คือ การอ่าน อันได้แก่ การมองดูและอ่านตัวหนังสือซึ่งอาจเป็นการอ่านออกเสียงหรือการอ่านในใจ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการตกลงว่าจะอ่านอย่างไร กิจกรรมจึงเป็นเพียงการกระทำทางกายเท่านั้น ส่วนประสบการณ์ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล อันเป็นผลเนื่องจากการกระทำ อย่างในเรื่องของการอ่านหนังสือก็คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด และเจตคติที่มีต่อข้อความหรือแนวความคิดที่มีอยู่ในหนังสือนั้น (อ่างอิง บัศวศรี, 2542)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหลักสูตรหรือเอกสารหลักสูตรจะไม่ได้กล่าวถึงประสบการณ์โดยตรง แต่ก็แสดงให้เห็นแนวทางอันจะนำไปสู่การที่จะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ตามต้องการ ดังนั้นถ้าจะกำหนดนิยามของหลักสูตรในรูปของประสบการณ์ ต้องมองให้ลึกถึงขั้นปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องจากเจตนารมณ์ของผู้กำหนดนิยามไม่ต้องการให้มองหลักสูตรเป็นเพียงเอกสารชิ้นหนึ่งเท่านั้น การตีความหมายของหลักสูตรว่าเป็นประสบการณ์หรือมวลประสบการณ์ จึงไม่ใช่การตีความที่ผิด แต่เพียงต้องการชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์คือสิ่งที่จะแสดงผลของหลักสูตรออกมาให้เห็น

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาความสับสนจากการที่ยึดเอาเอกสารหลักสูตร หรือประสบการณ์อันอยู่เบื้องหลังเป็นหลักในการกำหนดนิยาม นักการศึกษาหลายท่านต่างมีความเห็นว่า น่าจะแปลความหมายของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตรที่ปรากฏให้เห็นเป็นหลัก โดยเปรียบเทียบว่าเอกสารหลักสูตรนั้นความจริงก็ไม่ต่างอะไรกับแบบ (Design) หรือแบบพิมพ์เขียว (Blue Print) ของบ้านแต่อย่างใด เพราะในขณะที่แบบพิมพ์เขียวแสดงถึงโครงสร้างและองค์ประกอบของบ้าน อันได้แก่ ฐานราก พื้น เสา คาน โครงหลังคา ประตู หน้าต่าง และข้อกำหนดต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างบ้าน เอกสารหลักสูตรก็แสดงถึงโครงสร้าง องค์ประกอบ และข้อกำหนดต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้กับผู้เรียน (ฮาร์ง บัวศรี, 2542) ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดความสับสน การกำหนดนิยามของหลักสูตรจึงควรมุ่งเน้นที่แผนในการจัดประสบการณ์มากกว่าตัวประสบการณ์หรือมวลประสบการณ์ ด้วยเหตุนี้นักการศึกษาบางท่านจึงนำเอาคำว่า “แผน” หรือ “โครงการ” หรือ “ข้อกำหนด” มาใช้ในการตีความหมายของหลักสูตรดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หลักสูตร คือ แผนหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้จัดประสบการณ์ทั้งหมด ตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้เยาวชนหรือพลเมืองของประเทศได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ” (สวัสดี ประทุมราช และคณะ, 2521)

“หลักสูตร คือ โครงการ การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาตามที่กำหนดไว้” (สมิตร คุณานุกร, 2520)

“หลักสูตร คือ ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระ ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2521)

“หลักสูตร คือ แผนซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งจัดในลักษณะที่ง่ายแก่การประเมินผล” (Schaffarzick & Hampson, 1975)

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพื่อให้การกำหนดนิยามความหมายของหลักสูตรมีความสมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร นักพัฒนาหลักสูตรศึกษานิเทศก์และครูผู้ทำหน้าที่ใช้หลักสูตร ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของหลักสูตรดังต่อไปนี้

หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบการจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลประสบการณ์ ในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดเอาไว้

2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาประเภทใดและระดับใดก็ดีจะขาดหลักสูตรเสียมิได้ เพราะหลักสูตรเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก และสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วย

นักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องนำทางเด็กไปสู่จุดมุ่งหมาย หลักสูตรไม่ใช่เป็นเพียงแต่แนวทางการเรียนเท่านั้นยังรวบรวมรายการปัญหาต่างๆ ไว้อีกด้วย หลักสูตรไม่ใช่เนื้อหาวิชาแต่เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่นำเข้ามาในโรงเรียน”(สูนีย์ ฎุพันธ์, 2546)

ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการศึกษาเลยทีเดียว

ซึ่ง ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาในระดับต่างๆ จะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับนั้นๆ ของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจากที่นักการศึกษาหลายๆท่านได้กล่าวเอาไว้ผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรมีความสำคัญอยู่ใน 2 ระดับ คือ ความสำคัญต่อการศึกษารวม และความสำคัญต่อการเรียนการสอน

ความสำคัญของหลักสูตรต่อการศึกษารวม

Saylor J.G. กล่าวว่าถ้าต้องการทราบว่าประชากรของประเทศใดมีคุณลักษณะอย่างไร มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศเพียงใด ประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ฯลฯ ให้ดูจากการศึกษาของประเทศนั้น ทั้งนี้เพราะความสามารถในการจัดการศึกษาได้ทั่วถึง ความเสมอภาคระดับการศึกษาของประชากรส่วนรวม สัดส่วนและปริมาณของผู้ได้รับการศึกษาในระดับต่างๆ ฯลฯ ย่อมสะท้อนถึงความเป็นประชาธิปไตย และชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของประชากรของประเทศในด้านต่างๆ การที่สามารถจัดการศึกษาได้ทั่วถึงและเสมอภาค โดยเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชากรทุกเพศทุกวัยได้มีสิทธิในการศึกษาเล่าเรียนทัดเทียมกัน ย่อมแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย ทำนองเดียวกัน สัดส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่างๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ ฯลฯ ย่อมชี้ให้เห็นศักยภาพในด้านนั้นๆ ว่ามีอยู่มากน้อยเพียงไร

อย่างไรก็ตาม Lewis Arthur ยังกล่าวอีกว่า ถ้าต้องการทราบและรู้ให้ลึกซึ้งลงไปอีก ก็จำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ ของประเทศนั้น เพราะหลักสูตรจะชี้ชัดลงไปว่า มีการสอนอะไร เช่น เน้นในด้านภาษา ศิลธรรม หรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น การเน้นหนักด้านใดก็ตามย่อมแสดงถึงความรู้และศักยภาพของประชากรในด้านต่างๆ เมื่อครั้งที่ประเทศรัสเซียสามารถปล่อยดาวเทียมสปุตนิก (Sputnik) ขึ้นไปโคจรในอวกาศได้เป็นครั้งแรกก่อนประเทศใดๆ ทั้งหมด ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นคู่แข่งได้รับปรับการศึกษาของตนโดยปรับปรุงหลักสูตรให้มุ่งเน้น

ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเต็มที่เป็นผลให้สามารถแข่งขันกับสหภาพโซเวียตได้ในเวลาต่อมา ขณะเดียวกันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรไปในตัวด้วย (ธำรง บัวศรี, 2542)

จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปในข้างต้นคงจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรต่อการศึกษานในส่วนรวมว่า ถ้าไม่มีหลักสูตร การที่จะให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชากรของประเทศย่อมกระทำไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์การศึกษาของชาติ ลงสู่การปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรคือสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษา ไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะกล่าวว่าหลักสูตรคือหัวใจสำคัญของการศึกษาก็คงไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาก็ย่อมดำเนินไปไม่ได้

ความสำคัญของหลักสูตรต่อการเรียนการสอน

จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปในข้างต้นแล้วว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้แนวทางในการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตันหรือครูผู้สอนรู้ว่า จะต้องตั้งเข็มทิศไปในทางใดและจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร และระหว่างทางที่ไปจะต้องทำอะไบบ้างเป็นต้นว่าต้องใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วย หรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผลหรือต้องปรับปรุงวิธีการอย่างไรบ้าง ในการเรียนการสอนนั้นตัวผู้เรียนเองก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่า จะได้เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอย่างไร นอกจากนี้จะต้องเตรียมการอย่างไร จึงจะสามารถเรียนรู้และได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การที่การเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทาง เพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันและสิ่งดังกล่าวนี้ก็คือหลักสูตร ถ้าหากไม่มีหลักสูตรก็สอนไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่าจะสอนอะไร หรือถ้าจะสอนโดยคิดเอาเองก็จะเกิดความสับสนโดยที่อาจสอนซ้ำไปซ้ำมา ไม่เรียงลำดับตามที่ควรจะเป็น ผลการเรียนรู้อาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้เรียนเองก็จะมีอาการลำบากใจ เพราะไม่ทราบว่าสิ่งที่เรียนไปนั้น สามารถนำไปเปรียบเทียบกับระดับใด ชั้นใด (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2517a, 2517b, 2520a, 2520b, 2521a, 2521b, 2522, 2524)

ดังนั้นจึงควรเข้าใจว่าการเรียนการสอนนั้น คือการนำหลักสูตรไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติจริงๆ เหมือนกับการที่ช่างลงมือสร้างบ้านโดยการตอกเสาเข็ม ทำฐานราก ก่อโครงสร้างและส่วนอื่นๆจนเป็นบ้านขึ้นมาในที่สุด ซึ่งช่างก็ต้องอาศัยแบบแปลนช่วยในการก่อสร้าง เปรียบเทียบได้กับผู้เรียนและผู้สอนที่จำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการเรียนการสอนเช่นกัน (ธำรง บัวศรี, 2542) หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่งและมีความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจด้วย เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิผลอย่างสูงสูดนั่นเอง(แก้วตา คณะวรรณ, 2535)

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

จากนิยามหรือคำจำกัดความของหลักสูตร นอกจากชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีสาระสำคัญและมีความหมายอย่างไรแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีอยู่ในตัวหลักสูตรด้วย นอกจากนี้ องค์ประกอบของหลักสูตรยังมีประโยชน์ในการช่วยให้เห็นการศึกษาที่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า

เอกสารนั้นๆ มีสถานะเป็นหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าและประมวลเอกสารต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ซึ่งมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่หลักใหญ่ๆ มีประเด็นหรือองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้สามารถพิจารณาได้ว่าเอกสาร หรือมวลประสบการณ์ที่จัดไว้นั้น เป็นหลักสูตรหรือไม่ สามารถพิจารณาได้โดยหลักสูตรต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539; ฆนัท ธาตุทอง, 2550; อ่าง บัวศรี, 2542)

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกกิจกรรมและเนื้อหา ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล จุดมุ่งหมายของการศึกษามีอยู่หลายระดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตรซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่บอกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรนั้นๆ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชา วิชาแต่ละกลุ่มจะสร้างคุณลักษณะที่แตกต่างกันให้กับผู้เรียน ดังนั้น แต่ละกลุ่มวิชาจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายรายวิชาเป็นจุดมุ่งหมายที่ละเอียดจำเพาะเจาะจงกว่าจุดมุ่งหมายกลุ่มวิชา ผู้สอนในรายวิชาจะเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนเนื้อหาแต่ละบทแต่ละตอนขึ้นอยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม แม้ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษามีหลายระดับดังกล่าวแล้วจุดมุ่งหมายทุกระดับย่อมสอดคล้องกันและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน (แก้วตา คณะวรรณ, 2535; อ่าง บังศรี, 2542; สัจด์ อุทรานันท์, 2538; Tylor, 1950; Taba, 1962; Beauchamp, 1975; Zais, 1976)

2. เนื้อหา เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว กิจกรรมขั้นต่อไป คือ การเลือกเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม (แก้วตา คณะวรรณ, 2535; อ่าง บังศรี, 2542; สัจด์ อุทรานันท์, 2538; Tylor, 1950; Taba, 1962; Beauchamp, 1975; Zais, 1976)

3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น การจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งแวดล้อมอำนวยความสะดวกต่างๆ การดำเนินการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนทั้งปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงจะทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (แก้วตา คณะวรรณ, 2535; อ่าง บังศรี, 2542; สัจด์ อุทรานันท์, 2538; Tylor, 1950; Taba, 1962; Beauchamp, 1975; Zais, 1976)

4. การประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตร แปลงไปสู่การปฏิบัตินั้น บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ ข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป (แก้วตา คณะวรรณ, 2535;

ธำรง บังศรี, 2542; สงัด อุทรานันท์, 2538; Tylor, 1950; Taba, 1962; Beauchamp, 1975; Zais, 1976)

2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การแสวงหารูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรนั้น เปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมาใช้จะต้องปรับให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและสังคมของผู้ใช้ แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรมีนักวิชาการหลายๆท่านได้นำเสนอเอาไว้หลากหลายแนวทาง โดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อไปนี้

ไทเลอร์ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งก็คือหลักการและเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร ว่าในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ (Tylor, 1950)

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) อะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้สอนมีประสิทธิภาพ
4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนอย่างไรจึงจะทราบได้ว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ไทเลอร์ได้วางรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรโดยใช้วิธีการและเป้าหมายปลายทาง (means and ends approach) โดยในการกำหนดจุดมุ่งหมายนั้น ในขั้นแรกต้องกำหนดเป็นจุดหมายชั่วคราวก่อน โดยต้องนำบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น บริบททางด้านสังคม ด้วยการนำสิ่งที่สังคมคาดหวังว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร และมีการศึกษาตัวผู้เรียน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) นอกจากนี้ยังต้องศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ ความเชื่อค่านิยมของสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจน เพราะการศึกษาสังคม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมจะให้คำตอบว่า สังคมต้องการจัดการศึกษาเพื่ออะไร และจะจัดการศึกษาสำหรับใคร สิ่งเหล่านี้ช่วยให้แสวงหาคำตอบที่ชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางของการศึกษา วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรและการนำเสนอของไทเลอร์มีลักษณะสำคัญคือ

1. **จุดมุ่งหมาย** เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียน ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายจึงมี 2 ขั้นตอน คือ ตอนแรกเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราวแล้วจึงหาวิธีการและเกณฑ์จากทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาสังคมมาถ่วงดุลจุดมุ่งหมายชั่วคราวเพื่อให้ได้มาเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตร พื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตรจะเข้ามามีบทบาทและช่วยในการตรวจสอบเพื่อหาความชัดเจนของการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นนี้เพื่อตอบคำถามและหาความชัดเจนว่าการจัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองใคร ตอบสนองผู้เรียนหรือ

สังคม (แรมสมร อยู่สถาพร, 2534; มาเรียม นิลพันธุ์, 2542; สงัด อุทรานันท์, 2527; สุนีย์ ภูพันธ์, 2546; สุมิตร คุณานุกร, 2520)

2. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่คาดหวังจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนและส่วนส่งเสริมหลักสูตรนั้นมีอะไร ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไทเลอร์ได้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรมและการเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
 - 2.2 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นทำให้ผู้เรียนพอใจปฏิบัติการเรียนรู้ อาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวก็ได้
 - 2.3 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นอยู่ในข่ายความพอใจที่พึงปฏิบัติได้
 - 2.4 กิจกรรมและประสบการณ์หลายๆ ด้านของการเรียนรู้ อาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียวก็ได้
 - 2.5 กิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้เพียงหนึ่งอย่าง อาจตรวจสอบจุดมุ่งหมายหลายๆ ข้อได้
- 3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้** ว่าต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหา เรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง (Vertical) กับแนวนอน (Horizontal) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้

3.1 ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความสัมพันธ์ในแนวตั้งของส่วนองค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้นไป เช่น ในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆ และต่อเนื่องกัน

3.2 การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง ความสัมพันธ์แนวตั้งของส่วนองค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือจากสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังก็เพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3.3 การบูรณาการ (Integration) หมายถึง ความสัมพันธ์กันในแนวนอนขององค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตร จากหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกหัวข้อเนื้อหาหนึ่งของรายวิชา หรือจากรายวิชาหนึ่งไปยังรายวิชาอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์แวดล้อม

4. การประเมินผล เพื่อที่จะตรวจสอบดูว่าการจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ สมควรที่จะมีการปรับแก้ไขในส่วนใดบ้าง โดยควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดและพฤติกรรมที่คาดหวัง
2. วัดและวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น
3. ศึกษาสำรวจข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือที่จะวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม
4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

4.1 ความเป็นปรนัย (Objectivity)

4.2 ความเชื่อมั่นได้ (Reliability)

4.3 ความเที่ยงตรง (Validity)

5. การพิจารณาผลการประเมินให้เป็นประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การอธิบายถึงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่จะต้องปรับแก้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์ เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วจะพบว่า การพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการมีส่วนคล้ายกับวิธีการของไทเลอร์มาก เช่น การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ไทเลอร์ได้ใช้สังคมปัจจุบันเป็นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาของเราในปัจจุบันนี้ก็ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สังคมจนออกมาเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษา แนวคิดของไทเลอร์ได้สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน และนอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย

ฮิลดา ทาบ (Hilda Taba) เป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน (Taba, 1974) ได้แก่

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคมและผู้เรียน

2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว

3. เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะมีส่วนช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งนอกจากจะต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วย และความสามารถของผู้เรียนแล้ว ยังต้องมีความเชื่อถือได้ และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วย

4. จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) เนื้อหาสาระที่เลือกได้ยังต้องนำมาจัดลำดับโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate of the Ways and Means of Doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไรเพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

จากแนวคิดของทาบา จะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดที่คล้ายกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ แต่ในขณะที่ไทเลอร์ให้ความสำคัญต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจะเป็นหลักในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทาบากลับให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ และเชื่อว่าผู้สอนซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

Galen L.Saylor and William M. Alexander (1974) ได้ศึกษาแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ และทาบา และนำมาปรับขยายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (Goal, Objectives, and Domains) นักพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสิ่งแรกเป้าหมายแต่ละประเด็นควรบ่งบอกเพียงขอบเขตหนึ่งของหลักสูตร โดย Galen L.Saylor and William M. Alexander ได้เสนอขอบเขตที่ควรให้ความสนใจไว้ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน อย่างไรก็ตามอาจจะมีขอบเขตอื่นๆที่สำคัญอีก ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรหรือผู้วางแผนหลักสูตรอาจจะพิจารณาตามความเหมาะสมกับผู้เรียน และลักษณะของสังคม เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขตต่างๆ จะได้รับการคัดเลือกจากการพิจารณาตัวแปรภายนอกอย่างรอบคอบ ตัวแปรดังกล่าวได้แก่ ทัศนคติและความต้องการของสังคม ข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐ และข้อค้นพบจากงานวิจัยต่างๆ ตลอดจนปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องวางแผนออกแบบหลักสูตรตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมาแล้ว เป็นต้น อย่างไรก็ตามรูปแบบของหลักสูตรที่เลือกแล้วควรจะให้เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคม ตลอดจนข้อกำหนดต่างๆ ของสังคม และปรัชญาทางการศึกษา

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) หลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกรูปแบบของหลักสูตรแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ โดยครูผู้สอนวางแผนและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่างๆครูผู้สอนจะเลือกวิธีการสอนและวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) การประเมินผลหลักสูตรจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือสามารถบอกได้ว่าหลักสูตรบรรลุตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลหลักสูตรควรเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพของการสอนและพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียนผลการประเมินด้วยเทคนิควิธีการประเมินที่เลือกแล้วนี้จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถตัดสินใจได้ว่ายังคงใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไข หรือควรจะยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพราะฉะนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญและหน้าที่ในจุดนี้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ดีในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศตามจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายอย่างกว้างขวางที่สามารถพัฒนาได้ทั้งกระบวนการ นับแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรเฉพาะส่วนที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา หรือพัฒนาในส่วนของการนำหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดกาเรียนการสอนก็ตาม จุดประสงค์สำคัญก็คือการให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญทั้งด้านความรู้ ความคิด สติปัญญาและสามารถรับผิดชอบตนเองและสังคมได้ (APEID, 2012; Armstrong, 1986; Beauchamp Crecege, 1975; Crow and A.W. Crow., 1980; Hass Glen, 1980; Saylor, 1974; Schaffarzaick, 1975; Taba, 1974; Tankard, 1974; Tylor, 1950)

3. การใช้หลักสูตร

การใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่งขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำอุดมการณ์ จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่คัดสรรอย่างดีแล้ว ไปสู่ผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรทุกคนต่างยอมรับความสำคัญของขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนอื่นใดทั้งหมด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546) หลักสูตรแม้จะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตามยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรจะบังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องทำความเข้าใจกับวิธีการ ขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดสมความมุ่งหมายทุกประการ

ถ้าเรายอมรับว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรบังเกิดผลต่อการใช้งานอย่างแท้จริงแล้ว การนำหลักสูตรไปใช้ก็ควรจะเป็นวิธีการปฏิบัติการที่มีหลักเกณฑ์และมีกระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพพอที่จะมั่นใจได้ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นจะได้มีโอกาสนำไปปฏิบัติจริงๆ อย่างแน่นอน ซึ่งนักการศึกษาต่างก็ได้ให้ทัศนะแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ไว้อย่างหลากหลาย โดยทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปแนวคิดต่าง ๆ ออกมาเป็นหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้ดังต่อไปนี้

1. จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกันเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทำนองเดียวกัน และสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. จะต้องมืองค์คณะบุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ นับแต่การเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ในด้านวิธีการ สื่อ การประเมินผล การจัดอบรมผู้ที่จะไปพัฒนาครู การจัดอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรในท้องถิ่น การนำหลักสูตรไปใช้ของครู และการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรของครู ฯลฯ

3. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้

4. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ คือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่างๆ ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่จะเป็แหล่งให้ความรู้ประสบการณ์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการเตรียมไว้เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้เมื่อได้รับการร้องขอ

5. ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง เริ่มตั้งแต่การอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเข้มข้น การให้การสนับสนุนด้านปัจจัยต่างๆ แก่ครู ได้แก่ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติการสอนของครูอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาตัวครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน เช่น การจัดอบรมสัมมนาเป็นระยะๆ การเผยแพร่เอกสารที่เป็นประโยชน์ การพาไปทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ฯลฯ

6. การนำหลักสูตรไปใช้ ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาครู โดยทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และควรปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

7. หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่น ต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถในส่วนที่รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกรนำหลักสูตรไปใช้ของครู ลักษณะเช่นนี้จะเป็ตัวบ่งชี้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

8. การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ทุกหน่วยงานจะต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลต่างๆ มาประเมิน วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทั้งในแง่ของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและการวางแผนทางการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

(Beauchamp, 1975; Tankard, 1974; Verduin, 1977; APEID, 1977; อังรอง บัวศรี, 2542; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2521; กรมวิชาการ, 2520; แผนกวิชาประถม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516)

การนำเอาหลักสูตรไปให้ถึงผู้รับ อันได้แก่ นักเรียนนั้นจะส่งผ่านผู้เกี่ยวข้องและผ่านระดับการปฏิบัติหลายระดับ ซึ่งเมื่อนับตั้งแต่ระดับเริ่มต้นไปจะถึงระดับสุดท้ายจะเป็นดังนี้ 1) หลักสูตรระดับอุดมการณ์ 2) หลักสูตรระดับเอกสาร 3) หลักสูตรระดับการรับรู้ 4) หลักสูตรระดับปฏิบัติการ และ 5) หลักสูตรระดับประสบการณ์ (McNeil, 1981)

หลักสูตรระดับประสบการณ์ (Ideal Curriculum) เป็นหลักสูตรในทัศนะของคณะกรรมการผู้ยกร่างหลักสูตร บุคคลกลุ่มนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ผู้เรียนมีลักษณะอย่างไรก็จะ

พยายาม ถ่ายทอดความคิดของตนเองไปสู่ในหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น อุดมการณ์ของหลักสูตรจะเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่มักขึ้นอยู่กับการให้ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้เป็นประการสำคัญ

หลักสูตรระดับเอกสาร (Formal Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการซึ่งรวมถึงเอกสารหลักสูตร คู่มือครู ตลอดจนตำราต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะกล่าวถึงสิ่งต่างๆที่จะนำไปสอนเด็กนักเรียน

หลักสูตรระดับการรับรู้ (Perceived Curriculum) เป็นหลักสูตรในสายตาหรือการรับรู้ของครูผู้ใช้หลักสูตร ระดับนี้ถือว่าเป็นระดับของการนำหลักสูตรไปใช้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของหลักสูตรเป็นอย่างมาก ถ้าหากครูผู้ใช้หลักสูตรมีความเข้าใจเจตนารมณ์ของหลักสูตรดีก็ย่อมจะสามารถนำเอาอุดมการณ์ของผู้ที่พัฒนาหลักสูตรไปสู่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

หลักสูตรระดับปฏิบัติการ (Operational Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ครูนำไปใช้สอนจริงๆ ในห้องเรียน หลักสูตรระดับนี้จึงเป็นหลักสูตรซึ่งใช้ในสถานการณ์จริงโดยครูภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ โดยรอบในขณะที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ

หลักสูตรระดับประสบการณ์ (Experiential Curriculum) เป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์โดยตรง ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถรับได้แค่ไหนก็ถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ได้จากหลักสูตรนั้นๆ โดยตรง ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจริงๆ ก็ถือว่าเป็นจุดหมายปลายทางของหลักสูตร (สังต์ อุทรานันท์, 2527)

จากลำดับขั้นของการทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าที่หลักสูตรซึ่งเริ่มกำหนดจากความคิดของกลุ่มผู้พัฒนาหลักสูตรจะไปถึงผู้เรียนนั้นจะผ่านขั้นตอนการนำไปใช้อยู่หลายขั้นตอน ผู้ถ่ายทอดในการนำเอาอุดมการณ์ของผู้พัฒนาหลักสูตร ไปถึงผู้เรียนนั้นก็แค่ครูและจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทุกระดับ การทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรจะถือว่าเป็นขั้นตอนของการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นที่ยอมรับกันว่าขั้นตอนการใช้หลักสูตรนั้นเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ในการชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง นักพัฒนาหลักสูตรต่างก็ยอมรับความสำคัญของขั้นตอนการใช้หลักสูตรว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนอื่นใดทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่าหลักสูตรจะได้สร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าหลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะบังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Verduin, 1977)

งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร สำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่าขั้นตอนของการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง ดังที่ วิชัย ดิสสระ (2535) กล่าวว่า แม้เราจะมีหลักสูตรที่แสนดี แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร โดยสำหรับงานวิจัย เรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร พบว่าได้มีนักวิชาการหลายท่านได้พูดถึงการใช้หลักสูตรไว้ในประเด็นที่ตรงกันและมีความแตกต่างกันบ้างในบางประเด็น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนและงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดขอบข่ายของการทำแบบสอบถาม และโครงสร้างของการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยพบว่าการใช้หลักสูตรจะมีงานหลัก 4 งาน คือ (1) การเตรียมความพร้อม (2) การบริหารหลักสูตร (3) การจัดการเรียนการสอน (4) การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยทั้ง 4 งานจะเป็นการทำงานร่วมกันและมีภาระงานบางอย่างที่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน เป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลหลายฝ่าย อันประกอบด้วย หน่วยงานส่วนกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

3.1 การเตรียมความพร้อม เป็นขั้นตอนของการเตรียมการให้มีประสิทธิภาพก่อนที่จะดำเนินการใช้หลักสูตร ได้แก่ การเตรียมบุคลากรหรือครู การเตรียมวัสดุต่างๆเบื้องต้นสำหรับการใช้หลักสูตร การจัดเตรียมอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรม เป็นต้น

1.1 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 การบริการวัสดุหลักสูตร หมายถึง การให้บริการของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาขึ้นมา โดยวัสดุหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวกและช่วยเหลือครูในแต่ละโรงเรียน

1.3 การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ การบริการห้องสอนวิชาอาชีวศึกษา การให้บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน (อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุमितร์ คุณานุการ, 2523)

3.2 ด้านการบริหารหลักสูตร เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคลในการร่วมกันวางแผนระบบการทำงาน ระบบการดำเนินการใช้หลักสูตร ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรนั้นประกอบด้วย หน่วยงานส่วนกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน เป็นต้น โดยมีรายละเอียด 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

2.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน การจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาชีวศึกษา การกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยมีการวางแผนและจัดทำล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

2.2 การดำเนินงานตามแผน เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติโดยดำเนินงานตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดเอาไว้อย่างเป็นขั้นตอน

2.3 การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตาม เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในลำดับต่อไป

(อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุมิตร คุณานุกร, 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3.3 การจัดการเรียนการสอน ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตร เพราะ เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่ผู้เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้วัดให้ เห็นว่าหลักสูตรนั้นๆ มีคุณภาพหรือไม่

3.3.1 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรที่ยกร่าง ขึ้นมาเพื่อใช้กับประชากรโดยส่วนรวมในพื้นที่กว้างขวางทั่วประเทศนั้น มักจะไม่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพของสังคมใน ท้องถิ่น และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน ควรจะได้มีการปรับหลักสูตรกลางให้มีความ เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ การปรับหลักสูตรเพื่อใช้ในท้องถิ่นอาจจะดำเนินการได้ ในหลายลักษณะ ซึ่งบางลักษณะอาจจะทำการปรับหลักสูตรอย่างให้เป็นระบบและมีกฎเกณฑ์ ซึ่งทำ โดยคณะกรรมการหรือครูผู้สอนแต่ละคนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและขีดความสามารถของผู้ใช้ หลักสูตรนั้นๆ

(อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุมิตร คุณานุกร, 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3.3.2 การจัดทำแผนการสอน การจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของ หลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติโดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ แผนการสอนควรจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) แผนการสอนระยะยาว จัดทำเป็นรายภาคหรือรายปี
- 2) แผนการสอนระยะสั้น เป็นการนำแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็น รายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง

แผนการสอนมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของครูดังนี้ คือ

1. วางเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร สามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. ให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ในการช่วยเหลือแนะนำและติดตาม ผลการเรียนการสอน
3. เป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้มี ความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว

จะเห็นได้ว่าแผนการสอนจะเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรของครู ถ้าหากไม่มีการ จัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปอย่างไม่มีจุดหมายทำให้เสียเวลา หรือมีข้อบกพร่องใน การใช้หลักสูตรอย่างมาก อันจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรเกิดความล้มเหลว

(อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุมิตร คุณานุกร, 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนักปรัชญาทางด้านหลักสูตรหลายคนได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆ ที่จัดโดยโรงเรียนดังนั้นจึงถือว่ากิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจัดขึ้นโดยครูเพื่อให้สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรจึงเป็นส่วนของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งจำเป็นจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจจะทำได้หลายๆ ชนิด ซึ่งจะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องเวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการใช้งบประมาณ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรจะพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้ หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดเวลาที่สุด ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายให้มากที่สุดการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง อาจจะเลือกใช้เฉพาะกิจกรรมที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดเพียง 1-2 กิจกรรม ก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องทำทุกๆกิจกรรม เพราะการทำเช่นนั้นนอกจากจะไม่เป็นการประหยัดด้วยประการทั้งปวงแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย (อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุมิตร คุณานุกร, 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3.3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีขั้นตอนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือการวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลจะได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในระดับต่างๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน (อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2530; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533; สงัด อุทรานันท์, 2532; สุมิตร คุณานุกร, 2523; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

3.4 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.4.1 การจัดงบประมาณ การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องบริหารงบประมาณของโรงเรียนประจำปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงและยังมีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเงินของโรงเรียนจะต้องมีสมรรถภาพในการจัดงบประมาณของโรงเรียนได้ดี ไม่มีผิดพลาด จึงจะสามารถจัดงบประมาณของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มวิชาได้เป็นอย่างดี

3.4.2 การใช้อาคารสถานที่ เป็นสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตรซึ่งผู้บริหารการศึกษาพึงตระหนักอยู่เสมอว่า อาคารสถานที่ และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในสถานศึกษาย่อมเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการเรียนการสอนและการอบรมบ่มเพาะนิสัยแก่ผู้เรียนได้ทั้งสิ้น แต่เนื่องจากสถานศึกษาแต่

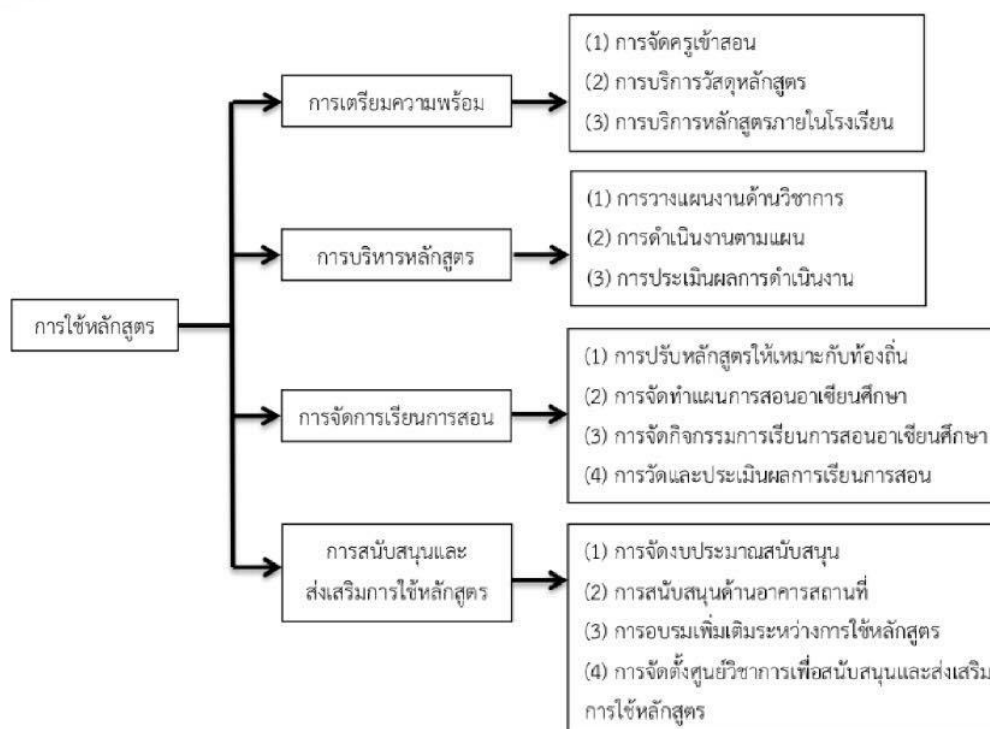
ละแห่งอาจมีปริมาณและคุณภาพของอาคารสถานที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องวางโครงการและแผนการใช้อาคารสถานที่ทุกแห่งให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด และประหยัดมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ โดยจะต้องสำรวจ ศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ แล้วจึงวางแผนว่าควรจะดำเนินการอย่างไรจึงจะบรรลุตามเจตนารมณ์ หรืออุดมการณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

3.4.3 การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตร จะต้องศึกษาปัญหาและปรับแก้สิ่งต่างๆ ให้เข้ากับสภาพจริงและความเป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้โดยไม่ให้เสียหลักการใหญ่ของหลักสูตร สิ่งที่ครูต้องการมากที่สุดคือการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อสร้างความพร้อมในการสอนของครูให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น การฝึกอบรมจะกระทำจากการวิเคราะห์ส่วนที่ขาดในบทบาทหน้าที่ของครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

3.4.4 การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ภารกิจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนกลางซึ่งเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร หน่วยงานนี้ควรหาทางสนับสนุนและส่งเสริมหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ การจัดตั้งศูนย์วิชาการอาจทำในลักษณะของศูนย์ให้บริการแนะนำช่วยเหลือ หรือจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่าง โรงเรียนเรียนนาร่องการใช้หลักสูตร โดยโรงเรียนเหล่านี้จะเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งพอจะเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้ (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546; สจต อุทรานันท์, 2527)

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอน วิธีการของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ดังที่ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) กล่าวไว้ว่า “แม้เราจะมีหลักสูตรที่แสนดี แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้วหลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร” เพราะฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องศึกษาทำความเข้าใจกับการนำหลักสูตรไปใช้ตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การใช้หลักสูตรนั้นสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

จากภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้ประมวลมาจากเอกสารที่มีนักวิชาหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่เพื่อใช้กำหนดเป็นขอบเขตและกรอบในการออกแบบและจัดทำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหา และกำหนดเป็นโครงสร้างในการสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอแผนภูมิแสดงงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารต่างๆ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ

4. หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ใช้ในระดับประถมศึกษา

กระแสความตื่นตัวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทำให้ภาครัฐและสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งส่วนใหญ่เรียกหลักสูตรเช่นนี้ว่า หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies)

ถ้าหากกล่าวถึงหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่พบอยู่ในประเทศไทย ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆกำลังพยายามนำมาปรับใช้สู่การปฏิบัติในขณะนี้ จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่ามีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอาเซียนศึกษาอยู่ 3 ฉบับ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจัดทำออกมาโดยกระทรวงศึกษาธิการ และ หลักสูตรแกนกลางอาเซียนศึกษา (ASEAN Curriculum Source book) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กลุ่มประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนร่วมกันวางแผนและจัดทำขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงลักษณะและที่มาของเอกสารหลักสูตรทั้งสามฉบับนี้ดังต่อไปนี้

4.1 แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา

แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา แม้ว่าจะไม่ได้ระบุค่านำหน้าไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นหลักสูตร แต่ถ้าพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรแล้วเอกสารชุดนี้ก็มี

องค์ประกอบความถนัดตามลักษณะของหลักสูตร กล่าวคือประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย กรอบเนื้อหา วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ และวิธีการประเมินผล แต่ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะเน้นการกล่าวถึงเฉพาะในส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในระดับประถมศึกษา ตามที่เอกสารฉบับนี้ได้กล่าวไว้ และเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างสูงสุด อันจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พิจารณาเห็นว่า การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน จึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กไทย เพื่อการอยู่ร่วมกับประชาชนของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย คือ คุณลักษณะของเด็กไทยที่จะพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ชัดเจน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ ซึ่งเป้าหมายทั้งสามด้านนี้ใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการจัดประชุมโต๊ะกลมและประชาพิจารณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น สถาบันทูต มหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชนในการร่วมกำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษาที่กล่าวไว้ในแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษานั้น เด็กไทยต้องมีคุณลักษณะที่ประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน ในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (2) ด้านทักษะ/กระบวนการ ประกอบด้วยทักษะ 3 ประการ คือ ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะพื้นฐาน (3) ด้านเจตคติ ประกอบด้วย ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา ภูมิใจในความเป็นไทยและอาเซียน ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตยสันติวิธี รับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ตระหนักในความเป็นอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

นอกจากการกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนแล้ว ยังได้มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาออกมาเพื่อความสะดวกมากยิ่งขึ้นในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาและใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาในลำดับถัดไป

ตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน

ตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เปรียบเสมือนเป้าหมายหรือความคาดหวังของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่คาดหวังและต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ

1. ด้านความรู้ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน และมีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน ประกอบด้วยความรู้ 3 ด้าน คือ (1) ความรู้ด้านการเมือง ได้แก่ ระบบการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น (2) ความรู้ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบบเงินตราของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน การค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เป็นต้น และ (3) ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา การแต่งกาย สาธารณสุข สภาพทางภูมิศาสตร์ เอกลักษณ์ไทย บุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนนี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากคำร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบบการปกครอง สิทธิเด็ก ในด้านการเมือง (2) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบบเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน (3) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สภาพทางภูมิศาสตร์ สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยความรู้ 2 ด้าน คือ ด้านความหมายความสำคัญของอาเซียน และ ด้านสาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน ได้แก่ เป้าหมายและหลักการ องค์การอาเซียน ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนนี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากคำร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบบเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต แรงงาน (2) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายเป้าหมาย และหลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ กฎบัตรอาเซียน

2 ด้านทักษะและกระบวนการ ประกอบด้วยทักษะใหญ่ ๆ 3 ทักษะ คือ (1) ทักษะพื้นฐาน (2) ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (3) ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน

2.1 ทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศในอาเซียนอีกอย่างน้อย 1 ภาษา) (2) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ (3) มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และ (4) มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีทักษะพื้นฐานนี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากคำร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (2) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่

สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร (3) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสันติวิธี และ (4) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2 ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบทางสังคม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (2) มีภาวะผู้นำ และ (3) เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบทางสังคมนี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากค่าร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่เคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (2) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา (3) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น

2.3 ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (1) เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน (2) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง (4) มีความสามารถในการจัดการและควบคุมตนเอง

ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนนี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากค่าร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง (2) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้อง และ (4) จำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติตนตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

3 ด้านเจตคติ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ประการ คือ (1) มีความภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นอาเซียน (2) ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน (3) มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน (4) มีวิถีประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี สันติธรรม (5) ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา (6) ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ซึ่งการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการมีเจตคตินี้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ โดยวัดและประเมินจากค่าร้อยละของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้ คือ (1) ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น (2) ร้อยละของนักเรียนที่แสดงความเอื้ออาทร แบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน (3) ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน (4) ร้อยละของนักเรียนที่มีคารวะธรรม ปัญญาธรรม และสามัคคีธรรม (5) ร้อยละของนักเรียนที่สามารถแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี/สันติธรรม (6) ร้อยละของนักเรียนที่ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา (7) ร้อยละของนักเรียนที่สามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

4.2 หลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Source book)

สำนักงานเลขาธิการอาเซียน SEAMEO และ USAID รวมทั้งนักการศึกษาของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้ร่วมมือกันพัฒนา ASEAN Curriculum Sourcebook ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้พลเมืองอาเซียนหันกลับมาใช้ประโยชน์ ให้คุณค่าและคงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน ค้นหาวิถีทางที่พลเมืองอาเซียนดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับความเป็นจริง และโอกาสในการเรียนรู้ท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นก้าวที่สำคัญเพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่อาเซียนจะต้องดำเนินการและคำนึงถึงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเริ่มจัดทำ ASEAN Curriculum Sourcebook ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 และปรับปรุงรายละเอียดเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2555 ณ ประเทศไทย และระหว่างวันที่ 30-31 พฤษภาคม 2555 ณ ประเทศกัมพูชา ต่อมาที่ประชุมรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของอาเซียนรับรองที่ประชุมรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของอาเซียน ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2555 ณ ประเทศอินโดนีเซีย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของทุกประเทศได้ตกลงร่วมกันว่า จะนำ ASEAN Curriculum Sourcebook ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละประเทศ ตามบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่ง ASEAN Curriculum Sourcebook ถือเป็นหลักสูตรแกนกลางของอาเซียนภายใต้ปรัชญาขั้นพื้นฐาน การไม่แทรกแซง สิทธิมนุษยชน ยกกระดับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของอาเซียนเพื่อการแข่งขันกับกลุ่มประเทศ หรือภูมิภาคอื่น เพื่อให้เยาวชนอาเซียนมีบริบทของการอยู่ร่วมกัน

ASEAN Curriculum Sourcebook มุ่งที่จะช่วยให้ครูและผู้เรียนสำรวจเกี่ยวกับอาเซียนผ่านรายวิชาต่างๆ และระดับชั้น เพื่อจะได้ค้นพบจุดยืนและอัตลักษณ์ของตนเอง ที่พวกเขา ครอบครัว เพื่อนบ้าน และประเทศ ต่างก็เป็นส่วนสำคัญของการมุ่งพัฒนาเพื่ออนาคตที่ดีกว่า ด้วยเหตุผลดังกล่าวประเทศสมาชิกอาเซียนจึงถือว่า ASEAN Curriculum Sourcebook เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในฐานะเป็นเอกสารอ้างอิงที่สำคัญ เมื่อมีการทบทวนหลักสูตรของประเทศในอนาคตเป็นคลังข้อมูลที่ครูทั่วทั้งอาเซียนสามารถนำไปใช้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจความเกี่ยวพันของตนเองในหลายๆ ด้านกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล และเป็นสมาชิกของชุมชน ประเทศ และภูมิภาคของตนเอง ในขณะที่เรียนรู้สิ่งต่างๆ เหล่านี้ผู้เรียนจะได้เข้าใจความซับซ้อนที่ทำให้ประชาชนและอาณาประเทศทั่วทั้งอาเซียนมีความเชื่อมโยงกัน สามารถแลกเปลี่ยนและชื่นชมที่ต่างกัน และมองเห็นเส้นทางใหม่ซึ่งประชาคมอาเซียนสามารถทำงานร่วมกัน เพื่อทำให้เป้าหมายเดียวกันเป็นจริง และเพื่ออนาคตที่รุ่งโรจน์ขึ้นของอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557)

ASEAN Curriculum Sourcebook ได้ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน การออกแบบและวิธีปฏิบัติต่างๆ ที่แนะนำได้จากการสรุปกรอบแนวคิดจากการทบทวนและวิเคราะห์หลักสูตร ประกอบกับตำราและเอกสารประกอบการสอนอื่นๆ ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใช้ในโรงเรียน เน้นความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรที่เข้มข้นและความร่วมมือในภูมิภาคด้านการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน และชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการเรียนการสอนที่มากกว่าการสำรวจด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกายและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเทศชาติ ประชาชน และวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ในภูมิภาค

แต่ยังช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างเชื้อชาติต่างๆอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นไปได้ใหม่ๆ ในการสำรวจความเหมือนและความแตกต่าง ความสัมพันธ์ระหว่างประชาคม ภูมิภาคและโลก

ภาพรวมของ ASEAN Curriculum Sourcebook ครอบคลุมเนื้อหาใน ASEAN Curriculum Sourcebook ประกอบด้วย 5 ครอบคลุมเนื้อหา (Themes) ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน (Knowing ASEAN) คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน (โครงสร้างสมาชิกภาพ ความมุ่งประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ) และการสำรวจลักษณะที่สำคัญ ความสำเร็จ และสิ่งท้าทายในอนาคต

2. การเห็นคุณค่าอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) คือ การสำรวจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน และมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ การตระหนักรู้และชื่นชมในความแข็งแกร่งซึ่งมีอยู่ในความเหมือนของประชาชน (รายบุคคล หรือกลุ่ม) เช่นเดียวกับลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน

3. การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) คือ การสำรวจประเด็นของท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาและแนวโน้มของโลกอย่างไร และเหตุการณ์ในท้องถิ่นในอาเซียนส่งผลต่อสภาพการณ์ของโลกอย่างไร

4. การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) คือ การส่งเสริมหลักการของความเสมอภาคและความยุติธรรม และให้เครื่องมือและข้อมูลแก่ผู้เรียน (ทางวิทยาศาสตร์ ทางการเมือง และหลักปรัชญา) เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ที่ซับซ้อนและสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม

5. การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working Together for a Sustainable Future) คือ การตระหนักถึงความกดดันที่เกิดจากทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและการเพิ่มจำนวนประชากร และผลกระทบต่อความยั่งยืน ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันภายในชุมชนและนอกชุมชน เพื่อให้สามารถสร้างอนาคตที่มั่นคง สันติสุข และยั่งยืนของอาเซียน

ครอบคลุมเนื้อหาแต่ละครอบคลุมเนื้อหาประกอบด้วย ความคิดรวบยอดที่คงทน (Enduring Concept) ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากประเทศสมาชิกอาเซียน และสะท้อนเป้าหมายของประชาคมอาเซียน รวมทั้งสนับสนุนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Sourcebook) ซึ่งจะช่วยให้ครูเห็นประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้ ครอบเหนืยายังสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) และรองรับแผนกลยุทธ์อาเซียน ด้วยเหตุนี้จึงช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป้าหมายและพันธกิจของอาเซียนผ่านเนื้อหาของรายวิชาต่างๆ และวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่ง ASEAN Curriculum Sourcebook แบ่งระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และในแต่ละระดับการศึกษาแบ่งออกเป็น 7 สาขาวิชา ได้แก่ ประวัติศาสตร์และสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและจริยศึกษา ภาษาและวรรณกรรม ศิลปะ สุขศึกษาและพลศึกษา และเทคโนโลยีการศึกษา โดยพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่าน 5 ครอบคลุมเนื้อหา (Themes) และช่องทาง 4 ช่องทาง (Pathways) ได้แก่

1. **ประชาชน (People)** รายบุคคล กลุ่มชาติพันธุ์ มรดกทางวัฒนธรรม รัฐบาลและพลเมือง สุขภาพ ความปลอดภัย บทบาททางเพศ และบทบาทระหว่างชั้นอายุภายในครอบครัว และสังคม
2. **สถานที่ (Places)** ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ ระบบนิเวศ ภูมิอากาศ ผลกระทบจากพลังธรรมชาติต่างๆ
3. **สื่อ (Materials)** สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งประดิษฐ์ งานหัตถกรรม งานศิลป์ และโบราณสถาน โบราณวัตถุ
4. **แนวคิด (Ideas)** ศาสนา ระบบความเชื่อ ปรัชญา ค่านิยม โลกทัศน์ รูปแบบการปกครอง เทคโนโลยี การยอมรับและการปรับตัว

รวมทั้งใช้คำถามสำคัญ (Essential Questions) ที่เน้นกระบวนการคิดที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ แก้ปัญหา เป็นต้น และเป็นคำถามที่เชื่อมโยงกับ Pathways และ Themes ที่กำหนดโดยมีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ใน 7 สาขาวิชา ที่ออกแบบด้วยกระบวนการออกแบบแบบย้อนกลับ (Backward Design Process) ซึ่งมีรายละเอียดเพียงพอต่อการรองรับหลักสูตรที่แต่ละประเทศมีอยู่แล้ว และมีความยืดหยุ่นเพียงพอต่อการนำไปประยุกต์ใช้ตามวิธีการเรียนการสอนของประเทศสมาชิกอาเซียน

ทั้งนี้ 4 ช่องทาง จะเป็นกระบวนการ หรือแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการสำรวจรอบเนื้อหา และการวิเคราะห์ประเด็นที่ซับซ้อนจากมุมมองที่หลากหลาย และดำเนินการเช่นนี้ต่อเนื่องกันในระหว่างชั้นปี ช่องทางเป็นเส้นทางที่เจตนาทำให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และช่องทางแต่ละช่องทางจะมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน ยกตัวอย่างเช่น เมื่อกล่าวถึงสถานที่และประชาชน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่มีต่อวัฒนธรรม และยังได้เรียนรู้ว่าระบบนิเวศและลักษณะทางกายภาพ (สถานที่) เป็นตัวกำหนดแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ (สื่อ) และทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อบทบาททางเพศและบทบาทระหว่างวัยในแง่ของแรงงาน (ประชาชน) หรือเมื่อศึกษาหัวข้อการย้ายถิ่น ผู้เรียนจะเห็นว่าตำแหน่งของภูมิประเทศมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนของความเชื่อทางศาสนา (แนวคิด) นอกจากนี้ เนื่องจาก ประชาชน สถานที่ สื่อ และแนวคิด เป็นความคิดรวบยอดที่อยู่บนพื้นฐานประสบการณ์ของมนุษย์ จึงสามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอาเซียน และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นต่อกันระหว่างผู้เรียนทุกวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , 2557)

ถ้าพิจารณาเอกสารทั้งสามฉบับในข้างต้นให้ถี่ถ้วนแล้ว คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจัดทำออกมาโดยกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนในระดับประถมศึกษา และ หลักสูตรแกนกลางอาเซียนศึกษา (ASEAN Curriculum Source book) ที่เป็นหลักสูตรที่กลุ่มประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนร่วมกันวางแผนและจัดทำขึ้น ซึ่งเอกสารทั้งหมดเป็นเอกสารที่มีจุดประสงค์แล้วมีเป้าหมายไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน คือ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั่นเอง ดังนั้นด้วยเหตุนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถนิยามคำจำกัดความของหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่จะใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้ว่า หลักสูตรอาเซียนศึกษา คือ หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีจุดมุ่งหมายในการเตรียมความ

พร้อมผู้เรียนเรียนระดับประถมศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะในด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านทัศนคติ เจตคติ

ถ้าหากพิจารณาให้ดีจะพบว่าเมื่อนำเอกสารทั้งสามฉบับมาปรับใช้จริงในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารและครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปปรับใช้จริงในห้องเรียน ยังเกิดความสับสนเนื่องจากเอกสารหลักสูตรทั้งสามฉบับได้กำหนดมาเป็นเพียงกรอบและเป้าหมายกว้างๆ ไม่ระบุถึงเนื้อหาสาระที่ชัดเจนที่จะนำมาใช้ในการสอน ทำให้แต่ละโรงเรียนต่างใช้ดุลยพินิจของตนเองในการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเลือกเนื้อหาและวิธีการมาใช้ในการสอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาของไทยยังไม่เป็นเอกภาพและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจากประเด็นปัญหานี้จึงทำให้เกิดงานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ระดับประถมศึกษาชั้นนั้นเอง

4.3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับอาเซียนศึกษา

การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยนั้น จะต้องมีการพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประชากร การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นประชากรของประเทศนั้น นับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทุกระดับชั้น ดังนั้นจึงต้องมาวิเคราะห์หลักสูตรของชาติ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ใดมีมาตรฐานและตัวชี้วัดตลอดทั้งสาระการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับสาระเกี่ยวกับอาเซียนได้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ก็สามารถสอดแทรกหรือบูรณาการอาเซียนศึกษาเข้าได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน คุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ประกอบการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 2554a, 2554b)

การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา

ครูผู้สอนทุกคนเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา อาจจะจัดการเรียนรู้โดยตรง หรือสอดแทรกบูรณาการ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ การบูรณาการการสอนอาเซียนศึกษาสามารถกระทำได้ทั้งการบูรณาการภายในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือสามารถบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ด้วยก็ได้ ดังนั้นครูจึงต้องศึกษาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน ประชาคมอาเซียน แล้วจึงมาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น ภูมิบัตรอาเซียน แผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (สามเสาหลัก) ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ฯลฯ ต่อจากนั้นจึงมาทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ร่วมมือกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทุกระดับชั้น ว่ามีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ใดที่ตรงกับเรื่องอาเซียนศึกษา และตัวชี้วัดและสาระการ

เรียนรู้ได้สามารถนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเกี่ยวกับอาเซียนแทรกเข้าไปได้อย่างเหมาะสมในแต่ละตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีสาระเกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษาอยู่ในบางชั้นอยู่แล้ว

ต่อจากนั้นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จึงมาทบทวนหลักสูตรและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นว่าสามารถนำประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียนสอดแทรกเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง โดยให้สอดคล้องสัมพันธ์กับตัวชี้วัดในระดับชั้นนั้น และควรเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นนั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะสามารถบูรณาการการเรียนรู้ไปด้วยกันได้

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนนั้นครูผู้สอนสามารถนำแนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงเป็นพลเมืองอาเซียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติ และค่านิยม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) และองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ทำการวิเคราะห์ไว้ ดังนั้น จึงต้องมาทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระที่เกี่ยวกับอาเซียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เสียก่อนว่าสามารถจะนำแนวคิดหรือหลักการดังกล่าวเข้าไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้อย่างไร จึงจะสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระที่เกี่ยวกับอาเซียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวิชานั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามถ้าเป็นไปได้ควรมีการประชุมร่วมกันในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกัน จะทำให้การเลือกประเด็นที่จะศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันมากขึ้น และควรมีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกัน

ตัวอย่าง เช่น ส 4.2 ป.6/2 บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป สาระการเรียนรู้แกนกลางกำหนดหัวข้อความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทางเศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันโดยสังเขป กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น ภาษาไทย ก็สามารถนำตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กันมาจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เช่น ท 1.1 ป.6/4 แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน สาระการเรียนรู้กำหนดให้การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น บทความ สารคดี จึงสามารถนำสารคดีเกี่ยวกับความร่วมมือของอาเซียนมาแทนในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น (สุคนธ์ สินธพานนท์ และ จิตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

ตัวอย่างการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระที่เกี่ยวกับอาเซียน ระดับประถมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. ประวัติศาสดาของศาสนาต่างๆ		ข้อ 7		ข้อ 8		
2. การปฏิบัติตนตามหลักธรรม	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 4
3. การปฏิบัติตนต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาต่างๆ			ข้อ 7			
4. ศาสนพิธีของศาสนาต่างๆ						ข้อ 9
5. หลักธรรมของศาสนาของศาสนาต่างๆ						ข้อ 8

(สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามวิถีประชาธิปไตย	ข้อ 1			ข้อ 1	ข้อ 1	
2. ตัวอย่างคนทำความดีและผลของการกระทำ	ข้อ 2					
3. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงกติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่		ข้อ 1				
4. มารยาทไทย		ข้อ 2				
5. ยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ		ข้อ 3				
6. สิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น		ข้อ 4				
7. ประเพณีวัฒนธรรมครอบครัว ท้องถิ่น และสังคมไทย			ข้อ 1		ข้อ 3	ข้อ 3
8. การดำเนินชีวิตในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย			ข้อ 2			
9. สิทธิพื้นฐานของเด็ก/สิทธิมนุษยชน				ข้อ 3	ข้อ 2	
10. การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น					ข้อ 4	
11. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน						ข้อ 1
12. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม						ข้อ 2
13. ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย				ข้อ 4		ข้อ 4
14. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข				ข้อ 5		
15. ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม				ข้อ 2		
16. สนใจติดตามข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกและใช้ข้อมูล						ข้อ 5

(สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา อารัง
รักษาไว้ ซึ่งการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. บทบาทสิทธิหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว โรงเรียน	ข้อ 1,2					
2. บทบาทสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในการเลือกตั้ง				ข้อ 2		ข้อ 3
3. การปกครองส่วนท้องถิ่น					ข้อ 1,2,3	
4. บทบาทหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล						ข้อ 1
5. การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข					ข้อ 1,3	
6. การมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตย	ข้อ 3	ข้อ 1	ข้อ 1			ข้อ 2

(สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน, 2554)

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การ
ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจ
พอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. สินค้าและบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	ข้อ 1			ข้อ 1		
2. ทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการ		ข้อ 1	ข้อ 3		ข้อ 1	
3. รายได้ รายจ่ายของตนเองและครอบครัว และการออม	ข้อ 2	ข้อ 2,3,4	ข้อ 2			
4. ความต้องการและจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการ			ข้อ 1	ข้อ 1		
5. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิต ประจำวัน				ข้อ 3	ข้อ 2	
6. บทบาทของผู้ผลิตและผู้บริโภค และสิทธิประโยชน์				ข้อ 2		ข้อ 1,2,3
7. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อ 3					ข้อ 3

(สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน, 2554)

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1.การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่างๆ		ข้อ 1				
2.การแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้สินค้าราคาลดลง			ข้อ 3			
3.ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน (อาชีพ สินค้า บริการ)		ข้อ 2		ข้อ 1		ข้อ 1
4.สกุลเงินที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ				ข้อ 1		
5.การรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น (การออมทรัพย์แม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน)						ข้อ 1

(สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1.ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิต ของอดีตกับปัจจุบัน และผลกระทบ	ข้อ 1	ข้อ 1,2				
2.ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรม ความเหมือน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนกับชุมชนอื่น			ข้อ 2,3			
3.อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้					ข้อ 1,2	
4.สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน						ข้อ 1
5.ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน (ความเป็นมา สมาชิก ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม)						ข้อ 2
6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน			ข้อ 1	ข้อ 1,2		

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ของชาติไทย	ข้อ 1					
2.สถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน	ข้อ 2					
3.บุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่น		ข้อ 1		ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 3
4.วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย		ข้อ 2				
5.พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย			ข้อ 1,2			

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
6.ภูมิปัญญาไทยที่สำคัญควรรักษา				ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 4
7.ความภูมิใจในท้องถิ่น	ข้อ 3					
8.วีรกรรมบรรพบุรุษไทย			ข้อ 3			

(สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1.ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์หาข้อมูลทางภูมิศาสตร์	ข้อ 3	ข้อ 2	ข้อ 1	ข้อ 1,3	ข้อ 2	ข้อ 1
2.ความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคม			ข้อ 3		ข้อ 3	
3.ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ						ข้อ 2
4.ธรรมชาติกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น	ข้อ 1	ข้อ 1				

(สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระการเรียนรู้	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
1. ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ (สภาพแวดล้อมทางกายภาพ) ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น	ข้อ 1			ข้อ 1	ข้อ 1	
2.สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม		ข้อ 1				ข้อ 1
3.ฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์		ข้อ 3				
4.การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและผลที่เกิดขึ้น	ข้อ 2		ข้อ 1,5	ข้อ 2		ข้อ 2
5.มลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์			ข้อ 3			
6.การพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ			ข้อ 2	ข้อ 1		
7.มีส่วนร่วมจัดระเบียบสิ่งแวดล้อม พื้นฟู อนุรักษ์	ข้อ 3	ข้อ 4		ข้อ 3	ข้อ 3	
8.ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า		ข้อ 2				ข้อ 3
9.สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและวัฒนธรรม					ข้อ 2	

(สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จินตนา วีรเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

จากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปในข้างต้นนั้นเป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่ามีประเด็นใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องที่สามารถเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาได้ ในระดับชั้นประถมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครุมาาร่วมกันวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไป

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งนำเสนอออกมาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญ มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน และมีทักษะพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน โดยสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายลักษณะ แต่ที่สอดคล้องมากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในระดับประถมศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ได้ 5 ลักษณะซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

5.1 การจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอาเซียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือมาตรฐาน ส 4.2 ข้อ 2 บอกรับรู้ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป และสาระการเรียนรู้แกนกลาง ประกอบด้วย (1) ความเป็นมาของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป (2) สมาชิกของอาเซียนในปัจจุบัน (3) ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันโดยสังเขป

เมื่อได้มีการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอาเซียน และวิเคราะห์ความสอดคล้องของประเด็นเกี่ยวกับอาเซียน กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ แล้ว ก็นำผลการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดทำหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน บูรณาการในโครงสร้างรายวิชาที่มีอยู่แล้ว
2. จัดทำผังมโนทัศน์หน่วยการเรียนรู้
3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

5.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

โดยอาจบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าด้วยกัน โดยให้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นแกน

5.3 การจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม โดยการกำหนดผลการเรียนรู้ แล้วนำมาเขียนคำอธิบายรายวิชา และนำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ และเขียนแผนจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.4 การจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนารอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังเสริมสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สามารถพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านองค์ความรู้และเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนในการอยู่ร่วมกันในฐานะสมาชิกของอาเซียน ซึ่งมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง โดยการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียน และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับตนเอง ในการเป็นสมาชิกของอาเซียน กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การค้นหาจากเว็บไซต์ ห้องสมุด รายการโทรทัศน์ การค้นหาจากมุมหนังสือ นิทรรศการเคลื่อนที่ของหน่วยงานต่างๆ จัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เป็นต้น
2. การจัดค่ายประชาคมอาเซียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีในการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง การจัดค่ายอาเซียนมีแนวดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 เตรียมหลักสูตรการจัดค่ายโดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ในระหว่างการอยู่ด้วยกัน และกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน
 - 2.2 เตรียมการด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง/ทีมงาน/ทีมวิทยากร
 - 2.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมค่ายอาเซียน จากหนังสือ สารคดี วิดีทัศน์ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ เว็บไซต์ ฯลฯ
 - 2.4 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดค่าย/คุณลักษณะที่พึงประสงค์/กำหนดระยะเวลา

- 2.5 ออกแบบและเลือกกิจกรรมค่ายอาเซียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกด้วย เพื่อการเรียนรู้เนื้อหาผ่านกระบวนการและกิจกรรม
 - 2.6 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานและคณะวิทยากรการจัดค่ายอาเซียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม
 - 2.7 จัดค่ายอาเซียน เพื่อเป็นการสะท้อนการเรียนรู้
 - 2.8 คณะดำเนินงานและวิทยากรสะท้อนผลการดำเนินงานทั้งระบบการจัดการและการจัดกิจกรรมแต่ละวัน
 - 2.9 การประเมินผลการจัดค่าย วิเคราะห์และเขียนรายงานการจัดค่าย
การออกแบบเลือกกิจกรรมค่ายอาเซียนให้มีความเหมาะสม กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน นักเรียนได้เรียนรู้บรรยากาศที่เป็นกันเอง กลมกลืนกับธรรมชาติ อาจจัดกิจกรรมค่ายอาเซียนระหว่างโรงเรียนต่างระดับชั้นรวมกันก็ได้
3. การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมอาเซียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องของอาเซียนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้
- 3.1 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา
 - 3.2 เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนตามสาระที่กำหนดนอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนปกติ
 - 3.3 เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความรู้เรื่องอาเซียน
 - 3.4 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ไขปัญหา
 - 3.5 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
- ขั้นตอนการจัดตั้งชุมนุมมี 2 ลักษณะ คือ
1. นักเรียนรวมตัวกัน และเสนอขอจัดตั้งเป็นชุมนุมโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะได้ร่วมกันคิด
 2. โรงเรียนกำหนดชุมนุมขึ้น และเปิดรับสมัครนักเรียนเข้าร่วม กรณีที่โรงเรียนตั้งชุมนุมขึ้นและประกาศรับสมัครนักเรียนเข้าชุมนุมตามความสนใจ และประกาศกลุ่มสมาชิกแล้ว ครูต้องปฐมนิเทศนักเรียนให้ทราบจุดประสงค์ ภารกิจ การปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรม ต่อจากนั้นจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยและรู้จักกันยิ่งขึ้นเพื่อเลือกประธาน กรรมการ และตำแหน่งอื่นๆ ส่งผู้แทนร่างระเบียบการจัดชุมนุมอาเซียน ขออนุมัติผู้บริหาร ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ตัวอย่างกิจกรรมชุมนุม ชมรมที่น่าสนใจ เช่น ชุมนุม/ชมรมอาเซียน ชุมนุมดนตรี นาฏศิลป์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

4. การจัดกิจกรรมแรลลี่ เป็นลักษณะของกิจกรรมที่เสนอแนวคิดในการเสริมสร้างให้เกิดการทำงานเป็นทีม และเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพและที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ แนวทางในการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้
 - 4.1 สร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิก ด้วยกิจกรรมละลายพฤติกรรม
 - 4.2 แบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่ม และจัดตั้งรหัสพร้อมสัญลักษณ์ประจำทีม
 - 4.3 กำหนดฐานกิจกรรมที่เน้นเรื่องของอาเซียนไว้ตามจุดเป้าหมายต่างๆ ในแผนที่ เพื่อให้สมาชิกร่วมกิจกรรม และเก็บคะแนนของแต่ละฐานกิจกรรม
 - 4.4 รับแผนที่ Walkrally โดยทีมงานกำหนดจุด ให้สมาชิกตรวจสอบเส้นทาง การเดินทางไปยังฐานกิจกรรมต่างๆ
 - 4.5 ตัดสินทีมชนะเลิศพร้อมมอบรางวัล

5.5 การจัดกิจกรรมเสริมที่เป็นกิจกรรมสถานศึกษา กิจกรรมเสริม เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน สำหรับสถานศึกษานำไปใช้ในการจัดกิจกรรมตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งในและนอกชั้นเรียน (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และ จิตนา วีระเกียรติสุนทร, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

6. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นกระแสในวงการศึกษาที่ครูในโรงเรียนต่างๆ ล้วนตื่นตัวและต่างมีความสนใจในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนของชาติ ให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันในทุกสถานการณ์ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสภาพสังคมของประชาคมอาเซียน และจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ให้ความสำคัญสัมพันธ์กลมกลืนกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอน ที่หลากหลายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาได้ ซึ่งในการทำวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะวิธีสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาเท่านั้น โดย ทิศนา ขัมภณี (2555) ได้กล่าวถึงความหมายของวิธีสอนว่า วิธีสอน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการสอน วิธีสอนแบบใดแบบหนึ่งก็คือขั้นตอนในการดำเนินการสอนซึ่งมีองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาให้เข้าใจลักษณะเด่นหรือแก่นสำคัญของวิธีสอนแต่ละวิธี เพื่อช่วยให้สามารถใช้วิธีแต่ละวิธีได้อย่างเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของวิธีนั้นๆ ครูผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและจุดมุ่งหมาย การใช้วิธีสอนหลากหลายวิธี นอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนแล้ว ยังสามารถช่วยให้บทเรียนมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น และจูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วย สำหรับวิธีการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษามีมากมาย หลากหลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอวิธีการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดังต่อไปนี้

6.1 วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) วิธีสอนแบบบรรยายเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระ แล้วบรรยายคือพูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง (ทศินา แคมณี, 2555; เซขฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559)

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนแบบบรรยาย วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือข้อความจำนวนมากๆ พร้อมๆกันในเวลาที่จำกัด ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษาวิธีสอนแบบบรรยายจึงเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาความรู้ของนักเรียนโดยตรง (ชาติรี เกิดธรรม, 2559)

ทศินา แคมณี (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการสอนแบบบรรยาย ต้องประกอบไปด้วย ครูผู้สอนและนักเรียน เนื้อหาสาระ หรือสาระความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีการบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) โดยครูผู้สอน และสุดท้ายคือการมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการบรรยาย

ขั้นตอนสำคัญของวิธีสอนแบบบรรยาย ประกอบด้วย

1. ครูผู้สอนเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย
2. ครูผู้สอนบรรยาย พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
3. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนแบบบรรยายให้มีประสิทธิภาพ

1. การเตรียมการบรรยาย การบรรยายที่ดีต้องอาศัยการเตรียมการที่ดีผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเนื้อหาสาระที่จะบรรยายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง หากพบว่า หากมีจุดใดที่ตนยังไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง หรือมีข้อสงสัย ควรศึกษาค้นคว้าให้กระจ่างก่อน ต่อจากนั้นควรคัดเลือกเนื้อหาสาระใดมีความจำเป็นหรือมีประโยชน์ต่อผู้เรียนของตนเพียงใด เนื้อหาใดไม่จำเป็นอาจตัดออก ต่อไปควรจัดลำดับเนื้อหาสาระว่าส่งใดควรพูดก่อน พูดหลัง และจะเชื่อมโยงกันอย่างไร เนื้อหาสาระแต่ละส่วนมีส่วนใดที่ยังมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ควรหาตัวอย่างประกอบหรือใช้สื่อการสอนช่วย หรือแสวงหาเทคนิคในการนำเสนอสาระให้มีความน่าสนใจ ทำทนายความคิดและเข้าใจได้ง่าย อาจเป็นการใช้คำถามกระตุ้น หรือการเล่าประสบการณ์ที่แปลกใหม่ หรือนำเสนอปัญหาที่ทำทนายความคิดก่อนการบรรยาย ผู้สอนควรมีโครงร่าง (Outline) สำหรับการบรรยาย และมีเอกสารประกอบการบรรยายแจกให้ผู้เรียน

2. การบรรยาย เมื่อเริ่มการบรรยาย ผู้บรรยายควรสร้างความสนใจของผู้เรียนและพยายามรักษาความสนใจนั้นให้คงอยู่ตลอดการบรรยายด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น การใช้ปัญหาเป็นสิ่งเร้า ใช้ข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญ หรือกรณีตัวอย่างมาเป็นประเด็นปัญหาที่จะใช้ประกอบการบรรยาย การใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสามารถของตนเองในเรื่องนั้น การใช้สื่อประกอบ การใช้การซักถามผู้เรียนในระหว่างการบรรยาย การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย การใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยคั่นระหว่างการบรรยาย การใช้อารมณ์ขันของผู้บรรยายเพื่อสร้างความสนใจ การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น

3. การอภิปรายซักถามและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ก่อนยุติการบรรยาย ผู้บรรยายควรสรุปสาระสำคัญของการบรรยาย และควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถามหรือเปิดอภิปราย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ต่อจากนั้นควรมีการทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในเรื่องบรรยาย เช่น การสุ่มถามนักเรียน หรือการทดสอบด้วยการใช้แบบทดสอบ เป็นต้น

ข้อดีของวิธีการสอนแบบบรรยาย คือ เป็นวิธีการสอนที่ใช้เวลาน้อยเมื่อเทียบกับการใช้วิธีสอนวิธีอื่นๆ ใช้กับผู้เรียนจำนวนมากๆ ได้ สะดวกและไม่ยุ่งยาก ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้มาก

ข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบบรรยาย คือ เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทน้อยจึงอาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการบรรยาย เป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของผู้บรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่มีความสามารถส่วนตนในการดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง ผู้เรียนก็จะขาดความสนใจ และถ้าผู้สอนขาดการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเหมาะสม ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจ และไม่สามารถซักถามได้ (ถ้าผู้บรรยายไม่เปิดโอกาส) และวิธีการสอนเป็นวิธีการที่ไม่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล (ทิตินา แซมณี, 2555; เศรษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.2 วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method)

ชาตรี เกิดธรรม (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของการอภิปรายไว้ว่า การอภิปราย หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน แทนที่ครูจะเป็นฝ่ายตั้งปัญหาคอยถามเด็ก ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กซักถามบ้าง และให้นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยตอบด้วย วิธีการสอนนี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น พูดเป็นและยังเป็นการส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. เพื่อส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย

ขั้นตอนในการสอนแบบอภิปราย การดำเนินการอภิปราย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเข้าสู่หัวข้อการอภิปราย
2. ขั้นอภิปรายถกเถียง

การอภิปรายแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำการอภิปรายซึ่งนั่งอยู่บนเวทีหรือหน้าชั้นเรียน กับฝ่ายผู้ฟัง ในกลุ่มผู้ทำการอภิปรายจะประกอบด้วยประธานหนึ่งคนทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปราย เป็นผู้เสนอปัญหาหรือคำถามให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้ตอบสรุปประเด็นสำคัญ นำการอภิปรายไม่ให้ออกนอกทาง โนมน์นำวัดบทสนทนาที่ถกเถียงกัน รับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ฟังและสรุปผลการอภิปราย นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมอภิปรายอีกจำนวนหนึ่ง

การนำเข้าสู่หัวข้อการอภิปราย ประธานจะต้องกล่าวแนะนำหัวข้อที่จะอภิปราย จากนั้นแนะนำสมาชิกผู้ทำการอภิปรายแต่ละคน แล้วจึงดำเนินขั้นตอนต่อไป

การอภิปรายถกเถียง ประธานเริ่มใช้คำถาม ถามให้เกิดปัญหาแล้วให้สมาชิกออกความคิดเห็น ประธานจะต้องคอยกำกับการอภิปรายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสรุปผลการอภิปราย

ข้อดีของวิธีสอนแบบอภิปราย

1. ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
2. พัฒนาสติปัญญาของนักเรียนด้านความคิด
3. ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ของเด็กเพื่อนำมาใช้ในการอภิปราย
4. ส่งเสริมการเคารพในเหตุผลของผู้อื่น

ข้อจำกัดวิธีสอนแบบอภิปราย

1. ในบางหัวข้อสิ้นเปลืองเวลาในการอภิปรายมาก หากประธานไม่คุมสถานการณ์ให้ดี
2. หากการตั้งหัวข้อไม่ดีจะทำให้การอภิปรายไม่สัมฤทธิ์ผล

(ทิตนา แคมณี, 2555; เศรษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.3 วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) วิธีสอนโดยใช้การ

อภิปรายกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม (ทิตนา แคมณี, 2555)

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

องค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย คือ ต้องมีผู้เรียนและครูผู้สอน มีการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน มีประเด็นในการอภิปราย มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกและประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่มตามประเด็นการอภิปราย มีการสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้มีอภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม มีการนำข้อมูลของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน และสุดท้ายคือต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่สำคัญของวิธีการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย มีดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
2. ผู้สอน หรือผู้เรียน ร่วมกันกำหนดประเด็นการอภิปราย
3. ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นการอภิปราย
4. ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้มีอภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
5. ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอนะต่างๆ ในการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ สามารถกระทำได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1.การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยควรมีประมาณ 4-8 คน จำนวนที่เหมาะสมที่สุดคืออยู่ระหว่าง 4-6 คน คือ เป็นกลุ่มที่ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป เพราะถ้ากลุ่มมีขนาดเล็กเกินไป กลุ่มจะมีความคิดเห็นที่ไม่หลากหลาย แต่ถ้ากลุ่มใหญ่จนเกินไปสมาชิกในกลุ่มก็จะได้

แสดงความคิดเห็นอย่างไม่ทั่วถึง การแบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่มสามารถทำได้วิธีการสุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รวมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ซ้ำกัน หรืออาจจัดกลุ่มผู้เรียนคละความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มจำแนกตามเพศ วัย (ในกรณีที่ผู้เรียนมีหลากหลายวัย) ความสนใจ ความสามารถหรือเลือกอย่างเจาะจงตามปัญหาที่มีก็ได้ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของผู้สอน และสิ่งที่จะอภิปรายเทคนิคที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มมีหลากหลาย เช่น ใช้การนับหมายเลข ใครนับหมายเลขเดียวกันให้รวมกลุ่มกัน หรือใช้การจับสลาก ซึ่งอาจเป็นหมายเลข หรือเป็นภาพ เป็นข้อความ ผู้ที่จับสลากได้เหมือนกัน ให้รวมกลุ่มอยู่ด้วยกัน หรือใช้เกมต่างๆ ในการแบ่งกลุ่มก็ได้ เทคนิคการจับกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการแบ่งกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อครูจำเป็นต้องแบ่งกลุ่มบ่อยๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและสนใจที่จะเรียนรู้ในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้ว ผู้สอนควรดูแลให้กลุ่มจัดที่นั่งภายในกลุ่มให้เรียบร้อย ให้อยู่ในลักษณะที่ทุกคนมองเห็นกัน และรับฟังกันได้ดี นอกจากนี้ในกรณีที่มีหลายกลุ่ม ผู้สอนควรจัดกลุ่มให้ห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้เสียอภิปรายจากกลุ่มรบกวนกันและกัน

2. ประเด็นการอภิปราย การอภิปรายจำเป็นต้องมีประเด็นในการอภิปรายมีวัตถุประสงค์ของการอภิปรายที่ชัดเจน ประเด็นการอภิปรายอาจจะมาจากผู้สอนหรือผู้เรียนก็ได้ แล้วแต่กรณี การอภิปรายแต่ละครั้งไม่ควรมีประเด็นมากจนเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนอภิปรายได้ไม่เต็มที่

3. การอภิปราย การจัดกลุ่มอภิปรายมีหลายแบบผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ในการอภิปรายที่ดีโดยทั่วไปควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นในการอภิปราย เช่น ประธานหรือผู้นำในการอภิปรายเลขานุการผู้จัดบันทึกการประชุม และผู้รักษาเวลา เป็นต้น นอกจากนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนควรมีความเข้าใจตรงกันว่า ตนมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องช่วยให้กลุ่มทำงานได้สำเร็จ มิใช่ปล่อยให้เป็นการรับผิดชอบของสมาชิกเพียงบางคน หากสมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจว่าสมาชิกกลุ่มที่ดีควรทำอะไรบ้าง เช่น ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ชักถามโต้แย้ง สนับสนุน ช่วยไม่ให้กลุ่มออกนอกเรื่อง และสรุป เป็นต้น การอภิปรายจะเป็นไปได้ดีผู้สอนควรให้ความรู้ความเข้าใจหรือคำแนะนำแก่กลุ่มก่อนการอภิปราย และควรย้ำถึงความสำคัญของการให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างทั่วถึง ไม่ให้มีการผูกขาดการอภิปรายโดยผู้ใดผู้หนึ่ง เพราะวัตถุประสงค์หลักของการอภิปรายคือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และได้รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่ลึกซึ้ง และรอบคอบขึ้น การอภิปรายที่ดีควรดำเนินการไปที่ละประเด็น จะได้ไม่เกิดความสับสน และในกรณีที่มีหลายประเด็น ควรมีการจำกัดเวลาของการอภิปรายในแต่ละประเด็น มิฉะนั้นการอภิปรายจะยืดเยื้อ และประเด็นที่อยู่ท้ายๆ จะไม่ได้รับการอภิปราย เพราะหมดเวลาเสียก่อน ดังนั้นประเด็นการอภิปรายที่กำหนดให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายควรกำหนดให้เหมาะสมกัน

4. การสรุปผลการอภิปราย ก่อนที่การอภิปรายจะยุติลง กลุ่มจำเป็นต้องมีการสรุปผลการอภิปราย เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่กำหนด ผู้สอนควรบอกหรือให้สัญญาณแก่กลุ่มอภิปรายประมาณ 3-5 นาที ก่อนหมดเวลา เพื่อกลุ่มจะได้สรุปผลการอภิปรายเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งหลังจากนั้นผู้สอนอาจให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน หรือดำเนินการในรูปแบบอื่นต่อไป

5. การสรุปบทเรียน เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดผู้สอนจำเป็นต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดกับบทเรียนที่กำลังเรียนรู้ โดยมีการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียนด้วย

ข้อดีของวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก ต้องอาศัยสถานที่หรือบริเวณที่กว้างพอจะจัดกลุ่มให้อภิปรายกันได้ โดยไม่รบกวนกัน หากผู้เรียนไม่รู้หรือไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดีการอภิปรายอาจไม่ได้ผลดี หากสมาชิกกลุ่มและผู้สอน ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ก็อาจเกิดปัญหาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้ (ทิตานา แคมณี, 2555; เซษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.4 วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) ทิตานา แคมณี, (2555) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาว่า วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นปกติ) โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียน ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ได้ใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีทั้งต่อสถานที่นั้นและต่อการเรียนรู้

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา คือ

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ การเดินทาง เรื่องที่จะศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการณ์และหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. มีการเดินทางออกไปยังสถานที่เป้าหมายซึ่งอยู่นอกโรงเรียน หรือนอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นประจำ
4. มีกระบวนการในการศึกษาสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ในสถานที่นั้น
5. มีการสรุปผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการไปทัศนศึกษา

ขั้นตอนสำคัญของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา

1. ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ที่จะไป การเดินทาง สิ่งที่จะไปศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการณ์ และหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางไปยังสถานที่เป้าหมาย
3. ผู้เรียนศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการศึกษาที่ได้วางแผนไว้
4. ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางกลับ และสรุปผลการเรียนรู้หรือผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ และเดินทางกลับ
5. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1 การวางแผน ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกันก่อนจะเดินทางไปทัศนศึกษาสิ่งที่ผู้สอนควรทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้ชัดเจนคือ วัตถุประสงค์ของการไปศึกษา ซึ่งหากวัตถุประสงค์ชัดเจนแล้ว ผู้เรียนอาจมีส่วนในการเลือกสถานที่ที่จะไปด้วย (ในกรณีที่ผู้สอนไม่เจาะจงสถานที่) เมื่อมีการกำหนดสถานที่แน่ชัดแล้ว จะเป็นการดีมาก หากผู้สอนและ/หรือผู้เรียนบางคนมีโอกาสดูสถานที่นั้นก่อน จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ดีในการวางแผนขั้นต่อไป และช่วยลดปัญหาเมื่อมีการเดินทางจริง หลังจากไปสำรวจสถานที่และได้ข้อมูลกลับมาแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนจึงวางแผนในรายละเอียดต่อไป เรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องตกลงกันให้ชัดเจนมีหลายประการ ได้แก่ 1) การเดินทาง จะใช้พาหนะอะไร ไปอย่างไร 2) เรื่องที่จะศึกษามีอะไรบ้าง 3) วิธีการที่จะศึกษา จะใช้วิธีอะไร เช่น ใช้การสังเกต จดบันทึก อัดเทป ถ่ายภาพ ถ่ายวีดิทัศน์ สัมภาษณ์ เข้าร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติ ทดลอง ฯลฯ ซึ่งถ้าวิธีการที่จะใช้ดังกล่าว จำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์อะไร ก็ต้องมีการจัดเตรียมให้เรียบร้อย เช่น จัดทำแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เตรียมเครื่องเล่นเทป กล้อง เป็นต้น 4) กำหนดการ ได้แก่ โปรแกรมการเดินทางที่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน 5) ค่าใช้จ่าย จำนวนค่าใช้จ่ายในแต่ละเรื่องรวมกันแล้วเป็นเท่าใด นักผู้เรียนจำเป็นต้องช่วยออกค่าใช้จ่าย จะเฉลี่ยกันออกมาอย่างน้อยเพียงใด และ 6) หน้าที่ความรับผิดชอบ ใครจะต้องช่วยส่วนไหนอย่างไร ควรกำหนดให้ชัดเจนเรื่องต่างๆ ที่ตกลงกันนี้ ควรจัดทำเป็นเอกสารแจกให้สมาชิกทุกคนได้รับรู้ตรงกัน ในเรื่องการวางแผนนี้ ถ้าผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ช่วยกันคิดในแต่ละเรื่องให้ได้ข้อตกลงร่วมกัน จะเป็นการดี เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง และเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับผู้สอนไม่ควรลืมนึกที่จะติดต่อยืนยันต่อเจ้าของสถานที่อย่างเป็นทางการ และขออนุญาตผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองนักเรียน (ในกรณีที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่)

2. การเดินทางไปทัศนศึกษา ผู้สอนควรดูแล เอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม

3. การศึกษาในสถานที่เป้าหมาย เมื่อไปถึงยังสถานที่เป้าหมายแล้ว ผู้สอนควรประชุมผู้เรียนทั้งหมดก่อนปล่อยผู้เรียนให้ไปศึกษาตามความสนใจของตน โดยย้ำถึง 1) วัตถุประสงค์ของการมาศึกษา 2) การเคารพต่อสถานที่ ไม่ทำสิ่งใดอันเป็นการทำลายหรือทำความเสียหายต่อสถานที่ 3) ความปลอดภัย 4) การศึกษาด้วยวิธีการที่เตรียมมาและ 5) การนัดหมายและการตรงต่อเวลา เมื่อทำความเข้าใจแล้ว จึงปล่อยให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้สอนสังเกตการณ์ทั่วไป

4. การเดินทางกลับ และสรุปทบทวน โดยทั่วไปหลังจากที่ชมและศึกษาสถานที่แล้ว ผู้สอนและผู้เรียนมักไม่มีเวลาที่จะสรุปการเรียนรู้ในทันที เพราะต้องรีบเดินทางกลับ แต่หากไม่รีบเดินทางกลับ จะสามารถจัดสรรเวลาได้ การสรุปการเรียนรู้ในทันที จะให้ผลดีมาก เนื่องจากผู้เรียนยังจำความคิด ประสบการณ์ และความรู้สึกต่างๆ ได้ดี แต่ถ้ายังไม่ทันที่จำเป็นต้องรอไปอีกระยะหนึ่ง ความรู้สึก ความคิด และประสบการณ์บางส่วนอาจเลื่อนไปบ้าง การสรุปผลการเรียนรู้ทำได้หลายวิธี เช่น การให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอประสบการณ์และข้อมูลที่ตนได้จากการศึกษาและอภิปรายร่วมกัน สรุปเป็นประเด็นการเรียนรู้ที่ได้รับและอาจจะประเมินดูว่า การเรียนรู้ที่ได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด หรือผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเขียนเป็นรายงาน จัดเป็นนิทรรศการ หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับแก่ผู้อื่น (เช่น ผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ หรือในการ

ประชุมต่างๆ) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีใด ในการสรุปผลการเรียนรู้ ผู้สอนควรดูแลให้มีการสรุปให้ครอบคลุมประเด็นการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) การเรียนรู้ในด้านความรู้(สิ่งที่ศึกษา) 2) การเรียนรู้ในด้านเจตคติ 3) การเรียนรู้ในด้านกระบวนการต่างๆ (เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

ข้อดีของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา

- 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง
- 2) เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 3) เป็นวิธีสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ เป็นต้น
- 4) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

ข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา

- 1) เป็นวิธีสอนที่ยุ่งยากสำหรับผู้สอนเนื่องจากต้องมีการเตรียมการติดต่อประสานงาน จัดการ และรับผิดชอบงานหลายด้าน
- 2) เป็นวิธีสอนที่มีค่าใช้จ่ายสูง ใช้เวลามาก และมีความเสี่ยง อาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทางได้
- 3) เป็นวิธีสอนที่อาจเกิดผลไม่คุ้มค่า หากการจัดการ และกระบวนการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร (ทิตินา แชมณี, 2555; เศรษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.5 วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) ทิตินา แชมณี (2555) ได้

กล่าวถึงความหมายของวิธีการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ

3. มีการแสดงบทบาทสมมติ
4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
5. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตาม

ขั้นตอนสำคัญของการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

1. ผู้สอน/ ผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ
2. ผู้สอน / ผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท
3. ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ผู้เรียนแสดงบทบาท และสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
5. ผู้สอนและผู้เรียน อภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอน โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติให้มีประสิทธิภาพ

1 การเตรียมการ ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะให้ชัดเจน และสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติที่จะช่วยสนองวัตถุประสงค์นั้น สถานการณ์และบทบาทสมมติที่กำหนดขึ้นควรมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ส่วนจะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ผู้สอนอาจใช้บทบาทสมมติแบบละคร ซึ่งจะกำหนดเรื่องราวให้แสดงแต่ไม่มีบทให้ ผู้สวมบทบาทจะต้องคิดแสดงเอง หรืออาจใช้บทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา ซึ่งจะกำหนดสถานการณ์ที่มีปัญหาหรือความขัดแย้งให้ และอาจให้ข้อมูลเพิ่มเติมบ้างน้อยบ้าง ซึ่งผู้สวมบทบาทจะใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการแสดงออกและแก้ปัญหาตามความคิดของตน

2 การเริ่มบทเรียน ผู้สอนสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้หลายวิธี เช่น โยงประสบการณ์ใกล้ตัวผู้เรียน หรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับการเรียนครั้งก่อนๆ เข้าสู่เรื่องที่จะศึกษา หรืออาจใช้วิธีเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติที่เตรียมมาแล้วทิ้งท้ายด้วยปัญหา เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากคิด อยากติดตาม หรืออาจใช้วิธีชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมแสดง และช่วยกันคิดแก้ปัญหา

3 การเลือกผู้แสดง ควรเลือกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการแสดง เช่น เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะเหมาะสมกับบทบาท เพื่อช่วยให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่นตามวัตถุประสงค์ได้อย่างรวดเร็ว หรือเลือกผู้แสดงที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบทบาทที่กำหนดให้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนคนนั้นได้รับประสบการณ์ใหม่ ได้ทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ และเกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้ที่มีลักษณะต่างไปจากตน หรืออาจให้ผู้เรียนอาสาสมัคร หรือจะเจาะจงเลือกคนใดคนหนึ่ง ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ เมื่อได้ผู้แสดงแล้ว ควรให้เวลาผู้แสดงเตรียมการแสดง โดยอาจให้ฝึกซ้อมบ้างตามความจำเป็น

4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ หรือผู้ชม ผู้สอนควรเตรียมผู้ชม และทำความเข้าใจกับผู้ชมว่าการแสดงบทบาทสมมตินี้ จัดขึ้นวิสัยมุ่งที่ความสนุก แต่มุ่งที่จะให้เกิดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึง

ควรชมด้วยความสังเกต ผู้สอนควรให้คำแนะนำว่าควรสังเกตอะไร และควรบันทึกข้อมูลอย่างไร และผู้สอนอาจจัดทำแบบสังเกตการให้ผู้ชมใช้ในการสังเกตด้วยก็ได้

5 การแสดง ก่อนการแสดงอาจมีการจัดฉากการแสดงให้ดูสมจริง ฉากการแสดงอาจเป็นฉากง่ายๆ หรืออาจจะจัดให้ดูสวยงาม แต่ไม่ควรจะใช้เวลามาก ควรคำนึงถึงความประหยัดด้วย เมื่อทุกฝ่ายพร้อมแล้ว ผู้สอนให้เริ่มการแสดง และสังเกตการแสดงอย่างใกล้ชิด ไม่ควรมีการขัดการแสดงกลางคัน นอกจากกรณีที่มีปัญหาเมื่อการแสดงออกนอกทาง ผู้สอนอาจจำเป็นต้องให้คำแนะนำบ้าง เมื่อการแสดงดำเนินไปพอสมควรแล้ว ผู้สอนควรตัดบท ยุติการแสดง ไม่ควรให้การแสดงยืดเยื้อ ยืนเย้อ จะทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทควรทำเมื่อเห็นว่าการแสดงได้ให้ข้อมูลแก่กลุ่มเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือตัดบทเมื่อการแสดงเริ่มยืดเยื้อ หรือเมื่อผู้ชมพอจะเดาได้ว่า เรื่องราวจะดำเนินต่อไปอย่างไร หรือในกรณีที่ผู้แสดงเกิดอารมณ์สะเทือนใจมากเกินไปจนแสดงต่อไปไม่ได้ ควรตัดบททันที

6 การวิเคราะห์หรืออภิปรายผลการแสดง ขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญมาก เพราะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการอภิปรายในช่วงนี้มีหลายประการ ที่สำคัญคือการสัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้แสดงและจดบันทึกไว้บนกระดานต่อจากนั้นจึงสัมภาษณ์ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ถึงข้อมูลที่สังเกตได้ ผู้สอนควรจดบันทึกข้อมูลเหล่านี้บนกระดานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นประเด็นในการอภิปรายและสรุป ต่อจากนั้น จึงให้ทุกฝ่ายร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และสรุปประเด็นการเรียนรู้ สิ่งสำคัญมากที่ผู้สอนพึงคำนึงในการอภิปรายก็คือการให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะใช้บทบาทเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ เจตคติ หรืออคติต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเพื่อเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ ดังนั้นการอภิปรายจึงต้องมุ่งเน้นและอภิปรายในเรื่องของพฤติกรรมที่ผู้สวมบทบาทแสดงออก และความรู้สึกที่เป็นเหตุผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา การซักถาม จึงควรมุ่งประเด็นไปที่ว่าผู้แสดงได้แสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ทำไมจึงแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น และพฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดผลอะไรตามมา การอภิปรายไม่ควรมุ่งประเด็นไปที่การแสดงของผู้สวมบทบาทว่า แสดงได้ดี-ไม่ดี เพียงใด เพราะนอกจากจะเป็นการอภิปรายที่ผิดวัตถุประสงค์แล้ว ยังอาจทำให้ผู้แสดงเสียความรู้สึกได้ในกรณีที่การอภิปรายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนเสนอแนะแนวคิดและแนวทางอื่นๆ เพิ่มเติมแตกต่างไปจากที่ผู้สวมบทบาทแสดง ผู้สอนอาจให้มีการแสดงและการอภิปรายเพิ่มเติม และสรุปบทเรียนอีกครั้ง

ข้อดีของวิธีการสอนโดยใช้บทสมมติ

- 1) หนึ่งเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น ได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง
- 2) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของตน
- 3) เป็นวิธีสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะในการเผชิญสถานการณ์ ตัดสินใจ และปัญหา
- 4) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง
- 5) เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมาก ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และการเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียน เพราะข้อมูลมาจากผู้เรียนโดยตรง

ข้อจำกัดของวิธีการสอนโดยใช้บทสมมติ

- 1) เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามากพอสมควร
- 2) เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยการเตรียมการและการจัดการอย่างรัดกุม หากจัดการไม่ดีพอ อาจเกิดความยุ่งยากสับสนขึ้นได้
- 3) เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยความไวในการรับรู้ (sensitivity) ของผู้สอน หากผู้สอนขาดคุณสมบัตินี้ไม่รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนบางคน และไม่ได้แก้ปัญหาแต่ต้นอาจเกิดเป็นปัญหาต่อเนื่องไปได้
- 4) เป็นการสอนที่ต้องอาศัยความสามารถของครูในการแก้ปัญหา เนื่องจากการแสดงของผู้เรียนอาจไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้สอน ผู้สอนจะต้องสามารถแก้ปัญหาหรือปรับสถานการณ์และประเด็นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (ทศนา แชมณี, 2555; เซษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.6 วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) ชาตรี เกิดธรรม

(2559) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงานไว้ว่า วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน คือ การที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ช่วยกันค้นคว้าแก้ปัญหา หรือปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ตามความถนัด หรือตามความสนใจ เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันตามแบบประชาธิปไตย ทุกคนจะต้องดำเนินการตามที่มอบหมายให้ เป็นวิธีที่จะช่วยฝึกฝนนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้เพื่อนร่วมงาน แต่ต้องดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์ ครูจะต้องวางแผนให้นักเรียนทุกคนในแต่ละกลุ่มปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ความมุ่งหมายของวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานอย่างมีระบบและระเบียบวินัย รู้จักทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทุกคนต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมา ผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มจะต้องคอยประสานงานระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับครู หน้าที่นี้ควรจะหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันตามโอกาส เพื่อฝึกการเป็นผู้นำของทุกคน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหาตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำงานเฉพาะอย่าง ทั้งเป็นรายบุคคลและส่วนรวม เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักเลือกทำงานตามความสนใจ ความถนัด แลละความสามารถ

ขั้นตอนในการสอนวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน

1. ขั้นกำหนดความมุ่งหมาย เป็นขั้นที่กำหนดความมุ่งหมายและวิธีการทำงานอย่างละเอียด ถ้าเป็นครั้งแรกครูควรดูแลอย่างใกล้ชิด
2. ขั้นเสนอแนะแหล่งวิทยาการที่จะใช้ค้นคว้าหาความรู้ เป็นขั้นที่ครูสอนบอกรายละเอียดของหนังสือไว้ค้นคว้า
3. ขั้นวางแผน เป็นขั้นที่นักเรียนวางแผนทำงานร่วมกัน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการร่วมมือกันทำงาน

ข้อดีของวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน

1. เด็กสามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่
2. เปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำงานตามถนัด ความสามารถ ความสนใจ
3. เด็กมีโอกาสในการเรียนรู้และใช้ชีวิตร่วมกันเห็นข้อบกพร่องและข้อแตกต่างของผู้อื่น

4. ฝึกรายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

(เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.7 วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) ทิศนา แคมณี (2555) ได้ให้

ความหมายของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ว่า วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกากการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

วัตถุประสงค์วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงและเกิดความเข้าใจในสถานการณ์หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆในสถานการณ์นั้น
4. ผู้เล่นหรือผู้สมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
6. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้
7. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนสำคัญของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

1. ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกากการเล่น
3. ผู้เรียน เลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนสอนกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน
4. ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลของการเล่น
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น
7. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ

1. การเตรียมการ ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งถ้าจะสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริงหรือผู้สอนอาจเลือกใช้ในการจำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว หากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการสถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย

ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม หรือที่เรียกว่า เกมจำลองสถานการณ์ เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์ในประวัติศาสตร์ขึ้นมาให้ผู้เรียนเล่นโดยผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ส่วนเกมจำลองสถานการณ์ มีลักษณะเป็นเกมการเล่น แต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริง ในขณะที่เกมธรรมดาต่างๆ ไป อาจจะไม่ได้อะไรสะท้อนความเป็นจริงอะไร เกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภทคือ เป็นเกมจำลองสถานการณ์แบบไม่มีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ และเกมจำลองสถานการณ์แบบมีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นพิษ เกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เป็นต้น เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆในการเล่น จะได้เตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้พร้อม รวมทั้งจัดสถานที่เล่นให้อำนวยความสะดวกในการเล่น

2. การนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท และกติกา เนื่องจากสถานการณ์จำลองส่วนใหญ่จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมาก การนำเสนอสถานการณ์ บทบาท และกติกา จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสน และควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อม ในการนำเสนอ ผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้างๆ แก่ผู้เรียนว่า การเล่นในสถานการณ์จำลองนี้จะทำอะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกัน ต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมด แล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น เช่น กติกา บทบาท เมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้ว จึงให้เล่นได้

3. การเลือกบทบาท เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวม และกติกาแล้ว ผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่น ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเอง หรือในบางกรณี ครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาทบางบทบาทซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนคนนั้น

4. การเล่นในสถานการณ์จำลอง ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน และจดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ นอกจากนี้ต้องคอยดูแลให้การเล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็นรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5. การอภิปราย เนื่องจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่มุ่งช่วยผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์นั้นจำลองขึ้นมา ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงกว่า ในความเป็นจริง สถานการณ์เป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนมักได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์นั้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้ว การอภิปรายอาจขยายต่อไปว่า เราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

ข้อดีวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

- 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง
- 2) เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก ผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียน
- 3) เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัดวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

- 1) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องมีวัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เล่นทุกคน และสถานการณ์จำลองเรื่องมีราคาแพง
- 2) เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก เพราะต้องใช้เวลาแก่ผู้เรียนในการเล่นและการอภิปราย
- 3) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก ผู้สอนต้องศึกษารายละเอียด และลองเล่นด้วยตนเอง และในกรณีที่ต้องสร้างสถานการณ์เอง ยิ่งต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น
- 4) เป็นวิธีสอนที่ต้องพึ่งสถานการณ์จำลอง ถ้าไม่มีสถานการณ์จำลองที่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือความต้องการ ผู้สอนต้องสร้างขึ้นเอง ถ้าผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์เพียงพอ ก็จะไม่สามารถสร้างได้
- 5) เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เล่นและแสดงออกอย่างหลากหลาย จึงเป็นการยากสำหรับผู้สอนในการนำอภิปรายไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิตนา แชมณี, 2555; เซษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.8 วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ทิตนา แชมณี (2555) ได้กล่าวถึง

ความหมายของวิธีการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ไว้ว่า วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ คือ กระบวนการในการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้ ซึ่งผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนหลายๆ อย่าง ประสมกันเอาไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมียุทธศาสตร์เบ็ดเสร็จในตัวเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศูนย์ต่างๆจนครบทุกศูนย์ โดยมีศูนย์จำลองไว้สำหรับผู้เรียนที่เรียนได้เร็วและทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่นๆ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้

วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีชุดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ บัตรคำสั่งในการทำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อที่จำเป็นสำหรับทำกิจกรรม รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. มีศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้หรือสถานที่สำหรับกลุ่มผู้เรียนในการศึกษาและทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในบัตรคำสั่ง
4. ผู้เรียนศึกษาและทำกิจกรรมตามศูนย์ต่างๆ ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล จนครบทุกศูนย์ หรือครบทุกเนื้อหา
5. ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์

ขั้นตอนสำคัญของวิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้

1. ผู้สอนจัดเตรียมชุดการเรียนการสอนและจัดศูนย์การเรียนรู้
2. ผู้สอนให้คำชี้แจงและคำแนะนำแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้
3. ผู้เรียนทำแบบสอบก่อนเรียน
4. ผู้เรียนศึกษาและทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่งในศูนย์ต่างๆ ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล จนครบทุกศูนย์หรือครบทุกเนื้อหา
5. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้

1. การเตรียมการ ในการสอนด้วยวิธีนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมชุดการเรียนการสอนให้พร้อม โดยผู้สอนจะนำเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาจัดแบ่งออกเป็นหน่วยหรือเรื่องสำหรับศูนย์แต่ละศูนย์ และกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดการเรียนการสอนโดยทั่วไป มักประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย แบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เนื้อหาสาระบัตรคำสั่งให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งแบบฝึกหัด แบบสอบหลังเรียน เอกสารและวัสดุต่างๆที่จำเป็น เช่น คู่มือ คำชี้แจง บัตรคำถาม บัตรเฉลยคำตอบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสื่อการเรียน เช่น แผนที่ ภาพ รวมทั้งเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการทำกิจกรรม เช่น เครื่องเล่นเทป ม้วนเทป วิดีโอเทป สไลด์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

การสร้างชุดการเรียนการสอนสำหรับศูนย์การเรียนนั้น ครูสามารถจัดทำขึ้นโดยใช้หลักการเดียวกับการทำแผนการสอนตามปกติ แต่แทนที่ครูจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการสอน ครูจะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยให้ครูแนะนำและคำชี้แจงไว้ในบัตรคำสั่ง รวมทั้งจัดเตรียมสื่อต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ตลอดจนจัดทำแบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียนสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย โดยทั่วไปชุดการเรียนการสอนมี 3 ชนิด คือ (1) ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนอาจนำไปเรียนที่บ้านก็ได้ เมื่อเรียนจบและสามารถทำแบบสอบได้ในระดับที่กำหนดไว้แล้วผู้เรียนจะสามารถเรียนชุดการเรียนการสอนต่อไปได้ (2) ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนหลายคน (กลุ่มย่อยประมาณ 4-8 คน) สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ โดยครูจะจัดสื่อและวัสดุต่างๆ เตรียมไว้อย่างพอเพียงสำหรับกลุ่ม (3) ชุดการเรียนการสอนประกอบการบรรยาย เป็นชุดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมและสื่อที่ครูสามารถใช้ประกอบการบรรยาย เป็นการช่วยให้ครูพูดน้อยลง และผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมมากขึ้น

นอกจากการจัดทำชุดการเรียนการสอนแล้ว ก่อนสอนผู้สอนจะต้องจัดสถานที่สำหรับผู้เรียนไว้ให้พร้อม โดยทั่วไปวิธีที่สะดวกสำหรับครูก็คือ จัดโต๊ะและเก้าอี้เป็นกลุ่มย่อย และจัดวางชุดการเรียนการสอนพร้อมทั้งวัสดุและสื่อต่างๆ ไว้ให้พร้อม ปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์โดยแต่ละศูนย์

จะมีเนื้อหาสาระเบ็ดเสร็จในตัวเอง และจะมีศูนย์สำรองไว้ 1 ศูนย์ เพื่อให้ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าเพื่อนๆ มาทำกิจกรรมเสริมในระหว่างรอเพื่อนยังทำงานไม่เสร็จ การจัดศูนย์แต่ละศูนย์ควรจัดให้ห่างกันพอสมควร เพื่อจะได้ไม่รบกวนกัน และควรจัดช่องทางเดินระหว่างศูนย์ให้สามารถเดินได้สะดวก เพื่อเวลาจะเปลี่ยนปุ่มจะได้ไม่ยุ่งยากสับสน

2. การดำเนินการเรียนการสอน เริ่มต้นครูจำเป็นต้องชี้แจงและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่ยังไม่เคยได้เรียนรู้โดยใช้ศูนย์การเรียนมาก่อน หลังจากที่แน่ใจว่า ผู้เรียนเข้าใจและพร้อมแล้ว จึงให้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ปรากฏอยู่ในบัตรคำสั่ง โดยหมุนเวียนกันเข้าศูนย์การเรียนที่มีอยู่จนครบทุกศูนย์ และทำแบบสอบประเมินผลการเรียนรู้ของตน ครูทำหน้าที่ดูแลให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะเป็นการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ และมักใช้วิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น การใช้แบบสอบก่อนและหลังเรียน การตรวจสอบจากผลงานที่ผู้เรียนทำ การดูพัฒนาการหรือความก้าวหน้าในการเรียนรู้และการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง หรือให้เพื่อนๆ ร่วมกันประเมินด้วย เป็นต้น

ข้อดีของวิธีการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียน

- 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
- 2) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
- 3) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ทันทีที่เรียนจบ
- 4) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อยได้

ข้อจำกัดของวิธีการสอนโดยใช้ศูนย์การเรียน

- 1) เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก กล่าวคือ ต้องจัดเตรียมชุดการเรียนการสอน จัดวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อมก่อนสอน
- 2) เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้สื่อ และวัสดุต่างๆ จำนวนมาก ใช้งบประมาณมาก

6.9 วิธีสอนแบบโครงการ (Project) สุคนธ์ สินธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร

(2556) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบโครงการไว้ว่า วิธีสอนโครงการ (Project) เป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า กระทำในสิ่งที่ตนสนใจ และเป็นผู้วางแผนการทำงานด้วยตนเองโดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือเสนอแนวทางผู้เรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน คือ วางแผนการดำเนินงาน ดั้วการเขียนโครงการ เสนอผู้สอน เมื่อได้รับการอนุมัติ ก็จะดำเนินงานตามแผน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปแผนการดำเนินงานและรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานสภาพปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะทางแก้ไข

ประเภทของโครงการ

โครงการที่กำหนดให้ผู้เรียนทำตามความถนัดและความสนใจ มีผู้แบ่งไว้หลายประเภทแต่อาจรวมเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่

1. **โครงการสำรวจข้อมูล** เป็นการรวบรวมข้อมูลเรื่องที่กำลังศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น โครงการสำรวจความคิดเห็นในงานพัฒนาโรงเรียน , โครงการสำรวจตัวอย่างพืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหารโครงการสำรวจแหล่งวิทยาศาสตร์ในชุมชน , โครงการสำรวจคุณภาพน้ำทิ้งจากแหล่งต่างๆในโรงเรียน , โครงการสำรวจการประหยัดพลังงานในโรงเรียน , โครงการสำรวจความสนใจในการประกอบอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียน , โครงการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น , โครงการสำรวจความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน , โครงการสำรวจเครื่องเทศในอาหารประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน , โครงการสำรวจพุทธสถานในประเทศสมาคมอาเซียน , โครงการสำรวจสืบค้นอาชีพสำคัญในอาเซียน , โครงการสำรวจผลิตภัณฑ์ OTOP ของไทย ที่เตรียมเข้าสู่ตลาดประชาคมอาเซียน

2. **โครงการประเภททฤษฎี หลักการ แนวคิด การศึกษา การทดลอง** เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งวิทยาการ เช่น จากห้องสมุด จากแหล่งประกอบการ ฯลฯ เพื่อฝึกฝนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้ที่ได้รับโดยตรงจากตำราต่างๆ หรือการทดลอง เพื่อตรวจสอบกับทฤษฎี กฎ หลักข้อเท็จจริง หรือข้อสงสัยบางประการ เช่น โครงการศึกษาเปรียบเทียบการงอกของเมล็ดพืชอันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ , โครงการทดลองการดูดซึมน้ำสารปนเปื้อนในของเหลวจากสารชนิดต่างๆ , โครงการผลิตเครื่องสำอางจากผลไม้ชนิดต่างๆ , โครงการทดลองการปลูกพืชผักสวนครัวโดยไม่ต้องใช้ดิน , โครงการทดลองทำไข่เค็มสูตรใหม่ , โครงการทดลองเพาะถั่วงอกด้วยวิธีต่างๆ เป็นต้น

3. **โครงการประเภสิ่งประดิษฐ์** โครงการประเภทนี้ มีจุดประสงค์เพื่อการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การวิเคราะห์ระบบการทำงานสิ่งของเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นโครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์ , โครงการผลิตเครื่องนิตยาฆ่าแมลง , โครงการสร้างหุ่นยนต์ช่วยทำงานบ้าน โครงการผลิตเครื่องอบอาหารจากพลังงานแสงอาทิตย์ , โครงการสิ่งประดิษฐ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

4. **โครงการพัฒนาชิ้นงาน** เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด หรือพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ ให้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น จุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การคิดวิเคราะห์ระบบการทำงานสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อพัฒนาหรือสร้างงานใหม่ จัดระบบงานใหม่ เช่น โครงการพัฒนาเครื่องนิตยาฆ่าแมลง , โครงการพัฒนาเครื่องทำเส้นบะหมี่ เส้นขนมจีน , โครงการพัฒนาระบบดินและน้ำ โครงการพัฒนาอุปกรณ์การสอยผลไม้ , โครงการพัฒนารูปแบบกล่องบรรจุภัณฑ์สินค้าสัญลักษณ์อาเซียน ฯลฯ สำหรับโครงการประเภท 3 และ 4 นักการศึกษาบางกลุ่มก็จัดรวมเป็นประเภทเดียวกัน

ลักษณะสำคัญของโครงการและจุดมุ่งหมายของการสอนโครงการ

ลักษณะการจัดกิจกรรมโครงการ ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีสื่อหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ มีทักษะการใช้ภาษา ฝึกกระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบสวน-สอบสวน ทักษะกระบวนการหรือกระบวนการอื่นๆ ให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่เป็นปัญหาน่าสนใจฝึกกระบวนการคิด หาวิธีจะทำโครงการตามที่คุณเรียนนัดและสนใจ

ลักษณะสำคัญของโครงการ ต้องเป็นเรื่องที่ผู้สนใจสงสัย ต้องการหาคำตอบ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและการแสวงหาความรู้ และสรุปความรู้ สามารถนำความรู้จากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการ มีการนำเสนอโครงการด้วยวิธีต่างๆ เสนอรายงานเป็นรูปเล่ม การอภิปราย การแสดงเพลงพื้นบ้าน การจัดนิทรรศการ การจัดทำรูปโปสเตอร์ ฯลฯ ความรู้หรือสิ่งที่ค้นพบ สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

จุดมุ่งหมายของการสอนโครงการ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ รู้จักการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักความสามารถความถนัด ความสนใจของเพื่อนร่วมงาน เรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม เรียนรู้จากการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน พัฒนาทักษะการคิด เช่น รู้จักการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดประเมินค่า คิดวินิจฉัย การเรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เป็นไปอย่างอิสระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ขั้นตอนการทำโครงการมีดังนี้

1. ขึ้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ผู้สอนเสนอสถานการณ์หรือตัวอย่างที่เป็นปัญหา และการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหา หรือช่วยให้ผู้เรียนมีความต้องการใคร่เรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าเรียนเพื่ออะไร และทำโครงการนั้นเพื่อแก้ปัญหาอะไร

2. ขึ้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ให้ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นโครงการเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้ แล้วเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณา ให้คำแนะนำช่วยเหลือและข้อเสนอแนะการวางแผนโครงการของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องเขียนโครงการส่งผู้สอน ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ คือ

2.1 ชื่อโครงการ

2.2 หลักการและเหตุผล ให้บอกสภาพปัญหา แนวคิด หรือเหตุผลในการดำเนินการ

2.3 วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ ให้บอกว่าจัดทำโครงการเพื่ออะไร ทำไมต้องทำ ทำแล้วจะได้ผลดีอย่างไร จุดประสงค์จะต้องสัมพันธ์กับหลักการและเหตุผล และต้องสามารถวัดได้ ประเมินได้

2.4 เจ้าของโครงการ บอกชื่อผู้รับผิดชอบ ใครเป็นหัวหน้า ผู้ร่วมงานมีใครบ้าง

2.5 ที่ปรึกษาโครงการ บอกชื่อผู้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ

2.6 แหล่งความรู้ บอกชื่อแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

2.7 สถานที่ดำเนินการ บอกว่าจะใช้สถานที่ใดเป็นการดำเนินการ

2.8 ระยะเวลาในการดำเนินการ บอกระยะเวลาที่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

2.9 งบประมาณ บอกจำนวนเงินที่ใช้ดำเนินการ และแยกเป็นรายการว่า เป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ได้เงินงบประมาณมาจากไหน

2.10 วิธีการดำเนินการ หรือวิธีการศึกษาค้นคว้า บอกว่าได้ข้อมูลมาอย่างไร มีวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างไร มีขั้นตอนในการทำงานอย่างไร มีวิธีการวิเคราะห์ หรือขั้นตอนการสังเคราะห์อย่างไร

2.11 เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ บอกว่าใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง

2.12 ผลที่คาดว่าจะได้รับ ให้บอกว่าผลของการดำเนินการจะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร หรือได้ผลจากการดำเนินงานครั้งนี้มากน้อยเพียงใด

2.13 ลงรายชื่อผู้เสนอโครงการ วัน เดือน ปี

2.14 ความเห็น ข้อเสนอแนะของผู้สอน

3. ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหาตามแผนการที่กำหนดไว้ โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา คอยสังเกต ติดตาม แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลดำเนินการด้วยความมานะอดทน มีการประชุมอภิปราย ปรึกษาหารือกันเป็นระยะๆ ผู้สอนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับที่จำเป็น ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ความคิด ความรู้ในการวางแผนและตัดสินใจทำด้วยตนเอง

4. ขั้นประเมินผล ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ คือ รู้จักพิจารณาว่าก่อนที่จะดำเนินการมีสภาพอย่างไร มีปัญหาอย่างไร ระหว่างที่ดำเนินงานตามโครงการนั้นยังมีสิ่งใดผิดพลาดหรือบกพร่อง จะต้องแก้ไขอะไรบ้าง จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร เมื่อดำเนินการไปแล้วผู้เรียนมีแนวคิดอย่างไร มีความพอใจหรือไม่ ผลของการดำเนินการตามโครงการ ผู้เรียนได้ความรู้อะไร ได้ประโยชน์อย่างไร และสามารถนำความรู้นั้นไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นได้อย่างไร โดยให้ผู้เรียนประเมินโครงการของตนเองหรือเพื่อนร่วมประเมิน จากนั้นผู้สอนจึงประเมินผลโครงการตามแบบประเมิน ซึ่งผู้ปกครองอาจจะมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยก็ได้

5. ขั้นสรุป รายงานผลและเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนทำงานตามแผนและเก็บข้อมูลแล้ว ต้องวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลงาน ซึ่งนอกเหนือจากรายงานเอกสารแล้วอาจมีแผนภูมิ แผนภาพ กราฟ แบบจำลองหรือของจริงประกอบการนำเสนอ อาจวัดได้หลายรูปแบบ เช่น จักนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

การประเมินโครงการ

การประเมินโครงการของผู้เรียน ผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ คือ รู้จักพิจารณาว่าก่อนที่จะดำเนินการมีสภาพเป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร ระหว่างดำเนินงานตามโครงการนั้นยังมีสิ่งใดผิดพลาดหรือเป็นข้อบกพร่องอยู่ ต้องแก้ไขอะไรอีกบ้าง มีวิธีแก้อย่างไร เมื่อดำเนินการไปแล้วผู้เรียนมีแนวคิดอย่างไรมีความพึงพอใจหรือไม่ ผลของการดำเนินการตามโครงการ ผู้เรียนได้ความรู้อะไร ได้ประโยชน์อย่างไรและสามารถนำความรู้ไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นหรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร โดยผู้เรียนประเมินโครงการของตนเองหรือให้เพื่อนร่วมประเมิน ซึ่งผู้ปกครองอาจจะร่วมประเมินก็ได้

การประเมินโครงการของผู้สอน ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง คือผู้สอนจะต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่ทำโครงการ ไม่ประเมินผลสำเร็จงานเท่านั้น แต่ประเมินขั้นตอนกระบวนการทำงานด้วย ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออก ได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ปัญหา พิจารณาทางเลือก ประเมินทางเลือก และเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่คิดวางแผน และดำเนินการตามแผน สิ่ง que ผู้เรียนค้นคว้าทำโครงการจะต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้สร้างสรรค์ พฤติกรรมในระหว่างการทำงานตามโครงการผู้เรียนควรแสดงออกด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน อดกลั้น ซื่อตรง เที่ยงธรรม รอบคอบ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการคิด มีทักษะในการศึกษาค้นคว้า มีทักษะในการใช้ภาษา มีทักษะในการจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ทำงานอย่างมีเป้าหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรอบรู้ในวิชาที่ศึกษาอย่างถูกต้อง รู้วิธีการเรียนรู้ และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตัวอย่างการประเมินโครงการตามสภาพจริงจะได้นำเสนอดังตารางที่ 1

รายการที่ควรประเมิน

1. ทักษะด้านความรู้ในวิชาที่เรียน (Knowledge Skills)
2. ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills)
3. ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills)
4. คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes)
5. ทักษะภาคปฏิบัติ (Practical Skills)

การประเมินโครงการ

1. การประเมินผลจากผลงาน ชิ้นงาน (Assessing Artifacts)
2. ประเมินจากรายงาน (Assessing or Dissertation)
3. ประเมินโดยการสอบปากเปล่า (Vivas)
4. ประเมินจากโปสเตอร์หรือจัดนิทรรศการ (Poster Session/Exhibition)
5. ประเมินจากการนำเสนอ (Presentation)
6. ประเมินจากสมุดบันทึก (Log Books หรือแฟ้มสะสมงาน Portfolio)

ตารางที่ 1 การประเมินโครงการตามสภาพจริง

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง
	5	4	3	2	1
1.ทักษะด้านความรู้ (Knowledge Skills) 1.1 มีความรู้ในวิชาที่เรียน 1.2 ใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ 1.3 สื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ได้ 1.4 มีทักษะในการรวบรวมความรู้และสร้างองค์ความรู้					
2.ทักษะด้านความคิด (Thinking Skills) 2.1 สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดได้อย่างเป็นอิสระ 2.2 สามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ 2.3 สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้ 2.4 สามารถสรุปผลและประเมินผลงานตนเอง					
3.ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills) 3.1 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 3.2 สามารถวางแผนการทำงานได้ 3.3 สามารถทำงานได้อย่างมีขั้นตอน เป็นระบบ 3.4 มีนิสัยสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง					
4.คุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Attributes) 4.1 มีความอดทน อดกลั้น 4.2 มีความซื่อตรง เที่ยงธรรม 4.3 มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 4.4 มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละ					
5.ทักษะภาคปฏิบัติ (Practical Skills) 5.1 สามารถรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่ต้องการได้ 5.2 สามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 5.3 ทดลองสมมติฐานและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าได้ 5.4 สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้					
สรุปประเด็นคุณภาพ/คะแนนคุณภาพ					

(สุคนธ์ สินธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร, 2556)

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

เป็นการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้ปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเองอย่างละเอียดรอบคอบ อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้เรียนได้ฝึกความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน รู้จักทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รู้จักทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ฝึกลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียนในการทำงาน เช่น การสังเกต ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร เป็นคนมีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำความรู้ ความคิด หรือแนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการใช้ชีวิต หรือในสถานการณ์อื่นๆได้

ข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

การทำโครงงานต้องใช้เวลามาก และต้องทำนอกเวลา ถ้าผู้เรียนไม่ทุ่มเท ไม่รับผิดชอบและผู้สอนขาดความเอาใจใส่ จะเป็นการสร้างนิสัยไม่ดีต่อผู้เรียนได้

การนำไปใช้

การสอนให้ผู้เรียนทำโครงงาน สามารถนำไปใช้ได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรร่วมมือกัน ปรึกษาหารือกัน วางแผนการจัดการสอนโครงงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ความสามารถไปบูรณาการในการทำโครงงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

6.10 วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) ทิศนา แคมมณี (2555) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างไว้ว่า วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมุติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น และนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนการการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีกรณีเรื่องที่คล้ายกับเหตุการณ์จริง
3. มีประเด็นคำถามให้คิดพิจารณาหาคำตอบ
4. มีคำตอบที่หลากหลาย คำตอบไม่มีถูกผิดอย่างชัดเจนหรือแน่นอน
5. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสภาพการณ์ ปัญหา มุมมอง และวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

6. มีผลการเรียนของผู้เรียน

ขั้นตอนสำคัญของการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

1. ผู้สอน/ผู้เรียนนำเสนอกรณีตัวอย่าง
2. ผู้เรียนศึกษากรณีตัวอย่าง
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างให้มีประสิทธิภาพ

1. การเตรียมการ ก่อนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมกรณีตัวอย่างให้พร้อม กรณีตัวอย่างที่เหมาะสมจะต้องมีสาระซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง กรณีที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักเป็นเรียนที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง ผู้สอนใช้วิธีการตั้งประเด็นคำถามที่ทำให้ผู้เรียนคิดก็ได้ ผู้สอนอาจนำเรื่องจริงมาเขียนเป็นกรณีตัวอย่างหรืออาจใช้เรื่องจากหนังสือพิมพ์ ข่าว หรือเหตุการณ์ รวมทั้งจากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น เมื่อได้กรณีที่ต้องการแล้ว ผู้สอนจะต้องเตรียมประเด็นคำถามสำหรับการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ

2. การนำเสนอกรณีตัวอย่าง ผู้สอนอาจเป็นผู้นำเสนอกรณีตัวอย่าง หรืออาจใช้เรื่องจริงจากผู้เรียนเป็นกรณีตัวอย่างก็ได้ (แต่ครูต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างนั้น และตั้งประเด็นคำถามได้เร็ว) วิธีการนำเสนอทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์เป็นข้อมูลมาให้ผู้เรียนอ่าน การเล่ากรณีตัวอย่างให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น สไลด์ วิทยุ ภาพยนตร์ หรืออาจให้ผู้เรียนแสดงละครหรือบทบาทสมมุติก็ได้

3. การศึกษากรณีตัวอย่างและการอภิปราย ผู้สอนควรแบ่งผู้เรียนเป็นย่อยและใช้เวลาอย่างเพียงพอในการศึกษากรณีตัวอย่าง และคิดหาคำตอบ ไม่ควรให้ผู้เรียนตอบประเด็นคำถามทันที ผู้เรียนแต่ละคนควรมีคำตอบของตนเตรียมไว้ก่อน แล้วจึงร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่ม และนำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนกัน ผู้สอนควรตระหนักว่าการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างอย่างนี้ มิได้มุ่งที่ความถูกต้องของคำตอบ คำถาม สำหรับการอภิปรายนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น ด้วยเหตุนี้การอภิปรายจึงควรมุ่งความสนใจไปที่เหตุผลหรือที่มาที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

ข้อดีวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

- 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น
- 2) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงและได้ฝึกแก้ปัญหาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับผลที่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญปัญหานั้นในสถานการณ์จริง

3) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

4) เป็นวิธีสอนที่ให้ผลดีมากที่สุดสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลายสาขา

ข้อจำกัดวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง

1) หากกลุ่มผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ไม่ต่างกัน การเรียนรู้อาจไม่กว้างเท่าที่ควร เพราะผู้เรียนมักมีมุมมองคล้ายกัน

2) แม้ปัญหาและสถานการณ์จะใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่ก็ไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ กับผู้เรียนความคิดในการแก้ปัญหาจึงมักเป็นไปตามเหตุผลที่ถูกที่ควร ซึ่งอาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงได้

(ทิตินา แชมณี, 2555; เศรษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2559; ชาตรี เกิดธรรม, 2559)

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีวศึกษา

การวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการสอนอย่างง่ายดังเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์นั้นครูผู้สอนควรมีการตรวจสอบโดยวัดและประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคนก่อนที่จะสอนรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ นั้นเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนกล่าวคือจะได้สร้างข้อความรู้ความสามารถของผู้เรียนในเรื่องใดที่ยังขาดและต้องรีบเสริมให้เกิดขึ้นก่อนหรือความรู้ความสามารถได้รู้แล้วจะได้ไม่ต้องเรียนซ้ำ เพื่อจะได้วางแผนและจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนการสอนจริง ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ดีขึ้นและในขณะที่ดำเนินการสอนครูผู้สอนยังสามารถทำการวัดและประเมินผู้เรียนเป็นระยะๆ เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าและปัญหาในการเรียนเรื่องนั้นๆ ของผู้เรียน จะได้แก้ไขซ่อมเสริมก่อนที่จะเรียนเรื่องต่อไปนอกจากนี้ผลการวัดและประเมินยังช่วยครูผู้สอนในการปรับปรุงการสอนของตนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้อีกด้วยและหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้วครูผู้สอนยังสามารถจัดทำการวัดและประเมินผู้เรียนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนในพฤติกรรมหรือคุณสมบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์หรือไม่เก่ง/อ่อนในเรื่องใดครูผู้สอนจะได้นำไปปรับปรุงการสอนโดยส่วนรวมในครั้งต่อไป (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

7.1 ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน

7.1.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

การวัดผล

การวัดและการวัดผลบางคนเข้าใจว่าสองคำนี้เป็นคำเดียวกันมีความหมายเหมือนกันเพราะมาจากภาษาอังกฤษคำเดียวกันคือ measurement แต่ในภาษาไทยสองคำนี้มีความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย (ทิวัตต์ มณีโชติ, 2549) ดังนี้

การวัด เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ต้องการวัด

การวัดผล เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ต้องการวัดโดยสิ่งที่ต้องการวัดนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันเช่นการวัดผลการเรียนรู้สิ่งที่วัดคือผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

การวัดทางการศึกษา

การวัดทางการศึกษาเป็นการวัดคุณลักษณะที่เป็นนามธรรม มีลักษณะการวัด ดังนี้

1. เป็นการวัดทางอ้อม คือไม่สามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้โดยตรงต้องนิยามคุณลักษณะดังกล่าวให้เป็นพฤติกรรมที่วัดได้ก่อนจากนั้นจึงวัดตามพฤติกรรมที่นิยามเช่นการวัดความรับผิดชอบของนักเรียนต้องให้นิยามคุณลักษณะความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมที่วัดได้หรืออาจจะแยกเป็นพฤติกรรมย่อยเช่นไม่มาโรงเรียนสาย ทำงานทุกงานที่ได้รับมอบหมาย นำวัสดุอุปกรณ์การเรียนที่คุณสั่งมาครบทุกครั้ง ส่งงานหรือการบ้านตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น
2. วัดได้ไม่สมบูรณ์ การวัดทางการศึกษาไม่สามารถทำการวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ครบถ้วนสมบูรณ์มันได้เพียงบางส่วนหรือวัดได้เฉพาะตัวแทนของคุณลักษณะทั้งหมดเช่นการวัดความสามารถการอ่านคำของนักเรียนนวดไม่สามารถนำคำสุพรรณมาทำการทดสอบนักเรียนทำได้เพียงนำคำส่วนหนึ่งที่คิดว่าเป็นตัวแทนของคำทั้งหมดมาทำการวัดเป็นต้น
3. มีความผิดพลาดสืบเนื่องจากการที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรงและการนิยามสิ่งที่ต้องการวัดเพื่อให้สามารถนิยามให้เป็นพฤติกรรมที่วัดได้ทั้งหมดจึงวัดได้ไม่สมบูรณ์ตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดเป็นการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการวัดซึ่งในความเป็นจริงคุณลักษณะดังกล่าวอาจจะมีมากหรือน้อยกว่าผลการวัดจึงมีความผิดพลาดของการวัดหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงการวัดที่ดีจะต้องให้เกิดการผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด
4. อยู่ในรูปความสัมพันธ์การที่จะรู้ความหมายของตัวเลขที่วัดได้ต้องนำตัวเลขดังกล่าวไปเทียบกับเกณฑ์หรือเทียบกับคนอื่น เช่น นำคะแนนที่นักเรียนสอบได้ เทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเทียบกับคะแนนของเพื่อนที่สอบพร้อมกันหรือเทียบกับคะแนนของนักเรียนเองกับการสอบครั้งก่อนก่อนถ้าคะแนนสูงกว่าเพื่อนแสดงว่ามีความสามารถในเรื่องที่วัดมากกว่าเพื่อนคนนั้นหรือถ้ามีคะแนนสูงกว่าคะแนนที่ตนเองเคยสอบผ่านมาแสดงว่ามีการพัฒนาขึ้นเป็นต้น

การประเมินผล

การประเมินและการประเมินผล มีความหมายทำนองเดียวกับ การวัดและการวัดผล ดังนี้ (ทีวีตล์ มณีโชติ, 2549)

การประเมิน เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดคือนำตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่ได้จากการวัดในปีค่านั้นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เช่นโรงเรียนกำหนดคะแนนที่น่าพอใจของวิชาคณิตศาสตร์ไว้ที่ร้อยละ 60 นักเรียนที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจหรืออาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้หลายระดับเช่นได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 40 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงร้อยละ 40 ถึง 59 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 60-79 อยู่ในเกณฑ์ดีและร้อยละ 80 ขึ้นไปอยู่ในเกณฑ์ดีมากเป็นต้นลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการประเมิน

การประเมินผล มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมินแต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวัดผลสำหรับภาษาอังกฤษมีหลายคำที่ใช้มากโดยส่วนใหญ่จะใช้สองคำคือ evaluation และ assessment ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความหมายต่างกันคือ

evaluation เป็นการประเมินตัดสินมีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน (absolute criteria) เช่นได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปตัดสินว่าอยู่ในระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 60-79 ตัดสินว่าอยู่ในระดับพอใช้ ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 60 ตัดสินว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง evaluation จะใช้กับการประเมินการดำเนินงานทั่วไป เช่น การประเมินโครงการ(Project evaluation) หรือการประเมินหลักสูตร (Curriculum evaluation) เป็นต้น

assessment เป็นการประเมินเชิงเปรียบเทียบใช้เกณฑ์เชิงสัมพัทธ์ (relative criteria) เช่นเทียบกับผลการประเมินครั้งก่อนเทียบกับเพื่อนหรือกลุ่มใกล้เคียงกันมาก assessment ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือการประเมินตนเอง (Self assessment) เป็นต้น ลักษณะการประเมินทางการศึกษา

การประเมินทางการศึกษามีลักษณะดังนี้

1. เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนสูตรกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งควรทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นการประเมินคุณลักษณะหรือพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนมาบรรลุดตามจุดประสงค์หรือไม่
3. เป็นการประเมินในภาพรวมทั้งหมดของผู้เรียนโดยการรวบรวมข้อมูลและประเมินจากตัวเลขสำคัญและหลายวิธีและหลายแหล่ง
4. เป็นกระบวนการเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่มทั้งครูนักเรียนผู้ปกครองนักเรียนผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์รวมถึงคณะกรรมการต่างๆของโรงเรียน

7.1.2 ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินการจัดการศึกษามีความสำคัญช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้ดังต่อไปนี้ (สุทธิวรรณ ตันติรัตนวงศ์ และ สมคิด พรหมจ้อย, 2557)

1. ความสำคัญด้านบริหาร

1.1 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนหรือทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับชาติระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา เช่น ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ชั้น ป.6 ม.3 และม.6 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับพื้นฐานระดับอุดมศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กการขาดแคลนครูผู้สอนในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไม่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นต้นใน

งานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องของผลการจัดการตัดสินใจไปด้วยไขปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการบริหารและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่นระบบทะเบียนและสถิติของผู้เรียนครู และบุคลากร ระบบทะเบียนและวัดผล ระบบบุคลากร ระบบพัสดุครุจากสุพรรณภักษ์ เป็นต้น

1.3 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาและมีคุณภาพและเพียงพอหรือไม่เพื่อปรับปรุค่าใช้จ่ายสำหรับสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

1.4 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดงบประมาณจำนวนบุคลากรอาคารสถานที่ซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

1.5 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการสร้างแรงจูงใจต่อผู้บริหารครูบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถทักษะในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทางร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.6 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานขององค์การทางการศึกษา/สถานศึกษาเพื่อปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 เพื่อนได้ข้อมูลสารสนเทศในการประเมินความสำเร็จการดำเนินงานของสถานศึกษาเช่นการประเมินแผนงานโครงการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นต้น

1.8 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.9 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่อผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา เช่น รายงานผลการเรียนของผู้เรียน ระดับชาติ ระดับสถานศึกษา รายงานผลการประเมินภายนอก รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาประจำปีต่อผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.10 เพื่อนได้ข้อมูลสารสนเทศในการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานของหลักสูตรหน่วยงานที่รับผิดชอบนับตั้งแต่สถานศึกษา ต้นสังกัด หน่วยงานระดับชาติที่ได้รับมอบหมาย มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบคุณภาพรายงานผลต่อผู้ปกครอง สังคม และรัฐ คู่มือหลักฐานอันเป็นผลมาจากการวัดและประเมินการจัดการศึกษา

2. ความสำคัญด้านการเรียนการสอน

การวัดและประเมินการจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

2.1 ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและคุณภาพของการเรียนการสอนในการประเมินการเรียนรู้การตรวจสอบกระบวนการเรียนการสอนของครู กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นที่สำคัญมาก การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อยืนยันว่าผู้เรียนเกิดความรู้ตามจุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร เพียงใด และหากไม่ทำการประเมินผลการเรียนรู้ก็รู้ผลของการจัดการเรียนรู้และไม่สามารถบอกได้ว่าการเรียนการสอนนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร ผลที่ได้จากการประเมินการเรียนรู้จะบ่งบอกประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้

2.2 ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการประเมินผลสื่อการเรียนรู้จะทำให้ได้ข้อมูลว่าสื่อได้ใช้ในกระบวนการเรียนรู้สามารถใช้ได้จริงตามที่ออกแบบหรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ คู่มือเหล่านี้จะบ่งบอกคุณลักษณะ และคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสม ถูกต้อง หรือเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนส่งผลดีต่อผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องบันทึกวิเคราะห์แปลความหมายข้อมูลแล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้อของผู้เรียนและการสอนของครูการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่นจุดที่ต้องปรับปรุงซึ่งเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูลผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลายและเช่นการสังเกตการซักถามการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้มิติข้อมูลของประเด็นที่กำหนดการใช้แฟ้มสะสมงานการใช้ภาระงานที่ผลการปฏิบัติการประเมินความรู้เดิมการให้ผู้เรียนประเมินผลตนเอง ให้เพื่อนประเมินเพื่อนการประเมินชิ้นงาน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนนสิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนาคือการใช้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้เกิดการเรียนรู้มีความคิดความเข้าใจ ทักษะประสบการณ์ที่ถูกต้องชัดเจน

2.4 ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ซึ่งมีหลายระดับได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน จุติรายวิชา เพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนเมื่อสมควรจะภายในวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องมีวิธีที่หลากหลายมีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3.สำคัญด้านประกันคุณภาพการศึกษา

การวัดและประเมินการจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ตั้งแต่การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีเกณฑ์และแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน การนำผลการประเมินในทุกชั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผน ออกแบบ และ

การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับดังนี้

3.1 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากรองานต่อผู้เรียนผู้ปกครองและประชาชนให้ได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐานมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3.2 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ ศักยภาพ สามารถพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้

4.ความสำคัญด้านการวิจัย

การวัดและประเมินการจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการวิจัยทางการศึกษาทำ การวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

4.1 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับชาติและระดับสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเช่น ผลการประเมินนโยบายและแผน การประเมินแผนงานและโครงการ เป็นต้น

4.2 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบจัดการศึกษา เช่น การประเมินการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอน การวิจัยในห้องเรียน เป็นต้น

4.3ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยี นวัตกรรมการเรียนการสอนนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

4.4 ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารการศึกษา เช่น การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นต้น

4.5ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น การติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา การประเมินคุณภาพ การศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นการวัดและประเมินการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอน การประเมินคุณภาพการศึกษา และการวิจัยการศึกษาเพื่อพัฒนาจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สามารถจัดแบ่งประเภทได้เป็น 3 ประเภทได้แก่แต่

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน

โดยทั้ง 3 ประเภทนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันแต่ต่างกันในระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลซึ่งทั้งสามคำนี้ในความหมายทั้งในมิติที่กว้างและแคบดังนี้ (ทิวต์ล มณีโชติ, 2549)

7.2.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน

การวัดและประเมินก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลาก่อนที่จะเรียน เช่น ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆก่อนเรียนอาจจะหมายถึง

1) ก่อนเข้าเรียนซึ่งอาจจะตั้งแต่ก่อนเรียนระดับปฐมวัย หรือก่อนจะเริ่มเรียนหลักสูตรสถานศึกษานั้นเช่นสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ก่อนเรียนในที่นี้อาจจะหมายถึงก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

2) ก่อนเรียนช่วงนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับช่วงชั้นให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ก่อนเรียนในที่นี้จึงหมายถึงก่อนจะเริ่มเรียนช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่งเช่นก่อนเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

3) ก่อนเรียนแต่ละชั้นถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นช่วงชั้นแต่ชั้นเรียนหรือการเรียนแต่ละปีก็ยังมีค่าสำคัญโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาการเรียนแต่ละชั้น/ปี อาจจะหมายถึงการเรียนกับครูคนใดคนหนึ่ง (กรณีที่คุณคนเดียวสอนนักเรียนทำชั้นทุกวิชาหรือเกือบทุกวิชา โดยทั่วไปจะเป็นครูประจำชั้น) หรือเรียนครูกลุ่มหนึ่ง (สอนแยกรายวิชา) การวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดทั้งปี

4) ก่อนวันเรียนแต่ละรายวิชาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับความเรียงแต่ละชั้นการวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละชั้นอาจจะวัดและประเมินในภาพรวมหลายๆวิชาแต่การวัดและประเมินนี้แยกวัดและประเมินแต่ละวิชาโดยทั่วไปจะสอนโดยครูแต่ละคนสำหรับระดับมัธยมศึกษาสายวิชาส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน

5) ก่อนเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในสาระการเรียนรู้เดียวกันโดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกันการวัดและประเมินก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนมีเรื่องหรือหน่วยนั้นซึ่งทางผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม

6) ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ คือ การวัดผลประเมินก่อนนักเรียนแต่ละครั้ง ใน 1 หน่วยของการเรียนรู้มักจะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้งแต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้

7.2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเรียนรู้และ

การร่วมกิจกรรมของผู้เรียนโดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัดและประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยข้อมูลจากการวัดและประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครองสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่แตกย่อยมาจากมาตรฐานการเรียนรู้และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

7.2.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินหลังเรียนเพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียนโดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียนการวัดและประเมินนักเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยข้อมูลจากการวัดและประเมินโรงเรียนมีจุดประสงค์หลักคือใช้ในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลโรงเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไปจึงเป็นประโยชน์ของผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ (ปานทิพย์ ปุราณานนท์, 2557; พิชสุดา กัลยาณวุฒิ, 2558; พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2537; ภาสกร เรืองวานิช, 2556; รวมพร มินานนท์ และคณะ, 2556; สวัสดิ์ ประทุมราชและคณะ, 2521; สุระ วุฒิพรหม และคณะ, 2559)

7.3 ขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีรายละเอียดจำแนกได้ดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

7.3.1 ขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

- 1) การกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนก่อนที่จะวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนครูผู้สอนควรกำหนดจุดประสงค์ก่อนว่า จะวัดอะไร วัดที่ไหน และวัดเพื่ออะไร (ซึ่งการกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนควรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอน) เพราะการสอนกับการวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันดังนั้นมีจุดประสงค์ในการสอนเช่นครูผู้สอนที่มีเป้าหมายในการฟังชัดเจนก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการวัดและประเมินผลด้วย
- 2) การเลือกและสร้างเครื่องมือเพื่อเมื่อทราบว่าการวัดและประเมินผลครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไรและต้องการจะวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมใดของผู้เรียน ขึ้นต่อไปก็ควรพิจารณาว่าในการวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่กำหนดไว้

ควรใช้เครื่องมืออะไรบ้างจึงจะวัดได้ตรงตามความต้องการอย่างครบถ้วนเพราะ เครื่องมือในการวัดมีหลายอย่างบางอย่างก็เหมาะสมกับการวัดพฤติกรรมบาง ชนิดการวัดในแต่ละครั้งจึงต้องเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมหรืออาจต้องใช้ เครื่องมือหลายๆชนิดประกอบการเพื่อวัดพฤติกรรมด้านต่างๆครบทุกด้านตาม จุดประสงค์

- 3) การนำเครื่องมือไปทำการสอบวัดผู้เรียนครูผู้สอนหรือครูผู้คุมสอบควรจัดเตรียม สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบได้ หรือแก้ปัญหา ได้อย่าง เต็มความสามารถไม่ให้สิ่งรบกวนสมาธิหรือเวลาของผู้เข้าสอบรวมทั้ง กำหนดเวลาสอบให้เหมาะสม
- 4) การตรวจและนำผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในขั้นนี้เป็นการรวบรวมและแปลง คำตอบของผู้เรียนให้เป็นคะแนนแล้วจดบันทึกไว้จากนั้นจึงรวบรวมคะแนนของ ผู้เรียนที่ได้จากการวัดทุกชนิดจากทุกระยะมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 5) การประเมินผลเป็นการตัดสินว่าผู้เรียนมีความสามารถขนาดไหนสูงหรือต่ำกว่า เกณฑ์แต่ละคนได้เกรดอะไรผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนเป็นเช่นไร

7.3.2 วิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลที่ดีควรมีขอบเขตกว้างขวางและใช้วิธีการหลายหลายแบบทั้งนี้เพื่อให้ครูได้ วัดผลอย่างถูกต้องวิธีการวัดผลการเรียนมีหลายอย่างเริ่มตั้งแต่การสังเกตไปจนถึงการทดสอบซึ่งพอจะ จำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1.การวัดโดยใช้การทดสอบ (Testing Technique) เป็นการวัดแบบมีการทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือในการวัดแบ่งออกเป็น 3ชนิดคือ

1.1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะทางด้าน ความรู้ความคิดและความสามารถหรือพุทธิพิสัยแบ่งเป็น 2 ชนิด (1) แบบทดสอบที่ครูสร้างเองซึ่งเป็น แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อทดสอบความรู้ความสามารถและทักษะของนักเรียนในชั้นเรียนสอบ เสร็จแล้วก็อาจทิ้งไปแล้วสร้างใหม่ในการสอบคราวหน้าหรือปรับปรุงตัดแปลงข้อสอบ เก้ามาใช้ใหม่ (2) แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งเป็นแบบทดสอบที่สร้างและผ่านกระบวนการพัฒนาจนมีคุณภาพได้ มาตรฐานส่วนใหญ่จะใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์แบบรวบยอด

1.2) แบบทดสอบวัดความถนัดและเชาว์ปัญญาเป็นข้อสอบที่มุ่งวัด คุณลักษณะทางด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยเป็นข้อสอบที่วัดความสามารถของนักเรียนว่าจะเรียนได้ มากน้อยแค่ไหนหรือมีความถนัดในทางใด

1.3) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพหรือวัดการปรับตัวบางตำราก็เรียกว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพและสถานภาพทางสังคมแบบทดสอบชนิดนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการวัด

คุณลักษณะด้านความรู้สึกหรือจิตพิสัยเช่นเจตคติค่านิยมความเชื่อ ฯลฯ และวัตถุประสงค์ภาพของบุคคล เช่นการปรับตัวในสังคมก็รอแก้ส่วนรูปแบบของข้อสอบนี้มี 3 รุ่นแบบเช่นกันคือ (1) ข้อสอบแบบปากเปล่า (oral Test) ซึ่งเป็นการสอบแบบใช้วาจาหรือคำพูดระหว่างผู้สอนและผู้ถูกสอน โดยตรงมักต้องสอบเป็นรายบุคคล (2) ข้อสอบแบบข้อเขียน (written Test) ซึ่งแต่งเป็นความเรียงหรือที่เรียกว่าอัตนัยและปรนัย ซึ่งผู้สอบต้องเขียนหรือทำเครื่องหมายในการทดสอบ (3) ข้อสอบแบบภาคปฏิบัติ (Performance Test) ซึ่งเป็นการสอนโดยให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติจริง มักเน้นในวิชาที่มีภาคปฏิบัติเป็นหลักเช่นศิลปะดนตรีพลเป็นต้นข้อสอบแบบนี้เหมาะใช้วัดด้านทักษะพิสัย แต่ผู้สอนต้องไม่คำนึงแต่ด้านผลปฏิบัติ(Product) เท่านั้นควรเน้นด้านวิธีปฏิบัติ (Procedure) ด้วย

2) การวัดไม่ใช้การทดสอบ (non testing technique) เป็นการวัดโดยวิธีเหล่านี้คือ

2.1) การทดสอบ (Question) เป็นการใช้รายการทำฐานที่เตรียมไว้เป็นชุดพื้นฐานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วส่งไปให้พวกตอบหรือนักเรียนอ่านและเขียนตอบส่งกลับมานะใช้ถามข้อเท็จจริง (Facts) และความคิดเห็นต่างๆ (พุทธิพิสัยและจิตพิสัย) ครูอาจใช้เครื่องมือซึ่งได้แก่แบบสอบถามแบบปิด (Close form) คือเป็นแบบสอบถามที่คำถามแต่ละข้อมีตัวเลือกหรือคำตอบให้นักเรียนเลือกตอบอยู่ใช้แบบสอบถามแบบเปิด (Open-ended form) เป็นแบบสอบถามที่คุณถามจะรับข้อมูลที่ให้ผู้ตอบเขียนคำตอบลงไปเองมักใช้กับการเรียนการสอนในระดับสูง

2.2) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการพูดคุยสนทนาหรือซักถามกันระหว่างครูกับนักเรียน 1 คนหรือมากกว่า 1 คนขึ้นไปอาจเป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้และอาจมีการกำหนดคำถามต่างไว้ล่วงหน้าหรือไม่มีการกำหนดคำถามที่แน่นอนแต่มีเพียงประเด็นคำถามต่างไว้ล่วงหน้าหรือไม่มีการกำหนดคำถามที่แน่นอนแต่มีเพียงประเด็นคำถามกว้างๆที่ใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เท่านั้นก็ได้ ในการสัมภาษณ์นั้นหากใช้วัดคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยเช่นความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเรียกว่า “การสัมภาษณ์” “แต่หากคำถามที่ใช้ฐานเป็นการวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้ความคิด (พุทธิพิสัย) หรือต้องการทราบระดับการเรียนรู้ของนักเรียนจะเรียกว่า “การสอบปากเปล่า” (Oral test)

2.3) การสังเกต (Observation) เป็นการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ศึกษาพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนโดยที่ครูอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนหรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเช่น การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะที่กำลังเล่นเกมต่างๆก็ได้และการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของครูนั้นอาจจะเฝ้าดูพฤติกรรมต่างๆโดยที่ไม่ได้กำหนดจุดประสงค์ของการสังเกตไว้ล่วงหน้าไม่ได้วางแผนว่าจะสังเกตอะไร อาจจะจนบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้ทั้งหมดเกิดครูอาจจะฟังดูอย่างมีการเตรียมการในสิ่งที่ต้องการสังเกตถือเข้าดูไว้ล่วงหน้าแล้วจดบันทึกเฉพาะข้อมูลที่ต้องการศึกษาเท่านั้นมักใช้วัดคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย

2.4) การวัดผลงาน (Product Evaluation) บางทีเรียกว่า “การตรวจผลงาน” เป็นการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านรูปธรรมมากกว่านามธรรมนักเรียนต้องมีผลงานที่ใช้วัดส่วนผู้ประเมินหรือผู้ตรวจผลงานต้องตั้งเกณฑ์ในการวัดไว้ล่วงหน้าซึ่งในแต่ละปี

นั้นมีน้ำหนักเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้เช่นถ้าพลเรือนนั้นนั้นนั้นที่ความประณีตสวยงามเกณฑ์ในข้อนี้จะมีค่าน้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์อื่นๆ เป็นต้น

7.3.3 เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือวัดและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้มีดังต่อไปนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

1. การสังเกตพฤติกรรมเป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนโดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของผู้เรียนการสังเกตพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลาแต่ควรมีกระบวนการและจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการประเมินอะไรโดยใช้เครื่องมือเช่นแบบมาตราประมาณค่าแบบตรวจสอบรายการสมุดจดบันทึกเพื่อประเมินผู้เรียนตามตัวชี้วัดและควรสังเกตหลายครั้งหลายสถานการณ์หลายช่วงเวลาเพื่อจัดความลำเอียง
2. การสอบปากเปล่าเป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการพูดตอบประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามมาตรฐานผู้สอนเก็บข้อมูลฉบับที่รูปแบบการประเมินนี้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรงสามารถมีการอภิปรายโต้แย้งขยายความปรับแก้ไขความคิดกันได้มีข้อที่พึงระวังคืออย่าเพิ่งขัดความคิดขณะที่ผู้เรียนกำลังพูด
3. การพูดคุยเป็นการสื่อสารสองทางอีกประเภทหนึ่งระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนสามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลได้โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อติดตามตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใดเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาวิธีการนี้อาจใช้เวลาแต่มีประโยชน์ต่อการค้นหาวินิจฉัยข้อผิดพลาดตลอดจนเรื่องอื่นๆที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้เช่นวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เป็นต้น
4. การใช้คำถามการใช้คำถามเป็นเรื่องปกติมากในการจัดการเรียนรู้แต่ข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าคำถามที่ครูใช้เป็นด้านความจำและเป็นเชิงการจัดการทั่วๆไปเป็นส่วนใหญ่เพราะทำง่ายแต่ไม่ทำให้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ให้ลึกซึ้งซึ่งการพัฒนาการใช้คำถามให้มีประสิทธิภาพแม้จะเป็นเรื่องที่ยากแต่สามารถทำได้ผลรวดเร็วขึ้นหากผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินในชั้นเรียนโดยทำการประเมินเพื่อพัฒนาให้แข่งขันยังได้นำเสนอวิธีการฝึกถามให้มีประสิทธิภาพ 5 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 ให้คำตอบที่เป็นไปได้หลากหลายเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดในการเริ่มต้นเปลี่ยนคำถามแบบความจำให้เป็นคำถามที่ต้องใช้การคิดบ้างเพราะมีคำตอบที่เป็นไปได้หลายคำตอบแต่พึงระวัง

ว่าการใช้คำถามนี้ผู้เรียนต้องผ่านการเรียนรู้มีความเข้าใจพื้นฐานตามตัวชี้วัดที่กำหนดให้เรียนรู้มาแล้ว คำถามแบบนี้ทำให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจว่าคำถามใดถูกหรือใกล้เคียงที่สุดเพราะเหตุใดและที่ไม่ถูก เพราะเหตุใดนอกจากนี้การใช้คำถามแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ยิ่งขึ้นอีกหากมีกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ เพื่อพิสูจน์คำตอบ

วิธีที่ 2 เปลี่ยนคำถามจำให้เป็นประโยคบอกเล่าเพื่อให้ผู้เรียนระบุว่าเห็นด้วยไม่เห็น ด้วยพร้อมเหตุผล การใช้วิธีนี้จะต้องให้ผู้เรียนได้อภิปรายกัน ผู้เรียนต้องให้การคิดที่สูงขึ้นกว่าวิธีแรก เพราะผู้เรียนจะต้องยกตัวอย่างสนับสนุนความเห็นของตนเมื่อให้ประโยคที่ผู้เรียนจะต้องสะท้อนความคิดเห็น ผู้เรียนจะต้องปกป้องหรืออธิบายทัศนะของตนการฝึกด้วยวิธีการนี้บ่อยๆจะเป็นการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจเปิดกว้างพร้อมรับฟังและเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นผ่านกระบวนการ อภิปรายครูใช้วิธีการนี้กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายอย่างมีคุณภาพสูงระหว่างเด็กต่อเด็กและให้ข้อมูลเพื่อ การพัฒนาแก่ทุกคนในชั้นเรียน

วิธีที่ 3 หาสิ่งตรงกันข้ามหรือสิ่งที่ ใช้ถูกสิ่งที่ไม่ใช่ผิดและถามเหตุผลวิธีการนี้ใช้ได้ดี กับเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงเช่นจำนวนในวิชาคณิตศาสตร์การสะกดคำโครงสร้างไวยากรณ์ในวิชา ภาษาเป็นต้นเมื่อได้รับคำถามว่าทำไมทำเช่นนี้ถูกแต่ทำเช่นนั้นผิดหรือทำไมผลบวกนี้ถูกแต่ผลบวกนี้ ผิดหรือทำไมประโยคนี้ถูกไวยากรณ์แต่ประโยคนี้ผิดไวยากรณ์เป็นต้นจะเป็นโอกาสให้ผู้เรียนคิดและ อภิปรายมากกว่าเพียงการถามว่าทำไมโดยไม่มีเปรียบเทียบและวิธีการนี้จะใช้กับการทำงานคู่ มากกว่าฐานทั้งห้องแล้วให้ยกมือตอบ

วิธีที่ 4 ให้คำตอบประเด็น สรุปแล้วตามด้วยคำถามให้คิดเป็นการให้ผู้เรียนต้อง อธิบายเพิ่มเติม

วิธีที่ 5 ตั้งคำถามจากจุดยืนที่เห็นต่างเป็นวิธีที่ต้องใช้ความสามารถทั้งผู้สอนและ ผู้เรียนเพราะมีประเด็นที่ต้องอภิปรายโต้แย้งเชิงลึกเหมาะที่จะใช้อภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวกับสภาพ เศรษฐกิจสังคมปัญหาสุขภาพปัญหาเชิงจริยธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้การใช้ Boom's Taxonomy เป็นกรอบแนวคิดในการตั้งคำถามก็เป็น วิธีการที่ดีในการเก็บข้อมูลการเรียนรู้จากผู้เรียน

5. การเขียนรู้สะท้อนการเรียนรู้ (Journals) เป็นรูปแบบการบันทึกการเขียนอีก รูปแบบหนึ่งให้ผู้เรียนเขียนตอบกระทู้หรือคำถามของครูซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความรู้ทักษะที่ กำหนดในตัวชี้วัดการเรียนรู้ นอกจากทำให้ผู้สอนทราบความก้าวหน้าในผลการ เรียนรู้แล้วยังใช้เป็นเครื่องมือประเมินพัฒนาการด้านทักษะการเขียนได้อีกด้วย

6. การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ ภาระงาน (Tasks) หรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติเช่นการทำโครงการ/โครงงาน การสำรวจ การนำเสนอ การสร้างแบบจำลอง การท่องปากเปล่า การสาธิต การทดลองวิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การแสดงละครเป็นต้น และเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) การประเมินการปฏิบัติอาจจะเปลี่ยนไปตามลักษณะงานหรือประเภทกิจกรรม ดังนี้

- ภาระงานหรือกิจกรรมที่เน้นขั้นตอนการปฏิบัติและผลงาน เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การแสดงละครแสดง การเคลื่อนไหว การประกอบอาหาร การประดิษฐ์การสำรวจ การนำเสนอ การจัดทำแบบจำลองเป็นต้น ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินวิธีการทำงานที่เป็นขั้นตอนและผลงานของผู้เรียน

- ภาระหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างลักษณะนิสัย เช่น การรักษาความสะอาด การรักษาสาธารณสุข/สิ่งแวดล้อม กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นต้น จะประเมินด้วยวิธีการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้เรียน

- ภาระที่เป็นลักษณะเป็นโครงการ/โครงงานเป็นกิจกรรมที่เน้นขั้นตอนการปฏิบัติและผลงานที่ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานจึงควรมีการประเมินเป็นระยะๆ เช่น ระยะก่อนดำเนินโครงการ/โครงงาน โดยประเมินความพร้อม การเตรียมการและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานระยะระหว่างดำเนินโครงการ/โครงงานจะประเมินการปฏิบัติจริงตามแผนวิธีการ และขั้นตอนที่กำหนดไว้ และการปรับปรุงระหว่างปฏิบัติสำหรับระยะสิ้นสุดการดำเนินโครงการ/โครงงาน โดยการประเมินผลงาน ผลกระทบและวิธีการนำเสนอผลการดำเนินโครงการ/โครงงาน

- ภาระงานที่เน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการขั้นตอนการทำงาน เช่น การจัดทำแผนผัง แผนที่แผนภูมิ กราฟ ตาราง ภาพ แผนผังความคิดเป็นต้น อาจประเมินเฉพาะคุณภาพของผลงานก็ได้

ในการประเมินการปฏิบัติงานผู้สอนต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการประเมิน แบบมาตราประมาณค่า แบบบันทึกพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายงาน แบบบันทึกผลการปฏิบัติ เป็นต้น

7. การทำงานด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) แฟ้มสะสมงานเป็นการเก็บรวบรวมชิ้นงานของผู้เรียน เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน เช่น แฟ้มสะสมงานที่แสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนต้องมีผลใดในช่วงเวลาต่างๆที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน หากเป็นแฟ้มสะสมงานดีเด่นต้องแสดงผลงานที่สะท้อนความสามารถของผู้เรียน โดยผู้เรียนต้องแสดง

ความคิดเห็นหรือเหตุผลที่เลือกผลงานนั้นเก็บไว้ตามวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน แนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

- กำหนดวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงานเมื่อต้องการสะท้อนเกี่ยวกับความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้อาจพิจารณาจากตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้
- วางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมงานที่เน้นการจัดทำชิ้นงาน กำหนดเวลาของการจัดทำแฟ้มสะสมงานและเกณฑ์การประเมิน
- จัดทำแผนแฟ้มสะสมงานและดำเนินการตามแผนที่กำหนด
- ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมชิ้นงาน
- ให้ผู้เรียนคัดเลือกชิ้นงานประเมินชิ้นงานตามเงื่อนไขที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันทำงาน เช่น ชิ้นงานที่ยากที่สุด งานที่ชอบที่สุด เป็นต้น โดยดำเนินการเป็นระยะ อาจจะเป็นเดือนละครั้ง หรือบทเรียนละครั้งก็ได้
- ให้ผู้เรียนนำชิ้นงานที่คัดเลือกแล้วจัดทำเป็นแฟ้มที่สมบูรณ์ ซึ่งควรประกอบด้วย หน้าปก คำนำสารบัญ ชิ้นงาน แบบประเมินแฟ้มสะสมงาน และอื่นๆตามความเหมาะสม
- ผู้เรียนต้องสะท้อนความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นต่อชิ้นงานหรือแฟ้มสะสมงาน
- สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนแสดงแฟ้มสะสมงานและชิ้นงานเมื่อสิ้นภาคเรียนปีการศึกษาตามความเหมาะสม

8. การวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบเป็นการประเมินตัวชี้วัดด้านการรับรู้ข้อเท็จจริง (Knowledge) ผู้สอนควรเลือกใช้แบบทดสอบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินนั้นๆ เช่น แบบทดสอบเลือกตอบ แบบทดสอบถูกผิด แบบทดสอบจับคู่ แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบความเรียง เป็นต้น ทั้งนี้แบบทดสอบที่จะใช้ต้องเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพมีความเที่ยงตรง (Validity) และเชื่อมั่นได้ (Reliability)

9. การประเมินด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเป็นการประเมินคุณธรรมจริยธรรมคุณลักษณะ และเจตคติที่ควรปลูกฝังในการจัดการเรียนรู้เรื่องการวัดและประเมินผลเป็นลำดับขั้นต่ำสุดไปสูงสุด ดังนี้

- ชั้นรับรู้ เป็นการประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกว่ารู้จัก เต็มใจ สนใจ
- ชั้นตอบสนอง เป็นการประเมินพฤติกรรมที่แสดงว่าเชื่อฟัง ทำตาม อาสาทำ พอใจที่จะทำ
- ชั้นเห็นคุณค่า (ค่านิยม) เป็นการประเมินพฤติกรรมที่แสดงความเชื่อซึ่งแสดงออกโดยการกระทำหรือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ยกย่องชมเชย สนับสนุน ช่วยเหลือหรือทำกิจกรรมที่ตรงกับความเชื่อของตน ทำด้วยความเชื่อมั่น ศรัทธาและปฏิเสธที่จะกระทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน
- ชั้นจัดระบบคุณค่า เป็นการประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม อภิปราย เปรียบเทียบจนเกิดอุดมการณ์ในความคิดของตนเอง

- ชั้นสร้างคุณลักษณะ เป็นการประเมินพฤติกรรมที่มีแนวโน้มว่าจะประพฤติปฏิบัติ เช่นนั้นอยู่เสมอในสถานการณ์เดียวกัน หรือเกิดเป็นอุปนิสัย

การวัดและประเมินผลด้านจิตพิสัย ควรใช้การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นหลัก และสังเกตอย่างต่อเนื่องโดยมีการบันทึกผลการสังเกตทั้งนี้อาจใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลเช่น แบบมาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ แบบบันทึกพฤติกรรม แบบรายงานพฤติกรรมตนเอง เป็นต้นนอกจากนี้อาจใช้แบบวัดความรู้และความรู้สึกเพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เช่น แบบวัดความรู้ โดยสร้างสถานการณ์เชิงจริยธรรม แบบวัดเจตคติ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นต้น

10. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น ภาระงาน (Tasks) ควรสะท้อนสภาพความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่าเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่ทั่วไปดำเนินการประเมินตามสภาพจริงจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลไปด้วยกันและกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubric) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

11. การประเมินตนเองของผู้เรียน (Student Self-assessment) การประเมินตนเองนับเป็นทางเครื่องมือประเมินและเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญว่าได้เรียนรู้อะไร เรียนรู้อย่างไร และผลงานที่ทำนั้นดีแล้วหรือยัง การประเมินตนเองจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้การประเมินตนเองของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จได้จะต้องมีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีเกณฑ์ที่บ่งบอกความสำเร็จของชิ้นงาน/ภาระงาน และมาตรการการปรับปรุงแก้ไขตนเอง เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดชัดเจนและ ผู้เรียนได้รับทราบหรือร่วมกำหนดด้วย จะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตนถูกคาดหวังให้รู้อะไร ทำอะไร มีหลักฐานใดที่แสดงการเรียนรู้ตามความคาดหวังนั้น หลักฐานที่มีคุณภาพควรมีเกณฑ์เช่นไร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนพิจารณาประเมิน ซึ่งหากเกณฑ์เกิดจากการ ทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ด้วยอาจจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การที่ผู้เรียนได้ใช้การประเมินตนเองบ่อยๆ โดยรอบแนวทางการประเมินที่ชัดเจนนี้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินได้ค่อนข้างจริงและซื่อสัตย์ คำวิจารณ์ คำแนะนำของผู้เรียนมักจะจริงจังกว่าการของครู การประเมินตนเองจะเกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นหากผู้เรียนทราบสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและตั้งเป้าหมายการปรับปรุงแก้ไขของตน แล้วฝึกฝนพัฒนาโดยการดูแลสนับสนุนจากผู้สอนและความร่วมมือของครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ตนเองมีหลายรูปแบบ เช่น การอภิปราย การเขียนสะท้อนผลงาน การใช้แบบสำรวจ การพูดคุยกับ ผู้สอน เป็นต้น

12. การประเมินโดยเพื่อนเป็นเทคนิคการประเมินอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงคุณลักษณะของงานที่มีคุณภาพเพราะการที่ผู้เรียนจะบอกได้ว่าชิ้นงานนั้น เป็นเช่นไรผู้เรียนต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนว่าเขากำลังตรวจสอบอะไรในงานของเพื่อนฉันนั้น ผู้สอนต้องอธิบายผลที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบก่อนที่จะลงมือประเมินการที่จะสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนเข้าใจการประเมินรูปแบบนี้ควรมีการฝึกผู้เรียนโดยผู้สอนอาจหาตัวอย่างเช่นงานเขียนให้นักเรียนเป็นกลุ่มตัดสินใจว่าควรประเมินอะไรและควรใช้ด้วยอธิบายเกณฑ์ที่บ่งบอกความสำเร็จของการภาระงานนั้นจากนั้นให้ผู้เรียนประเมินภาระงานเขียนที่เป็นตัวอย่างนั้นโดยใช้เกณฑ์ที่ช่วยกันสร้าง ขึ้นหลังจากนั้นครูตรวจสอบการประเมินของผู้เรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนที่ประเมินเกินจริง

การใช้การประเมินโดยเพื่อนอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เกิดการประเมินรูปแบบนี้กล่าวคือผู้เรียนต้องรู้สึกผ่อนคลายเชื่อใจกันและไม่อคติ เพื่อการให้ข้อมูลย้อนกลับจะได้ชื่อตรงเป็นเชิงบวกที่ให้ประโยชน์ผู้สอนที่ให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มตลอด ภาคเรียนแล้วใช้เทคนิคเพื่อนประเมินเพื่อนเป็นประจำจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจซึ่ง กันและกันอันจะนำไปสู่การให้ข้อมูลย้อนกลับที่เก่งขึ้นได้

7.4 หลักฐานการเรียนรู้ประเภทต่างๆ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนได้กระทำลงมือปฏิบัติแสดงความสามารถมิใช่เพียงการบอกความรู้ในเรื่องที่ได้เรียนมาการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นมากกว่าการกำหนดความรู้หรือเรื่องที่จะต้องเรียนดังนั้น เมื่อการเรียนการสอนถูกกำหนดด้วยกิจกรรมผลงานภาระงานที่ให้ผู้เรียนทำเพื่อแสดงพัฒนาการ การ เรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในแต่ละสาระการเรียนรู้หลักฐานการเรียนรู้ (Evidence of Learning) จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมว่ามีร่องรอย/หลักฐานใดบ้างที่ แสดงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สัมพันธ์โดยตรงกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดโดยทั่วไปจำแนกหลักฐานการ เรียนรู้เป็น 2 ประเภทคือ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553ข)

1. ผลผลิต : รายงานที่เป็นรูปเล่ม สิ่งประดิษฐ์ แบบจำลองแผนภูมิ แฟ้มสะสมงาน ผังมโนทัศน์ การเขียนอนุทิน การเขียนความเรียง คำตอบที่ผู้เรียนสร้างเอง โครงการ ฯลฯ
2. การรายงานด้วยกระบวนการบริหารจัดการทดลองการปฏิบัติการภาคสนามการอภิปรายการ จัดนิทรรศการการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนของครูรายงานการประเมินตนเองของผู้เรียน ฯลฯ

7.5 เกณฑ์การประเมิน (Rubric) และตัวอย่างชิ้นงาน (Example)

เกณฑ์การประเมิน Rubric คือ แนวการให้คะแนนเพื่อประเมินผลงานหรือการปฏิบัติงานของผู้เรียนหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า Rubric เป็นเครื่องมือให้คะแนนชนิดหนึ่งใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของผู้เรียนเกณฑ์การประเมิน (Rubric) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (Criteria) เกณฑ์ที่ใช้ในการปฏิบัติหรือผลผลิตของผู้เรียนและระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนเกณฑ์จะบอกผู้สอนหรือผู้ประเมินว่าการปฏิบัติงานหรือผลงานนั้นๆจะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้างระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนจะบอกว่าการปฏิบัติหรือผลงานที่สมควรจะได้ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนนั้นๆ ของเกณฑ์แต่ละตัวมีลักษณะอย่างไรเกณฑ์การประเมิน (Rubric) จึงเป็นเหมือนการกำหนดลักษณะเฉพาะของการปฏิบัติหรือผลงานนั้นๆ ในเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ หรือทั้ง2ประการร่วมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการประเมิน (Rubric) มี 2 ชนิด คือ เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (Holistic Rubric) และเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) (สำนักวิชาการและมาตรฐานการเรียนรู้, 2553ก)

รูบรีค (Rubric) หรือเกณฑ์ระดับความสามารถเป็นสิ่งที่ครูและผู้เรียนตกลงร่วมกันว่าจะใช้ในการประเมินกิจกรรมหรืองานต่างๆที่นักเรียนสร้างขึ้น เป็นข้อตกลงที่ผู้เรียนรู้ว่า นี่คืเป้าหมายหรือจุดหมายของการปฏิบัติงานนั้น รูบรีคเป็นวิธีการให้คะแนนที่ใช้หลักการของมาตราประมาณค่า ประกอบกับการพรรณาคุณภาพ กล่าวคือ แทนที่จะใช้ตัวเลข เช่น 5-4-3-2-1 หรือ 3-2-1 ฯลฯ (โดยมีการแปลความหมายกำกับด้วย) อย่างลอยๆ ก็มีการเพิ่มข้อมูลรายละเอียดที่ได้ลดหลั่นลงไปมีความบกพร่องที่บ่งชี้เป็นข้อมูลเชิง “คุณภาพ” ว่าเป็นอย่างไร ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผนวกอยู่กับข้อมูลเชิงปริมาณในการให้คะแนนแบบรูบรีคนี้ มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้ถูกประเมิน ซึ่งเป็นการตอบสนองหลักการของการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงนอกเหนือจากการให้คะแนนด้วยวิธีต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ในการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ผู้สอนอาจใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ เช่น ข้อมูลจากบันทึกต่างๆ รวมทั้งหลักฐานหรือร่องรอยจากการเรียนอื่นๆ ซึ่งเมื่อต้องการประเมินคุณค่าก็สามารถแปลเป็นคะแนนได้ในภายหลัง

แนวทางการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค

การให้คะแนนแบบรูบรีคเป็นนวัตกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ที่สำคัญ เนื่องจากมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ผู้ประเมินแต่ละคนสามารถให้คะแนนตรงกันหรือสอดคล้องกันมาก จึงมีความเป็นปรนัยสูงในการตรวจให้คะแนน นอกจากนี้ผลของการประเมินแบบรูบรีคจะเป็นข้อมูลป้อนกลับที่มีประโยชน์มากสำหรับผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินซึ่งเป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของการประเมิน เพื่อการปรับปรุง และเพื่อการติดตามพัฒนาการ ปัญหาสำคัญของ

การให้คะแนนแบบรูบริกคือ การสร้างเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของคุณภาพด้านความตรง (Validity) ของการประเมิน (ชาติรี เกิดธรรม, ม.ป.ป)

ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก

การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ต้องคำนึงถึงงานที่กำหนดให้นักเรียนกระทำว่าต้องมีความสำคัญ มีความสอดคล้องระหว่างคะแนนกับจุดมุ่งหมายการประเมิน เกณฑ์ที่สร้างต้องเป็นรูปธรรม มีความชัดเจน และเหมาะสมกับระดับชั้นและควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างเกณฑ์การประเมินด้วย ในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกนั้น รศ.ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษย์ ได้ให้แนวคิดไว้ว่าควรมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นในการประเมิน โดยเขียนนิยามปฏิบัติการและความหมายให้ชัดเจน ทั้งนี้ในการกำหนดประเด็นในการประเมินนั้น หากมีการกำหนดองค์ประกอบของงานหรือพฤติกรรมที่มีเป้าหมายของการประเมินไว้แล้วก็ควรใช้องค์ประกอบเหล่านั้นมาใช้เป็นประเด็นในการประเมิน หรืออาจนำคุณภาพหรือปริมาณของงานหรือพฤติกรรมมาใช้เป็นประเด็นในการประเมินก็ได้

2. กำหนดจำนวนระดับ ซึ่งอาจเป็น 5 ระดับ หรือ 3 ระดับ แล้วแต่ความเหมาะสมหรืออาจใช้จำนวนระดับเท่ากับระดับผลการเรียนที่กำหนดคือ 4 ระดับ (จาก 1-4 และอาจกำหนดระดับศูนย์ในกรณีที่ไม่ส่งงานหรือไม่ถูกเลย)

3. พิจารณาให้ระดับ 3 เป็นเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานของหลักสูตร กล่าวคือ สามารถทำได้ตามระดับที่ยอมรับได้ เทียบเท่ากับการปฏิบัติได้เองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ

4. พิจารณาให้ระดับ 2 เป็นเกณฑ์ที่ “เกือบผ่าน” คือจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอีกเล็กน้อยจึงจะใช้ได้

5. พิจารณาให้ระดับ 4 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับ 3

6. พิจารณาให้ระดับ 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับ 2 ซึ่งนับว่าอ่อนมาก ครูอาจต้องสอนใหม่ ให้ทำงานใหม่ (พร้อมทั้งคำแนะนำช่วยเหลือ)

7. ทดลองใช้และประเมินความเชื่อมั่นของรูบริก โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คนหรือคนเดียวประเมิน 2 ครั้ง แล้วหาความสอดคล้องของเกณฑ์

สำหรับแนวทางในการระดับต่าง ๆ นั้น จะต้องพิจารณาตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมดว่าเป็นประเด็นไหนสำคัญที่สุดและรองลงมา ทั้งนี้ในระดับ 4 นั้นต้องถูกต้องทุกประเด็น ระดับ 3 อาจบกพร่องในประเด็นที่ไม่สำคัญ และระดับ 2 กับ 1 ก็ลดหลั่นกันลงมา ซึ่งมีวิธีการเขียนพอสังเขปดังนี้

วิธีที่ 1 แยกประเด็นพิจารณาเป็นประเด็นย่อยแล้วกำหนดเป็นตารางพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็น กำหนดระดับคะแนนตามจำนวนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนศึกษาว่าผ้า 3 ชนิด ชนิดใดจะซับน้ำได้ดีที่สุด โดยให้อุปกรณ์การทดลอง ประกอบด้วย หลอดแก้ว ถาด หลอดหยด และตาชั่งเกณฑ์การให้คะแนนจะพิจารณาจากวิธีการ การทำให้อิมตัว การพิจารณาผลการชั่ง และการลงสรุปผล

ระดับคะแนน	วิธีการ	การทำให้อิมตัว	การพิจารณาผล	การชั่ง	การลงสรุปผล
4	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก
3	ถูก	ถูก	ถูก	ผิด	ถูก/ผิด
2	ถูก	ถูก	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
1	ถูก	ผิด	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
0 ไม่ได้ปฏิบัติเลย/ปฏิบัติผิดหมด					

วิธีที่ 2 กำหนดระดับตามความผิดพลาดโดยพิจารณาจากความบกพร่องจากคำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด และหักจากระดับคะแนนสูงสุดลงมาทีละระดับ โดยเน้นความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในระดับสูงหรือประยุกต์ความรู้

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนทำกล่องสี่เหลี่ยมไม่มีฝาจากกระดาษขนาด 8×12 นิ้ว โดยให้ตัดมุมทั้ง 4 ออกเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่มีด้านเป็นจำนวนเต็มของนิ้ว ควรจะตัดออกด้านละกี่นิ้ว โดยให้กล่องมีปริมาตรมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 – คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน
- 3 – คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
- 2 – เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาด แต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ
- 1 – แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ยังไม่ได้คำตอบ
- 0 – ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

วิธีที่ 3 กำหนดระดับการยอมรับและคำอธิบาย

ตัวอย่าง การเสนอโครงการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของคน .(ลาว, กะเหรี่ยง, จีน ฯลฯ) ในเมืองไทย

เกณฑ์การให้คะแนน

4 - ดีมาก แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน มีข้อมูลที่สมบูรณ์ และแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและมีความเป็นไปได้

3 - ดี แสดงความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน

2 - ใช้ได้ แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลบกพร่อง

1 - ใช้ไม่ได้ ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดประเด็นที่สำคัญ

0 - ไม่มีแนวคิดที่ชัดเจน

วิธีที่ 4 กำหนดตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ หรือจำนวนครั้งของความผิด การนับจำนวนจะเหมาะสมกับเกณฑ์การประเมินที่เน้นปริมาณ เช่น การเขียนคำในภาษาไทยไม่ถูกต้อง โดยกำหนดว่าในการเขียนเรียงความ 1 หน้า เกณฑ์เกี่ยวกับการเขียนตัวสะกดการันต์ผิด จะกำหนดดังนี้

4 - เขียนไม่ผิดเลย

3 - เขียนผิด 1-2 คำ

2 - เขียนผิด 3-4 คำ

1 - เขียนผิดมากกว่า 4 คำ แต่ยังอ่านรู้เรื่อง

0 - เขียนผิดจนอ่านไม่รู้เรื่อง

หรือในการสังเกตพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนในวาระหรือเวลาต่างๆกัน แล้วกำหนดว่าจากการสังเกตเป็นจำนวน.....ครั้ง (กำหนดจำนวนครั้ง) เช่น จากการสังเกต 4 ครั้ง หรือกำหนดให้ส่งงาน 4 ครั้ง นักเรียนส่งงานทันเวลาที่กี่ครั้ง

4 - ส่งงานทันเวลาทั้ง 4 ครั้ง

3 - ส่งงานทันเวลา 3 ครั้ง

2 - ส่งงานทันเวลา 2 ครั้ง

- 1 – ส่งงานทันเวลา 1 ครั้ง
- 0 – ส่งงานไม่ทันเลยหรือไม่ส่ง

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมิน

การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ระดับ 3 – วางแผนการทำงานร่วมกัน แบ่งงานกันรับผิดชอบ
แสดงความ คิดเห็นร่วมกัน

ระดับ 2 – วางแผนการทำงานร่วมกัน แต่ไม่ค่อยรับฟังความ
คิดเห็นของผู้อื่น

ระดับ 1 – ไม่ได้วางแผนการทำงานร่วมกัน

ความรับผิดชอบ

ระดับ 3 – ส่งงานก่อนหรือส่งตรงกำหนดเวลานัดหมาย

– รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติเองจน
เป็นนิสัย เป็น ระบบแก่ผู้อื่น และแนะนำชักชวนให้
ผู้อื่นปฏิบัติ

ระดับ 2 – ส่งงานช้ากว่ากำหนด แต่ได้มีการติดต่อแจ้งครูผู้สอน มี
เหตุผลที่รับ ฟังได้

– รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติเองจนเป็น
นิสัย

ระดับ 1 – ส่งงานช้ากว่ากำหนด

– ปฏิบัติงานโดยอาศัยการชี้แนะ แนะนำ ตักเตือน หรือ
ให้กำลังใจ มีระเบียบวินัย

มีระเบียบวินัย

ระดับ 3 – สมุดงาน ชำนาญ สะอาดเรียบร้อย

– ปฏิบัติตนในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันทุกครั้ง

ระดับ 2 – สมุดงาน ชำนาญ ส่วนใหญ่สะอาดเรียบร้อย

– ปฏิบัติตนในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันเป็นส่วนใหญ่

ระดับ 1 – สมุดงาน ชำนาญ ไม่ค่อยเรียบร้อย

– ปฏิบัติตนในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันเป็นบางครั้ง ต้องอาศัยการแนะนำ

ทักษะการเขียน

ระดับ 3 – เขียนได้ตรงประเด็น และชัดเจน มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน ตัวสะกดและไวยากรณ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย มีแนวคิดที่น่าสนใจ มีเหตุผลใช้ภาษาสละสลวย

ระดับ 2 – เขียนได้ตรงประเด็น และชัดเจน มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน เหตุผลยังไม่ค่อยสอดคล้องกัน

ระดับ 1 – เขียนไม่ตรงประเด็น ไม่มีการจัดระบบการเขียน เช่น คำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน ขาดเหตุผลสนับสนุน ใช้ศัพท์ไม่เหมาะสม

ทำงานเป็นระบบ รอบคอบ

ระดับ 3 – มีการวางแผนการดำเนินงานเป็นระบบ

– การทำงานมีครบทุกขั้นตอน อาจตัดขั้นตอนที่ไม่สำคัญออก

– จัดเรียงลำดับความสำคัญก่อน – หลัง ถูกต้องครบถ้วน

ระดับ 2 – มีการวางแผนการดำเนินงาน

– การทำงานไม่ครบทุกขั้นตอน และผิดพลาดบ้าง

– จัดเรียงลำดับความสำคัญก่อน – หลัง ได้เป็นส่วนใหญ่

ระดับ 1 – ไม่มีการวางแผนการดำเนินงาน

– การทำงานไม่มีทุกขั้นตอน มีข้อผิดพลาดต้องแก้ไข

– ไม่จัดเรียงลำดับความสำคัญ

เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (Holistic Rubric) ครูจะให้คะแนนโดยดูภาพรวมของกระบวนการ หรือผลงานไม่แยกพิจารณาเป็นส่วนๆ เกณฑ์การประเมิน (Rubric) แบบนี้จะใช้เมื่อต้องการดูภาพโดยรวมมากกว่าจะดูข้อบกพร่องส่วนย่อยๆ เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวมจะเหมาะกับการปฏิบัติที่ต้องการให้ผู้เรียนสร้างสรรค์และไม่มีคำตอบที่ถูกต้องชัดเจนแน่นอน

เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) ใช้เมื่อต้องการเน้นการตอบสนองที่มีลักษณะเฉพาะ และไม่ได้เน้นความคิดสร้างสรรค์ ใช้เป็นตัวแทนของการประเมินหลายมิติ การใช้เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วนจึงได้ผลสะท้อนกลับค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนและผู้สอนมาก ผู้สอนที่ใช้เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วนจึงสามารถสร้างเส้นภาพ (Profile) จุดเด่น-จุดด้อยของผู้เรียนแต่ละคนได้

ประโยชน์ของเกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมิน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากทั้งในการเรียนการสอนและการประเมินช่วยปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็ช่วยควบคุมการปฏิบัตินั้นๆ ด้วย

2. เกณฑ์การประเมิน ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินคุณภาพผลงานของตนเองและของคนอื่นอย่างมีเหตุผล

3. เกณฑ์การประเมิน ช่วยลดเวลาผู้สอนในการประเมินงานของผู้เรียน

4. เกณฑ์การประเมิน สามารถยืดหยุ่นตามสภาพของผู้เรียน

5. เกณฑ์การประเมิน ใช้ง่ายและอธิบายได้ง่าย

ขั้นตอนการออกแบบเกณฑ์การประเมิน (Rubric)

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์และระบุตัวชี้วัดที่ใช้เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 อธิบายคุณลักษณะทักษะ หรือพฤติกรรมที่ผู้สอนต้องการเห็น รวมทั้งข้อผิดพลาดทั่วไปที่ไม่ต้องการให้เกิด

ขั้นที่ 3 อธิบายลักษณะการปฏิบัติที่สูงกว่าระดับค่าเฉลี่ย ระดับค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ย สำหรับแต่ละคุณลักษณะที่สังเกตจากขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม เขียนคำบรรยายลักษณะงานที่ดีและงานที่ไม่ดี โดยรวมทุกเกณฑ์หรือทุกคุณลักษณะเข้าด้วยกันเป็นข้อความเดียว สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน เขียนคำอธิบายลักษณะงานที่ดีและไม่ดี โดยแยกแต่ละเกณฑ์หรือแต่ละคุณลักษณะ

ขั้นที่ 5 สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม เขียนรายละเอียดการปฏิบัติที่อยู่ระหว่างกลางของระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย ระดับค่าเฉลี่ย และระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เพื่อให้เกณฑ์การประเมินสมบูรณ์ สำหรับเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน เขียนรายละเอียดสำหรับการปฏิบัติที่อยู่ระหว่างกลางของทุกเกณฑ์หรือทุกคุณลักษณะ

ขั้นที่ 6 รวบรวมตัวอย่างผลงานของผู้เรียนซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละระดับ ซึ่งจะช่วยให้คะแนนในอนาคตของครู

ขั้นที่ 7 ทบทวนเกณฑ์การประเมินที่ทำแล้ว

การจะประเมินภาระงานที่มีความซับซ้อนอย่างไร ก็รู้อย่างไรว่าภาระงานนั้นดีเพียงพอแล้ว เช่น การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนที่จะต้องดูทั้งความถูกต้องของเนื้อหาสาระ กระบวนการที่ใช้ในการทำงาน ความสามารถในการสื่อสาร การใช้ภาษา การออกเสียง เป็นต้น คำตอบก็คือใช้เกณฑ์การประเมิน เพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆ เพื่อใช้ประเมินค่าผลการปฏิบัติของผู้เรียนในภาระงาน/ชิ้นงานที่มีความซับซ้อน เกณฑ์เหล่านี้ คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรรู้และปฏิบัติได้ นอกจากนี้ยังมีระดับคุณภาพแต่ละเกณฑ์และคำอธิบายคุณภาพทุกระดับ ดังตัวอย่างในตารางที่ 2 เป็นรูปแบบการสร้างเกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (Analytic Rubric) เป็นรูปแบบกลางที่ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ได้กับวิชาต่างๆ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

ตารางที่ 2 รูปแบบการสร้างเกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (Analytic Rubric)

เกณฑ์	ระดับการประเมิน				
	4	3	2	1	0
ชื่อเรื่อง	น่าสนใจ ทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อ เรื่อง	น่าสนใจ แต่ ไม่ทันสมัย สอดคล้องกับ เนื้อหา	ทั่วไปไม่ น่าสนใจ ไม่ สอดคล้องกับ เนื้อหา	ไม่เกี่ยวข้องกับ สาระที่เรียน	ไม่มีข้อมูล เพียงพอต่อการ ตัดสิน
เนื้อหา	ข้อมูลถูกต้อง สมบูรณ์ ตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ตรงประเด็น แต่ขาด รายละเอียด	มีข้อมูลที่ผิดบ้าง และยังไม่ สมบูรณ์	ข้อมูลส่วนใหญ่ ไม่ถูกต้องและ ขาดหาย	ไม่มีข้อมูล เพียงพอต่อการ ตัดสิน
การลำดับ ใจความ	ใจความชัดเจน ลำดับเหตุการณ์ สมเหตุสมผล	ใจความสับสน บ้าง แต่ยัง สามารถเข้าใจ ได้ ขาดความ สมเหตุสมผล ไปบ้าง	ใจความไม่ ชัดเจน ขาดความ สมเหตุสมผล	ไม่ต่อเนื่อง ขาดความ สมเหตุสมผล	ไม่มีข้อมูล เพียงพอต่อการ ตัดสิน
หลักเกณฑ์ทาง ภาษา	ประโยคสมบูรณ์ ถูกต้องตาม หลักเกณฑ์ทาง ภาษา สื่อความ ได้ชัดเจน	เขียนประโยค ได้สมบูรณ์ แต่ ผิดหลักเกณฑ์ ทางภาษา สื่อ ความได้	เขียนประโยค สมบูรณ์บ้าง ไม่ สมบูรณ์บ้าง ผิด หลักเกณฑ์ทาง ภาษาอย่างมาก สื่อความไม่ชัด	เขียนประโยค ผิดหลักเกณฑ์ ทางภาษา สื่อ ความไม่ได้	ไม่มีข้อมูล เพียงพอต่อการ ตัดสิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากเกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็นแล้วยังมีการประเมินแบบภาพรวม (Holistic Rubric) เช่น ต้องการประเมินการเขียนเรียงความ แต่ไม่ได้พิจารณาแยกแต่ละประเด็น ผู้เขียนนำเรื่องสรุปพร้อม การผูกเรื่องแต่ละประเด็นเป็นอย่างไรแต่เป็นการพิจารณาในภาพรวมและให้คะแนน ภาพยนตร์ดังตัวอย่างในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงตัวอย่างเกณฑ์การประเมินแบบภาพรวมสำหรับประเมินการเขียนเรียงความ

คะแนน	เกณฑ์
5	เขียนบทนำและบทสรุปได้ดี ทำให้งานที่มีใจความสัมพันธ์กัน หัวข้อเรื่องมีรายละเอียดสนับสนุนอย่างชัดเจน การผูกเรื่องเป็นลำดับขั้นตอน รูปประโยคถูกต้อง มีสะกดคำผิดบ้างเล็กน้อย ส่วนวนภาษาสละสลวย
3	มีบทนำ บทสรุป เนื้อหาสอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง รายละเอียดสนับสนุนน้อย เนื้อหาบางส่วนไม่ชัดเจน การผูกเรื่องเป็นลำดับ รูปประโยคถูกต้อง มีสะกดคำผิดอยู่บ้าง ส่วนวนภาษาสละสลวยบางแห่ง
1	ไม่มีบทนำและ/หรือบทสรุป เนื้อหาอ้อมค้อมไม่ตรงประเด็นนัก มีรายละเอียดสนับสนุนน้อย และไม่สมเหตุสมผล เขียนสะกดคำผิดมาก

เกณฑ์การประเมินนอกจากจะใช้เพื่อประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แล้วยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนได้อย่างดี โดยให้ผู้เรียนได้รับทราบว่าผู้สอนคาดหวังอะไรบ้างจากชิ้นงานที่มอบหมาย หรือให้ผู้เรียนร่วมในการสร้างเกณฑ์ที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ผู้สอนที่ใช้เกณฑ์การประเมินเป็นประจำจะพูดตรงกันว่าเกณฑ์การประเมินให้ภาพที่ชัดเจนดีกว่าคำสั่ง และหากมีตัวอย่างชิ้นงานประกอบให้ผู้เรียนได้ช่วยกันพิจารณา อภิปรายโดยใช้เกณฑ์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะได้ว่าชิ้นงานที่ดีมีคุณภาพเป็นอย่างไร

ตัวอย่างชิ้นงาน (Exemplars) คือ ผลงานของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนอาจเก็บรวบรวมจากงานที่ผู้เรียนทำส่งในแต่ละปีการศึกษา เพื่อเป็นแบบอย่างให้เห็นว่าลักษณะงานแบบใดที่ดีกว่า ตัวอย่างชิ้นงานควรมีหลายระดับเพื่อให้ผู้เรียนจะได้เห็นความแตกต่าง

เกณฑ์การประเมินยังใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนกับผู้ปกครอง และผู้เรียนกับผู้ปกครอง การมีภาพความคาดหวังที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนและเป็นประเด็นสำหรับพูดคุยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

7.6 การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มักมีคำถามเสมอว่าจะประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างไร ก่อนอื่นขอให้ผู้สอนพิจารณาคำถาม 2 ข้อนี้ก่อน

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อันประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างจากตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่
2. การประเมินผลการเรียนรู้ที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันเน้นการประเมินแบบใด ใช้เครื่องมือประเภทให้ผู้เรียนเลือกตอบ หรือใช้เครื่องมือประเภทให้ผู้เรียนสร้างคำตอบเอง

จากการพิจารณาคำถามข้อที่ 1 จะเห็นว่าสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเป็นตัวแทนตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในการพัฒนาผู้เรียนนั่นเอง ดังนั้น จึงอยู่ที่คำถามข้อที่ 2 การออกแบบภาระงานการประเมินตอบสนองให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนตามตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ ที่เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้หรือไม่ และในกระบวนการเรียนการสอนได้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปให้ผู้เรียนได้พัฒนาครอบคลุมมิติต่างๆ ของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างเพียงพอหรือไม่ จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงได้อีก เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้

การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จึงควรใช้วิธีการประเมินที่เน้นการปฏิบัติ และบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ไม่ควรแยกประเมินต่างหากอีก แต่ทั้งนี้สถานศึกษาต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553ข)

7.7 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาเซียนศึกษา

7.7.1 กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร

เมื่อสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเหมาะสมปรับสภาพบริบทของตนเองแล้วภารกิจต่อไปคือวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนสำหรับผู้สอน โดยในการประเมินความรู้ และทักษะต่างๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรบูรณาการไปพร้อมๆ กับการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนดำเนินการนั้นนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะ และสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยสมรรถนะสำคัญทั้ง 5 ประการนั้น ควรเป็นผลการประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อมๆ กับการประเมินคุณลักษณะอื่นๆ โดยแนวทางการวัดผล และประเมินการเรียนรู้นั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553ข)

1. สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลให้ครบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางและวิธีการของการวัดและประเมินผล แต่ละองค์ประกอบและกำหนดเอกสารบันทึกผลการประเมินให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล
2. ให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบบันทึกลงในเอกสารบันทึกผลการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้บริหารโรงเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน
4. ให้มีการรายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนา องค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้านให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ และรายงานสรุปผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค

5. ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำหนดวิธีการและมอบหมายผู้รับผิดชอบ ปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนซ้ำรายวิชาหรือซ้ำชั้น

6. สถานศึกษากำหนดแนวทางในการกำกับติดตามการบันทึกผลการประเมินในเอกสารหลักฐานการศึกษาทั้งแบบ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและแบบที่สถานศึกษากำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลควรประกอบทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

6.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระเป็นการประเมินความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ทักษะการคิดที่กำหนดอยู่ในตัวชี้วัดในหลักสูตร ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ต่อไป ภารกิจของสถานศึกษาในการดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) กำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค โดยให้ความสำคัญของคะแนนระหว่างเรียนมากกว่าคะแนนปลายปี/ปลายภาค เช่น 60:40, 70:30, 80:20 เป็นต้น
- 2) กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โดยพิจารณาความเหมาะสมตามระดับชั้นเรียน เช่น ระดับประถมศึกษากำหนดเป็นระดับผลการเรียน หรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ หรือระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน สำหรับระดับมัธยมศึกษากำหนดเป็นระดับผลการเรียน 8 ระดับ และกำหนดเงื่อนไขต่างๆของผลการเรียน เช่น การประเมินที่ยังไม่สมบูรณ์ (ร) การไม่มีสิทธิ์เข้ารับการสอบปลายภาค (มส) เป็นต้น นอกจากนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดคุณลักษณะของความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา คัมภีร์เป็นระดับคุณภาพขั้นอื่นก็ได้
- 3) กำหนดแนวปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริมระหว่างเรียน กรณีผู้เรียนมีผลการประเมินตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 4) กำหนดแนวปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริม การสอบแก้ตัว กรณีผู้เรียนมีระดับผลการเรียน “0” หรือมีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ และยังคงดำเนินการกรณีที่เรียนมีผลการเรียนที่มีเงื่อนไขคือ “ร” หรือ “มส”
- 5) กำหนดแนวปฏิบัติในการอนุมัติผลการเรียน
- 6) กำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินสอบที่เกี่ยวข้อง

6.2 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ถือเป็นความสามารถหลักที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยกระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องตรวจสอบว่า ความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วหรือยัง เนื่องจากการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปด้วยกันในกระบวนการหลักการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

- 1) เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนและประเมินผลการตัดสินใจเลื่อนชั้น และจบการศึกษาในระดับต่างๆ
- 2) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงออกซึ่งความสามารถ ดังกล่าวอย่างเต็มตามศักยภาพและทำให้ผลการประเมินที่ได้มีความเชื่อมั่น
- 3) การกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติควรสอดคล้องกับขอบเขตและประเด็นการ ประเมินที่กำหนด
- 4) ใช้รูปแบบ วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
- 5) การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงานเน้นการรายงานคุณภาพของความสามารถในการ อ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็น 4 ระดับคือ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน

แนวดำเนินการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นกระบวนการอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ การพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน สถานศึกษาอาจดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ของสถานศึกษาซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนนักเรียน เพื่อกำหนด แนวทางในการพัฒนา ประเมิน ปรับปรุงแก้ไข และตัดสินผลการประเมินความสามารถ ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับ มัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ
 - 2) ศึกษา नियามหรือความหมายของความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กำหนดขอบเขต และตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา
 - 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาหลักการประเมิน และพิจารณากำหนดรูปแบบ วิธีการ พัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษา
 - 4) กำหนดแนวทางการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ให้สอดคล้องกับขอบเขตและตัวชี้วัดที่กำหนดในข้อ 2) และกำหนดระดับคุณภาพหรือ เกณฑ์ในการประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน เพื่อใช้ในการตัดสิน ผลรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละ ระดับ
 - 5) ดำเนินการพัฒนาประเมินและปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง
 - 6) สรุปและตัดสินผลการประเมินบันทึก และรายงานผลการประเมินความสามารถในการ อ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนต่อผู้เกี่ยวข้อง
- 6.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่ง กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย ความรู้

ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังการพัฒนาผ่านการจัดการเรียน การสอนการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆจนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมิน และตัดสิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้าน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลกตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดซึ่งมีอยู่ 8 ลักษณะ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

แนวดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่ต้องนั่งขัดเกลาบ่มเพาะปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในการพัฒนาแต่ละด้านที่วิเคราะห์ไว้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการพิเศษต่างๆที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เช่น โครงการวันพ่อ วันแม่แห่งชาติ โครงการลดภาวะโลกร้อน วันรักษาสีเสื้อแดง แห่เทียนพรรษา ตามรอยคนดี หรือกิจกรรมที่องค์กรในท้องถิ่นจัดขึ้น รวมทั้งสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา เช่น การเข้าแถวซื้ออาหารกลางวัน เป็นต้น ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สถานศึกษาควรจัดให้มีการประเมินเป็นระยะๆ โดยอาจประเมินผลเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายภาค หรือรายปี เพื่อให้มีการส่งเสริม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และสรุปประเมินผลเมื่อจบปีสุดท้ายของแต่ละระดับการศึกษา

6.4 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมพัฒนา ความสามารถของตนเองตามความถนัด ความสนใจ ให้เต็มศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา องค์กรรวมของความเป็นมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และสามารถบริหารจัดการตนเองได้

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาควรดำเนินการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้

- 1) กำเนิดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตาม ศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ภาวะของผู้เรียนสอดคล้องกับลักษณะของ กิจกรรมนั้นๆ

- 2) กำหนดเวลาให้สอดคล้องกับ สร้างของหลักสูตรสถานศึกษา และเหมาะสมกับ ลักษณะของกิจกรรมทางนี้เวลาเรียน สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และ กิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 3) ออกแบบแผนการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 4) จัดกิจกรรมการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างหลากหลายน่าสนใจ โดย เน้นเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมพฤติกรรมกรปฏิบัติ และผลงาน/ชิ้นงาน สถานศึกษา ต้องส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

4.1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้รู้จัก ตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจคิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทางด้านการ เรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จัก และเข้าใจผู้เรียน ทั้ง ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ ผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการรู้จักเข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น กิจกรรมการปรับตัวและดำรงชีวิตกิจกรรม แสวงหา และใช้ข้อมูลสารสนเทศกิจกรรม การตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นต้น

4.2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นความมีระเบียบวินัย ความเป็น ผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมี เหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความ ถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผนประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียนบริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

4.2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความ รับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การ ช่วยเหลือแบ่งปันกัน การประนีประนอม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นต้น

4.2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจโดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงานเน้นการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มกิจกรรมสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ ชุมนุมหรือชมรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

4.2.3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะ

อาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบความตั้งใจความเสียสละต่อสังคมมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์สามารถนำไปสอดแทรก หรือบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้การทำกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ให้ผู้เรียนรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมและมีผู้รับรองผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย โดยสถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ผู้เรียน ดังนี้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 6 ปีจำนวน 60 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 รวม 3 ปีจำนวน 55 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รวม 3 ชั่วโมงจำนวน 60 ชั่วโมง

แนวดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักการประเมิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงานของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริง โดยให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพของตนเอง การทำงานกลุ่ม ทักษะการอยู่ร่วมกันและการมีจิตสาธารณะ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน

สถานศึกษามีการประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการประเมิน

สถานศึกษาควรมีแนวทางในการดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน

1. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมมีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่

สถานศึกษากำหนด

1.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/

ชิ้นงานของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้การประเมินตามสภาพจริง

1.3 ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงานแต่งของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเป็นผู้ผ่านการประเมินรายกิจกรรม และนำผลการประเมินไปบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียน

1.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านการเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรมหรือเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงานของผู้เรียนหรือทั้งสองเกณฑ์ถือว่าไม่ผ่านการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผู้สอนต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่านทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้นยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินการฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาคเพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละ

กิจกรรมสรุปผลรวมเมื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายคือการจดแต่ละระดับการศึกษาในการดำเนินการดังกล่าวมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดนั้นผู้เรียนจะต้องผ่านสารกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

2.2.1) กิจกรรมแนะแนว

2.2.2) กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ (1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร (2) กิจกรรมชมรมชุมนุม (3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.2.3) นำเสนอผลการประเมินต่อคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

2.2.4) เสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

7.7.2 แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับประชากรในกลุ่มอาเซียนซึ่งต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและประเทศในกลุ่มอาเซียนด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในอาเซียนโดยกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนมุ่งเน้นๆปลูกฝังให้เป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและเทคโนโลยีทันสมัยใหม่ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้มีความรู้มีทักษะมีความสามารถและเศรษฐกิจตามคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียนและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งเป็นสาระหลักของรายวิชาอาเซียนมุ่งจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสภาพจริงรวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทำให้การวัดและประเมินผลต้องเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งหมายถึงกระบวนการสังเกต วิธีการบันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ทุเรียนทางเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินในการศึกษาถึงผลกระทบต่อผู้เรียนเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียนความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงจึงมีความต่อเนื่องในการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนซึ่งการวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลและนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 73-95)

1. กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและประเมินเพื่อตัดสินครอบคลุมนทั้งด้านพุทธิพิสัยทักษะพิสัยและจิตพิสัยโดยให้ความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้
2. เน้นการนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. เน้นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายประเมินตามสภาพจริงประเมินการสะท้อนความสามารถและการแสดงออกของผู้เรียน
4. เน้นการบูรณาการประเมินผลควบคู่ไปกับการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยประเมินจากคุณภาพของงานและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินส่งเสริมให้มีการประเมินตนเองประเมินโดยเพื่อนและกลุ่มเพื่อนครูผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
6. เน้นการประเมินผู้เรียนซึ่งต้องพิจารณาให้ครอบคลุมจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบ

แนวทางการวัดและประเมินผล

การประเมินคุณลักษณะ/ตัวชี้วัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการประเมินเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ผลการจัดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรมของแผนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนควรจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะ/ ตัวชี้วัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนและเปลี่ยนทักษะให้ คะแนนเพื่อพิจารณาว่าคุณลักษณะ/ ตัวชี้วัดนั้นมีรายละเอียดและกรอบกำเนิดอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณลักษณะ/ ตัวชี้วัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวปฏิบัติในการประเมินคุณลักษณะ/ตัวชี้วัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษา ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนอุปกรณ์การประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม/สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการประเมินคุณลักษณะ/ ดำเนินการประเมินคุณลักษณะตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 7 รายงานผลการประเมินต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

จากขั้นตอนการวัดและประเมินผลข้างต้นเป็นการเตรียมการเพื่อวางแผนในภาพรวมตลอดแนวในรายวิชาอาเซียนศึกษาซึ่งการเรียนรู้ในทางปฏิบัติผู้สอนต้องเตรียมการวัดและประเมินผลการสอนเป็นรายชั่วโมงซึ่งเป็นการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนควบคู่ไปด้วยเช่นกัน

วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนมีวิธีการวัดและประเมินผลโดยยึดเนื้อหาสาระจากผลการเรียนรู้และตัวชี้วัดคุณลักษณะเด็กไทยซึ่งกำหนดไว้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ด้านทักษะกระบวนการและด้านเจตคติผู้สอนจะต้องนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละ

หน่วยการเรียนรู้ซึ่งต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้านดังกล่าวให้มีความหลากหลายในรูปแบบของการวัดและประเมินผลซึ่งสมควรพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ได้รับการพัฒนาที่เต็มตามศักยภาพ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนด้านความรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนด้านความรู้ความรู้ที่ผู้เรียนพึงมีทั้งด้านความรู้เชิงเนื้อหาเชิงกระบวนการและเจตคติค่านิยม

ตัวอย่างความรู้เชิงเนื้อหาเช่นความรู้เกี่ยวกับการเมืองของกลุ่มประเทศอาเซียนประกอบด้วยระบอบการเมืองการปกครองและสิทธิเด็กด้านเศรษฐกิจประกอบด้วยระบบเงินตราระบบเศรษฐกิจ ใจการผลิตและแรงงานด้านสังคมและวัฒนธรรมประกอบด้วยภาษาศาสนาบุคคลสำคัญสภาพทางภูมิศาสตร์ การสาธารณสุขเอกลักษณ์ไทยประวัติศาสตร์ในด้านสังคมและวัฒนธรรมความหมายความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน เป็นต้น

ตัวอย่างความรู้เชิงกระบวนการเช่นความรู้เกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสารกับเพื่อนในประเทศสมาชิกอาเซียนความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีการวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผลการยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการนำเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ตัวอย่างความรู้ด้านเจตคติเช่นความภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นอาเซียนความรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียนและวิถีประชาธิปไตยของกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

ตัวอย่างแบบทดสอบด้านความรู้เชิงเนื้อหาที่เนื้อหาที่นำมาเสนอตัวอย่างเป็นเนื้อหาด้านการเมืองเรื่องระบอบการปกครองและสิทธิเด็ก/สิทธิมนุษยชน

2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะ/กระบวนการ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการเป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงวิธีการวัดและประเมินผลจึงควรวัดความสามารถในการทำงานและการแสดงออกที่มีความคล่องแคล่วภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้วิธีการ (Process) และผลงาน (Product) ที่ผู้เรียนกระทำและแสดงออกผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้หลากหลายวิธีคือ

2.1 การสังเกตพฤติกรรมมีทั้งระบบที่เป็นทางการและไม่ทำการนิยมใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า

2.2 การทดสอบภาคปฏิบัติเมื่อต้องการวัดทักษะการปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยให้ผู้เรียนเขียนตอบหรือเป็นข้อความเลือกตอบ

2.3 การสร้างสถานการณ์จำลองใช้เมื่อผู้สอนไม่สามารถนำผู้เรียนไปทดสอบภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้จึงกำหนดสถานการณ์ขึ้น

2.4 เพิ่มสะสมงานเหมาะสำหรับการประเมินภาพรวมเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถนำทักษะต่างๆ ไปบูรณาการใช้ได้อย่างกลมกลืนเป็นธรรมชาติสอดคล้องกับชีวิตจริง

2.5 การบันทึกพฤติกรรมการวัดและประเมินผลวิธีนี้ใช้เมื่อต้องการให้ผู้เรียนบรรยายพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนขณะเข้าร่วมกิจกรรมเวลาใดเวลาหนึ่งหรือทำการบันทึกเมื่อออกภาคสนามโดยให้ผู้เรียนจดบันทึกรายงานความสามารถความคิดเห็นและความประทับใจของตนเอง ของเพื่อนและกลุ่ม

3. การวัดและประเมินผลด้านเจตคติ

การวัดเจตคติต้องใช้เทคนิคแตกต่างจากการวัดความรู้และการวัดทักษะกระบวนการเทคนิคการวัดเจตคติความรู้สึกความทรัพย์สินต่างๆควรใช้วิธีการดังนี้ เช่น การตอบคำถามสั้นๆการให้แสดงถึงอุดมคติการสำรวจโดยครูการสังเกตการสอบถามการสัมภาษณ์การประเมินตนเอง เป็นต้น

การวัดเจตคติเป็นการใช้เทคนิคเพื่อค้นหาว่าผู้เรียนชอบอะไรมากกว่าอะไรผลที่ได้จากการวัดเจตคติจะให้สรุปตามความคิดเห็นของผู้เรียนเพียงคนเดียวหรือผู้เรียนจำนวนน้อยแต่สรุปจากความคิดเห็นของผู้เรียนทั้งหมดหรือคู่ส่วนรวมของชั้น เครื่องมือวัดเจตคติจึงควรสร้างขึ้นมาเองโดยครูผู้สอน การวัดเจตคติควรมีค่าชี้แจงในการทำเครื่องมือที่ชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจและซึมเศร้าใช้เวลาไม่มากเช่นกัน

เทคนิคการวัดเจตคติ

ทัศนคติมีเทคนิคการวัดทำได้หลายวิธีเช่นกัน

1. การวัดและประเมินผลด้วยครูผู้สอนโดยวิธีการสังเกตสัมภาษณ์การบันทึกผลการสังเกตการสอบถามการประเมินตนเองการสำรวจพฤติกรรมการวัดความคิดเห็นการวัดเจตคติการวัดสถานการณ์

2. การเขียนสอรายบุคคล

3. การใช้มาตราประมาณค่า

4. การตรวจสอบรายการ

5. การประเมินโดยครู เพื่อน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

การประเมินด้านเจตคติเน้นการประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับคุณลักษณะ/ตัวชี้วัดและตามสภาพจริงสะท้อนเป็นอคติหรือความคิดความรู้สึกที่แท้จริง

การวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับการสอบอย่างมากการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษามีความสำคัญช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาใน 3 ด้านได้แก่ 1)ด้านบริหาร 2)ด้านการเรียนการสอน และ 3)การประกันคุณภาพการศึกษา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สามารถจัดแบ่งได้ 3 ประเภทได้แก่ 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน 2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน และ 3)การวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียนโดยทั้ง 3 ประเภทนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันแต่ต่างกันที่ระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผล

การวัดนักเรียนประเมินที่ดีควรมีขอบเขตกว้างขวางและใช้วิธีการหลายๆแบบทั้งนี้ เพื่อให้ครูได้วัดผลอย่างถูกต้องวิธีการวัดผลการเรียนมีหลายอย่างเริ่มต้นตั้งแต่การสังเกตไปจนถึงการทดสอบซึ่งพอจะจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆได้แก่ 1 การวัดโดยใช้การทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ 1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 1.2 แบบทดสอบวัดความถนัดและเชาว์ปัญญา 1.3

แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและ 2 การวัดโดยไม่ใช้การทดสอบโดยใช้เครื่องมือคือ 2.1 การสอบถาม 2.2 การสัมภาษณ์ 2.3 การสังเกตและ 2.4 การวัดผลงาน

กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาเซียนศึกษานั้นในสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และเหมาะสมกับสภาพบริบทของตนเองแล้วภารกิจต่อไปคือการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลัก เพื่อศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนสำหรับที่สอนนอกจากนี้สถานศึกษาต้องตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนรู้การประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนดำเนินการนั้นนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยสมรรถนะสำคัญทั้ง 5 ประการนั้นควรเป็นผลการประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆกับการประเมินคุณลักษณะอื่นๆ โดยแนวทางการวัดผลและประเมินการเรีนรู้นั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยกลุ่มการเรียนการสอน

สมพงษ์ จิตระดับ และยศวีร์ สายฟ้า (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน ระดับประถมศึกษา วัดดูประสงค์หลักประการหนึ่งของงานวิจัยนี้คือ การศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาของประเทศไทย สำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยเป็นการรายงานผลการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียนในระดับประถมศึกษา ครอบคลุมแนวทางการเตรียมความพร้อมการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยในกรณีของประเทศไทยครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานในภาพรวมและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของผู้บริหาร ครูและนักเรียนในเรื่องการเปิดเสรีภาคการให้บริการการศึกษาและการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในการเข้าสู่ความเป็นสมาชิกภาพของประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ.2558 การศึกษาวิจัย ประกอบด้วยการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

โดยผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศนโยบายจากส่วนกลางในเรื่องของการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นลายลักษณ์อักษรแต่เป็นนโยบายเชิงหลักการ เปิดกว้างและเป็นแนวปฏิบัติทั่วไป เมื่อนโยบายดังกล่าวลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารการศึกษาและครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและความจำเป็นว่าต้องมีการเตรียมการในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เป็นการพัฒนาประเทศและการศึกษาไปอีกขั้นหนึ่ง อย่างไรก็ตามการมีนโยบายที่เปิดกว้างทั่วไปส่งผลให้เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ขาดยุทธศาสตร์ ทิศทาง เป้าหมาย งบประมาณ คู่มือการศึกษา หลักสูตรการเรียนรู้ สื่อการสอน และอื่นๆ ในระดับผู้ขับเคลื่อนและผู้ปฏิบัติจึงมีแนวทางไปคนละทิศคนละทาง โรงเรียนบริหารจัดการตามลำพัง ต้องดูแลช่วยเหลือกันเองเป็นส่วน

ใหญ่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะเป็นเปลือกและผักชีโรยหน้า ด้วยรูปแบบ สัญลักษณ์ และกิจกรรมที่พบเห็นคล้ายคลึงกันแทบทุกแห่ง ตึกตาแต่่งชุดประจำชาติ 10 ประเทศ การป้กธงชาติสมาชิก การจัดบอร์ดข้อมูลทั่วไปทางกายภาพ ระบบการเมืองการปกครอง ที่ตั้งประเทศ ดอกไม้ประจำชาติ สกุลเงิน และอื่นๆ มีการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนแต่งกายชุดประจำชาติของ 10 ประเทศเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น

สำหรับความรู้พื้นฐานการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา 4 รูปแบบอันได้แก่ 1) การให้บริการข้ามพรมแดน 2) การบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจเพื่อบริการ 4) การเคลื่อนย้ายบุคลากร ในรายละเอียดดังกล่าวส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่เคยได้รับรู้หรือทราบข้อมูลดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการเองก็ไม่เคยให้ข้อมูลการชี้แจงรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวแม้แต่่น้อย

ในเรื่องของการเตรียมงบประมาณสนับสนุนนโยบายการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีปัญหาและข้อจำกัดมากในเรื่องโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับงบประมาณเพื่อตอบสนองนโยบายนี้มากนัก โรงเรียนต้องพึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่ จึงส่งผลให้งานด้านนี้ตื่นตัวในระยะแรก และค่อยๆลดความสำคัญลงตามลำดับ ในทางตรงกันข้ามกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนโรงเรียนนาร่องศูนย์ต้นแบบอาเซียนจำนวน 54 โรงเรียน ด้วยงบประมาณปีแรก 300,000 บาท และปีต่อมาให้งบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่เดือนละ 7,000-8,000 บาท นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการโรงเรียน Buffer School ในพื้นที่ชายขอบของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจำนวน 24 โรงเรียนทั่วประเทศด้วยงบประมาณสนับสนุนจำนวน 100,000 บาท และสนับสนุนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่เปิดโครงการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อจัดจ้างชาวต่างประเทศเดือนละ 10,000 บาท ในข้อเท็จจริงโรงเรียนต้องจ่ายเงินเดือนถึง 30,000-45,000 บาท ต่อเดือน ในงบประมาณที่สนับสนุนโรงเรียนต้นแบบ Buffer School และการจ้างครูชาวต่างชาติ ทำให้โรงเรียน 30,000 กว่าแห่งเห็นข้อแตกต่างในเชิงบริหารจัดการ ความไม่เท่าเทียมกัน และการใช้ประโยชน์ร่วมกันมากนักความขาดแคลนเชิงงบประมาณสนับสนุนนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างมากทั้งด้านภาษา การแข่งขัน และตลาดแรงงานในระยะยาวต่อไป

สำหรับหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษาได้มีการดำเนินการในรูปแบบการบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับชาติอาเซียนลงไปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบ้าง จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมโดยอาศัยแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ที่เน้นข้อมูลทั่วไปของแต่ละประเทศสมาชิก โรงเรียนหลายแห่งปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับอาเซียนศึกษาในรูปแบบของกิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เป็นต้น สำหรับหลักสูตรอาเซียนศึกษาอยู่ในขั้นเริ่มต้นเป็นการให้ข้อมูลและองค์ความรู้ทั่วไปของประเทศสมาชิก ขาดจุดเน้นในเชิงการศึกษาเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การสร้างเจตคติ การลงลึกในรายละเอียดมากกว่านี้ทั้งในเชิง รู้จัก เข้าใจ เขาและเราควบคู่กันไป

ในส่วนของการส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การลง MOU ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียน ปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่ตั้งในตัวจังหวัดจะมีความพร้อมในเรื่องนี้ดีกว่าโรงเรียนที่ห่างไกล ขนาดเล็ก และบุคลากรขาดแคลน กิจกรรมที่ดำเนินการส่วนใหญ่คือการ

เปิดหลักสูตร English Program ไปตามความพร้อมและความร่วมมือของผู้ปกครองเป็นสำคัญ ด้วยการประชุมชี้แจง และการระดมทรัพยากร ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม การสอนภาษาประเทศเพื่อนบ้านมีบ้างประปรายแต่ไม่มากนัก โรงเรียนได้ส่งครูบุคลากร และนักเรียนโครงการแลกเปลี่ยนศึกษาดูงานเพิ่มมากขึ้น แต่มักดำเนินการด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่และพบปัญหาอุปสรรคมาจากส่วนกลางในการสนับสนุนงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ระเบียบกฎเกณฑ์ การอนุมัติล่าช้า และการไม่ให้ความสำคัญต่อเครือข่าย การลงนามร่วมกันมากเท่าที่ควร

ในประเด็นปัญหาอุปสรรค ข้อห่วงใยในระดับพื้นที่และสถานศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยมีความเห็นตรงกันว่า การเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา ล่าช้าควรดำเนินการมาก่อนหน้านี้ ความไม่พร้อมด้านภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน เกรงว่าเด็กไทยจะสู้และแข่งขันเสียเปรียบเด็กประเทศเพื่อนบ้าน คุณภาพการศึกษาไทยไม่ได้มาตรฐาน การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางให้มีเนื้อหาอาเซียนศึกษาที่พัฒนามากกว่าเดิม การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เท่าเทียมกัน การสอบโอเน็ตมีความสำคัญมากกว่าอาเซียนศึกษา และอื่นๆ นอกจากนี้ต้องการให้ส่วนกลางกำหนดนโยบายนี้เป็นวาระเร่งด่วนต่อเนื่อง มีเอกภาพและมีแนวทางที่ชัดเจนตรงกัน ในแนวทางปฏิบัติ การเรียนการสอน การรับเด็กประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

วิไลพร เรือนศรี (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 68 คน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 203 คน รวมทั้งหมด 271 คน โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ 1) มีการวางแผนการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง 2) มีการเตรียมบุคลากรโดยผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์เข้าสอน อัตราส่วนครูต่อเด็กเป็น 1:21-30 คน และได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก มีการเตรียมผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศผู้ปกครอง 3) เอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรที่จัดให้กับครู ได้แก่ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ 4) มีการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์โดยผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สำรวจสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม แล้วรายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียน 5) การจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาดความปลอดภัยและความพร้อมของอาคารสถานที่ และมีการนำแหล่งวิทยาการจากภายนอกห้องเรียนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรม 6) การดำเนินการนิเทศและ

ติดตามผล ด้วยการประชุมครูผู้สอนได้ระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อซักถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ และ 7) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร มีการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบเรื่องแนวทางและวิธีการจัดกิจกรรม ด้านการดำเนินงานจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดหาเอกสารหลักสูตรมาให้ครูศึกษา แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการจัดกิจกรรม 2) มีการวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก 3) ครูทุกคนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยเฉพาะพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก 4) มีการเลือกใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม ครูใช้สื่อของจริง สื่อธรรมชาติและ 5) มีการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และจำนวนบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัยมีไม่เพียงพอ (วิไลพร เรือนศรี, 2544)

บุญเสริม สัมมนาวงศ์ (2553) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรภาษาต่างประเทศที่ 2 (ภาษาจีน) ของโรงเรียนที่มีผลการสอบวิชาความถนัดทางภาษาจีนสูง ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านงานบริหารหลักสูตร พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดเตรียมบุคลากรโดยให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา จัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาตามความสามารถทางด้านภาษาและความถนัด ครูมีคาบสอนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 10-15 คาบ มีการจัดแผนการเรียนวิชาภาษาจีน โรงเรียนให้การสนับสนุนวัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านเว็บไซต์และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนชาวจีนไม่สนใจวิชาชีพอ่างแท้จริง ครูผู้สอนชาวไทยขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาจีน และโรงเรียนไม่จัดห้องเฉพาะสำหรับวิชาภาษาจีน 2) ด้านงานสอน พบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรทำความเข้าใจหลักสูตรแม่บท ครูวางแผนการสอนและจัดทำแผนการสอนตามหน่วยการเรียนรู้โดยอ้างอิงจากหลักสูตรภาษาจีนและแบบเรียนที่ใช้สอน โดยจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน เลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน และให้ความรู้เพิ่มเติมด้านวัฒนธรรมและประเพณีจีน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งจากโรงเรียนและหน่วยงานภายนอก ครูทำการพัฒนาสื่อการสอนเพิ่มเติมจากเนื้อหาในบทเรียน และใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีการจัดสอนซ่อมเสริมทั้งในและนอกเวลาเรียน และมีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ปัญหาที่พบ คือ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีน้อย และมีความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณ (บุญเสริม สัมมนาวงศ์, 2553)

วาสนา กระจำงโพธิ์, จิระพร ชะโน และ ชัยวุฒิ ลินธวงศานนท์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ (E1/E2) กำหนดเกณฑ์ 80/80 (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (4) ศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนหนองงูเหลือมพิทยาคม จังหวัด นครราชสีมา ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารโดยการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 2. วัตถุประสงค์ 3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 warm up (ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน) ขั้นที่ 2 listening (ขั้นการฟัง) ขั้นที่ 3 speaking (ขั้นการพูด) ขั้นที่ 4 reading (ขั้นการอ่าน) ขั้นที่ 5 writing (ขั้นการเขียน) 4. ระบบสังคม 5. หลักการตอบสนอง 6. ระบบสนับสนุน (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 80.20/83.00 (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($X = 22.35$, $SD = 1.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($X = 2.84$, $SD = 0.45$) (วาสนา กระจ่างโพธิ์ จิระพร ชะโน และชัยวุฒิ สิ้นธุรงศานนท์, 2557)

ธีรยุทธ หนูพันธ์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ปวช.3 ต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ปวช.3 ต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสถานประกอบการ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียน ปวช.3 สาขาวิชาเครื่องมือกล และการซ่อมบำรุง วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียนรวม 82 คน โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ โดยให้นักเรียนระบุระดับความคิดเห็นของข้อคำถามแต่ละข้อตามความเป็นจริงว่า มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ผลคะแนนโดยค่าร้อยละ ผลการศึกษาปรากฏว่า ความพร้อมด้านการใช้ ภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยมีสาเหตุของความไม่พร้อมคือ (1) นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งในด้านสภาพ ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม (2) นักเรียนไม่มีความรู้ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพียงพอและ ยังคงไม่พร้อมกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (3) นักเรียนขาดความตระหนักว่าประชาคมอาเซียน มีความสำคัญต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด

ชัยยนต์ เสรีเรื่องยุทธ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชานิเวศน์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีการปฏิบัติงานในการ บริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง มีการปฏิบัติในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 4 ด้านกิจกรรม ส่งเสริมในโรงเรียน และมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับ ปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน พบว่ารายการที่มีอันดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ด้านต่างๆ เรียงตามด้านดังนี้ (1) จัดตั้งชมรมประชมคมอาเซียนในสถานศึกษา (2) จัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับอาเซียนโดยการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม (3) แต่งตั้งผู้แทนจากชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสู่ประชาคมอาเซียน (4) จัด ค่าใช้จ่ายภาษาอังกฤษให้นักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ทัศนีย์ อัครพันธ์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและความพร้อมของนักศึกษาวิทยาลัยราช พถกษ์ต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษา ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาวิทยาลัยราชพถกษ์ (2) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน อาเซียน (3) ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ (4) เพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานอาเซียน ทักษะคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อ ความพร้อมของนักศึกษาต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา วิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยราชพถกษ์ ปีการศึกษา 2555 ทั้ง 6 คณะ ได้แก่ คณะ บริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และสาธารณสุขศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ รวมทั้งหมดจำนวน 3,003 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของทา โรว์ ยามาเน่ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 353 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่ม แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งตามคณะต่างๆ ของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การ ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เรียน อยู่ชั้นปีที่ 3 มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.01-2.50 เรียนในคณะบริหารธุรกิจ ทักษะคิดของนักศึกษาวิทยาลัย ราชพถกษ์ต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชาคมอาเซียน พบว่าระดับความรู้เกี่ยวกับประชาคม อาเซียนของกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 50.84 ซึ่งมีความรู้มากที่สุดในเรื่องจำนวนของ สมาชิกอาเซียน สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ด้านภาษาอังกฤษจะช่วยให้การสื่อสารสะดวกขึ้นเมื่อประเทศก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และสำหรับ

ทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นมากที่สุด คือ ผู้ร่วมงานที่มีความหลากหลาย เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เป็นการผสมผสานในการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากที่สุด คือ มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลประชาคมอาเซียนจากสื่อต่างๆ และมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ด้านวัฒนธรรมอาเซียน ในการที่จะเข้าแข่งขันในตลาดแรงงานระดับอาเซียน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ระดับความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น คือ ถ้าหากนักศึกษามีระดับความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพิ่มมากขึ้นก็จะส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

อุไรรักษ์ ศรีอินทร์ และคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะขยักกระดาษสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะขยักกระดาษสำหรับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ผลการวิจัย คือ เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 20.00 พิจารณาตามอายุเด็กพบว่า ส่วนใหญ่อายุ 4-5 ปี มีจำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา 3-4 ปี มีจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.00 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนผ่านกิจกรรมศิลปะขยักกระดาษ สำหรับเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) พิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ ประเด็นที่มีค่าสูงที่สุดคือ ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) รองลงมา คือ นักศึกษามีความพร้อมในการทำกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) และน้อยที่สุด คือ ความพร้อมในสถานที่ในการทำกิจกรรมหุ่นชุดประจำชาติอาเซียน

8.2 งานวิจัยกลุ่มการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียน

ปานทิพย์ ปุรณานนท์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และความพร้อมต่อการเป็นประชาคมอาเซียนของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ ทัศนคติ และความพร้อมต่อการเป็นประชาคมอาเซียนของอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลจำนวน 40 คน และนักศึกษาพยาบาลจำนวน 182 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 45 , ค่าเฉลี่ย = 6.64 , SD = 1.42) ทัศนคติต่อการเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 52.5 , ค่าเฉลี่ย = 3.77 , SD = 0.63) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับควรปรับปรุงและควรปรับปรุงอย่าง

เร่งด่วน (ร้อยละ 62.64 , ค่าเฉลี่ย = 4.31 , SD = 1.63) ทักษะคิดต่อการเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 60.00 , ค่าเฉลี่ย = 4.17 , SD = 0.57) และความพร้อมต่อการเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 73.07 , ค่าเฉลี่ย = 2.91 , SD = 0.71) ความรู้และความพร้อมของอาจารย์และนักศึกษาต่อการเป็นประชาคมอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ถึงควรปรับปรุง ดังนั้นความรู้และความพร้อมของอาจารย์และนักศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาส่วนที่ตนคิดอยู่ในระดับดี ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้อาจารย์และนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

คณะอนุกรรมการจัดทำวิจัยกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2557) ศึกษาความพร้อมการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 ของบุคลากรสายงานสนับสนุนกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ของบุคลากรสายงานสนับสนุนกองกลาง สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรกองกลางจำนวน 66 คน โดยการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและศึกษาระดับความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ของบุคลากรสายงานสนับสนุนกองกลางสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจำนวน 10 ข้อ ในแต่ละข้อบุคลากรกองกลางสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 50 ความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ของบุคลากรสายงานสนับสนุนกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่ามีความคิดเห็นในระดับมากและปานกลาง ระดับความคิดเห็นที่สูงที่สุดคือ ข้อตกลงอาเซียน ผู้ที่จะเป็นผู้บริหาร ผู้นำองค์กร ต้องอ่าน เขียน พูด ใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษากลางของอาเซียนได้ในระดับดี รองลงมาคือ สนใจ รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน และหน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้บุคลากรเรียนรู้ อบรมภาษาอาเซียนแต่ละประเทศ และมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศในประชาคมอาเซียน ต่อมาคือท่านมีทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน และมีระดับความพร้อมต่ำสุดคือ ท่านเคยมีโอกาสไปศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัยในอาเซียนด้วยกัน ตามลำดับ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละรายการประเมินพบว่า มีความพร้อมในระดับปานกลางเท่าๆ กัน ระดับความพร้อมที่สูงที่สุดคือ หน่วยงานมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รองลงมาได้แก่ ในหน่วยงานของท่านมีระบบ Internet WIFI ความเร็วสูงสุดฟรีตามข้อตกลงอาเซียน ถัดมาได้แก่ ความพร้อมที่จะให้เพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนได้มาศึกษาดูงานในหน่วยงาน และมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ใน

หน่วยงานของท่านมีป้ายบอกอาคารสถานที่ ป้ายประชาสัมพันธ์ การติดต่อหน่วยงานเป็นภาษาอังกฤษ / ภาษาอาเซียนครบถ้วนแล้ว ตามลำดับ

ธัญทิพ บุญเยี่ยม และทิวพร ทาวะรัมย์ (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดต่อความสำคัญของภาษาในอาเซียน การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนภาษาและเพื่อนำผลสำรวจไปเป็นแนวทางในการจัดโครงการคลินิกภาษาหรือโครงการสนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ในอาเซียนได้ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษจำนวน 775 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อภาษาโดยพิจารณาจากการจัดลำดับความสำคัญภาษาที่ต้องการเรียนรู้โดยรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.45 รองลงมา คือภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 27.61 อันดับที่ 3 คือ ภาษาจีน คิดเป็นร้อยละ 4.26

สุธิดา ปัทม และไกรชิต สุตะเมือง (2556) ศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้ต่อการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ตามนโยบายของรัฐบาล ในกลุ่มประชากรบุคคลวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์ที่มีต่อการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา มีผลต่อการรับรู้ การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (2) ปัจจัยภายในการเรียนรู้ AEC มีผลต่อการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (3) ปัจจัยภายนอก นโยบายภาครัฐมีผลต่อการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (4) การเติบโตทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการรับรู้การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมใจ กงเติม (2555) ศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำแนกตามความคิดเห็นของนักศึกษาตามคณะต่างๆ จำนวน 5 คณะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์จำนวน 1,540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ ความพร้อมด้านทักษะกระบวนการ ความพร้อมด้านเจตคติ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบอิสระ (t-test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ด้วยสถิติทดสอบ (F-test) และ ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheff's) ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 100 จำแนกตามคณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 22.14 คณะวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี ร้อยละ 20.30 คณะครุศาสตร์ร้อยละ 20.13 คณะวิทยาการจัดการร้อยละ 18.90 และคณะเทคโนโลยีเกษตร ร้อยละ 18.51 ความคิดเห็นเรื่องความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมด้านเจตคติอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคณะมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาต่างคณะกันมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านทักษะและกระบวนการ ด้านเจตคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 งานวิจัยกลุ่มบทบาท / ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานด้านนโยบายการศึกษาขององค์กรนโยบายการศึกษาระดับชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนและอาเซียนบวกสาม โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดองค์กรและการดำเนินงานด้านนโยบายการศึกษา โดยครอบคลุมกระบวนการพัฒนานโยบายที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลนโยบายขององค์กร นโยบายการศึกษาระดับชาติในกลุ่มประเทศอาเซียนและอาเซียนบวกสาม รวม 13 ประเทศ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานดังกล่าว และจัดทำข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานของสภาการศึกษาในฐานะองค์กรนโยบายระดับชาติด้านการศึกษาของประเทศไทยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยในเบื้องต้นเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิจัยพบว่าองค์กรนโยบายการศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสามทั้ง 13 ประเทศ มีความหลากหลาย ส่วนใหญ่มีหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่วางแผนและหลายประเทศมีสถาบันวิจัยการศึกษา ที่เน้นการวิจัยและพัฒนา แม้แต่หน่วยงานที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติและเป็นพันธมิตรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอย่างยาวนาน เช่น EPRD ของมาเลเซีย NIER ของญี่ปุ่น และ KEDI ของสาธารณรัฐเกาหลี ก็ทำการวิจัยที่เน้นการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของระบบการศึกษาโดยตรง การกำหนดนโยบายการศึกษาเป็นไปตามรัฐธรรมนูญของประเทศ การกำหนดนโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษาส่วนใหญ่เป็นนโยบายของฝ่ายการเมืองที่นำโดยนายกรัฐมนตรีหรือประธานาธิบดี ซึ่งอาจตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วยผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการศึกษาประเด็นและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เมื่อกำหนดเป็นนโยบายแล้วกระทรวงที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องวางแผนและนำสู่การปฏิบัติตามระบบการบริหาร หลายประเทศยกเว้นบรูไนกับสิงคโปร์ ซึ่งมีขนาดและระบบ การบริหารที่เล็กกระทรวงสามารถบริหารเองโดยตรงส่วนใหญ่มิมีหน่วยงานการศึกษาระดับภาครัฐ จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา ที่นำนโยบายไปปฏิบัติหากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองการปกครอง จะเห็นว่าประเทศประชาธิปไตยที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ เช่น ไทย มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี จะเน้นการฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายการศึกษาประเทศที่มีขนาดเล็ก เช่น สิงคโปร์ บรูไน ไม่ความซับซ้อนมากในเรื่องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ เพราะ

กระทรวงสามารถดูแลได้โดยตรง นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจที่เติบโตและการเมืองที่มั่นคงก็เป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงควมมีเสถียรภาพในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วย

ภาสกร เรืองวานิช (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย (2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย (3) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า (1) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย เห็นด้วยกับสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน (2) ผลการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านการเมือง (3) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยในระดับอุดมศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่มีอายุและอาชีพต่างกัน โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน 5 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่มีภูมิภาคที่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะ ในการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้าน 4 ด้านแตกต่างกัน ส่วนทักษะด้านภาษาและการสื่อสารและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยแบบแผนการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสม ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ข้อมูลในส่วนของสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหลายๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหาร และ ครู เป็นต้น โดยจะทำให้การสอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบและมีทิศทางเดียวกัน สำหรับวิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังประเด็นดังต่อไปนี้ (1) แบบแผนการวิจัย (2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (4) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (5) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบแผนการวิจัย

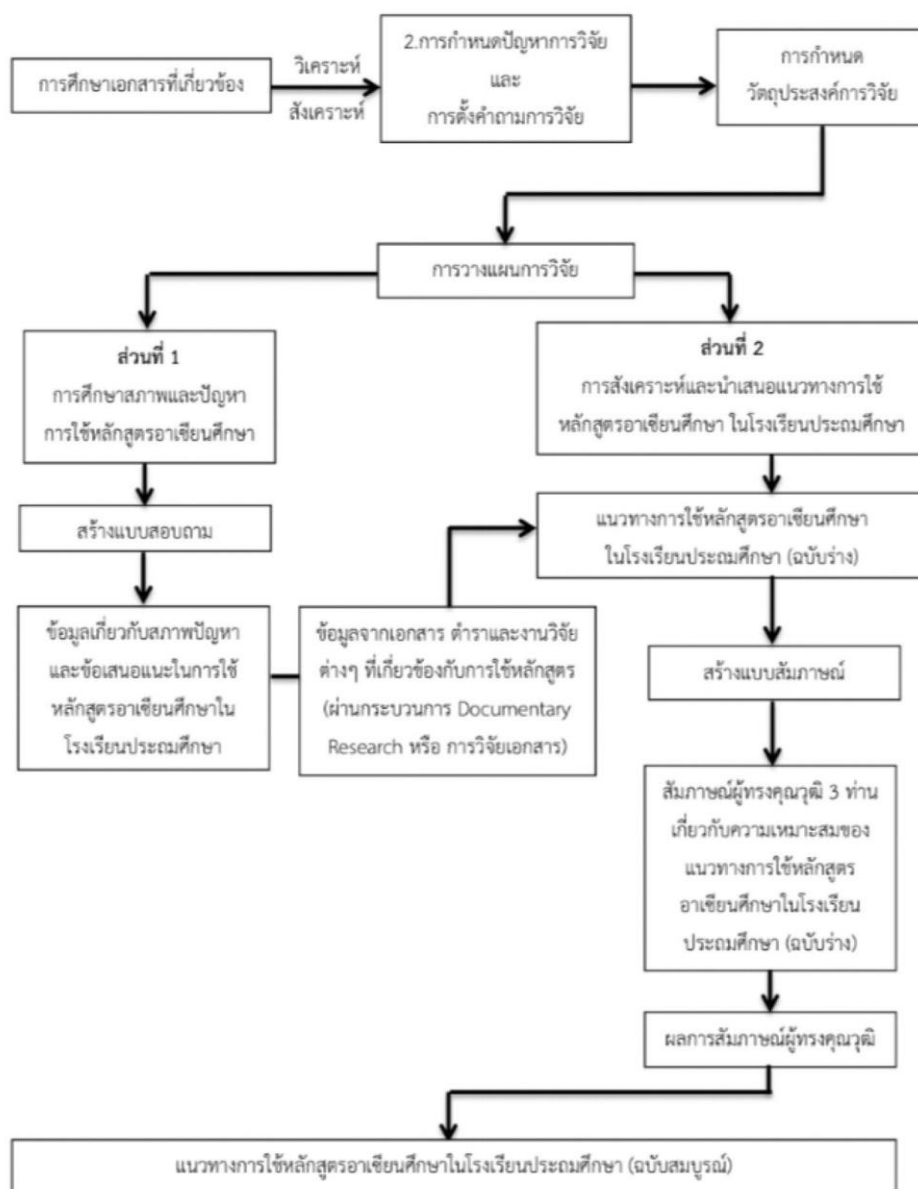
ในการทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ แบบแผนของงานวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้า วารสาร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา รวมทั้งศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเอกสารประกอบหลักสูตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษา การกำหนดปัญหาการวิจัย การกำหนดขอบเขตและการวางแผนการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้แล้ว ผู้วิจัยก็ได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าต่างๆ ซึ่งประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น ประกอบไปด้วย ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน ความเป็นมาของอาเซียน วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน กฎบัตรอาเซียน การพัฒนาด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม

และวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรอาเซียนศึกษา ที่ใช้ในระดับประถมศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา หลักสูตรแกนกลางอาเซียน (ASEAN Curriculum Source book) วิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนา ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ ด้านเจตคติ และผลการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้นำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาหลังจากการใช้หลักสูตรผ่านไประยะหนึ่งนั้น ยังไม่เคยมีผู้ใดทำวิจัยในประเด็นนี้มาก่อน และยังไม่เคยมีงานวิจัยใดที่นำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด ทำให้นำมาสู่การกำหนดปัญหาการวิจัยและการตั้งคำถามในการทำวิจัยเรื่องนี้ คือ (1) โรงเรียนประศึกษามีสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอย่างไร (2) หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา มีแนวทางการนำไปใช้อย่างไร หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเรื่องนี้เพื่อตอบคำถามการวิจัย คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ในระดับประถมศึกษา (2) เพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการวางแผนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และเพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งงานวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และ ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ในส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดใช้แบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกลุ่ม ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน แบ่งเป็นครูระดับประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนละ 1 คน และระดับประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 302 คน ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการคัดเลือกประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป โดยผลการวิจัยที่จะได้จากการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจากแบบสอบถามนี้ จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยที่ได้ในส่วนนี้จะ เป็นข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์

และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรโดยใช้กระบวนการ Documentary Research หรือการวิจัยเอกสาร ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะได้ผลการศึกษาออกมาเป็น แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ดังกล่าว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่ออ่านและศึกษา ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะได้มีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไข ในแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ จากนั้นผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลซึ่งประกอบด้วย (1) ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (2) ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร และ (3) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาประมวลผลและสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์) โดยแบบแผนของการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แบบแผนการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่มากผู้วิจัยจึงได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selective) โดยเลือกโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดที่อยู่ในกลุ่ม ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ASEAN Learning School เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่ในโครงการ Spirit of ASEAN ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดตั้งโรงเรียนนำร่องการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา และส่งเสริมโรงเรียนในกลุ่มนี้เป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน จัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน เป็นศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียน และชุมชน และเนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มนี้เป็นโรงเรียนที่กระจายอยู่ครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาคของประเทศไทย และประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จึงสามารถใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ โดยการจำแนกขนาดของโรงเรียนตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปในขั้นต้นนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียน 499 คน ลงมา) โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียน 500-1499 คน) โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 1500-2499 คน) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียน 2500 คน ขึ้นไป) ซึ่งจะแสดงการจำแนกประเภทโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตามภูมิภาคและขนาดของโรงเรียนดังตารางที่ 4 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 302 คน โดยแบ่งเป็น

1. ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนละ 1 คน รวม 151 คน
2. ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนละ 1 คน รวม 151 คน

จากการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัยไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างต่างๆ พบว่า มีผู้ร่วมให้ข้อมูลจำนวน 242 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 302 คน คิดเป็นร้อยละ 80.13

ตารางที่ 4 ข้อมูลโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดและภูมิภาคของโรงเรียน

ขนาดของ โรงเรียน	ขนาด			ขนาด ใหญ่ พิเศษ	รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ภูมิภาค ของโรงเรียน					
ภาคเหนือ	7	9	4	5	25
ภาคกลาง	5	2	8	10	25
ภาคอีสาน	7	8	5	5	25
ภาคตะวันตก	6	9	5	5	25
ภาคตะวันออก	5	9	5	6	25
ภาคใต้	6	9	6	5	26
รวม	36	46	33	36	151

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ชิ้น คือ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา และ 2. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา

1. แบบสอบถาม แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างและขอบข่ายของแบบสอบถามฉบับนี้ซึ่งจะครอบคลุมงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยงาน 4 งาน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยแบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบบสอบถามในแต่ละส่วนมีลักษณะดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้จะ เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ร่วมกับการเติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อคำถามจะถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับใด

ประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม คณะ และ สาขาวิชาที่จบการศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 นี้จะแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยข้อความจะมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงในด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยจะให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ข้อคำถามในตอนี่ 2 นี้จะเกี่ยวกับด้านการเตรียมความพร้อม และด้านสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยเกณฑ์ความถี่ของความคิดเห็นแบ่งเป็น 4 ระดับดังต่อไปนี้

- 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อคำถาม
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถาม
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อคำถาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบผสม โดยมีการผสมผสานระหว่างแบบสอบถามประเภทเลือกตอบตามข้อเท็จจริง โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องตอบว่าโรงเรียนของท่านเคยปฏิบัติหรือไม่เคยปฏิบัติตามข้อคำถาม และแบบสอบถามแบบประเภทเลือกตอบแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ร่วมกับการเขียนข้อความ ข้อคำถามจะเกี่ยวข้องกับด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องพิจารณาว่าโรงเรียนของตนเองได้ปฏิบัติตามข้อคำถามหรือไม่ ถ้ากรณีเลือกในช่องปฏิบัติตามข้อคำถาม ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุระดับของปัญหาที่พบ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ในระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยเกณฑ์ความถี่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่พบแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังต่อไปนี้ คือ

- 4 หมายถึง พบปัญหาเป็นประจำ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามพบปัญหาทุกครั้งที่ปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น
- 3 หมายถึง พบปัญหาบ่อยครั้ง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามพบปัญหามากกว่า 3 ครั้ง จากการปฏิบัติตามข้อคำถามนั้น
- 2 หมายถึง พบปัญหาบางครั้ง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามพบปัญหา 1-3 ครั้ง จากการปฏิบัติในข้อคำถามนั้น

1 หมายถึง ไม่เคยพบปัญหาเลย

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยพบปัญหาในข้อ
คำถามนั้นเลย

และเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาที่พบจากการปฏิบัติในข้างต้นแล้ว
ในส่วนสุดท้ายจะมีพื้นที่เว้นว่างไว้สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามเขียนปัญหาที่พบจากการปฏิบัติตาม
ข้อคำถามนั้นด้วย

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดการเรียนการสอน โดยข้อคำถามจะถาม
เกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษาในความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็น
ครูผู้สอนอาชีวศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร
หรือไม่ ซึ่งเป้าหมายของหลักสูตรนี้ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้าน วิธีสอนที่ใช้ในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษาใช้วิธีการอะไร และใช้เทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในการวัดและ
ประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้วิธีการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามในส่วนนี้เป็นแบบเขียนตอบ แบ่งเป็นข้อคำถาม 3 ข้อ คือ

1. ปัญหาที่ท่านพบในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนของท่านมากที่สุด 3 อันดับ
2. สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษามากที่สุด 3 อันดับ
3. ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

CHULALONGKORN UNIVERSITY

**ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้
หลักสูตรอาชีวศึกษาระดับประถมศึกษา**

1. ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี หลักการแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาระดับ
ประถมศึกษา ตลอดจนงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้าง
แบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามำกำหนดโครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา และรูปแบบของ
แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างและขอบข่ายของแบบสอบถามฉบับนี้ซึ่งจะครอบคลุม
งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยงาน 4 งาน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้าน
การบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปในข้างต้น

3. สร้างแบบสอบถามตามรูปแบบที่ได้วางเอาไว้

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

6. นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) และปรับปรุงแบบสอบถาม ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยวิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำได้โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) โดยแบบสอบถามฉบับร่าง ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญก่อนการปรับแก้ไขนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีผลการแสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้ผลการแสดงความคิดเห็นมีดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 (ฉบับร่าง) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกันว่าข้อคำถามทุกข้อสามารถใช้ได้ทั้งหมด ซึ่งมีผลการแสดงความคิดเห็นดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 1

ข้อคำถาม	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
1. เพศ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. อายุ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านเป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.ท่านมีประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับ อาชีวศึกษานานเท่าใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ท่านจบการศึกษาระดับใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 (ฉบับร่าง) เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยในแบบสอบถาม(ฉบับร่าง)นี้ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญก่อนการปรับแก้ไข แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งภายหลังจากการที่ได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้นแบบสอบถามในส่วนที่ 2 นี้ในฉบับที่นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงหลังจากปรับแก้ไขแล้วจะถูกปรับเป็น 4 ตอน เนื่องจากข้อคำถามข้อที่ 8 , 10 , 11 , 12 , 13 , 14 , 15 ผลการหา IOC แปลผลว่า ใช้ไม่ได้ (ดังตารางที่ 2) โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวข้อคำถามข้อที่ใช้ไม่ได้ข้างต้นว่าเป็นข้อเท็จจริง ต้องเปลี่ยนรูปแบบของแบบสอบถามที่จะใช้กับข้อคำถามข้อที่ใช้ไม่ได้ข้างต้นซึ่งผู้เชี่ยวชาญก็ได้เสนอรูปแบบของการปรับเปลี่ยนแก้ไขรูปแบบของแบบสอบถามทำให้หลังจากการปรับแก้ไขเป็นที่เรียนร่อยแล้วแบบสอบถามฉบับจริงในส่วนที่ 2 นี้จึงมีทั้งหมด 4 ตอน ซึ่งมีผลการแสดงความคิดเห็นของแบบสอบถาม(ฉบับร่าง)ในส่วนที่ 2 จะเป็นไปดังตารางที่ 6 ตารางที่ 7 และ ตารางที่ 8

ตารางที่ 6 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2
ตอนที่ 1

ข้อความ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปล ผล
ด้านการเตรียมความพร้อม						
1. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเรื่องอาเซียนศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความถนัดในการสอนอาเซียนศึกษา	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
4. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากประสบการณ์การสอนอาเซียนศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. ท่านมีความเข้าใจสาระสำคัญต่างๆ ที่อธิบายไว้ในหลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
6. ท่านเห็นว่าหลักสูตรอาเซียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างและยาก ไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
7. ท่านไม่มีเวลาในการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
8. ท่านได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ไม่ได้
9. ท่านเห็นว่าเนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษายากแก่การทำความเข้าใจ	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
10. ท่านเคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน	-1	+1	0	0	0	ใช้ไม่ได้

ตารางที่ 6 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 (ต่อ)

ข้อความถาม	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
ด้านการเตรียมความพร้อม (ต่อ)						
11. ท่านเคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
ด้านการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร						
12. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษา	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
13. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอนอาชีวศึกษา	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
14. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำและแนวทางการใช้สื่อการสอนอาชีวศึกษา	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
15. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	-1	+1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
16. ท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านมีการให้บริการอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีวศึกษาอย่างเพียงพอ	+1	+1	0	2	0.6	ใช้ได้
ระดับความคิดเห็น						
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- เห็นด้วย (3)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ไม่เห็นด้วย (2)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 7 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 2

ข้อความ	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
โรงเรียนของท่านปฏิบัติตามข้อคำถามหรือไม่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ไม่เคยปฏิบัติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ระดับปัญหาที่พบ						
- พบเป็นประจำ (4)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- พบปัญหาบ่อยครั้ง (3)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- พบปัญหาบางครั้ง (2)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ไม่เคยพบปัญหาเลย (1)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการบริหารหลักสูตร						
1. โรงเรียนของท่านมีการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้าก่อนการนำไปใช้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. โรงเรียนของท่านดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. โรงเรียนของท่านมีการวางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. โรงเรียนของท่านมีการจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา มีการกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 7 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
5. โรงเรียนของท่านจัดทำแผนการประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. โรงเรียนของท่านจัดทำแผนการติดตามผล หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียน ศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
7. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา ในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา โดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา โดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา โดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11. ท่านจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 8 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2

ตอนที่ 3

ข้อความ	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
1. การจัดกิจกรรมการสอนอาชีวศึกษาบรรลุดำเนินไปตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- บรรลุ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ไม่บรรลุ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ใช้วิธีสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านความรู้						
- การบรรยาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การใช้กรณีตัวอย่าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การสอบแบบอภิปราย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การใช้สถานการณ์จำลอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การไปทัศนศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านทักษะ/กระบวนการ						
- การสอนแบบโครงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การใช้กรณีตัวอย่าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การสอนแบบอภิปราย	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
- การใช้บทบาทสมมติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มเพื่อทำงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 8 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 2 ตอนที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปล ผล
ด้านทักษะ/กระบวนการ (ต่อ)						
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
ด้านเจตคติ						
- การสอนแบบโครงงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การใช้กรณีตัวอย่าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การสอนแบบอภิปราย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การใช้บทบาทสมมติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
3. ใช้เทคนิคหรือวิธีการใดในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- แบบทดสอบ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- แบบวัดเจตคติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
- ชิ้นงาน/ภาระงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

แบบสอบถาม ส่วนที่ 3 (ฉบับร่าง) เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเขียนตอบทั้งหมดประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 3 ข้อ ซึ่งผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นไปดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ส่วนที่ 3

ข้อความ	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	IOC	แปล ผล
	1	2	3			
1. ปัญหาที่ท่านพบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนของท่านมากที่สุด 3 อันดับ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษามากที่สุด 3 อันดับ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

จากผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและการแปลผลจากค่า IOC แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามในแบบสอบถาม(ฉบับร่าง) ในส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 ดังต่อไปนี้ไม่สามารถใช้ได้ ข้อที่ 8 ท่านได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่ 10 ท่านเคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ข้อที่ 11 ท่านเคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อที่ 12 ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ข้อที่ 13 ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการสอนอาเซียนศึกษา ข้อที่ 14 ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำ และแนวทางการใช้สื่อการสอนอาเซียนศึกษา ข้อที่ 15 ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อคำถามในข้างต้นว่า เป็นข้อคำถามที่ข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถใช้งานได้ในรูปแบบของแบบสอบถามประเภท rating scale ตามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและนำเสนอในแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) มาได้ ให้แก้ไขและปรับเปลี่ยน เป็นลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องให้คำตอบเป็น เคย หรือ ไม่เคย เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรับแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ข้อคำถามที่ใช้ไม่ได้ดังกล่าวมิได้ถูกตัดหายไปไหน แต่ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบไปอยู่ในแบบสอบถาม (ฉบับจริง) ในส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 ดังภาพต่อไปนี้

ด้านการเตรียมความพร้อม

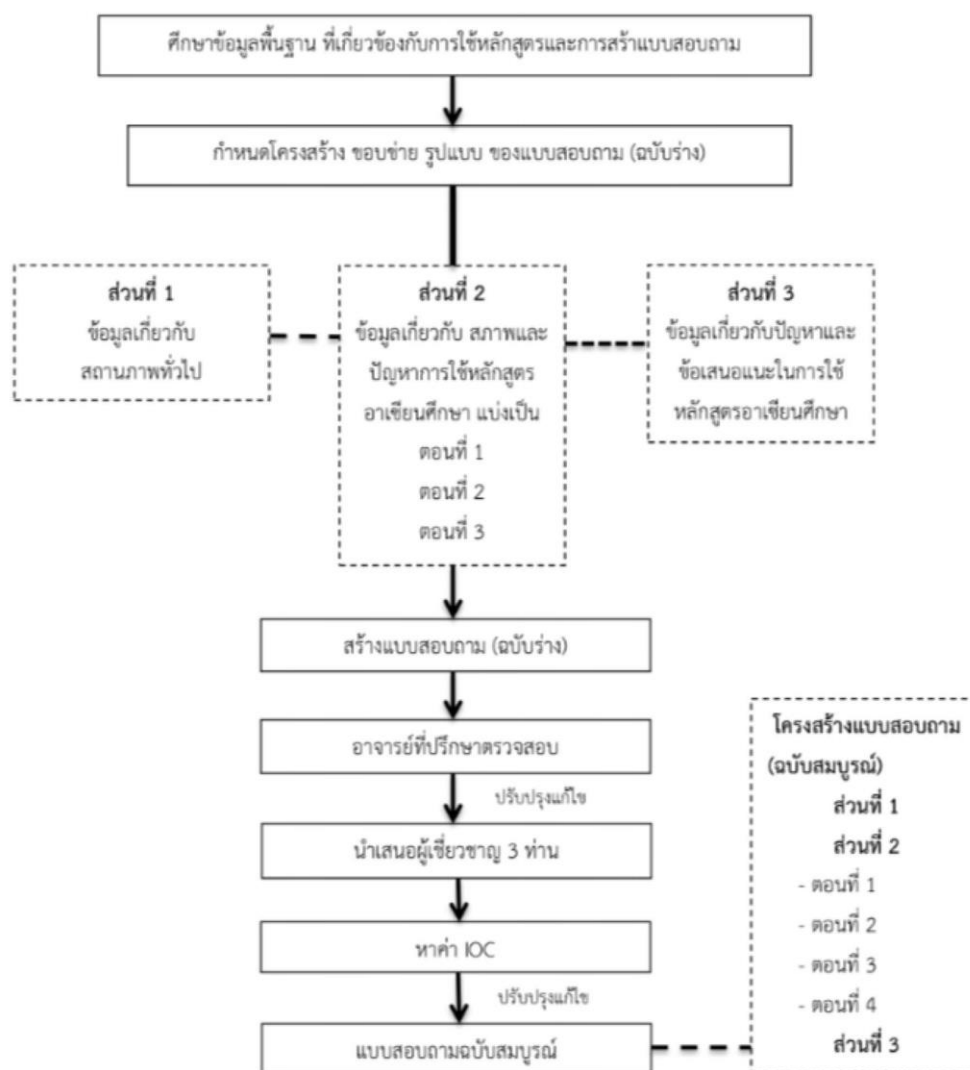
1. ท่านได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ
 ได้รับ ไม่ได้รับ
2. ท่านเคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน
 เคยได้รับ ไม่เคยได้รับ
3. ท่านเคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้
 เคย ไม่เคย

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
5. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการสอนอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
6. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำ และแนวทางการใช้สื่อการสอน
 อาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
7. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน
 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย

ส่วนข้ออื่นๆ ที่แปลผลว่าใช้ได้ ในตอนที่ 1 ในแบบสอบถาม(ฉบับร่าง)นี้ จะถูกปรับไปเป็นแบบสอบถามฉบับจริง ในส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 ดังนั้นในแบบสอบถามฉบับจริง ในส่วนที่ 2 จึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มเป็น 4 ตอน จากเดิมที่มี 3 ตอน

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์โดยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป ซึ่งขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามจะแสดงดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

2. แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยหลังที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา (ฉบับร่าง) จากแบบสอบถาม (เครื่องมือชิ้นที่ 1) ร่วมกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรแล้ว ผู้วิจัยจะนำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา(ฉบับร่าง) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาออกมาเป็นงานที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านและศึกษา หลังจากนั้นจะมีการสัมภาษณ์โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นคำถามทั้งหมด 4 ประเด็น คือ

1. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ใน ด้านการเตรียมความพร้อม ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง
2. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอใน ด้านการบริหารหลักสูตร ควร

เพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

3. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง
4. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี หลักการแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ตลอดจนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม (เครื่องมือขึ้นที่ 1) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง)

2. ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายและโครงสร้างของการสังเคราะห์ เพื่อนำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาออกมาเป็นงานที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3. กำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิออก 4 ประเด็น คือ

- 3.1 ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ใน ด้านการเตรียมความพร้อม ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง
- 3.2 ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอใน ด้านการบริหารหลักสูตร ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

3.3 ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

3.4 ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่ได้วางเอาไว้

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ

6. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์

7. นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) ซึ่งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในตารางที่ 10 โดยวิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำได้โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

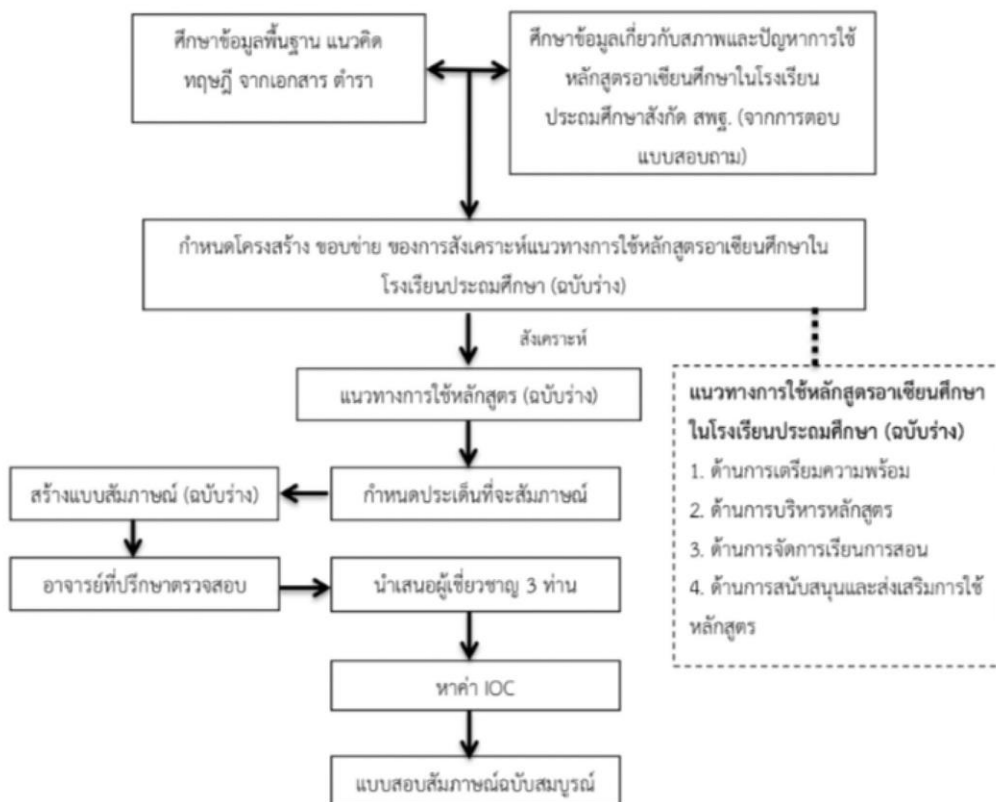
IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ	คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 10 ผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสัมภาษณ์

ข้อคำถาม	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปล ผล
1. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ใน ด้าน การเตรียมความพร้อม ควรเพิ่มเติมหรือ แก้ไขในประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอใน ด้านการ บริหารหลักสูตร ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขใน ประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ด้านการ จัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไข ในประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้ นำเสนอ ด้านการ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ควร เพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

จากผลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและการหาค่า IOC พบว่าข้อคำถามที่จะให้ในการ
สัมภาษณ์ทั้ง 4 ข้อ สามารถใช้ในการสัมภาษณ์ได้

8. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ซึ่งขั้นตอนการสร้าง
แบบสัมภาษณ์จะแสดงดังแผนภูมิที่ 4

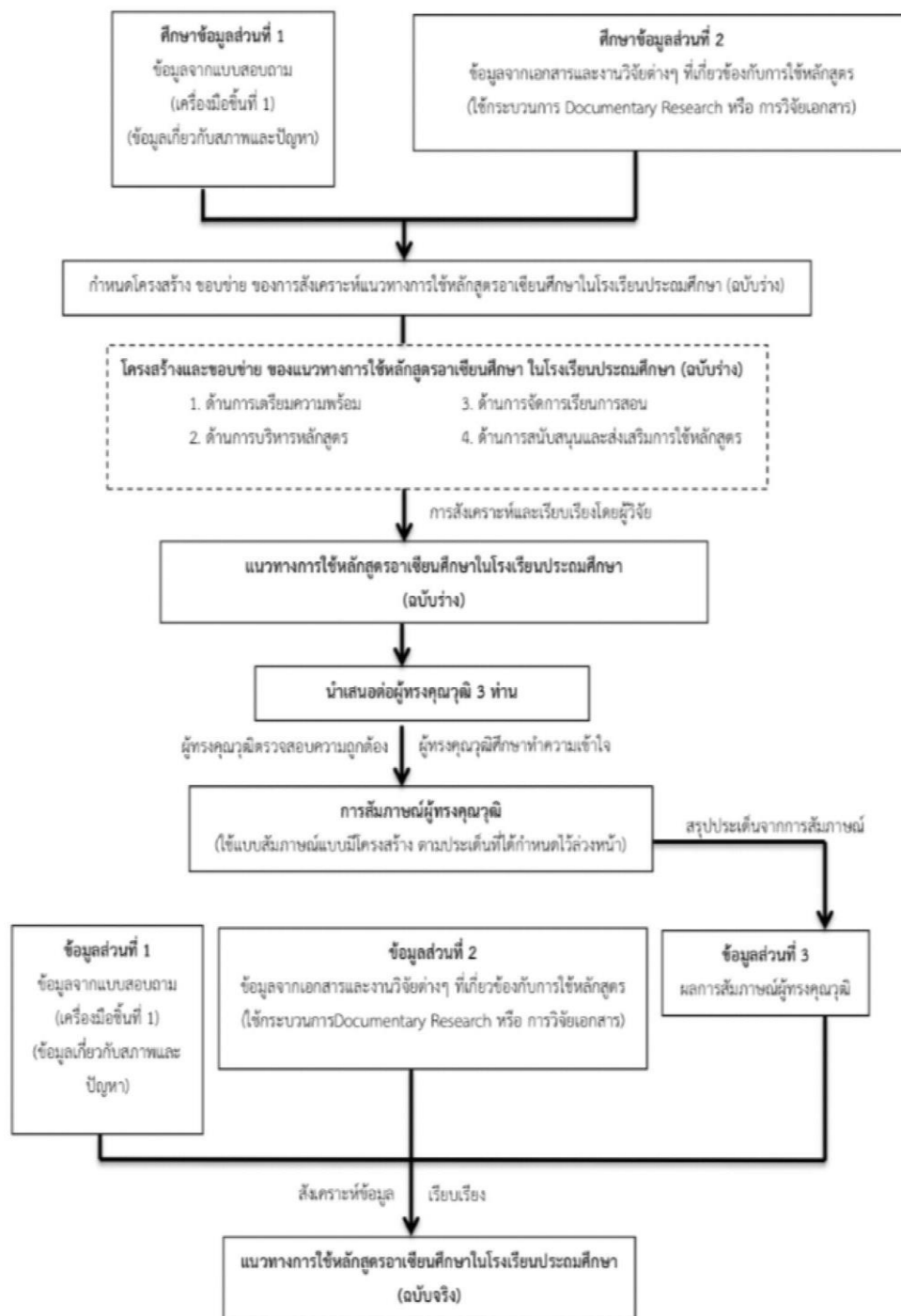
แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการโดยการขออนุญาตและขอความร่วมมือสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน ในการตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 ชุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียนจะแบ่งเป็นครูระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) 1 คน และครูระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) 1 คน ในแต่ละโรงเรียน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 302 คน จากนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับมาผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่งกลับมา โดยจากการส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัยไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างต่างๆ พบว่า มีผู้ร่วมให้ข้อมูลจำนวน 242 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 302 คน คิดเป็นร้อยละ 80.13 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับ

ประถมศึกษา ร่วมกับการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเพื่อเตรียมการ
 สังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา (ฉบับร่าง)
 ดำเนินการกำหนดโครงสร้าง ขอบข่าย ของการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาใน
 โรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ซึ่งหลังจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ร่วมกับการศึกษา
 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหา จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนอาเซียนศึกษาที่เป็นกลุ่ม
 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างและขอบข่ายของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาใน
 โรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหาร
 หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยในแต่ละ
 ด้านจะมีการกล่าวถึง บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง บทบาทของผู้บริหาร และบทบาทของครู ที่
 ควรจะต้องมีต่อการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา นำแนวทางการใช้หลักสูตร
 อาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาจากข้อมูล 2 ส่วน คือ 1.
 ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ซึ่งจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหา
 การใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และ 2. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารตำรา
 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ไปนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านให้ได้อ่านและศึกษาแนว
 ทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมา ซึ่ง
 ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสอนอาเซียนศึกษา
 และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา และหลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาและอ่านทำความเข้าใจ
 กับแนวทางการใช้หลักสูตรฉบับดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะมีการสัมภาษณ์เพิ่มโดยใช้แบบ
 สัมภาษณ์ที่ได้กำหนดประเด็นคำถามเอาไว้ล่วงหน้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์
 ผู้เชี่ยวชาญในข้างต้นมาวิเคราะห์แก่นสาระ สรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอเป็นแนวทางการใช้
 หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์) ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวผู้วิจัยได้นำเสนอใน
 แผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนนี้มีทั้งข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS หรือ Statistical Package for Social Sciences เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาระดับประถมศึกษา และ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสำรวจข้อมูล มีผู้เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 242 จากทั้งหมด 302 โดยคิดเป็นร้อยละ 80.13 โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ คือ การหาความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ความถี่ (f) การหาความถี่ โดยการนับความถี่ในแต่ละข้อคำถามในแบบสอบถาม

ร้อยละ (%) (Percentage or Percent) คือ สัดส่วน เมื่อเทียบกับ 100 การคำนวณเพื่อหาค่าร้อยละก็สามารถทำได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{Percent (\%)} = (\text{จำนวนที่ต้องการหา} \div \text{จำนวนทั้งหมด}) \times 100$$

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) คือ การหาผลรวมของข้อมูลทั้งหมดด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตสามารถคำนวณได้จากสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	$\sum x$	คือ	ผลบวกของข้อมูลทุกค่า
	n	คือ	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

1. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ในกรณีข้อมูลไม่ได้มีการแจกแจงความถี่ สามารถหาได้จากสูตร

สูตรที่ 1	$S.D. = \sqrt{\frac{(x-\bar{x})^2}{n-1}}$	หรือ	สูตรที่ 2	$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$
-----------	---	------	-----------	--

เมื่อ	S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	คือ	ข้อมูล (ตัวที่ 1,2,3...,n)
	\bar{x}	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	n	คือ	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในกรณีข้อมูลมีการแจกแจงความถี่ สามารถหาได้จากสูตร

สูตรที่ 1	$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x-\bar{x})^2}{n-1}}$	หรือ	สูตรที่ 2	$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$
-----------	---	------	-----------	---

เมื่อ	S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	f	คือ	ความถี่
	x	คือ	จุดกึ่งกลางชั้น
	\bar{x}	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	n	คือ	จำนวนข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ การใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ร่วมกับ การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่ข้องกับการใช้หลักสูตร โดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ(Content Analysis) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเรียบเรียงออกมาเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยในขั้นตอนนี้เป็นการนำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากใน ส่วนที่ 1 ไปนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน ให้ได้ศึกษาทำความเข้าใจก่อนล่วงหน้า และหลังจากนั้นจะมีการสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และนำข้อเสนอแนะความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาพัฒนาแก้ไขปรับปรุงแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา

6.เกณฑ์การแปลผล

สำหรับข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร และระดับปัญหาที่พบเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย การตีความของค่าเฉลี่ย จะทำการตีความโดยการใช้หลักเกณฑ์ค่าแปลความค่าอันตรภาคชั้น โดย มัลลิกา บุณนาค (2548) ซึ่งมีสูตรที่ใช้ในการคำนวณดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จากแบบสอบถาม เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ตารางที่ 11 : หลักเกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็น

ระดับ	เกณฑ์
4	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	เห็นด้วย
2	ไม่เห็นด้วย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 12 : หลักเกณฑ์การแปลผลระดับของปัญหา

ระดับ	เกณฑ์
4	พบปัญหาเป็นประจำ
3	พบปัญหาย่อยครั้ง
2	พบปัญหาบางครั้ง
1	ไม่เคยพบปัญหาเลย

จากสูตรของการคำนวณค่าอัตราภาคชั้น เนื่องจากระดับของทั้งความคิดเห็นและระดับของปัญหามีค่าสูงสุดอยู่ที่ 4 ค่าต่ำสุดอยู่ที่ 1 และมีจำนวนชั้นอยู่ที่ 4 จึงสามารถคำนวณค่าอัตราภาคชั้นได้ดังนี้

$$\text{ค่าอัตราภาคชั้น} = \frac{4-1}{4} = 0.75$$

จากการคำนวณ สามารถสรุปเกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็น และ ระดับของปัญหาได้ดังนี้

ตารางที่ 13 : หลักเกณฑ์การแปลผลระดับความคิดเห็นอ้างอิงจากค่าอันตรภาคชั้น

ระดับ	เกณฑ์
3.26 – 4.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.51 – 3.25	เห็นด้วย
1.76 – 2.50	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.75	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 14 : หลักเกณฑ์การแปลผลระดับของปัญหาอ้างอิงจากค่าอันตรภาคชั้น

ระดับ	เกณฑ์
3.26 – 4.00	พบปัญหาเป็นประจำ
2.51 – 3.25	พบปัญหามัวยครั้ง
1.76 – 2.50	พบปัญหาบางครั้ง
1.00 – 1.75	ไม่เคยพบปัญหาเลย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ในระดับประถมศึกษา และ เพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยแบบแผนการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยแบบผสม คือ ประกอบด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในส่วนแรกหลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS หรือ Statistical Package for Social Sciences เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา และ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และในส่วนที่ 2 คือ การสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น สภาพ และปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นที่ทำการสอน ประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ระดับการศึกษา คณะที่จบการศึกษา และ

สาขาที่จบการศึกษา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะแสดงดังตารางที่ 11

เพศ โดยข้อมูลเกี่ยวกับเพศของผู้ตอบแบบสอบถามจากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 62.8 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 37.2

อายุ ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามจากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 31.0 รองลงมาคือช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 29.8 และช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุมากกว่า 60 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 0.4

ระดับชั้นที่ทำการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นที่ทำการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาในระดับประถมศึกษาจากผลการสำรวจพบว่า ร้อยละ 52.1 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 41.3 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 6.6 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาทั้งประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาชีวศึกษา สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาชีวศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 35.5 มีประสบการณ์ทางการสอนอาชีวศึกษามากกว่า 1 ปี และร้อยละ 2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอนอาชีวศึกษา 1-3 เดือน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด

สำหรับกลุ่มของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาชีวศึกษามากกว่า 1 ปีนั้น ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.0 มีประสบการณ์อยู่ที่ 3 ปี ร้อยละ 24.1 มีประสบการณ์ที่ 2 ปี และร้อยละ 22.2 มีประสบการณ์อยู่ที่ 5 ปี ตามลำดับ

ระดับการศึกษา สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษาของครูผู้สอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 79.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ร้อยละ 20.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโท

คณะที่จบการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับคณะที่จบการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คณะของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ คณะของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท

สำหรับคณะของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 91.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์

สำหรับคณะของผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 95.7 จบการศึกษาระดับปริญญาโทในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์

สาขาที่จบการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับสาขาที่จบการศึกษาของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สาขาในระดับปริญญาตรี และสาขาในระดับปริญญาโท

สาขาในระดับปริญญาตรี ผลการสำรวจพบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม หรือ ร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาสังคมศึกษา

สาขาในระดับปริญญาโท ผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งของผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือ ร้อยละ 72.3 จบการศึกษาจากสาขาบริหารการศึกษา และ ร้อยละ 19.1 จบการศึกษาในสาขาหลักสูตรและการสอน ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตั้งตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

		%(N)
เพศ	ชาย	37.2 (90)
	หญิง	62.8 (152)
อายุ	ระหว่าง 21-30 ปี	13.2 (32)
	ระหว่าง 31-40 ปี	29.8 (72)
	ระหว่าง 41-50 ปี	25.6 (62)
	ระหว่าง 51-60 ปี	31.0 (75)
	มากกว่า 60 ปี	0.4 (1)
	ระดับชั้นที่ทำการสอน	
	ระดับประถมศึกษาตอนต้น	41.3 (100)
	ระดับประถมศึกษาตอนปลาย	52.1 (126)
	ทั้งสองระดับ	6.6 (16)
ประสบการณ์การสอนอาชีวศึกษา	1-3 เดือน	2.1 (5)
	4-6 เดือน	14.9 (36)
	7-9 เดือน	23.1 (56)
	9-12 เดือน	24.4 (59)
	มากกว่า 1 ปี	35.5 (86)
	จำนวนปีของประสบการณ์ กรณีมีประสบการณ์มากกว่า1 ปี	1 ปี
2 ปี		24.1 (13)
3 ปี		37.0 (20)
4 ปี		9.3 (5)
5 ปี		22.2 (12)
6 ปี		5.6 (3)

ตารางที่ 15 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

		%(N)
ระดับการศึกษา		
	ระดับปริญญาตรี	79.8(193)
	ระดับปริญญาโท	20.2(46)
คณะ (ระดับปริญญาตรี)		
	ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	91.7(222)
	วิทยาศาสตร์	1.2(3)
	มนุษยศาสตร์	0.8(2)
	ศิลปะศาสตร์	0.8(2)
	อื่นๆ	5.4(13)
คณะ (ระดับปริญญาโท)		
	ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	95.7(45)
	วิทยาศาสตร์	2.1(1)
	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	2.7(1)
สาขา (ระดับปริญญาตรี)		
	สังคมศึกษา	50.0(121)
	คณิตศาสตร์	13.2(32)
	การประถมศึกษา	6.6(16)
	ภาษาไทย	5.4(12)
	อื่นๆ	24.8(61)
สาขา (ระดับปริญญาโท)		
	บริหารการศึกษา	72.3(34)
	หลักสูตรและการสอน	19.1(9)
	การสอนสังคมศึกษา	2.1(1)
	สถิติประยุกต์	2.1(1)
	การสอนภาษาอังกฤษ	2.1(1)
	สิ่งแวดล้อมศึกษา	2.1(1)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น สภาพ และปัญหา การใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา

ด้านการเตรียมความพร้อม

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการพิจารณาจากความรู้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอน เนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64

ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากความสนใจ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71

ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากความถนัด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความถนัดเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61

ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากประสบการณ์การสอนอาเซียนศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีประสบการณ์การสอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57

ด้านความเข้าใจในหลักสูตรอาเซียนศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่ามีความเข้าใจสาระสำคัญต่างๆ ที่อธิบายไว้ในหลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .79

ด้านความคิดเห็นต่อขอบเขตของหลักสูตรอาเซียนศึกษาและความเหมาะสมในการนำไปใช้ในชั้นเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า หลักสูตรอาเซียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างและยาก ไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84

ด้านภาระงานของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อการทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยว่า ไม่มีเวลาใน

การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .96

ด้านเนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยเอกสารต่างๆ ที่ช่วยให้ครูใช้หลักสูตรได้โดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า เนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาแยกแ่งการทำความเข้าใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .89

นอกจากนี้จากการพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดที่ค่อนข้างตรงกัน โดยมีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ที่ .57 ถึง .96 ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม

	Mean (SD)	แปลผล
1. ได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	2.99 (.64)	เห็นด้วย
2. ได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเรื่องอาเซียนศึกษา	3.12 (.71)	เห็นด้วย
3. ได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความถนัดในการสอนอาเซียนศึกษา	2.83 (.61)	เห็นด้วย
4. ได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีประสบการณ์การสอนอาเซียนศึกษา	2.35 (.57)	ไม่เห็นด้วย
5. มีความเข้าใจสาระสำคัญต่างๆ ที่อธิบายไว้ในหลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน	2.70 (.79)	เห็นด้วย
6. หลักสูตรอาเซียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างและยาก ไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา	2.64 (.84)	เห็นด้วย
7. ไม่มีเวลาในการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน	2.38 (.96)	ไม่เห็นด้วย
8. เนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาแยกแ่งการทำความเข้าใจ	2.62 (.89)	เห็นด้วย

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม จากผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.3 ไม่ได้รับ

เอกสารประกอบหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 72.3 ไม่เคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน และร้อยละ 59.5 ไม่เคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการเตรียมความพร้อม

		% (N)
1. การได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ	ได้รับ	39.7 (96)
	ไม่ได้รับ	60.3 (146)
2. การได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน	เคยได้รับ	27.7 (67)
	ไม่เคยได้รับ	72.3 (175)
3. การได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้	เคย	40.5 (98)
	ไม่เคย	59.5 (144)

ด้านการบริหารหลักสูตร

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ในด้านการบริหารหลักสูตรจากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 97.1 เห็นว่าทางโรงเรียนมีการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้า ร้อยละ 97.5 เห็นว่าทางโรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผนการใช้หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน ร้อยละ 95.5 เห็นว่าทางโรงเรียนมีการวางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน ร้อยละ 95.9 เห็นว่าทางโรงเรียนมีการจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้าง รายวิชาอาเซียนศึกษา และ มีการกำหนดรายละเอียดขอบข่ายเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ร้อยละ 75.2 เห็นว่าทางโรงเรียนของพวกเขาจัดทำแผนการติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน และมีเพียงหนึ่งประเด็นที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.8 เห็นว่าทางโรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารหลักสูตร จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบว่ามีการปฏิบัติหรือการดำเนินการประเด็นต่างๆ ตามข้อคำถาม ในโรงเรียนของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาอยู่บ่อยครั้ง ในการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 และ พบปัญหาบางครั้ง ในเรื่องของการดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .30 การวางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .39 การจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา มีการกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .36 การจัดทำแผนการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 และการจัดทำแผนการติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .47

นอกจากนี้จากการพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดที่ไม่ค่อยแตกต่างกันเกี่ยวกับระดับปัญหาที่พบ โดยมีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ที่ .30 ถึง .51 ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการบริหารหลักสูตร ผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการบริหารหลักสูตร

รายการ	ปฏิบัติ % (N)	ไม่เคย ปฏิบัติ % (N)	ระดับปัญหา	
			Mean (SD)	แปลผล
1. วางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียน ศึกษาล่วงหน้า	97.1 (235)	2.9 (7)	2.68 (.51)	พบปัญหา อยู่ บ่อยครั้ง
2. ดำเนินการตามแผนการใช้ หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วน ทุกขั้นตอน	97.5 (236)	2.5 (6)	2.10 (.30)	พบปัญหา บางครั้ง
3. วางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความ รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไป ใช้อย่างชัดเจน	95.5 (231)	4.5 (11)	2.19 (.39)	พบปัญหา บางครั้ง
4. จัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้าง รายวิชาอาเซียนศึกษา มีการกำหนด รายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะ สอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวัน หรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน	95.9 (232)	4.1 (10)	2.16 (.36)	พบปัญหา บางครั้ง
5. จัดทำแผนการประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียน ศึกษาอย่างชัดเจน	13.2 (32)	86.8 (210)	2.28 (.46)	พบปัญหา บางครั้ง
6. จัดทำแผนการติดตามผลหลังการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียน ศึกษาอย่างชัดเจน	75.2 (182)	24.8 (60)	2.34 (.47)	พบปัญหา บางครั้ง

ด้านการจัดการเรียนการสอน

สำหรับในด้านการจัดการเรียนสอนผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน
3. การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
 - 3.1 ด้านความรู้
 - 3.2 ด้านทักษะ / กระบวนการ
 - 3.3 ด้านเจตคติ
4. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
5. เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

1. การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 95.5 เห็นว่าทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาในลักษณะรูปแบบวิชาเพิ่มเติม ร้อยละ 96.7 เห็นว่า ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ซึ่งรูปแบบนี้นับได้ว่าเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในการปฏิบัติมากที่สุดในโรงเรียนต่างๆ ร้อยละ 52.9 เห็นว่าทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 89.7 เห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน และ ร้อยละ 93.8 ได้จัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

2. ระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน

จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบว่ามี การปฏิบัติหรือการดำเนินการประเด็นต่างๆ ตามข้อคำถาม ในโรงเรียนของตนเอง ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาบางครั้ง ในการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาในรูปแบบวิชาเพิ่มเติม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .45 การจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 การจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่าย

อาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .28 และการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 และมีเพียงหนึ่งประเด็นที่แนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาบ่อยครั้ง คือ การจัดการกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42

นอกจากนี้จากการพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดที่ไม่ค่อยแตกต่างกันเกี่ยวกับระดับปัญหาที่พบ โดยมีค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ที่ .28 ถึง .56 ซึ่งข้อมูลการปฏิบัติและระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ข้อมูลการปฏิบัติและระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน

รายการ	ปฏิบัติ % (N)	ไม่เคย ปฏิบัติ % (N)	ระดับปัญหา	
			Mean (SD)	แปลผล
1. โรงเรียนจัดการกิจกรรมอาเซียนศึกษาในรูปแบบวิชาเพิ่มเติม	95.5 (231)	4.5 (11)	2.16 (.45)	พบ ปัญหา บางครั้ง
2. โรงเรียนจัดการกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	96.7 (234)	3.3 (8)	2.44 (.50)	พบ ปัญหา บางครั้ง
3. โรงเรียนจัดการกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	52.9 (128)	47.1 (114)	2.78 (.42)	พบ ปัญหา บ่อยครั้ง
4. โรงเรียนจัดการกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน	89.7 (217)	10.3 (25)	2.09 (.28)	พบ ปัญหา บางครั้ง
5. การจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน	93.8 (227)	6.2 (15)	2.34 (.56)	พบ ปัญหา บางครั้ง

3. การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งประกอบไปด้วย การบรรลุเป้าหมายด้านความรู้ การบรรลุเป้าหมายด้านทักษะ/กระบวนการ และการบรรลุเป้าหมายด้านเจตคติ

การบรรลุเป้าหมายด้านความรู้ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านความรู้ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วยเป้าหมายทั้งหมด 5 ข้อ โดยจากผลการสำรวจพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้นั้น ในด้านความรู้มีจำนวน 4 ข้อ โดย ร้อยละ 95.5 เห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครอง สิทธิเด็กในด้านการเมืองได้ ร้อยละ 96.7 เห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตราและระบบเศรษฐกิจปัจจัยการผลิตแรงงานได้ ร้อยละ 62.7 เห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับ ภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคม และวัฒนธรรมได้ ร้อยละ 94.2 เห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของอาเซียนได้ อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจขึ้นเดียวกันนี้ พบว่า มีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านความรู้อยู่ 1 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ โดย ร้อยละ 75.6 เห็นว่านักเรียนไม่สามารถอธิบายเป้าหมาย หลักการอัตลักษณ์ สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ด้านความรู้

ด้านความรู้		% (N)
1. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองสิทธิเด็กในด้านการเมือง	บรรลุ	95.5 (231)
	ไม่บรรลุ	4.5 (11)
2. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตรา ระบบเศรษฐกิจปัจจัยการผลิตแรงงาน	บรรลุ	96.7 (234)
	ไม่บรรลุ	3.3 (8)
3. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สถาปัตยกรรมศาสตร์สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม	บรรลุ	62.4 (151)
	ไม่บรรลุ	37.6 (91)
4. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของอาเซียน	บรรลุ	94.2 (228)
	ไม่บรรลุ	5.8 (14)
5. นักเรียนสามารถอธิบายเป้าหมาย และ หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ กบฏตรอาเซียน	บรรลุ	24.4 (59)
	ไม่บรรลุ	75.6 (183)

การบรรลุเป้าหมายด้านทักษะ/กระบวนการ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษา ในด้านทักษะ/กระบวนการ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วย เป้าหมายทั้งหมด 11 ข้อ โดยจากผลการสำรวจพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ได้นั้น ในด้านความทักษะ/กระบวนการ มีจำนวน 9 ข้อ โดย ร้อยละ 84.7 เห็นว่านักเรียนสามารถใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร ร้อยละ 97.1 เห็นว่านักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสันติวิธี ร้อยละ 100.0 เห็นว่า นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ร้อยละ 97.1 เห็นว่านักเรียน เคารพและยอมรับในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ร้อยละ 58.7 เห็นว่านักเรียน ปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาชีวศึกษา ร้อยละ 67.4 เห็นว่านักเรียนสามารถเสนอ ปัญหาและแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 93.8 เห็นว่านักเรียนยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็น มนุษย์บนความแตกต่าง ร้อยละ 97.5 เห็นว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและ แลกเปลี่ยนความรู้ ร้อยละ 92.1 เห็นว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ แต่ อย่างไรก็ตามจากผลสำรวจขึ้นเดี๋ยวนั้น พบว่า มีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านทักษะ/กระบวนการ อยู่ 2 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุ

ตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ โดย ร้อยละ 51.2 เห็นว่านักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ) และ ร้อยละ 69.0 เห็นว่านักเรียนไม่สามารถอธิบายเหตุผลในด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมได้ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านทักษะ/กระบวนการ

ด้านทักษะ/กระบวนการ		% (N)
1. นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ	บรรลุ	48.8 (118)
	ไม่บรรลุ	51.2 (124)
2. นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร	บรรลุ	84.7 (205)
	ไม่บรรลุ	15.3 (37)
3. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างสันติวิธี	บรรลุ	97.1 (235)
	ไม่บรรลุ	2.9 (7)
4. นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น	บรรลุ	100 (242)
	ไม่บรรลุ	0 (0)
5. นักเรียนเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม	บรรลุ	97.1 (235)
	ไม่บรรลุ	2.9 (7)
6. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา	บรรลุ	58.7 (142)
	ไม่บรรลุ	41.3 (100)

ตารางที่ 21 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านทักษะ/
กระบวนการ(ต่อ)

ด้านทักษะ/กระบวนการ		% (N)
7. นักเรียนสามารถเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น	บรรลุ	67.4 (163)
	ไม่บรรลุ	32.6 (79)
8. นักเรียนยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง	บรรลุ	93.8 (227)
	ไม่บรรลุ	6.2 (15)
9. นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้	บรรลุ	97.5 (236)
	ไม่บรรลุ	2.5 (6)
10. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมได้	บรรลุ	31.0 (75)
	ไม่บรรลุ	69.0 (167)
11. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	บรรลุ	92.1 (223)
	ไม่บรรลุ	7.9 (19)

การบรรลุเป้าหมายด้านเจตคติ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านเจตคติ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วยเป้าหมายทั้งหมด 7 ข้อ โดยจากการสำรวจพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้นั้น ในด้านเจตคติ มีจำนวน 6 ข้อ โดยร้อยละ 92.1 เห็นว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ร้อยละ 95.5 เห็นว่านักเรียนยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน ร้อยละ 94.2 เห็นว่า นักเรียนมีคารวะ ธรรม ปัญญาธรรม และ สามัคคีธรรม ร้อยละ 92.1 เห็นว่านักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และสันติธรรม ร้อยละ 98.3 เห็นว่านักเรียนยอมรับความแตกต่างของศาสนา และร้อยละ 95.0 เห็นว่านักเรียนสามารถใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามจากผลสำรวจข้างต้นนี้ พบว่ามีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านเจตคติ อยู่ 1 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ โดย ร้อยละ 88.0 เห็นว่านักเรียนยังไม่ได้แสดงความเอื้ออาทรในการแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา ด้านเจตคติ

ด้านเจตคติ		% (N)
1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น	บรรลุ	92.1 (223)
	ไม่บรรลุ	7.9 (19)
2. นักเรียนแสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน	บรรลุ	12.0 (29)
	ไม่บรรลุ	88.0 (213)
3. นักเรียนยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน	บรรลุ	95.5 (231)
	ไม่บรรลุ	4.5 (11)
4. นักเรียนมีคารวะธรรม ปัญญาธรรม และสามัคคีธรรม	บรรลุ	94.2 (228)
	ไม่บรรลุ	5.8 (14)
5. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี/สันติธรรม	บรรลุ	92.1 (223)
	ไม่บรรลุ	7.9 (19)
6. นักเรียนยอมรับความแตกต่างในการนับศาสนา	บรรลุ	98.3 (238)
	ไม่บรรลุ	1.7 (4)
7. นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	บรรลุ	95.0 (230)
	ไม่บรรลุ	5.0 (12)

4. วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

สำหรับวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านความรู้ จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ใช้ วิธีการสอนแบบบรรยาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านต่างๆต่อไปนี้ ระเบียบการปกครองและสิทธิเด็กในด้านการเมือง (ร้อยละ 66.5) เงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และ แรงงาน (ร้อยละ 56.6) ภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สภามหาวิทยาลัย สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 52.9) ความสำคัญของอาเซียน (ร้อยละ 48.8) เป้าหมาย หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน (ร้อยละ 68.2)

นอกจากนี้จากผลสำรวจขึ้นเดียวกันยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้ใช้วิธีการสอนแบบโครงการสำหรับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร (ร้อยละ 95.5)

และผลการวิเคราะห์ยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ใช้วิธีการการใช้กรณีตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง (ร้อยละ 86.8) และ การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี และ สันติธรรม (ร้อยละ 41.7)

สำหรับการสอนแบบอภิปรายพบว่ามีการใช้มากในการจัดกิจกรรมการสอนเกี่ยวกับการอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม (ร้อยละ 86.4) การแสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน (ร้อยละ 66.9) การยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน (ร้อยละ 92.1) และ การยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา (ร้อยละ 69.4)

สำหรับวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน พบว่ามีใช้มากในกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 95.9) การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี (ร้อยละ 45.9) การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 84.7) การเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 80.6) การปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 86.0) การเสนอปัญหาและการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 50.0) การร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ (ร้อยละ 53.3) การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 60.3) การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น (ร้อยละ 40.5) การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีและสันติธรรม (ร้อยละ 42.6) และ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 61.6)

อย่างไรก็ตามจากผลสำรวจพบว่าการใช้สถานการณ์จำลอง การสอนแบบทัศนศึกษา การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และ การสอนแบบการใช้บทบาทสมมติ ไม่ได้ได้รับความนิยมหากเทียบกับวิธีการสอนอื่น ๆ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

ด้านความรู้	การบรรยาย %	การใช้กรณี ตัวอย่าง %	การสอนแบบ อภิปราย %	การใช้ สถานการณ์ จำลอง %	การไปทัศน ศึกษา %	การสอนแบบ ศูนย์การเรียนรู้ %
1. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้ เกี่ยวกับระบอบการปกครอง สิทธิเด็ก ในด้านการเมือง	66.5	0.4	7.4	0.4	0.0	25.2
2. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้ เกี่ยวกับเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตแรงงาน	56.6	0.0	16.9	0.0	0.0	26.4
3. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้ เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคล สำคัญ สถาปัตยกรรม สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคมและ วัฒนธรรม	52.9	0.0	27.7	0.0	15.7	3.7
4. นักเรียนสามารถอธิบาย ความสำคัญของอาเซียน	48.8	2.1	32.2	0.0	14.9	2.1
5. นักเรียนสามารถอธิบาย เป้าหมาย และ หลักการอัต ลักษณ์ สัญลักษณ์ กฎบัตร อาเซียน	68.2	8.7	23.1	0.0	0.0	0.0

ตารางที่ 23 วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (ต่อ)

ด้านทักษะ/กระบวนการ	การสอนแบบ โครงการ %	การใช้กรณีตัวอย่าง %	การสอนแบบ อภิปราย %	การใช้บทบาท สมมติ %	วิธีการสอนแบบ แบ่งกลุ่มทำงาน %	การสอนแบบศูนย์ การเรียนรู้ %
1. นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่าง น้อย 2 ภาษา คือภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ	0.0	1.7	0.0	0.0	95.9	2.5
2. นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร	95.5	1.7	2.9	0.0	0.0	0.0
3. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างสันติวิธี	0.0	35.1	19.0	0.0	45.9	0.0
4. นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ ร่วมกับผู้อื่น	11.6	3.7	0.0	0.0	84.7	0.0
5. นักเรียนเคารพและยอมรับ ความแตกต่างหลากหลาย ทาง วัฒนธรรม	19.4	0.0	0.0	0.0	80.6	0.0
6. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาชีวศึกษา	14.0	0.0	0.0	0.0	86.0	0.0
7. นักเรียนสามารถเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็น	22.7	0.0	26.9	0.0	50.0	0.0
8. นักเรียนยอมรับความเท่าเทียม กันของความเป็นมนุษย์บน ความแตกต่าง	0.0	86.8	13.2	0.0	0.0	0.0
9. นักเรียนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	20.2	0.0	26.4	0.0	53.3	0.0
10. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผล ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมได้	0.0	13.6	86.4	0.0	0.0	0.0

ตารางที่ 23 วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา (ต่อ)

ด้านทักษะ/กระบวนการ(ต่อ)	การสอนแบบ โครงการ	การใช้กรณี ตัวอย่าง	การสอนแบบ อภิปราย	การใช้บทบาท สมมติ	วิธีการสอนแบบ แบ่งกลุ่มทำงาน	การสอนแบบ ศูนย์การเรียนรู้
	%	%	%	%	%	%
11. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ	38.0	1.7	0.0	0.0	60.3	0.0
ด้านเจตคติ						
1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความ กระตือรือร้น	33.5	0.0	7.9	0.0	40.5	18.2
2. นักเรียนแสดงความเอื้ออาทร แบ่งปันระหว่างเป็นสมาชิกใน ประเทศอาเซียน	0.0	0.0	66.9	0.0	0.0	33.1
3. นักเรียนยอมรับและเห็นประโยชน์ ของการเป็นอาเซียน	0.0	0.0	92.1	7.9	0.0	0.0
4. นักเรียนมีคารวะธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม	0.0	23.1	37.6	0.0	0.0	39.3
5. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่าง สันติวิธี/สันติธรรม	7.9	41.7	7.9	0.0	42.6	0.0
6. นักเรียนยอมรับความแตกต่างใน การนับถือศาสนา	0.0	7.4	69.4	23.1	0.0	0.0
7. นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	0.0	27.7	10.7	0.0	61.6	0.0

5. เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

สำหรับเทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่ จากการวิจัยพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการให้นักเรียนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดและประเมินผู้เรียนในเรื่องของการอธิบายความสำคัญของอาเซียน (ร้อยละ 57.9)

สำหรับการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประเมิน การสื่อสารสองภาษา (ร้อยละ 90.9) การอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ร้อยละ 59.9) การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 57.0) การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น (ร้อยละ 57.0) การแสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกประเทศอาเซียน (ร้อยละ 84.3) การยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน (ร้อยละ 51.7) การมีคารวะธรรมเนียม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรมของนักเรียน (ร้อยละ 74.8)

สำหรับแบบวัดเจตคติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการประเมิน การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี (ร้อยละ 55.0) การเคารพและยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย ทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 80.2) การปฏิบัติตัวเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 66.5)

สำหรับการประเมินผลด้วยชิ้นงานหรือภาระงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประเมิน การอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองสิทธิเด็กในด้านการเมือง (ร้อยละ 91.7) การอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และ แรงงาน (ร้อยละ 72.3) การอธิบายเป้าหมาย หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน (ร้อยละ 55.4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร (ร้อยละ 83.5) การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 82.6) เสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 74.4) การยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง (ร้อยละ 65.7) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ร้อยละ 56.6) การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีและสันติธรรม (ร้อยละ 83.1) การยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา (ร้อยละ 64.5) และ การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ร้อยละ 45.9) ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

ด้านความรู้	แบบทดสอบ %	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียนรู้ %	แบบวัด เจตคติ %	ชิ้นงาน/ ภาระงาน %
1. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองสิทธิเด็ก ในด้านการเมือง	8.3	0.0	0.0	91.7
2. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตแรงงาน	24.4	0.0	0.0	75.6
3. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม	27.3	0.4	0.0	72.3
4. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของอาเซียน	57.9	0.0	0.0	42.1
5. นักเรียนสามารถอธิบายเป้าหมายและ หลักการอัตลักษณ์ สัญลักษณ์ กฎบัตรอาเซียน	37.2	7.4	0.0	55.4

ตารางที่ 24 เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร
(ต่อ)

ด้านทักษะ กระบวนการ/	แบบทดสอบ	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียนรู้	แบบวัด เจตคติ	ชิ้นงาน/ ภาระงาน
	%	%	%	%
1. นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่าง น้อย 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ	9.1	90.9	0.0	0.0
2. นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร	1.2	14.9	0.0	83.9
3. นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างสันติวิธี	0.0	45.0	55.0	0.0
4. นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ ร่วมกับผู้อื่น	0.0	7.9	9.5	82.6
5. นักเรียนเคารพและยอมรับความ แตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม	0.0	19.8	80.2	0.0
6. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา	0.0	33.5	66.5	0.0
7. นักเรียนสามารถเสนอปัญหาและ แสดงความคิดเห็น	0.0	25.2	0.0	74.4
8. นักเรียนยอมรับความเท่าเทียมกัน ของความเป็นมนุษย์บนความ แตกต่าง	0.0	33.9	0.0	65.7
9. นักเรียนมีส่วนร่วมแสดง ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	0.0	43.4	0.0	56.6
10. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผลใน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมได้	2.5	59.9	0.0	37.6

ตารางที่ 24 เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร
(ต่อ)

ด้านทักษะ กระบวนการ/	แบบทดสอบ	แบบสังเกต พฤติกรรมนักเรียน	แบบวัด เจตคติ	ชิ้นงาน/ ภาระงาน
	%	%	%	%
11. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ	0.0	57.0	0.0	43.0
ด้านเจตคติ				
1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความ กระตือรือร้น	0.0	57.0	0.0	43.0
2. นักเรียนแสดงความเอื้ออาทร แบ่งปันระหว่างเป็นสมาชิกใน ประเทศอาเซียน	15.7	84.3	0.0	0.0
3. นักเรียนยอมรับและเห็นประโยชน์ ของการเป็นอาเซียน	7.9	51.7	0.0	40.5
4. นักเรียนมีคารวะธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม	0.0	74.8	0.0	25.2
5. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่าง สันติวิธี/สันติธรรม	8.7	8.3	0.0	83.1
6. นักเรียนยอมรับความแตกต่างใน การนับถือศาสนา	0.0	35.5	0.0	64.5
7. นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.1	44.2	5.8	45.9

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สำหรับด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร จากผลวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.3 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ร้อยละ 76.4 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนอาเซียนศึกษา ร้อยละ 60.3 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำและแนวทางการใช้สื่อการสอนอาเซียนศึกษา และ ร้อยละ 55.8 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า โรงเรียนของพวกเขาได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับอาเซียนศึกษา และ เห็นด้วยว่าทางโรงเรียนของพวกเขา มีการให้บริการอาคารสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเพียงพอ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างตรงกัน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .82 และ .64 ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอ ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

	เคย	ไม่เคย
	% (N)	% (N)
1. อบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา	22.7 (55)	77.3 (187)
2. อบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนอาเซียนศึกษา	23.6 (57)	76.4 (185)
3. อบรมเกี่ยวกับการจัดทำและแนวทางการใช้สื่อการสอนอาเซียนศึกษา	39.7 (96)	60.3 (146)
4. อบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา	44.2 (107)	55.8 (135)
	Mean (SD)	แปลผล
5. ได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษา	2.60 (.82)	เห็นด้วย
6. ทางโรงเรียนมีการให้บริการอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาอย่างเพียงพอ	2.98 (.64)	เห็นด้วย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา

สำหรับในตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
2. สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
3. ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการสำรวจปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการใช้แบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนปัญหาที่พบมากที่สุด ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเรียงอันดับ 3 อันดับ พบว่า

ปัญหาอันดับที่ 1 จากการสำรวจพบว่า ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 1 มีทั้งหมด 14 ปัญหา ประกอบด้วย สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 7.0) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 4.1) ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มี ความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.3) ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 3.7) บุคลากรทางการศึกษารวมถึงครูยังไม่เห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 4.1) ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 2.1) โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (6.6) เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 9.5) เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา มีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 9.9) และการมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เกิดความสับสน จนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 7.9) โดยปัญหาอันดับที่ 1 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุดคือ จำนวนและความยากของเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 9.9) ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็น

ปัญหาอันดับที่ 1 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยจะได้นำเสนอตั้งแผนภูมิที่ 6

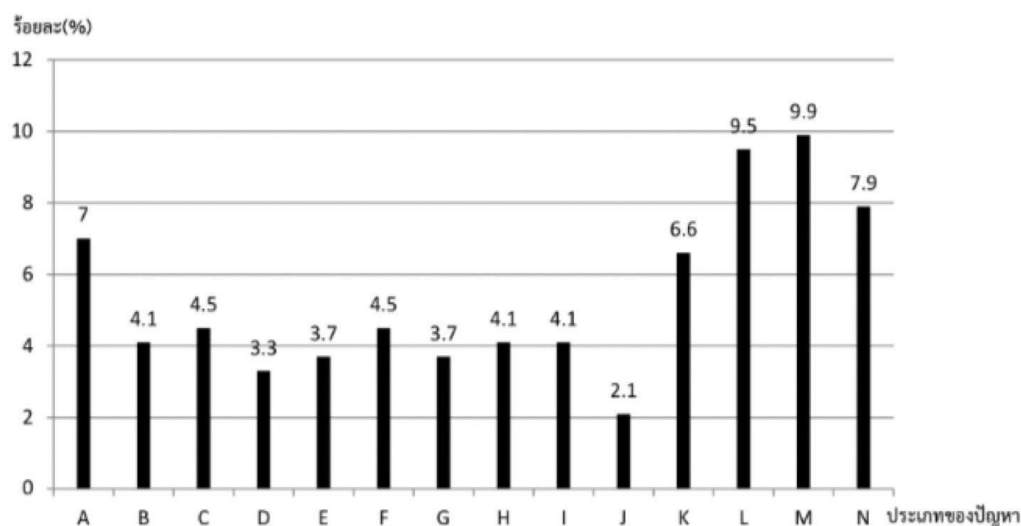
ปัญหาอันดับที่ 2 จากการสำรวจพบว่า ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 2 มีทั้งหมด 14 ปัญหา ประกอบด้วย สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 13.6) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 4.5) ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 5.8) ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มี ความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 4.5) บุคลากรทางการศึกษารวมถึงครูยังไม่เห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.3) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 5.0) ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 3.7) โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (4.1) เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 9.1) เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา มีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 4.5) และการมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติเกิดความสับสน จนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 5.0) โดยปัญหาอันดับที่ 2 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ปัญหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 13.6) ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 2 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยจะได้นำเสนอตั้งแผนภูมิที่ 7

ปัญหาอันดับที่ 3 จากการสำรวจผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 3 มีทั้งหมด 13 ปัญหา ประกอบด้วย สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 0.8) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 1.2) ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1) ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มี ความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1) ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 2.1) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 5.8) ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 24.0) โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (5.8) เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอ กับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 3.0) เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา มีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 13.2) และการมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจน

ทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เกิดความสับสน จนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 5.0) โดยปัญหาอันดับที่ 3 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ปัญหาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนศึกษาไปสอนในรูปแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 24.0) ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 3 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยจะได้นำเสนอแผนภูมิที่ 8

ดังนั้น จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอันดับปัญหาที่พบมากที่สุด 3 อันดับ ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สามารถสรุปเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละอันดับได้ดังต่อไปนี้ คือ ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นลำดับที่ 1 คือ จำนวนและความยากของเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 9.9) โดยสำหรับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นลำดับที่ 2 คือ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 13.6) และ ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาลำดับที่ 3 ที่พบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาของโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนศึกษาไปสอนในรูปแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 24.0)

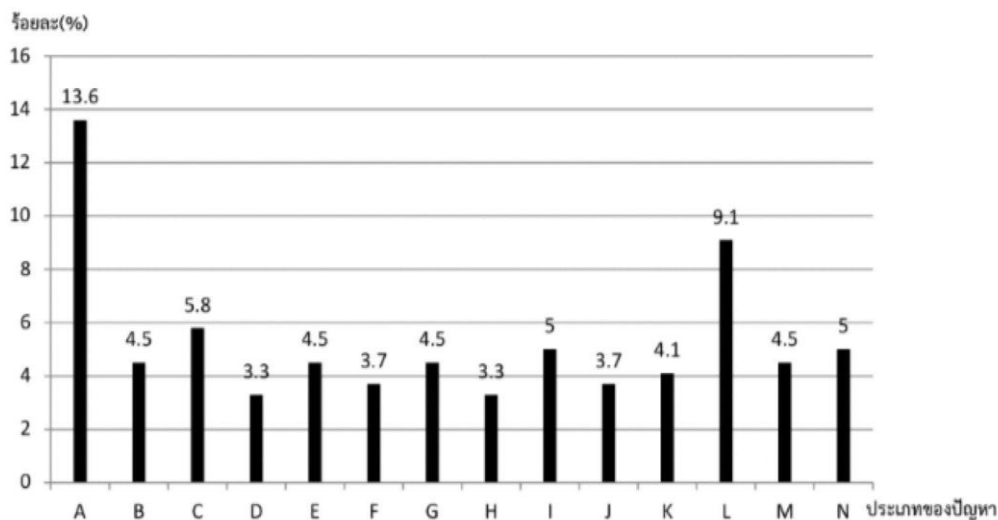
ปัญหาอันดับที่ 1

ประเภทของปัญหา A	หมายถึง สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 7.0)
B	หมายถึง ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 4.1)
C	หมายถึง ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)
D	หมายถึง ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มี ความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.3)
E	หมายถึง ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7)
F	หมายถึง ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)
G	หมายถึง ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 3.7)
H	หมายถึง บุคลากรทางการศึกษารวมถึงครูยังไม่เห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1)
I	หมายถึง การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 4.1)
J	หมายถึง ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 2.1)
K	หมายถึง โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (6.6)
L	หมายถึง เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 9.5)
M	หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา มีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 9.9)
N	หมายถึง การมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เกิดความสับสนจนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 7.9)

แผนภูมิที่ 6 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 1 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

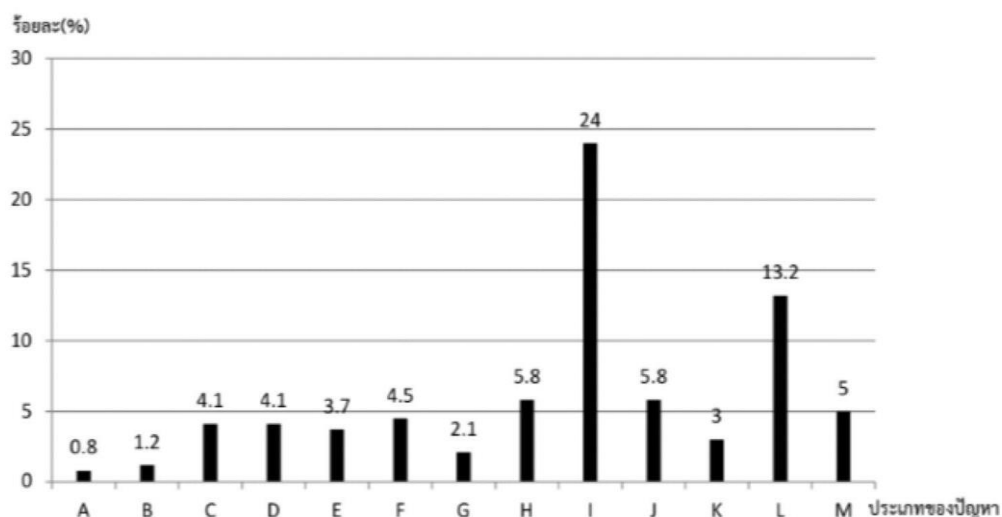
ปัญหาอันดับที่ 2

ประเภทของปัญหา A	หมายถึง สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 13.6)
B	หมายถึง ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 4.5)
C	หมายถึง ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 5.8)
D	หมายถึง ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มี ความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.3)
E	หมายถึง ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)
F	หมายถึง ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7)
G	หมายถึง ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 4.5)
H	หมายถึง บุคลากรทางการศึกษารวมถึงครูยังไม่เห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.3)
I	หมายถึง การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 5.0)
J	หมายถึง ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 3.7)
K	หมายถึง โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (4.1)
L	หมายถึง เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 9.1)
M	หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา มีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 4.5)
N	หมายถึง การมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เกิดความสับสนจนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 5.0)

แผนภูมิที่ 7 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 2 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ปัญหาอันดับที่ 3

ประเภทของปัญหา A	หมายถึง สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 0.8)
B	หมายถึง ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ร้อยละ 1.2)
C	หมายถึง ครูไม่เข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1)
D	หมายถึง ครูผู้สอนขาดความรู้และไม่มีความชำนาญเรื่องอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1)
E	หมายถึง ครูเกิดความสับสนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7)
F	หมายถึง ขาดบุคลากรในการสอนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)
G	หมายถึง ครูมีภาระงานสอนหลายวิชาจึงให้ความสำคัญในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นอันดับท้าย (ร้อยละ 2.1)
H	หมายถึง การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จ (ร้อยละ 5.8)
I	หมายถึง ครูในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนไปสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง (ร้อยละ 24.0)
J	หมายถึง โรงเรียนไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนไม่เกิดความชัดเจนในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน (5.8)
K	หมายถึง เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับเนื้อหาในหลักสูตร (ร้อยละ 3.0)
L	หมายถึง เนื้อหาที่เกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษามีมากและยากเกินไปในบางเรื่อง (ร้อยละ 13.2)
M	หมายถึง การมอบหมายนโยบายจากส่วนกลางยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เกิดความสับสนจนนำไปสู่การสอนอาเซียนศึกษาอย่างไม่จริงจัง (ร้อยละ 5.0)

แผนภูมิที่ 8 ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับที่ 3 ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

2. สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา

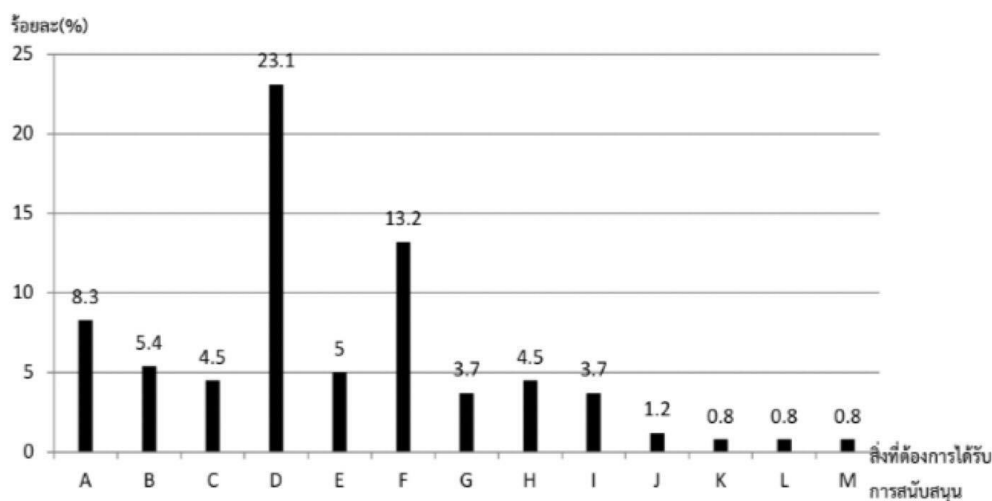
สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 1 จากผลการสำรวจพบว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจัดอันดับให้เป็นอันดับที่ 1 นั้นมีทั้งหมด 13 ประการ ประกอบด้วย สื่อการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 8.3) หนังสือและแบบฝึกหัดวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 5.4) หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.5) แผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 23.1) คู่มือการสอนอาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 5.0) คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 13.2) ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยน นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 3.7) การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 1.2) การสร้างความตระหนักให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8) ควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8) การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8) โดยสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ต้องการแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 23.1) ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อแผนภูมิที่ 9

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 2 จากผลการสำรวจพบว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจัดอันดับให้เป็นอันดับที่ 2 นั้นมีทั้งหมด 13 ประการ ประกอบด้วย สื่อการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7) หนังสือและแบบฝึกหัดวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 1.7) หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.1) แผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 9.5) คู่มือการสอนอาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 9.5) คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 10.7) ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1) งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5) การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยน นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 5.4) การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 2.9) การสร้างความตระหนัก

ให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 2.5) ควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 7.9) การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 8.7) โดยสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 2 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 10.7) ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 2 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตั้งแผนภูมิที่ 10

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 3 จากผลการสำรวจพบว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจัดอันดับให้เป็นอันดับที่ 3 นั้นมีทั้งหมด 9 ประการ ประกอบด้วย หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.5) คู่มือการสอนอาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 8.7) คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 6.2) ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 10.7) งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 17.4) การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยนนักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 9.9) การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 8.3) การสร้างความตระหนักให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 7.4) และควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 2.1) โดยสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 17.4) ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตั้งแผนภูมิที่ 11

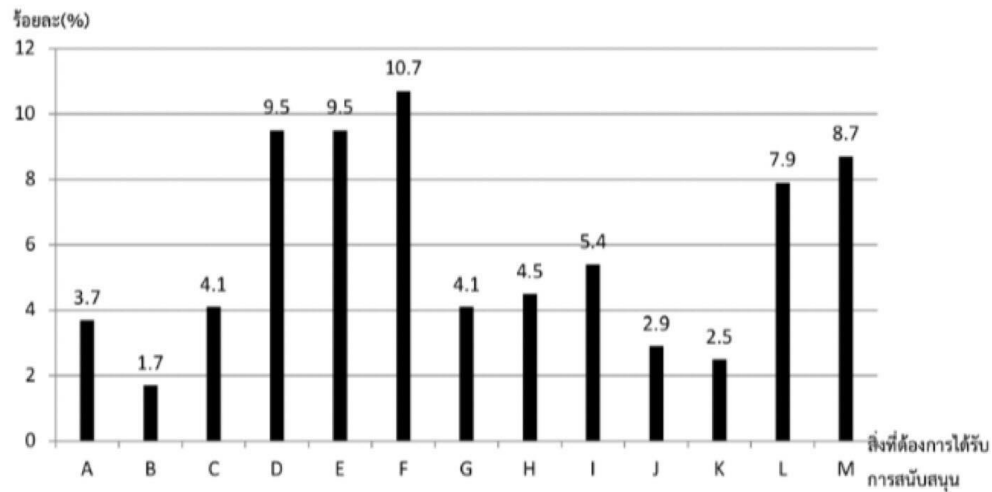
สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 1

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุน	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง
	สื่อการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 8.3)	หนังสือและแบบฝึกหัดวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 5.4)	หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.5)	แผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 23.1)	คู่มือการสอนอาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 5.0)	คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 13.2)	ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7)	งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)	การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยน นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 3.7)	การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 1.2)	การสร้างความตระหนักให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8)	ควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8)	การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 0.8)

แผนภูมิที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1

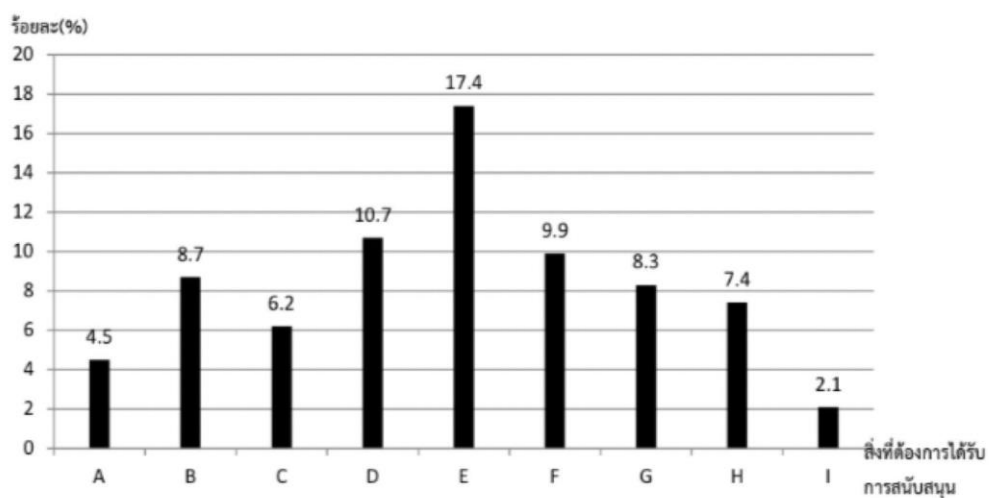
สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 2

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุน	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
	หมายถึง สื่อการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 3.7)	หมายถึง หนังสือและแบบฝึกหัดวิชาอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 1.7)	หมายถึง หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.1)	หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 9.5)	หมายถึง คู่มือการสอนอาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 9.5)	หมายถึง คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 10.7)	หมายถึง ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.1)	หมายถึง งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 4.5)	หมายถึง การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยน นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 5.4)	หมายถึง การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 2.9)	หมายถึง การสร้างความตระหนักให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 2.5)	หมายถึง ควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 7.9)	หมายถึง การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา (ร้อยละ 8.7)

แผนภูมิที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 2

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมอันดับที่ 3

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุน	A	B	C	D	E	F	G	H	I
	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง	หมายถึง
	หลักสูตรอาชีวศึกษาที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้เลย (ร้อยละ 4.5)	คู่มือการสอนอาชีวศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ร้อยละ 8.7)	คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีวศึกษาในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 6.2)	ครูหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะเกี่ยวกับอาชีวศึกษา (ร้อยละ 10.7)	งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีวศึกษา (ร้อยละ 17.4)	การจัดมอบทุนแลกเปลี่ยน นักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (ร้อยละ 9.9)	การทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษา (ร้อยละ 8.3)	การสร้างความตระหนักให้กับทุกคนเห็นความสำคัญของอาชีวศึกษา (ร้อยละ 7.4)	ควรเพิ่มเวลาในการเรียนอาชีวศึกษา (ร้อยละ 2.1)

แผนภูมิที่ 11 ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3

3. ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นโดยให้ข้อเสนอแนะไว้ ดังต่อไปนี้ คือ เนื้อหาในหนังสือวิชาอาเซียนเป็นสิ่งที่ยาก นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น บางคนยังไม่สามารถอ่านได้คล่อง ทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน ครูต้องอธิบายด้วยคำที่ง่ายต่อการเข้าใจของนักเรียน ควรนำหลักการ PLC มาใช้ร่วมกับการจัดการใช้หลักสูตรอาเซียน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ครูที่เรียนจบในสาขาที่ไม่เกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาหรืออาเซียนศึกษา ควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาระดับความรู้ หลักสูตรอาเซียนศึกษายังไม่สมบูรณ์ ควรจัดเป็นรายวิชาอาเซียนศึกษา ควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาให้อยู่ในหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรกว้างเนื้อหามาก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่ครอบคลุมระยะเวลาในการสอนยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เวลาน้อย เนื้อหามากเกินไปการทำงานต้องสอดคล้องประสานและทำงานไปพร้อมๆกันมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายทั้งผู้คิดและผู้ปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ในส่วนที่ 2 ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสารตำราต่างๆ ประมวลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในส่วนที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยพบว่า แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและประสบความสำเร็จต้อง ประกอบด้วยงานหลัก 4 งาน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยเมื่อผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาออกมาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาฉบับดังกล่าว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และสัมภาษณ์เพิ่มขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม โดยแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นแบ่งออกเป็นงาน 4 ด้านมีดังต่อไปนี้

1. แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อม (ฉบับร่าง)

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ต้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญอย่างจริงจังเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ต้องจัดการอบรมทำความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ จัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษา คู่มือที่บ่งบอกวิธีการใช้หลักสูตรที่หน่วยงานส่วนกลางนำเสนอออกอย่างละเอียด จัดเตรียมสื่อสำหรับการสอนเบื้องต้น และตัวอย่างสำหรับการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้จริง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรให้กับโรงเรียนต่าง ๆ

บทบาทของผู้บริหาร ให้ความสำคัญกับการกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาและมอบนโยบายในการปฏิบัติอย่างชัดเจน จัดบุคลากรผู้เกี่ยวข้องและครูเข้าสอนอาเซียนศึกษาอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งสรรหาวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ จัดอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ การบริการห้องสอนวิชาอาเซียนศึกษา การให้บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน ประชุมหารือทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และติดตามผลการปฏิบัติ

บทบาทของครู ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตรอย่างละเอียดถี่ถ้วน ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนา ทบทวน และเพิ่มพูนความรู้ และเมื่อเกิดข้อสงสัยในกรณีต่างๆ ต้องสอบถามผู้รู้หรือผู้ที่เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำตอบได้จนเกิดความกระจ่าง วางแผนจัดเตรียมความพร้อมการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา จัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วางแผนการใช้เวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อม(ฉบับร่าง) ข้างต้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านและศึกษาก่อนที่จะ สัมภาษณ์ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้คำถามที่ว่า ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอใน ด้านการเตรียมความพร้อม ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านก็ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆไว้ดังต่อไปนี้

ในด้านการเตรียมความพร้อมได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า เนื่องจากหลักสูตรอาเซียนศึกษาได้มีบางโรงเรียนเริ่มดำเนินการมาบ้างแล้ว ดังนั้น บทบาทของหน่วยงานส่วนกลางควรมีการนำข้อมูลจากโรงเรียนที่ได้ดำเนินการมาวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อจำกัด หรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นก่อนที่จะนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนประถมศึกษา และควรกำหนดเป็นวาระสำคัญ

ของการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในเยาวชนไทย และมีการมอบแนวทางแนวทางปฏิบัติเชิงนโยบาย และการกำหนดทิศทางเป้าหมายในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางต้องให้ความสำคัญและมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายของผลผลิต(outcome) ที่จำเป็นต้องให้เกิดในเด็กนักเรียนหลังจากการใช้หลักสูตร จะทำให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้ทุกระดับต้องดำเนินการให้สอดคล้องกัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ส่วนกลางกำหนด

2. แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร (ฉบับร่าง) การบริหารหลักสูตรเป็นการดำเนินงานในด้านการบริหารหลักสูตรเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของ คณะบุคคล อันได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากร และคณะครู เป็นต้น โดยบุคคลต่างๆ ต้องมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง ต้องมีการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลการใช้หลักสูตร ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรในแต่ละโรงเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละโรงเรียนเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างจริงจัง ต้องมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรออกมาให้ง่ายต่อการนำไปใช้ โดยกำหนดกรอบเนื้อหาที่เหมาะสมกับพัฒนาการและต้องมีความชัดเจนในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้แต่ละโรงเรียนไม่เกิดความสับสนในการนำหลักสูตรไปใช้

บทบาทของผู้บริหาร วางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ โดยจะต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบงานในส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน การจัดเวลาให้เหมาะสมและขั้นตอนการทำงานอย่างเป็นระบบ การกำหนดรูปแบบของการนำหลักสูตรอาเซียนไปใช้ว่าจะดำเนินการนำไปใช้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการภายในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในลำดับต่อไป พยายามและดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ ให้บุคลากรมีความสามัคคีในการทำงานให้สอดคล้องประสานและทำงานไปพร้อมๆ กัน โดยต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายทั้งผู้คิดและผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้นำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในประเด็นต่างๆ

บทบาทของครู การจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา การกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยมีการวางแผนและจัดทำล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ อาจจัดทำเป็นลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว (Long plan) และทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างครั้ง (lesson plan) และ

ควรมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอในครั้งถัดไปเมื่อพบว่าเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ในกรณีที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การทำค่ายอาเซียน กิจกรรมวันอาเซียน หรือ การแข่งขันเกี่ยวกับอาเซียนต้องมีการวางแผนโดยจัดทำเป็นโครงการกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ระยะเวลา การดำเนินงาน รูปแบบการจัดกิจกรรม งบประมาณที่ใช้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดกิจกรรม นำเสนอต่อที่ประชุมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ ดำเนินงานตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดเอาไว้อย่างเป็นขั้นตอน และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในลำดับถัดไป

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการบริหารหลักสูตร(ฉบับร่าง) ข้างต้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านและศึกษาก่อนที่จะ สัมภาษณ์ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้คำถามที่ว่า ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในด้านการบริหารหลักสูตรควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านก็ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆไว้ดังต่อไปนี้

ในด้านการบริหารหลักสูตรได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของครูผู้สอน และคุณลักษณะผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นว่าเมื่อเรียนจบในระดับชั้นนั้นๆ ผู้เรียนจะต้องรู้อะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และควรเพิ่มเติมในส่วนของบทบาทของผู้บริหาร ที่นอกเหนือจากวางแผนสนับสนุนและติดตามแล้วนั้น ควรจะต้องมุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาจจะผ่านกระบวนการ PLC ระหว่างผู้บริหารกับครู หรือจัดเตรียมสถานที่หรือกำหนดช่วงเวลาให้ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนอาเซียนศึกษาต่อไป

3. แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน (ฉบับร่าง) การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหัวใจของการใช้หลักสูตร เพราะเป็นขั้นตอนที่จะนำหลักสูตรแปลงไปสู่การใช้จริงในห้องเรียนกับนักเรียน และจะเห็นผลที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้หรือล้มเหลว ต้องพัฒนาหรือปรับปรุงหรือไม่

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง มอบหมายนโยบายหรือนำเสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ให้กับสถานศึกษาต่างๆ โดยอาจนำเสนอออกมาใน

รูปแบบของเอกสาร คู่มือ หรือทางเว็บไซต์ เพื่อแต่ละโรงเรียนจะได้เกิดความชัดเจนและไม่เกิดความกังวลในการปฏิบัติ มีการติดตามผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสถานศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้บริหาร มอบหมายนโยบายเกี่ยวกับการจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย การใช้หลักสูตรในโรงเรียน ควรมีการกำหนดให้มีการจัดแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ล่วงหน้าก่อนการจัดกิจกรรม มีการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทครู ครูถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นผู้เป็นครู ต้องมีการศึกษาหลักสูตร และเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถ่องแท้ กำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ (K) ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) และด้านเจตคติ (A) วางแผนโดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในทุกๆ ครั้งที่จะจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีทิศทาง ช่วยให้ข้อบกพร่องในการใช้หลักสูตรลดลง และประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ครูต้องคัดเลือกเทคนิคและวิธีสอนที่เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองต่อเจตนาหรือเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างเทคนิคหรือวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนา ด้านต่างๆ เช่น

การพัฒนาด้านความรู้ (K) สามารถใช้ การบรรยาย การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้สถานการณ์จำลอง การไปทัศนศึกษา การสอนแบบศูนย์การเรียน ฯลฯ

การพัฒนาด้านทักษะ/กระบวนการ (P) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียน ฯลฯ

การพัฒนาด้านเจตคติ (A) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียน ฯลฯ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลในการชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การวัดทัศนคติ เจตคติ การสังเกตการร่วมกิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน(ฉบับร่าง) ข้างต้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านและศึกษาก่อนที่จะ สัมภาษณ์ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้คำถามที่ว่า ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่

ผู้วิจัยได้นำเสนอในด้านการจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านก็ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆไว้ดังต่อไปนี้

ในด้านการจัดการเรียนการสอนได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารไม่ควรใช้การนิเทศแต่ควรใช้ การถอดบทเรียน (Lesson-Learned) แทน เพราะ การถอดบทเรียนเป็นวิธีการจัดการความรู้วิธีหนึ่งที่เน้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของการถอดบทเรียนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น บทบาทของผู้บริหารในด้านนี้อาจจะต้องปรับเปลี่ยน เป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาค้นหาในทุกด้านที่จะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร และเป็นไปตามแผนและนโยบายที่วางไว้ ในส่วนของบทบาทครูได้มีผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะดีขนาดไหนก็ตามแต่ถ้าผู้ใช้หลักสูตรขาดความชำนาญและทักษะในการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ก็จะทำให้การใช้หลักสูตรไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตรนั่นก็คือ ครูผู้สอน ครูต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้หลักสูตร โดยการสอนอาชีวศึกษาสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือการพัฒนาทางด้านเจตคติ ซึ่งครูส่วนใหญ่คิดว่าเป็นสิ่งที่ยากมาก โดยในระดับประถมศึกษาการพัฒนาทางด้านนี้ควรเริ่มจากตัวอย่างที่ใกล้ตัวเด็ก ไม่จำเป็นต้องไปหาตัวอย่างหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการสอนให้เด็กบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรเรื่องการยอมรับความแตกต่าง เราอาจใช้สถานการณ์ที่ใกล้ตัว เช่น อาจให้นักเรียนลองคิดว่าถ้านักเรียนไปเที่ยวสถานที่หนึ่งแล้วนักเรียนพบเจอคนๆหนึ่งที่แตกต่างแปลกประหลาดจากคนในสังคมทั่วไป นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนตอบว่าคนๆนั้นน่ารังเกียจ นั่นแสดงว่านักเรียนยังไม่มีเจตคติที่เรื่องการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องสอนให้นักเรียนเกิดเจตคติในด้านนี้ แต่ในทางกลับกันครูผู้สอนอาจลองเปลี่ยนคำถามเป็น ถ้านักเรียนไปเที่ยวแต่เห็นคนๆนั้นแต่งตัวแปลกประหลาดแต่คนๆนั้นทำความดี มีจิตสาธารณะช่วยเหลือสังคมนักเรียนจะรังเกียจเขาหรือไม่ ครูผู้สอนต้องพยายามยกตัวอย่างให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเปรียบเทียบจนนักเรียนเกิดความรู้สึกยอมรับในความแตกต่างว่าทุกคนไม่จำเป็นต้องเหมือนเรา เป็นต้น

4. แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (ฉบับร่าง)

บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง จัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนต่างๆ อย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมอาเซียนอาเซียนศึกษา จัดการอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ฝึกอบรมให้กับครูขณะที่กำลังดำเนินการใช้หลักสูตรเพราะขณะที่ใช้หลักสูตรจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ดังนั้นเมื่อใช้หลักสูตรผ่านไประยะหนึ่งจึงต้องมีการจัดการอบรมเพื่อช่วยครูในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

บทบาทของผู้บริหาร จัดสรรงบประมาณที่ได้มาจากหน่วยงานส่วนกลางให้กับครู หรือผู้รับผิดชอบอย่างทั่วถึงสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมอย่างต่างๆ อนุมัติให้มีการจัดศูนย์การเรียนรู้ อาเซียนศึกษาภายในโรงเรียน สนับสนุนด้านอาคารสถานที่สำหรับการใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม อย่างเพียงพอ ให้การสนับสนุนจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัยให้กับครูเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทบาทครู เข้ารับการอบรมระหว่างการใช้หลักสูตรที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดได้อย่างทันท่วงที ครูต้องบอกเล่าแสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการเกี่ยวกับสื่อ วัสดุ หรืออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร(ฉบับร่าง) ข้างต้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่ออ่านและศึกษาก่อนที่จะ สัมภาษณ์ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้คำถามที่ว่า ท่านคิดว่าแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไขในประเด็นใดบ้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านก็ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆไว้ดังต่อไปนี้

ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ในส่วนบทบาทของหน่วยงานส่วนกลางและผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาของครูในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อสามารถใช้หลักสูตรได้ดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด และอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือหน่วยงานส่วนกลาง ควรมีแนวทางสนับสนุนในการสร้างเครือข่ายครูผู้สอนอาเซียนศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

ดังนั้นจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่างๆ และการสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์และสรุปออกมาเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ให้ประสบความสำเร็จได้โดยแบ่งแนวทาง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการเตรียมความพร้อม

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) รวมถึงผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญอย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดอบรมทำความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้
3. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษา คู่มือที่บ่งบอกวิธีการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่นำเสนอออกมาอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้ใช้หลักสูตร
4. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดเตรียมสื่อการสอนอาเซียนศึกษาเบื้องต้น เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระยะเริ่มต้น หรือในระยะแรก
5. หน่วยงานส่วนกลางควรมีการจัดทำตัวอย่างสำหรับการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนและหลากหลาย สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้จริง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนต่างๆ
6. ต้องจัดสรรครูสอนอาเซียนศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอน
7. หน่วยงานส่วนกลางควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากจากดำเนินการที่ผ่านมาแล้ว มาวิเคราะห์ ถึงข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด หรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลมาพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
8. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

9. ต้องมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกันสำหรับครูผู้สอนในการนำไปปฏิบัติ
10. ต้องมีการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างเป็นระบบโดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่หน่วยงานระดับสูง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ลงมาจนถึงผู้ปฏิบัติระดับชั้นเรียนซึ่งก็คือครูนั่นเอง

บทบาทผู้บริหาร

1. ต้องจัดสรรครูผู้สอนอาเซียนศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอน
2. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติต่างๆ อย่างชัดเจน
3. การจัดครูหรือบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา อย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์
4. ผู้บริหารต้องสรรหาวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
5. ผู้บริหารโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ การให้บริการห้องสอนวิชาอาเซียนศึกษา การให้บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน
6. หมั่นประชุมหารือหรือทำความเข้าใจร่วมกันถึงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
7. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติตามนโยบาย และการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
8. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน
9. ต้องมีการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างเป็นระบบโดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่หน่วยงานระดับสูง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ลงมาจนถึงผู้ปฏิบัติระดับชั้นเรียนซึ่งก็คือครูนั่นเอง

บทบาทครู

1. หมั่นประชุมหารือหรือทำความเข้าใจร่วมกันถึงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาเซียนศึกษา
2. ครูต้องทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร อย่างละเอียดถี่ถ้วน ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนา ทบทวนและเพิ่มพูนความรู้
3. ครูต้องหมั่นซักถาม เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ต้องสอบถามผู้รู้ จนเกิดความกระจ่าง
4. ครูต้องมีการวางแผนจัดเตรียมความพร้อมการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา จัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วางแผนการใช้เวลาในการจัด กิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม
5. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับ ประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

ด้านการบริหารหลักสูตร

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ความสำเร็จของการ ใช้หลักสูตรในแต่ละโรงเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละโรงเรียนเห็นความสำคัญของการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
4. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดทำและพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาให้ง่ายต่อการนำไปใช้ใน ระดับสถานศึกษา
5. หน่วยงานส่วนกลางต้องกำหนดกรอบเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ชัดเจนและเหมาะสมกับ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา การจำแนกเนื้อหาอาเซียนศึกษาที่ต้องสอน ในแต่ละระดับชั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการนำหลักสูตรไปใช้
6. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
7. ต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน

8. บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของครูผู้สอน และคุณลักษณะผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นว่าเมื่อเรียนจบในระดับชั้นนั้นๆ ผู้เรียนจะต้องรู้อะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

บทบาทผู้บริหาร

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้
3. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
4. ต้องมีการจัดทำปฏิทินการศึกษา
5. ต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน
6. การจัดเวลาให้เหมาะสมกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา
7. กำหนดรูปแบบของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ว่าจะดำเนินการนำไปใช้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้
8. ผู้บริหารต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน ตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
9. ผู้บริหารต้องใช้วิธีการต่างๆ ในการกระตุ้นให้บุคลากรมีความสามัคคีในการทำงานให้สอดคล้องประสานทำงานไปพร้อมๆ กัน
10. ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายทั้งฝ่ายที่เป็นผู้คิดและผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้นำความคิดเห็นต่างๆ เหล่านั้นมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่างๆ
11. ผู้บริหารควรจะต้องมุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาจจะผ่านกระบวนการ PLC ระหว่างผู้บริหารกับครู หรือจัดเตรียมสถานที่หรือกำหนดช่วงเวลาให้ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนอาเซียนศึกษาต่อไป

บทบาทครู

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
3. ต้องมีการจัดทำปฏิทินการศึกษา
4. การจัดเวลาให้เหมาะสมกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา

5. กำหนดรูปแบบของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ว่าจะดำเนินการนำไปใช้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. ครูจัดเตรียมรายละเอียดของโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา
7. ครูกำหนดรายละเอียดของบอข่ายเนื้อหาที่จะใช้สอนในแต่ละคาบของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนและจัดทำล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดทำเป็นลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว (Long plan) และทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รายครั้ง (lesson plan) และควรมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอในครั้งถัดไปเมื่อพบว่าเกิดปัญหาหรืออุปสรรค
8. ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การทำค่ายอาเซียน กิจกรรมวันอาเซียน หรือ การแข่งขันเกี่ยวกับอาเซียนต้องมีการวางแผนโดยจัดทำเป็นโครงการกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการดำเนินงาน รูปแบบการจัดกิจกรรม งบประมาณที่ใช้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดกิจกรรม นำเสนอต่อที่ประชุมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ
9. ครูต้องดำเนินงานตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดเอาไว้อย่างเป็นขั้นตอน และประเมินผลการดำเนินงานของตนเองเพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในลำดับถัดไป

ด้านการจัดการเรียนการสอน

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลางต้องมอบหมายนโยบายหรือนำเสนอวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ให้กับสถานศึกษาต่างๆ โดยอาจนำเสนอออกมาในรูปแบบของเอกสาร คู่มือ หรือทางเว็บไซต์ เพื่อแต่ละโรงเรียนจะได้เกิดความชัดเจนและไม่เกิดความกังวลในการปฏิบัติ
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการติดตามผลการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสถานศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมอบหมายนโยบายเกี่ยวกับการจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษา
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นและมีการกำหนดให้มีการจัดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาล่วงหน้าก่อนการจัดกิจกรรม มีการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้บริหารควรใช้การนิเทศร่วมกับการถอดบทเรียน (Lesson-Learned) โดยการถอดบทเรียนเป็นวิธีการจัดการความรู้วิธีหนึ่งที่เน้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของการถอดบทเรียนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น บทบาทของผู้บริหารในด้านนี้อาจจะต้องปรับเปลี่ยน เป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาในทุกด้านที่จะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและเป็นไปตามแผนและนโยบายที่วางไว้

บทบาทครู

1. ครูต้องมีการศึกษาหลักสูตร และเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถ่องแท้ กำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้(K) ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) ด้านเจตคติ (A)
2. ครูต้องวางแผนโดยมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกๆ ครั้งที่จะจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีทิศทาง ช่วยให้อุปกรณ์ในการใช้หลักสูตรลดลง และประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น
3. ครูต้องคัดเลือกเทคนิคและวิธีสอนที่เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองต่อเจตนาารมณ์หรือเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างเทคนิคหรือวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนาด้านต่างๆ เช่น

การพัฒนาด้านความรู้ (K) สามารถใช้ การบรรยาย การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้สถานการณ์จำลอง การไปทัศนศึกษา การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

การพัฒนาด้านทักษะ/กระบวนการ (P) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

การพัฒนาด้านเจตคติ (A) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

4. ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องมีความชำนาญและมีทักษะในการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ โดยต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้หลักสูตร
5. ควรใช้สถานการณ์หรือตัวอย่างในการจัดกิจกรรมที่ใกล้ตัวนักเรียน ไม่จำเป็นต้องไปหาตัวอย่างหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการสอนให้เด็กบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรเรื่องการยอมรับความแตกต่าง เราอาจใช้สถานการณ์ที่ใกล้ตัว เช่น อาจให้นักเรียนลองคิดว่าถ้านักเรียนไปเที่ยวสถานที่หนึ่งแล้วนักเรียนพบเจอคนๆหนึ่งที่แต่งตัวแปลกประหลาดจากคนในสังคมทั่วไป นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนตอบว่าคนๆนั้นน่ารังเกียจ นั่นแสดงว่านักเรียนยังไม่มีเจตคติที่เรื่องการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องสอนให้นักเรียนเกิดเจตคติในด้านนี้ แต่ในทางกลับกันครูผู้สอนอาจลองเปลี่ยนคำถามเป็น ถ้านักเรียนไปเที่ยวแต่เห็นคนๆนั้นแต่งตัวแปลกประหลาดแต่คนๆนั้นทำความดี มีจิตสาธารณะช่วยเหลือสังคมนักเรียนจะรังเกียจเขาหรือไม่ ครูผู้สอนต้องพยายามยกตัวอย่างให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเปรียบเทียบจนนักเรียนเกิดความรู้สึกรับในความแตกต่างว่าทุกคนไม่จำเป็นต้องเหมือนเรา เป็นต้น
6. การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนกระจายตามท้องถิ่นหรือภูมิภาคที่แตกต่างกัน ดังนั้นรูปแบบวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ของคนในท้องถิ่นก็จะมี ความแตกต่างกันไปด้วย หรือการมีพรมแดนที่ตั้งโรงเรียนติดต่อกันใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านก็เป็นที่น่าสนใจที่ครูสามารถดึงมาใช้ในการสอนและปลูกฝังเรื่องการยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
7. ครูต้องใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลในการชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การวัดทัศนคติเจตคติ การสังเกตการร่วมกิจกรรม

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนต่างๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมอาเซียนอาเซียนศึกษา
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดการอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ฝึกอบรมให้กับครู ขณะที่กำลังดำเนินการใช้หลักสูตรเพราะขณะที่ใช้หลักสูตรจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ดังนั้นเมื่อใช้หลักสูตรผ่านไประยะหนึ่งจึงต้องมีการจัดการอบรมเพื่อช่วยครูในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
3. หน่วยงานส่วนกลางและผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาของครูในการจัดการเรียนการสอนร่วมถึงการพัฒนาดตนเองเพื่อให้สามารถใช้หลักสูตรได้ดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด
4. หน่วยงานส่วนกลาง ควรมีแนวทางสนับสนุนในการสร้างเครือข่ายครูผู้สอนอาเซียนศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

บทบาทผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณที่ได้มาจากหน่วยงานส่วนกลางให้กับครู หรือผู้รับผิดชอบอย่างทั่วถึงสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมอย่างต่างๆ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการอนุมัติให้มีการจัดศูนย์การเรียนรู้อาเซียนศึกษาภายในโรงเรียน สนับสนุนด้านอาคารสถานที่สำหรับการใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ
3. ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนจัดหาสื่อการสอนอาเซียนศึกษาที่ทันสมัยให้กับครูเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทบาทครู

1. ครูต้องเข้ารับการอบรมระหว่างการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดได้อย่างทัน่วงที
2. ครูต้องบอกเล่าแสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการเกี่ยวกับสื่อ วัสดุ หรืออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยแบบแผนการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยแบบผสม คือ ประกอบด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหลายๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหาร และ ครู เป็นต้น โดยจะทำให้การสอนอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาของไทยเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบและมีทิศทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่มากผู้วิจัยจึงได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive selective) โดยเลือกโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดที่อยู่ในโครงการ ASEAN Learning School จำนวน 151 โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนที่อยู่ในโครงการนี้กระจายอยู่ครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาคของประเทศไทย และประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จึงสามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนละ 1 คน รวม 151 คน ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนละ 1 คน รวม 151 คน รวมทั้งหมด 302 คน แต่จากการส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูล มีผู้เข้าร่วมให้ข้อมูลจำนวน 242 คน จากทั้งหมด 302 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 80.13

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ชิ้น คือ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา และ 2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาจากแบบสอบถามในส่วนของ 1 และผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในข้างต้นมาวิเคราะห์แก่นสาระ สรุปและนำเสนอเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา

สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่องนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในส่วนนี้มีทั้งข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ(Content Analysis) และการสังเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยในขั้นตอนนี้เป็นการนำแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากในส่วนที่ 1 (ข้อมูลจากแบบสอบถาม) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา (ฉบับร่าง) และนำข้อเสนอแนะความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาพัฒนาแก้ไขปรับปรุงแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาจนได้แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงต้น มาสรุปเป็นผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และจัดทำรายงานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 51 – 60 ปี มากที่สุดรองลงมา คือ ช่วงอายุ 31 – 40 ปี และช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุมากกว่า 60 ปี ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ร้อยละ 52.1 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 41.3 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 6.6 เป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาทั้งประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนอาชีวศึกษามากกว่า 1 ปี และมีเพียงร้อยละ 2.1 เป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ทางการสอนอาชีวศึกษา 1-3 เดือน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อย

ที่สุด สำหรับกลุ่มของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษามากกว่า 1 ปีนั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.0 มีประสบการณ์อยู่ที่ 3 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดจบ การศึกษาในระดับปริญญาตรีมากกว่าปริญญาโท โดยวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อย ละ 79.8 และวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทคิดเป็น ร้อยละ 20.2 ส่วนใหญ่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 91.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ สำหรับคณะของผู้ที่จบ การศึกษาระดับปริญญาโท พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 95.7 จบ การศึกษาระดับปริญญาโทในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ เช่นเดียวกัน กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบ แบบสอบถาม หรือ ร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาสังคมศึกษา สาขาในระดับ ปริญญาโท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งของผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือ ร้อยละ 72.3 จบการศึกษาจากสาขาบริหารการศึกษา และ ร้อยละ 19.1 จบการศึกษาในสาขา หลักสูตรและการสอน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการเตรียมความ พร้อม

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเตรียมความพร้อม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้รับ เอกสารประกอบหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจาก หน่วยงานภายนอกโรงเรียน และไม่เคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไป ใช้ ด้านการคัดเลือกครูพบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการ คัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยพิจารณาจากความสนใจ พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากความถนัด พบว่าแนวโน้มของ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความถนัด เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ด้านการคัดเลือกครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยพิจารณาจาก ประสบการณ์การสอนอาเซียนศึกษา พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็น ด้วยว่าได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีประสบการณ์การสอนเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ด้าน ความเข้าใจในหลักสูตรอาเซียนศึกษา พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็น ด้วยว่ามีความเข้าใจสาระสำคัญต่างๆ ที่อธิบายไว้ในหลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน ด้านความ คิดเห็นต่อขอบเขตของหลักสูตรอาเซียนศึกษาและความเหมาะสมในการนำไปใช้ในชั้นเรียน พบว่า แนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า หลักสูตรอาเซียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหา ที่กว้างและยาก ไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา ด้านภาระงานของ

ครูผู้สอนที่ส่งผลต่อการทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยว่า ไม่มีเวลาในการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน ด้านเนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยเอกสารต่างๆ ที่ช่วยให้ครูใช้หลักสูตรได้โดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า เนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาแยกแ่ก่การทำ ความเข้าใจ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการบริหารหลักสูตร
 สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ในด้านการบริหารหลักสูตรพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าทางโรงเรียนมีการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้า มีการดำเนินงานตามแผนการใช้หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน มีการวางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน มีการจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้าง รายวิชาอาเซียนศึกษา และ มีการกำหนดรายละเอียดขอบข่ายเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ทางโรงเรียนของพวกเขাজัดทำแผนการติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน และมีเพียงหนึ่งประเด็นที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าทางโรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารหลักสูตร จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบว่ามีการปฏิบัติหรือการดำเนินการประเด็นต่างๆ ตามข้อคำถาม ในโรงเรียนของตนเอง พบว่า แนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาอยู่บ่อยครั้ง ในการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้า และ พบปัญหาบางครั้ง ในเรื่องของการดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตรที่ได้วางเอาไว้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน การวางแผนแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างชัดเจน การจัดเตรียมรายละเอียดโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา มีการกำหนดรายละเอียดขอบข่ายของเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน การจัดทำแผนการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน และการจัดทำแผนการติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน

4.1 การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 95.5 เห็นว่าทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาในลักษณะรูปแบบวิชาเพิ่มเติม ร้อยละ 96.7 เห็นว่า ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ซึ่งรูปแบบนี้นับได้ว่าเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในการปฏิบัติมากที่สุดในโรงเรียนต่างๆ ร้อยละ 52.9 เห็นว่าทางโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 89.7 เห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน และ ร้อยละ 93.8 ได้จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ่อนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

4.2 ระดับปัญหาของการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พบว่ามี การปฏิบัติหรือการดำเนินการประเด็นต่างๆ ตามข้อคำถาม ในโรงเรียนของตนเอง พบว่าแนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาบางครั้ง ในการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาในรูปแบบวิชาเพิ่มเติม การจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม การจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน และการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ่อนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และมีเพียงหนึ่งประเด็นที่แนวโน้มของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พบปัญหาบ่อยครั้ง คือ การจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาด้านความรู้ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านความรู้ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วยเป้าหมายทั้งหมด 5 ข้อ โดยพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้นั้น ในด้านความรู้มีจำนวน 4 ข้อ คือ เห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองสิทธิเด็กในด้านการเมืองได้ นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตราและระบบเศรษฐกิจปัจจัยการผลิตแรงงานได้ นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ในด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของอาเซียนได้ แต่อย่างไรก็ตามพบว่า มีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านความรู้อยู่ 1 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ คือ เห็นว่านักเรียนยังไม่สามารถอธิบายเป้าหมาย หลักการอัตลักษณ์ สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน

4.4 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาด้านทักษะ/กระบวนการ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านทักษะ/กระบวนการ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วยเป้าหมายทั้งหมด 11 ข้อ โดยพบว่าเป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้นั้น ในด้านความทักษะ/กระบวนการ มีจำนวน 9 ข้อ โดยเห็นว่านักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสันติวิธี นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นักเรียนเคารพและยอมรับในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา นักเรียนสามารถเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น นักเรียนยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตามพบว่า มีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านทักษะ/กระบวนการ อยู่ 2 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ โดยเห็นว่านักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ) และเห็นว่านักเรียนยังไม่สามารถอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมได้

4.5 การบรรลุเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาด้านเจตคติ สำหรับเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาด้านเจตคติ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารต่างๆ นั้นประกอบไปด้วยเป้าหมายทั้งหมด 7 ข้อ โดยพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้นั้น ในด้านเจตคติ มีจำนวน 6 ข้อ โดยเห็นว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น นักเรียนยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน นักเรียนมีคารวะธรรม ปัญญาธรรม และ สามัคคีธรรม นักเรียนสามารถแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีและสันติธรรม นักเรียนยอมรับความแตกต่างของศาสนา และนักเรียนสามารถใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามพบว่า มีเป้าหมายของหลักสูตรในด้านเจตคติ อยู่เพียง 1 ข้อ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่ายังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ โดยเห็นว่านักเรียนยังไม่ได้แสดงความเอื้ออาทรในการแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน

4.6 วิธีสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้นิยมใช้ วิธีการสอนแบบบรรยาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านต่างๆ ต่อไปนี้ ระบุขอบการปกครองและสิทธิเด็กในด้านการเมือง เงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และ แรงงาน ภาษา ศาสนา บุคคลสำคัญ สถาปัตยกรรม สาธารณสุข เอกลักษณ์ไทย ประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาเซียน เป้าหมาย หลักการ อัตลักษณ์

สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน ใช้วิธีการสอนแบบโครงงานสำหรับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร ใช้วิธีการการใช้กรณีตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง และ การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี และ สันติธรรม สำหรับการสอนแบบอภิปรายพบว่ามีใช้มากในการจัดกิจกรรมการสอนเกี่ยวกับการอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม การแสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน การยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน และ การยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา สำหรับวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน พบว่ามีใช้มากในกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 84.7) การเคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม การปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา (ร้อยละ 86.0) การเสนอปัญหาและการแสดงความคิดเห็น การร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีและสันติธรรม (ร้อยละ 42.6) และ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามจากผลสำรวจพบว่าการวิธีการสอนแบบ การใช้สถานการณ์จำลอง การสอนแบบทัศนศึกษา การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบการใช้บทบาทสมมติ ไม่ได้ได้รับความนิยมเท่ากับวิธีการสอนอื่น ๆ

4.7 เทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรสำหรับเทคนิคหรือวิธีการในการวัดและประเมินผู้เรียนว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาหรือไม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการให้นักเรียนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดและประเมินผู้เรียนในเรื่องของการอธิบายความสำคัญของอาเซียน สำหรับการใช้อย่างสังเกตพฤติกรรมการเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประเมิน การสื่อสารสองภาษา การอธิบายเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น การแสดงความเอื้ออาทรแบ่งปันระหว่างสมาชิกประเทศอาเซียน การยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน การมีคารวะธรรมเนียม ปณูญธรรม สามัคคีธรรมของนักเรียนสำหรับแบบวัดเจตคติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ในการประเมิน การแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี การเคารพและยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย ทางวัฒนธรรม การปฏิบัติตัวเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาเซียนศึกษา สำหรับการประเมินผลด้วยชิ้นงานหรือภาระงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ ในการวัดและประเมิน การอธิบายความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองสิทธิเด็กในด้านการเมือง การอธิบายความรู้เกี่ยวกับเงินตรา ระบบเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และ แรงงาน การอธิบายเป้าหมาย หลักการ อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ และ กฎบัตรอาเซียน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้สื่อสาร การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น เสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น การยอมรับ

ความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีและสันติธรรม การยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา และการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สำหรับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนอาเซียนศึกษา ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำและแนวทางการใช้สื่อการสอนอาเซียนศึกษา และ ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า โรงเรียนของพวกเขาได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับอาเซียนศึกษา และ เห็นด้วยว่าทางโรงเรียนของพวกเขา มีการใช้บริการอาคารสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงพอ

6. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ปัญหาอันดับที่ 1 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุดคือ จำนวนและความยากของเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนที่ใช้สอนในระดับประถมศึกษา ปัญหาอันดับที่ 2 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ปัญหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ไม่เพียงพอ และปัญหาอันดับที่ 3 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ปัญหาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ไม่นำเรื่องอาเซียนศึกษาไปสอนในรูปแบบบูรณาการในกลุ่มสาระของตนเอง

สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ ต้องการแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 2 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ คู่มือการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาในรูปแบบต่างๆ และสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมที่ถูกจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 3 ที่มีผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวถึงมากที่สุด คือ งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นโดยให้ข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้ คือ เนื้อหาในหนังสือวิชาอาเซียนเป็นสิ่งที่ยาก นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น บางคนยังไม่สามารถอ่านได้คล่อง ทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน ครูต้องอธิบายด้วยคำที่ง่ายต่อการเข้าใจ

ของนักเรียน ควรนำหลักการ PLC มาใช้ร่วมกับการจัดการใช้หลักสูตรอาเซียน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ครูที่เรียนจบในสาขาที่ไม่เกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาหรืออาเซียนศึกษา ควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาระดับความรู้ หลักสูตรอาเซียนศึกษายังไม่สมบูรณ์ ควรจัดเป็นรายวิชาอาเซียนศึกษา ควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาให้อยู่ในหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรกว้างเนื้อหา มาก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่ครอบคลุมระยะเวลาในการสอนยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เวลาน้อย เนื้อหาเกินไปการทำงานต้องสอดคล้องประสานและทำงานไปพร้อมๆกันมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายทั้งผู้คิดและผู้ปฏิบัติ

ตอนที่ 2 แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ คือ

ด้านการเตรียมความพร้อม

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) รวมถึงผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญอย่างจริงจังเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดอบรมทำความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้
3. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษา คู่มือที่บ่งบอกวิธีการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่นำเสนอออกมาอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้ใช้หลักสูตร
4. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการจัดเตรียมสื่อการสอนอาเซียนศึกษาเบื้องต้น เพื่อใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระยะเริ่มต้น หรือในระยะแรก
5. หน่วยงานส่วนกลางควรมีการจัดทำตัวอย่างสำหรับการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนและหลากหลาย สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้จริง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนต่างๆ
6. ต้องจัดสรรครูผู้สอนอาเซียนศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอน

7. หน่วยงานส่วนกลางควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากจากดำเนินการที่ผ่านมาไปแล้ว มาวิเคราะห์ ถึง ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด หรือปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลมาพัฒนาหลักสูตรอาเซียน ศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
8. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับ ประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน
9. ต้องมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาที่มีความเหมาะสมกับ นักเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกันสำหรับครูผู้สอนใน การนำไปปฏิบัติ
10. ต้องมีการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างเป็น ระบบโดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่หน่วยงานระดับสูง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ลงมาจนถึงผู้ ปฏิบัติระดับชั้นเรียนซึ่งก็คือครูนั่นเอง

บทบาทผู้บริหาร

1. ต้องจัดสรรครูผู้สอนอาเซียนศึกษาให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอน
2. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติต่างๆอย่างชัดเจน
3. การจัดครูหรือบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา อย่าง เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์
4. ผู้บริหารต้องสรรหาวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่
5. ผู้บริหารโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ การให้บริการห้อง สอนวิชาอาเซียนศึกษา การให้บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน
6. หมั่นประชุมหารือหรือทำความเข้าใจร่วมกันถึงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาเซียนศึกษา
7. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติตามนโยบาย และการ ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
8. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับ ประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน
9. ต้องมีการส่งมอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาอย่างเป็น ระบบโดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่หน่วยงานระดับสูง อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ลงมาจนถึงผู้ ปฏิบัติระดับชั้นเรียนซึ่งก็คือครูนั่นเอง

บทบาทครู

1. หมั่นประชุมหารือหรือทำความเข้าใจร่วมกันถึงการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาเซียนศึกษา
2. ครูต้องทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร อย่างละเอียดถี่ถ้วน ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนา ทบทวนและเพิ่มพูนความรู้
3. ครูต้องหมั่นซักถาม เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ต้องสอบถามผู้รู้ จนเกิดความกระจ่าง
4. ครูต้องมีการวางแผนจัดเตรียมความพร้อมการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา จัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วางแผนการใช้เวลาในการจัด กิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสม
5. ควรมีการตั้งเป้าหมายหมายของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนระดับ ประถมศึกษา หลังจากการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน

ด้านการบริหารหลักสูตร

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อาเซียนศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ความสำเร็จของการ ใช้หลักสูตรในแต่ละโรงเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละโรงเรียนเห็นความสำคัญของการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
4. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดทำและพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาให้ถ่ายทอดการนำไปใช้ใน ระดับสถานศึกษา
5. หน่วยงานส่วนกลางต้องกำหนดกรอบเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ชัดเจนและเหมาะสมกับ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา การจำแนกเนื้อหาอาเซียนศึกษาที่ต้องสอน ในแต่ละระดับชั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการนำหลักสูตรไปใช้
6. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
7. ต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน
8. บทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของครูผู้สอน และ คุณลักษณะผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นว่าเมื่อเรียนจบในระดับชั้นนั้นๆ ผู้เรียนจะต้องรู้อะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

บทบาทผู้บริหาร

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. ผู้บริหารในระดับต่างๆ ต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้
3. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
4. ต้องมีการจัดทำปฏิทินการศึกษา
5. ต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน
6. การจัดเวลาให้เหมาะสมกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา
7. กำหนดรูปแบบของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ว่าจะดำเนินการนำไปใช้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้
8. ผู้บริหารต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน ตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหา หรืออุปสรรคอย่างไร และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
9. ผู้บริหารต้องใช้วิธีการต่างๆ ในการกระตุ้นให้บุคลากรมีความสามัคคีในการทำงานให้สอดคล้องประสานทำงานไปพร้อมๆ กัน
10. ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่ายทั้งฝ่ายที่เป็นผู้คิดและผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้นำความคิดเห็นต่างๆ เหล่านั้นมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่างๆ
11. ผู้บริหารควรจะต้องมุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาจจะผ่านกระบวนการ PLC ระหว่างผู้บริหารกับครู หรือจัดเตรียมสถานที่หรือกำหนดช่วงเวลาให้ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนอาเซียนศึกษาต่อไป

บทบาทครู

1. ทุกฝ่ายต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
2. ต้องมีการประชุมร่วมกันของทุกฝ่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษา
3. ต้องมีการจัดทำปฏิทินการศึกษา
4. การจัดเวลาให้เหมาะสมกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา
5. กำหนดรูปแบบของการนำหลักสูตรอาเซียนศึกษาไปใช้ว่าจะดำเนินการนำไปใช้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

6. ครูจัดเตรียมรายละเอียดของโครงสร้างรายวิชาอาเซียนศึกษา
7. ครูกำหนดรายละเอียดของบทย่อยเนื้อหาที่จะใช้สอนในแต่ละคาบของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนและจัดทำล่วงหน้าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดทำเป็นลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว (Long plan) และทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายครั้ง (lesson plan) และควรมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอในครั้งถัดไปเมื่อพบว่าเกิดปัญหาหรืออุปสรรค
8. ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การทำค่ายอาเซียน กิจกรรมวันอาเซียน หรือ การแข่งขันเกี่ยวกับอาเซียนต้องมีการวางแผนโดยจัดทำเป็นโครงการกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการดำเนินงาน รูปแบบการจัดกิจกรรม งบประมาณที่ใช้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม และผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดกิจกรรม นำเสนอต่อที่ประชุมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ
9. ครูต้องดำเนินงานตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดเอาไว้อย่างเป็นขั้นตอน และประเมินผลการดำเนินงานของตนเองเพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรซึ่งนำไปสู่การหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในลำดับถัดไป

ด้านการจัดการเรียนการสอน

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลางต้องมอบหมายนโยบายหรือนำเสนอวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ให้กับสถานศึกษาต่างๆ โดยอาจนำเสนอออกมาในรูปแบบของเอกสาร คู่มือ หรือทางเว็บไซต์ เพื่อแต่ละโรงเรียนจะได้เกิดความชัดเจนและไม่เกิดความกังวลในการปฏิบัติ
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องมีการติดตามผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสถานศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมอบหมายนโยบายเกี่ยวกับการจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษา
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นและมีการกำหนดให้มีการจัดแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาล่วงหน้าก่อนการจัดกิจกรรม มีการนิเทศและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

3. ผู้บริหารควรใช้การนิเทศร่วมกับการถอดบทเรียน (Lesson-Learned) โดยการถอดบทเรียนเป็นวิธีการจัดการความรู้วิธีหนึ่งที่เน้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของการถอดบทเรียนคือการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น บทบาทของผู้บริหารในด้านนี้อาจจะต้องปรับเปลี่ยน เป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาในทุกด้านที่จะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและเป็นไปตามแผนและนโยบายที่วางไว้

บทบาทครู

1. ครูต้องมีการศึกษาหลักสูตร และเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถ่องแท้ กำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้(K) ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) ด้านเจตคติ (A)
2. ครูต้องวางแผนโดยมีการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อื่นๆ ครึ่งที่จะจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีทิศทาง ช่วยให้อุปกรณ์ในการใช้หลักสูตรลดลง และประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น
3. ครูต้องคัดเลือกเทคนิคและวิธีสอนที่เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองต่อเจตนารมณ์หรือเป้าหมายของหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างเทคนิคหรือวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น
 - การพัฒนาด้านความรู้ (K) สามารถใช้ การบรรยาย การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้สถานการณ์จำลอง การไปทัศนศึกษา การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ
 - การพัฒนาด้านทักษะ/กระบวนการ (P) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ
 - การพัฒนาด้านเจตคติ (A) สามารถใช้ การสอนแบบโครงงาน การใช้กรณีตัวอย่าง การสอนแบบอภิปราย การใช้บทบาทสมมติ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ
4. ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องมีความชำนาญและมีทักษะในการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ โดยต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้หลักสูตร
5. ควรใช้สถานการณ์หรือตัวอย่างในการจัดกิจกรรมที่ใกล้ตัวนักเรียน ไม่จำเป็นต้องไปหาตัวอย่างหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกประเทศ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการสอนให้เด็กบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรเรื่องการยอมรับความแตกต่าง เราอาจใช้สถานการณ์ที่ใกล้ตัว เช่น

อาจให้นักเรียนลองคิดว่าถ้านักเรียนไปเที่ยวสถานที่หนึ่งแล้วนักเรียนพบเจอคนอื่นๆหนึ่งที่แต่งตัวแปลกประหลาดจากคนในสังคมทั่วไป นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร ถ้านักเรียนตอบว่าคนอื่นๆนั้นน่ารังเกียจ นั่นแสดงว่านักเรียนยังไม่มีเจตคติที่เรื่องการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งก็ควรจะเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องสอนให้นักเรียนเกิดเจตคติในด้านนี้ แต่ในทางกลับกันครูผู้สอนอาจลองเปลี่ยนคำถามเป็น ถ้านักเรียนไปเที่ยวแต่เห็นคนอื่นๆนั้นแต่งตัวแปลกประหลาดแต่คนอื่นๆนั้นทำความดี มีจิตสาธารณะช่วยเหลือสังคมนักเรียนจะรังเกียจเขาหรือไม่ ครูผู้สอนต้องพยายามยกตัวแล้วให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเปรียบเทียบจนนักเรียนเกิดความรู้สึกรับในความแตกต่างว่าทุกคนไม่จำเป็นต้องเหมือนเรา เป็นต้น

6. การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนกระจายตามท้องถิ่นหรือภูมิภาคที่แตกต่างกัน ดังนั้นรูปแบบวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ของคนในท้องถิ่นก็จะมี ความแตกต่างกันไปด้วย หรือการมีพรมแดนที่ตั้งโรงเรียนติดต่อกันใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านก็เป็นที่น่าสนใจที่ครูสามารถนำมาใช้ในการสอนและปลูกฝังเรื่องการยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
7. ครูต้องใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลในการชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของการการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การวัดทัศนคติเจตคติ การสังเกตการร่วมกิจกรรม

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

บทบาทหน่วยงานส่วนกลาง

1. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนต่างๆ อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมอาเซียนอาเซียนศึกษา
2. หน่วยงานส่วนกลางต้องจัดการอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ฝึกอบรมให้กับครูขณะที่กำลังดำเนินการใช้หลักสูตรเพราะขณะที่ใช้หลักสูตรจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ดังนั้นเมื่อใช้หลักสูตรผ่านไประยะหนึ่งจึงต้องมีการจัดการอบรมเพื่อช่วยครูในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
3. หน่วยงานส่วนกลางและผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาของครูในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถใช้หลักสูตรได้ดีและเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด
4. หน่วยงานส่วนกลาง ควรมีแนวทางสนับสนุนในการสร้างเครือข่ายครูผู้สอนอาเซียนศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา

บทบาทผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณที่ได้มาจากหน่วยงานส่วนกลางให้กับครู หรือ ผู้รับผิดชอบอย่างทั่วถึงสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมอย่างต่างๆ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องมีการอนุมัติให้มีการจัดศูนย์การเรียนรู้อาเซียนศึกษาภายในโรงเรียน สนับสนุนด้านอาคารสถานที่สำหรับการใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ
3. ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนจัดหาสื่อการสอนอาเซียนศึกษาที่ทันสมัยให้กับครูเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทบาทครู

1. ครูต้องเข้ารับการอบรมระหว่างการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดได้อย่างทันท่วงที
2. ครูต้องบอกเล่าแสดงความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการเกี่ยวกับสื่อ วัสดุ หรืออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ของสาขาการศึกษาที่จบมาของครูผู้สอน ความรู้ ความถนัด และความสนใจในเรื่องอาเซียนศึกษากับความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูของคุรุสภา (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติตนของครูซึ่งได้แบ่งลักษณะของครูที่ดีและโตสรุปว่าควรมีคุณลักษณะ 4 ประการดังนี้ คือ

1. รอบรู้ คือ ครูจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา ประวัติการศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการพัฒนาการศึกษาและจะต้องมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตรวิธีสอนและวิธีประเมินผลการศึกษาในวิชาหรือกิจการที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและ พัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก

2. สอนดี คือ ครูจะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้ สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน อีกทั้งสามารถให้บริการและแนะแนวในด้าน การเรียน

การครองตน และการรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

3. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ คือ ครูต้องมีศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพ ครูมีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อ สังคมชุมชนและนักเรียน มีความรักความเมตตาและความปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้ รับความเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมในทุกด้าน

4. มุ่งมั่นพัฒนา คือ ตองรู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ ต่าง ๆ รู้จักเพิ่มวิทยฐานะของตนเอง พยายามคิดค้นทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และร่วมพัฒนาชุมชนด้วย

จากข้อความในข้างต้นชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่จะเป็นครูที่ดีและสมบูรณ์แบบได้นั้นจำเป็นต้องมีคุณสมบัติหลายประการที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ซึ่งคุณสมบัติที่ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในประเด็นนี้ประกอบไปด้วยเรื่องของ การมีความรู้ มีความถนัด มีความชำนาญ โดยครูที่จะมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเหล่านี้ได้ เบื้องต้นนั้นจะต้องเป็นครูที่จบตรงในสาขาหรือวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้เป็นคุณสมบัติที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และนำมาสู่การประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ จากการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งก็คือครูผู้สอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่ม ASEAN Learning school ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ร้อยละ 79.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 20.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สำหรับคณะของการศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 91.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ สำหรับสาขาในระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยระบุว่า ครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม หรือ ร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขา สังคมศึกษา สำหรับระดับปริญญาโท ผลสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท หรือ ร้อยละ 95.7 จบการศึกษาในสาขา ครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ สำหรับสาขาของปริญญาโท ผลการวิจัยระบุว่าร้อยละ 72.3 ของผู้ที่ศึกษาจบในระดับปริญญาโท จบการศึกษาจากสาขา บริหารการศึกษา และ ร้อยละ 19.1 จบการศึกษาในสาขา หลักสูตรและการสอน ถ้าพิจารณาให้ดีจากผลการวิจัยพบว่ามีแนวโน้มที่ดีที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจบการศึกษาในสาขาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นสาขาที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษาโดยตรง แต่ก็ยังมีสิ่งที่น่าเป็นห่วงบ้างคือ แต่ก็ยังมีครูผู้สอนบางส่วนนั้นที่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาที่

เกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษาเลย เช่น สาขาจิตวิทยา สาขาสัตวศาสตร์ สาขาสื่อสารมวลชน สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาบริหารทั่วไป สาขาบรรณารักษ์ สาขาการสอนเคมี เป็นต้น นับได้ว่าเป็นอุปสรรคหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนอยู่พอสมควร ซึ่งจากประเด็นสาขาการศึกษาที่จบมาของครูผู้สอน ที่ควรจะมี ความตรงกับเนื้อหาสาระหรือรายวิชาที่สอนนั้น ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิตา ยอดสาลี และกาญจนา บุญส่ง (2559) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีผลต่อการคิดของนักเรียน คุณภาพการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และครูที่สอนตรงตามสาขาวิชาที่จบทำให้นักเรียนได้รับความรู้ตรงตามเนื้อหา และผลการวิจัยของ พัชสุดา กัลยาณวุฒิ (2558) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. และ ระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ จากการศึกษาประเด็น ที่ส่งผลการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ในประเด็นปัจจัยด้านครูที่ส่งผลการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ของนักศึกษาในด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพของครูที่ดำเนินการสอน ครูเป็นผู้มีความสามารถตรงตามสาขาวิชาชีพ มีทักษะในการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิด กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยทักษะเทคนิควิธีการสอนที่มีความเชี่ยวชาญ สามารถดำเนินการ จัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียน ได้เข้าใจเนื้อหารายละเอียดของวิชาได้อย่างชัดเจน และจากงานวิจัยของ รชากานต์ เคนชมพู (2556) เรื่อง ผลกระทบจากครูผู้สอนสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ต่อผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ สะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนที่สอนตรงสาขาวิชา มีอิทธิพล โดยครูสอนตรงสาขาวิชาจะทำให้ผลคะแนนการทดสอบโอเน็ต (o-net) เพิ่มสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนกับครูที่เรียนจบตรงสาขาวิชาถึงร้อยละ 9.409 ประเด็นต่อมาที่สำคัญที่นอกเหนือจากสาขาการศึกษาที่จบมาของครูผู้สอนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษานั้นก็คือเรื่องของ ความรู้ ความถนัดและความสนใจของครูผู้สอน ที่จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีสำหรับครูและเกิดแรงเสริมทางบวก ที่จะผลักดันให้ครูยินดีและเต็มใจปฏิบัติงาน อันจะทำให้โอกาสในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษานั้นประสบความสำเร็จ โดยจากการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูที่ทำหน้าที่ในการสอนและจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษา เห็นด้วยว่าพวกเขาได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา พวกเขาได้รับเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเรื่องอาเซียนศึกษา พวกเขาได้รับคัดเลือกเนื่องจากมีความถนัดในการสอนอาเซียนศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์ตนเองและอาชีพ ซึ่ง สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2529) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการวิเคราะห์ตนเองและอาชีพนี้ไว้ว่า บุคคลประกอบไปด้วยลักษณะหลายประการ เช่น

ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกลักษณะ เป็นต้น ทฤษฎีนี้ได้มีการศึกษาลักษณะองค์ประกอบของบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ซึ่งเรื่องของความถนัดและความสนใจของบุคคล ก็เป็นสองปัจจัยที่มีอิทธิพล โดยความถนัดและสติปัญญาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ส่วนความสนใจส่งผลต่อระดับความบากบั่นในการประกอบอาชีพ จากงานวิจัยของ พูนศักดิ์ อภิชาติ (2536) ได้ศึกษาสาเหตุในการออกกลางคันของนักศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ พบว่าปัจจัยหนึ่งที่ส่ง ผลถึงการออกกลางคันของนักศึกษา คือ คุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญ คือ ครูขาดความรู้ความชำนาญในเนื้อหาที่สอน สอนไม่เข้าใจ สอนไม่สนุก ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก สอนเร็วเกินไป และรวบรัดเกินไป ขาดความสัมพันธ์

ดังนั้นจากงานวิจัยและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ยกมาเสนอในข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าถ้าครูผู้สอนจบการศึกษาตรงกับสาขาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองสอน มีความรู้ ความถนัด และความสนใจเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ก็จะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาและการสอนในทุกๆ เรื่องมากยิ่งขึ้น

2. การสอนอาเซียนศึกษาโดยเริ่มจาก ตัวอย่าง สิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและใกล้ตัวมากที่สุด

การอธิบายและการยกตัวอย่าง เป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติกันอย่างเป็นประจำในขณะที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า อธิบาย ว่า หมายถึง ไขความ ขยายความ ชี้แจง ส่วนคำว่า "ยก" หมายถึง อ้าง และ "ตัวอย่าง" หมายถึง สิ่งที่น่ามาอ้างเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) พูลสุข กิจรัตน์ (2531 อ้างถึงใน เสริมศรี ลักษณะศิริ , 2540) ได้กล่าวไว้ว่าการอธิบาย หมายถึง การใช้คำพูดเพื่อสื่อความหมายและความสามารถในการยกตัวอย่างเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจเรื่องราวต่างๆ การยกตัวอย่างทำให้ผู้ฟังสนใจและเข้าใจมากขึ้น และสมคิด สร้อยน้ำ (2542) ได้กล่าวไว้ว่าการอธิบายเป็นกระบวนการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตรงกันในการเรียนการสอน ครูจะต้องใช้การอธิบายเนื้อหาสาระให้แก่ นักเรียน ซึ่งครูจะต้องอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการอธิบายและยกตัวอย่างนั้น เป็นกลวิธีต่าง ๆ ที่ครูใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้คำพูด กิจกรรมหรือใช้สื่อการสอนประกอบ เพื่อขยายความให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ได้ถูกต้อง และเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยในส่วนของสาระที่แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ควรใช้สถานการณ์หรือตัวอย่างในการจัดกิจกรรมที่ใกล้ตัวนักเรียน ไม่จำเป็นต้องหาตัวอย่างหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกประเทศหรือไกลกับชีวิตของประจำวันที่นักเรียนสามารถพบเห็นได้ และจากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม

นิยมใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในการพัฒนาในด้านการยอมรับความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์บนความแตกต่าง การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และ สันติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lawson, McDonough & Bodle (2010) ที่กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น โดยสามารถใช้กิจกรรมการเรียนรู้บทบาทสมมติ การแสดงละคร สถานการณ์จำลอง และการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและ ผู้อื่นมากขึ้น รู้จักปรับปรุงตนเองในการอยู่ร่วมกับ บุคคลอื่น เพื่อสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งจะช่วยเสริมความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นได้ในที่สุด จากการสมมติสถานการณ์ต่างๆ แล้วให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ และยังเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเพื่อหาทางออก ที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ภายใต้การ ออกแบบการเรียนรู้ของครู

3. การใช้กระบวนการ PLC ในการส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

PLC มาจากคำว่า Professional Learning Community (PLC) ตรงกับข้อความในภาษาไทย ว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความหมายตรงกับเหตุการณ์ว่า “เกิดการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกัน ในการช่วยเหลือ แนะนำ ให้กำลังใจกัน ของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดผลดีมีคุณภาพ (นิตยา หล้าทูนธีรกุล, 2560) ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) ในการทำหน้าที่ครูนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไป โดยรวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้ หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่าน ICT

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีที่มาจากทฤษฎีหุปัญญาของ Gardner ที่ได้กล่าวถึง ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ ว่า “How students learn in a holistic & natural way” (Gardner, 1983) ซึ่งหมายความว่า นักเรียนเรียนรู้ในวิถีทางที่เป็นองค์รวมและธรรมชาติอย่างไร นอกจากนี้แล้ว สติปัญญาของนักเรียนถูกเปิดไว้เพื่อการเรียนรู้และครูต้องพัฒนาโอกาสที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้สืบเสาะและคิด Rosenholtz (1989) ได้ทำการวิจัยพบว่า “ครูที่มีความรู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถมักจะปรับปรุงตนเอง ยอมรับพฤติกรรมใหม่ๆ และพยายามพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ” Darling-Hammond & Bransford (2005) ได้พยายามพัฒนามาตรฐานระดับชาติของครูที่สะท้อนผลถึงสิ่งที่ครูต้องการในการสอนนักเรียนที่มีความหลากหลาย งานวิจัยของพวกเขามีจุดเน้นที่ “the better we know our students, the quicker we can intervene in their learning” นั่นคือ

ถ้าครูยังรู้จักนักเรียนของตนเองดีเท่าไร ก็ยังสามารถช่วยนักเรียนในการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเท่านั้น จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารควรจะต้องมุ่งเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาจจะผ่านกระบวนการ PLC ระหว่างผู้บริหารกับครู หรือจัดเตรียมสถานที่หรือกำหนดช่วงเวลาให้ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอนอาเซียนศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ แก้วบัวทอง (2560) ที่กล่าวว่า PLC เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ทำได้ทันที ไม่ต้องรอใครสั่งการ ลงทุนน้อย ไม่ต้องทิ้งเด็ก ๆ ตาดำๆ ไปอบรมที่ละหลาย ๆ วัน เพราะ PLC ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยงาน ทำแล้วพัฒนาและแก้ปัญหาเด็กได้ตรงประเด็น ใช้ปัญหาของเด็กเป็นตัวตั้งในการทำงานของครู PLC เป็นการรวมตัวกันของครู ร่วมกันทำแผนการสอน ร่วมกันสังเกตการสอน และร่วมกันวิพากษ์ ทำซ้ำจนเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ เมื่อมีนวัตกรรมเกิดขึ้นจึงเชื่อได้ว่า เด็กๆได้รับการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนก็ดำเนินการต่อเนื่องจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ นราพร จันทร์โอชา (2560) กล่าวว่า เมื่อผู้บริหารการศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจเรื่อง PLC นี้ อย่างชัดเจน PLC ก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู และบุคลากรทุกฝ่ายอย่างยั่งยืน แต่ต้องเข้าใจว่า PLC ไม่ใช่หัวข้อการอบรม แต่เป็น กระบวนการ ครูสามารถนำกระบวนการ PLC นี้ มาใช้เพื่อศึกษาเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือเพื่อศึกษาหาทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ตนเองพบ หรือเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้ตลอดไปอย่างยั่งยืน คือ ใช้กระบวนการ PLC แต่ปรับเปลี่ยนหัวข้อหรือปัญหา ที่ต้องการศึกษาได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียนแต่ละพื้นที่

4. ประโยชน์และความเหมาะสมของการใช้วิธีการสอนแบบอภิปราย

ชาติรี เกิดธรรม (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของการอภิปรายไว้ว่า การอภิปราย หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน แทนที่ครูจะเป็นฝ่ายตั้งปัญหาคอยถามเด็ก ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กซักถามบ้าง และให้นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยตอบด้วย วิธีการสอนนี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น พูดเป็นและยังเป็นการส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย จากการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนนิยมใช้การสอนแบบอภิปราย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับ การอธิบาย เหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม การแสดงความเอื้ออาทร แบ่งปันระหว่างสมาชิกในประเทศอาเซียน การยอมรับและเห็นประโยชน์ของการเป็นอาเซียน และการยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2551) ที่กล่าวว่า การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ แสดงความคิดเห็น ที่นำไปสู่การเรียนรู้โดยผู้เรียน จะได้พัฒนา

ด้านความรู้เจตคติและทักษะการเรียนรู้ อารมณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า วิธีสอนแบบอภิปราย มุ่งให้ผู้เรียนได้ มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทาง หรือเพื่อแก้ปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนคือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาและได้ฝึกการร่วมกัน ทำงานแบบประชาธิปไตยกับกลุ่ม โรเบิร์ต มิเชล และเจมส์ (Robert, Michael and James, 1993) กล่าวว่า การอภิปรายเป็น วิธีการพูดคุย หรือสนทนากันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือครูกับนักเรียน และเป็นกระบวนการ สอนที่สำคัญ ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มเล็ก หรือเป็นกลุ่มใหญ่ก็ได้ และการอภิปรายนั้นสามารถทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีภายในกลุ่มของนักเรียนด้วยกัน เพราะ การอภิปรายจะช่วยให้นักเรียนร่วมมือกันเรียนรู้ และสามารถใช้ได้กับบุคคลทุกกลุ่มอายุ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวถึง การอภิปรายว่า เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ดังนั้นจะเห็นว่าวิธีการสอนแบบอภิปรายเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย โดยครูผู้สอนจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมาย หรือสิ่งที่ต้องการจะพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นผลการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับด้านการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

2. งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการนำเสนอแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ สำหรับผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้

3. ผลการวิจัยของงานวิจัยเรื่องนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาสามารถนำไปใช้ ในการวางแผนการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วดังที่ผลการวิจัยขั้นนี้ได้สะท้อนให้เห็น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนประถมศึกษา อย่างละเอียดเป็นรายภูมิภาค เนื่องจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแต่ละภูมิภาคมีสภาพบริบทของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันดังนั้นการใช้หลักสูตรก็ย่อม
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในระดับมัธยมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มอื่นๆ ด้วย เช่น ผู้บริหาร นักเรียน ชุมชน เป็นต้น
4. ควรศึกษาและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการสอนอาเซียนศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับครูในโรงเรียนต่างๆ
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นและขอบข่ายของเนื้อหาสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษา
6. ควรมีการศึกษาพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสอน ที่ใช้กับการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาโดยเฉพาะเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสอนอาเซียนศึกษา
7. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นรายปัญหา
8. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีการสอนแต่ละวิธีและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างละเอียดว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษาเพื่อพัฒนาตามเป้าหมายด้านต่าง ๆ ได้อย่างไรบ้าง

รายการอ้างอิง

- APEID. (2012). *Implementing Curriculum : A Symposium of Experience from the Asian Region*. Bangkok: Unesoco Regional office for Education in Asia.
- Armstrong, D. G. (1986). *Developing and documenting the Curriculum*. Boston: Allyn and Bacon.
- Beauchamp Crecege. (1975). *Developing the Curriculum*. New York: HarperCollins Publishers.
- Crow and A.W. Crow. (1980). *Introduction of Education*. New Delhi: Eraga Publishing House.
- Hass Glen. (1980). *Curriculum Planing : A New Approach*. . Boston: Allyn and Bacon.
- Saylor, J. G. A., W.M.,. (1974). *Planning Curriculum for School*. New York: Rinehart and Winyon.
- Schaffarzaick, J. a. H. (1975). *strategies for Curriculum for Schools*. Berkley California: McCutchan Publishing Corporation.
- Taba, H. (1974). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace And World Nic.
- Tankard, G. G. (1974). *Curriculum Improvement*. West Nyack New York Panker Publishing.
- Tylor, R. W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- Verduin, J. R. (1977). *Cooperative Curriculum Improvement*. New York Prentice-Hall.
- เชษฐภูมิ วรณไพศาล. (2559). *อาเซียนศึกษาสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์คลองช่างพันธ์ตั้ง จำกัด.
- แก้วตา คณววรรณ. (2535). *การสร้างหลักสูตร*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2534). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร หลักและแนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อลีนเพรส.
- ไพโรลิตี ศรีสุทธิเกิดพร. (2555). *ประชาคมอาเซียน 2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2517a). *รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2517b). รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2520a). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2520b). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด จงเจริญการพิมพ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2521a). คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ด โปรดักชัน.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2521b). คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วน ป.สัมพันธ์พาณิชย์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2522). แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). ASEAN in Brief. from กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ฆนัท ธาตุทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม: โรงพิมพ์เพชรเกษมการพิมพ์.
- ณรงค์ โพธิ์ฤกษ์พานันท์. (2556). อาเซียนศึกษา ASEAN Studies กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
- दनัย ไชโยธธา. (2557). อาเซียนศึกษา ASEAN Studies. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธนรัชต์การพิมพ์.
- บุญเลี้ยง มุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยวิทยาลัย.
- บุญเสริม สัมนาวงค์. (2553). การศึกษาการใช้หลักสูตรภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 (ภาษาจีน) ของโรงเรียนที่มีผล การสอบวิชาความถนัดทางภาษาจีนสูง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานทิพย์ ปุรนานนท์. (2557). ความรู้ ทักษะคิด และความพร้อมต่อการเป็นประชาคมอาเซียนของอาจารย์และ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา, 2, 20.
- พัชราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ. (2556). การพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียน อาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรสดา กัลยาณวุฒิ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ ปวช. และ ระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและธุรกิจ.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2537). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาสกร เรืองวานิช. (2556). สมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทยสู่ ประชาคมอาเซียน. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2, 3.

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2542). หลักสูตรและการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รวมพร มินานนท์ และคณะ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในกระบวนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีเชียงใหม่ พยาบาลสาร, 40(4), 126-138.
- ว.อำพรณ. (2555). การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงดาว.
- วาสนา กระจำโพธิ์ จิระพร ชะโน และชัยวุฒิ สินธูจสถานนท์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิไลพร เรือนศรี. (2544). การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สังต์ อุทรานันท์. (2527). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดี ประทุมราชและคณะ. (2521). การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554a). แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554b). แนวทางการจัดกิจกรรมค่ายอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2527). แนวทางการนำ ASEAN Curriculum Sourcebook สู่อุปกรณ์ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุนันท์ สิ้นพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร. (2556). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่สู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคโนโลยีพรีนติ้ง.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดเชียงใหม่ โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมิตร คุณานุกร. (2520). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนชม.
- สุระ วุฒิพรหม และคณะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยของครูห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์เครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้, 7(2), 350-362.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ด้านหลักสูตรและการสอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธี
สอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร

ด้านการประเมินศึกษา

อาจารย์ ดร. ดวงหทัย โฮมไชยวงศ์

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธี
สอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร

ด้านการวัดและประเมินผล

รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและ
ประเมินผล คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

คุณครูทวิช ลักษณะสง่า

ครูชำนาญการ โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรอาเซียนศึกษาของโรงเรียน , คณะทำงานยกร่างเอกสารการนำ ASEAN Curriculum Sourcebook สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของ สพฐ , วิทยากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอาเซียน ASEAN Curriculum Sourcebook ในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับอุดมศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , ผลงานหนังสือ กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

อาจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , ผลงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะพหุปัญญาส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชนไทย ระดับประถมศึกษา (ทุน วช.)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**คู่มือการทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม :

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ให้ข้อมูล :

คือ ครูผู้สอนอาเซียนศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 2 คน โดยแบ่งเป็น ครูระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) จำนวน 1 คน และ ครูระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-6) จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 302 คน

รายละเอียดของแบบสอบถาม :

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ผสมกับแบบเขียนตอบ และส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเขียนตอบ

หมายเหตุ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม โดยจะไม่มีกรนำเสนอข้อมูลเป็นรายโรงเรียน ดังนั้นคำตอบของท่านจะไม่ส่งผลต่อตัวท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบคุณในความร่วมมือนำตอบแบบสอบถาม

นายทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

อาเซียนศึกษา หมายถึง รายวิชาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี และมีพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

หลักสูตรอาเซียนศึกษา หมายถึง หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีจุดมุ่งหมายในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเรียนระดับประถมศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษา หมายถึง เอกสารต่าง ๆ ที่ช่วยให้ครูใช้หลักสูตรได้โดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น คู่มือครู คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

วิธีสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ

เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน หรือการกระทำต่างๆ ในการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า วิธีการสอน จะเป็นขั้นตอนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ส่วน เทคนิคการสอน เป็นวิธีการเสริมที่จะช่วยให้วิธีการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

การระดม หมายถึง การมีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับฟังความคิดเห็น และเคารพสิทธิของผู้อื่น

ปัญญารวม หมายถึง การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

สามัคคีธรรม หมายถึง การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต วิเคราะห์หิวพหุปัจจัยการเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล ไม่นำอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ และหรือเติมข้อความคิดเห็นของท่านลงในช่องว่าง

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ท่านเป็นครูผู้สอนอาชีวศึกษาระดับใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)
 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

4. ท่านมีประสบการณ์ทางการสอนเกี่ยวกับอาชีวศึกษานานเท่าใด

- 1 - 3 เดือน 4 - 6 เดือน
 7 - 9 เดือน 9 - 12 เดือน
 มากกว่า 1 ปี (โปรดระบุระยะเวลา.....)

5. ท่านจบการศึกษาระดับใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ระดับปริญญาตรี คณะ..... สาขา.....
 ระดับปริญญาโท คณะ..... สาขา.....
 ระดับปริญญาเอก คณะ..... สาขา.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
ตอนที่ 1 คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ในระดับที่ตรงกับความคิดเห็น
 ของท่านมากที่สุด

ด้านการเตรียมความพร้อม

1. ท่านได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ
 ได้รับ ไม่ได้รับ
2. ท่านเคยได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน
 เคยได้รับ ไม่เคยได้รับ
3. ท่านเคยได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้
 เคย ไม่เคย

ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
5. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการสอนอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
6. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำ และแนวทางการใช้สื่อการสอนอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย
7. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาเซียนศึกษา
 เคย ไม่เคย

ตอนที่ 2 คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ในระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยเกณฑ์ความถี่ของความคิดเห็นแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

4	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ
3	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความ
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง 4	เห็นด้วย 3	ไม่เห็นด้วย 2	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง 1
ด้านการเตรียมความพร้อม				
1. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา				
2. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความสนใจเรื่องอาเซียนศึกษา				
3. ท่านได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีความถนัดในการสอนอาเซียนศึกษา				
4. ท่านได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนเนื่องจากมีประสบการณ์การสอนอาเซียนศึกษา				
5. ท่านมีความเข้าใจสาระสำคัญต่างๆ ที่อธิบายไว้ในหลักสูตรอาเซียนศึกษาอย่างชัดเจน				
6. หลักสูตรอาเซียนศึกษามีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างและยาก ไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา				
7. ท่านไม่มีเวลาในการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรอาเซียนศึกษา เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน				
8. ท่านเห็นว่าเนื้อหาสาระในเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษายากแก่การทำทำความเข้าใจ				
ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร				
9. ท่านได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการนำไปใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษา				
10. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านมีการให้บริการอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนศึกษาอย่างเพียงพอ				

รายการ	โรงเรียนของท่านปฏิบัติ ตามข้อกำหนดหรือไม่		พบปัญหา เป็นประจำ 4	พบปัญหา บ่อยครั้ง 3	พบปัญหา บางครั้ง 2	ไม่เคยพบ ปัญหาเลย 1	ปัญหาที่พบ
	ปฏิบัติ	ไม่เคย ปฏิบัติ					
7. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม							
8. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม							
9. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้							
10. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาโดยจัดทำในรูปแบบค่ายอาเซียน							
11. ท่านจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ออกก่อนการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน							

ส่วนที่3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษา

1. ปัญหาที่ท่านพบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนของท่านมากที่สุด 3 อันดับ

.....

.....

.....

.....

2. สิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษามากที่สุด 3 อันดับ

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

----- ขอบพระคุณครับ -----

ภาคผนวก ง

รายชื่อและข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อโรงเรียนในกลุ่ม ASEAN Learning School
ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	พระยาประเสริฐสุนทราศรัยฯ	เลขที่ 70/8 ซอยคุณประ สะนี ถนนลาดพร้าว 94 แขวงพลับพลา เขตวัง ทองหลาง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10310	โทรศัพท์ 0-2539- 8197 โทรสาร 0-2314-7401 E-mail : prayaprasert@hotm ail .com
2	อนุบาลกาญจนบุรี	เลขที่ 75 ถนนศุภกิจ โกศล ตำบลบ้านเหนือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 71000	โทรศัพท์ 034 - 512535 โทรสาร 034 - 514351
3	วัดตะคร้ำเอน	เลขที่ 321 ถนนท่าเรือพระ แท่น ต.ตะคร้ำเอน อ.ท่า มะกา จ.กาญจนบุรี 71130	โทรศัพท์ : 034- 561464 โทรสาร : 034636437
4	ไทรโยคใหญ่	เลขที่ 277 หมู่ที่ 7 บ้านวัง นกแก้ว ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัด กาญจนบุรี 71150	โทรศัพท์ : 034- 686062 โทรสาร : 034- 686062
5	ชุมชนบ้านหลุมรั้ง	หมู่ที่ 5 บ้านหลุมรั้ง ตำบลหลุมรั้ง อำเภอบ่อพลอย จังหวัด กาญจนบุรี 71160	โทรศัพท์ 0-3453- 1027

6	อนุบาล กำแพงเพชร	หมู่ที่ 6 ถนนลำมะโกรก- กำแพงเพชร บ้านลำมะ โกรก ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000	โทรศัพท์ : 055774143 โทรสาร : 055714141
7	อนุบาลคลองขลุง	1008 ต. ท่ามะเขือ อ. คลองขลุง จ. กำแพงเพชร 62120	โทร. 055863517
8	บ้านตรอกนอง	หมู่ที่ 2 บ้านตรอกนอง บน ตำบลตรอกนอง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี 22110	โทรศัพท์ : 039386009 โทรสาร : 039386009
9	วัดราษฎร์ศรัทธา ธรรม	หมู่ที่ 3 บ้านชวดสนาม เถื่อน ตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัด ฉะเชิงเทรา 24140	โทรศัพท์ 0-3852- 1525
10	ไทยรัฐวิทยา 41	หมู่ที่ 4 บ้านหัวนา ตำบล คู้ายามี่ อำเภอสนามชัย เขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 24160	โทรศัพท์ 038 597069
11	อนุบาลชลบุรี	ถ.วชิรปราการ ตำบลบาง ปลาสร้อย อำเภอเมือง ชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000	โทรศัพท์ : 038282554 โทรสาร : 038286708
12	อนุบาลเกาะจันทร์	ตั้งอยู่เลขที่ 81 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะจันทร์อำเภอ เกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี 20240	โทรศัพท์ (038)166269

13	อนุบาลสรรคบุรี	หมู่ที่ 8 บ้านบ้านหมู่ใหญ่ ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท 17140	โทรศัพท์ : 056481325 โทรสาร : 056481329
14	อนุบาลเชียงราย	โรงเรียนอนุบาลเชียงราย 487 อุดรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000	โทรศัพท์ 053-711371 โทรสาร 053-744279
15	ป่าแดงวิทยา	หมู่ที่ 6 บ้านป่าแดง ตำบลห้วยม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120	โทรศัพท์ : 053659020 โทรสาร :053659020
16	ชุมชนบ้านศรีดอนชัย	หมู่ที่ 14 บ้านชุมชน บ้านศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย 57140	โทรศัพท์ : 053192319 โทรสาร : 053192319
17	บ้านหนองไคร้	หมู่ที่ 6 บ้านหนองไคร้ ตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่ 50210	โทรศัพท์ : 0-5349- 1916 โทรสาร : 053491916
18	บ้านเวียงฝาง	หมู่ที่ 5 บ้านต้นหนูน ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัด เชียงใหม่ 50110	โทรศัพท์ : 053- 451565 โทรสาร : 053451565
19	วัดเวฬุวัน	114/2 ม.2 ต.ยางเนิ้ง อ. สารภี จ.เชียงใหม่ 50140	โทร 053-321521 Fax. 053-321921
20	ชุมชนบ้านท่าข้าม	หมู่ที่ 2 บ้านท่าข้าม ตำบลหางดง อำเภอฮอด จังหวัด เชียงใหม่ 50240	โทรศัพท์ : 053- 461088 โทรสาร : 053461088

21	บ้านสบเตี๊ยะ	หมู่ที่ 2 บ้านเด่นตะวัน ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่	โทรศัพท์ : 053- 341008 โทรสาร : 053341008
22	บ้านท่าเรือจ้าง (ประชาชนูปถัมภ์)	หมู่ที่ 1 บ้านท่าเรือจ้าง ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมืองตราด จังหวัด ตราด 23000	โทรศัพท์ : 039611750 โทรสาร : 039611750
23	วัดสามง่าม (คง ทองอนุสรณ์)	หมู่ที่ 5 บ้านสามง่าม ตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัด นครปฐม 73150	โทรศัพท์ : 034- 381116 โทรสาร : 034381643
24	วัดเชิงเลน	หมู่ที่ 10 บ้านศิระชะ ย่าน ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม 73110	โทรศัพท์ : 0-3497- 9473 โทรสาร : 0-3497- 9473
25	บ้านเขาส่องกล้อง	หมู่ที่ 12 บ้านกะเหรี่ยง ตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก 26110	โทรศัพท์ : 03735009
26	วัดประสาธวิไล	หมู่ที่ 7 บ้านกระทุ่ม โพน ตำบลบางแก้ว อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ 60180	โทรศัพท์ : 0-5628- 7064
27	อนุบาลท่าตะโก	500/2 หมู่ที่ 7 บ้านท่า ตะโก ตำบลท่า ตะโก อำเภอท่า ตะโก จังหวัด นครสวรรค์ 60160	โทรศัพท์ 056249386

28	วัดตำหนักใต้ (วิลาศโสสถานนันทน์ เคราะห์)	19 ซอยนนทบุรี 27, ถนน สนามบินน้ำ, ตำบลท่า ทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี, 11000	โทรศัพท์ 02 525 3065
29	เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา	79 หมู่ 6 ต.เสาธงหิน อ. บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140	โทรศัพท์ : 02- 5950240 โทรสาร: 02-9033089
30	บ้านปรางค์	320 หมู่ 3 บ้าน ปรางค์ ตำบลปัว อำเภอ ปัว จังหวัดน่าน	โทรศัพท์ 054- 791011
31	วัดนาวง	177 ถนนนาวงประชา พัฒนา ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัด ปทุมธานี 12000	โทรศัพท์: 0-2565- 5566.
32	วัดศทิต	หมู่ 2 20 ตำบล บึง ทองกลาง อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี 12150	โทรศัพท์: 02 995 2276
33	หาดสนุกราษฎร์ บำรุง	หมู่ที่ 10, ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์, 77210	โทรศัพท์: 032 554 021
34	บ้านดอนมะขาม	ถนนรพช. ปช. 2013 (บ้านทุ่งน้อย- บ้านกุย บุรี) ตำบลกุยบุรี อำเภอ กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ 77150	โทรศัพท์:032822096

35	วัดประสาธน์ รังสรรค์	หมู่ที่ 4 บ้านบ้านห้อม ตำบลโนนหอมอำเภอเมือง ปราจีนบุรี ปราจีนบุรี 25000	โทรศัพท์:0-3729- 4113
36	วัดใหม่พรหม สุวรรณ	เลขที่ 47 หมู่ที่ 13 บ้าน หนองโคลน ตำบลวัง ดาล อำเภอทับทิมบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110	โทรศัพท์ : 037- 218921
37	วัดใหญ่ชัยมงคล	หมู่ 2 ตำบลไผ่ลิง อำเภอ เมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา 13000	โทรศัพท์: 0-3524- 3027
38	หงสประภาส ประสิทธิ์	หมู่ที่ 3 ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13230	โทร.035-266-225
39	อนุบาลพะเยา	ตั้งอยู่เลขที่ 23 ถนน ประตูกลอง ตำบลเวียง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัด พะเยา รหัสไปรษณีย์ 56000	โทรศัพท์ 054-431411
40	อนุบาลจุน (บ้าน บัวสากน)	เลขที่ 65 หมู่ที่ 4 บ้านห้วย ข้าวก่าเหนือ ถนนพะเยา- จุน-เชียงคำ ตำบลห้วยข้าว ก่า อำเภอจุน จังหวัด พะเยา 56150	โทรศัพท์ 054459245
41	เนินหัวโล้นหนองยาง พิทยาคม	ที่ตั้ง 99 หมู่ 5ตำบลวัง ทรายพูน อำเภอวังทราย พูน จังหวัดพิจิตร	โทร 056-619920

42	บ้านโป่งวัวแดง	หมู่ที่ 4 บ้านโป่งวัวแดง ตำบลแหลมรั้ง อำเภอบึง นาราง จังหวัดพิจิตร 66130	โทรศัพท์ 098- 7469761
43	พัฒนาราษฎร์ ตั้ง ตรงจิตร 12	ที่อยู่: หมู่ที่ 1 บ้านท่า ตาล ตำบล ท่าตาล อำเภอ บาง กระพุ่ม จังหวัด พิชณุโลก 65110	โทรศัพท์ : 0-5528- 8108
44	วัดโบสถ์	ที่อยู่: หมู่ 7 ถนนทองรัตน์ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัด โบสถ์ จังหวัด พิชณุโลก 65160	โทรศัพท์: 0-5529- 1347
45	บ้านดอนขุนห้วย	ที่อยู่: หมู่ที่ 5 บ้านดอน ขุนห้วย ตำบล : ดอนขุนห้วย อำเภอ :ชะอำ จังหวัด เพชรบุรี 76120	โทรศัพท์ : 032791092
46	อนุบาลเพชรบูรณ์	ที่อยู่: หมู่ที่ 162 บ้าน ถ.สระบุรี-หล่มสัก ตำบล สะเดียง อำเภอ เมืองเพชรบูรณ์ จังหวัด : เพชรบูรณ์ 6700	โทรศัพท์ :056- 737058
47	บ้านบุงคล้า	หมู่ 5 ต.บุงคล้า อ.หล่ม สัก จ.เพชรบูรณ์ 67110	โทร 056-738031
48	ชุมชนบ้านวังพิกุล	ที่อยู่: หมู่ที่ 9 บ้านวังพิกุล ตำบล :วังพิกุล อำเภอ บึง สามพัน จังหวัด : เพชรบูรณ์ 67230	โทรศัพท์ :056- 757014

49	วัดเมธังกราวาส	ตำบล :ในเวียง อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000	โทรศัพท์ :054511101
50	วัดศรีดอก	ที่อยู่ : หมู่ที่ 3 บ้าน บ้านหัวฝาย ตำบล :หัวฝาย อำเภอ : สูงเม่น จังหวัด : แพร่54130	โทรศัพท์ :054- 660678
51	บ้านนาหลวง	ตำบลถ้ำลอด อำเภอปาง มะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58150	โทรศัพท์ : 053- 617162
52	ทองสวัสดิ์วิทยา คาร	ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 บ้านใน เวียง ตำบล : แม่สะเรียง อำเภอ : แม่สะเรียง จังหวัด :แม่ฮ่องสอน 58110	โทรศัพท์ : 053- 681525
53	วัดเขาสำเภาทอง	หมู่ที่ 7, ถนนสุขุมวิท, ตำบลเพ อำเภอเมือง ระยอง จังหวัดระยอง, 21160 โทรศัพท์: 038 651 872	โทรศัพท์: 038 651 872
54	บ้านสองสลึง	หมู่ 1 111 ตำบล สองสลึง อำเภอ แกลง ระยอง 21110	โทรศัพท์: 038 632 256

55	วัดหัวโพ	ที่อยู่: หมู่ที่ 1 บ้าน หมู่บ้านหัวโพ ตำบล: หัวโพ อำเภอ: บางแพ จังหวัด: ราชบุรี 70160	โทรศัพท์: 0-3238- 3725
56	นิคมลำนารายณ์	ที่อยู่: หมู่ที่ 3 บ้านนิคม ลำนารายณ์ ตำบล: นิคมลำนารายณ์ อำเภอ: ชัยบาดาล จังหวัด: ลพบุรี 15130	โทรศัพท์: 036792451
57	บ้านปงสนุก	10 ถนน จามเทวี ซอย 1 ตำบลเวียงเหนืออำเภอ เมืองลำปาง ลำปาง 52000	โทรศัพท์: 054 217 218
58	อนุบาลสบปราบ	หมู่ 14 พหลโยธิน 39 ตำบล สบปราบ อำเภอ สบปราบ ลำปาง 52170	โทรศัพท์: 054 296 132
59	อนุบาลวังเหนือ	ที่ตั้ง เลขที่ 8 หมู่ที่ 9 ตำบลวังเหนือ อำเภอวัง เหนือ จังหวัดลำปาง	โทรศัพท์ 054- 279105
60	อนุบาลเมืองลำพูน	ที่อยู่: หมู่ที่ 5 บ้าน บ้านป่าเหว ตำบล: อุโมงค์ อำเภอ: เมืองลำพูน จังหวัด: ลำพูน 51150	โทรศัพท์: 053982328
61	บ้านบวก	ที่อยู่: หมู่ที่ 3 บ้านบ้าน บวก ตำบล: ดงดำ อำเภอ: ลี้ จังหวัด: ลำพูน 51110	โทรศัพท์: 081- 961742

62	วัดสวนส้ม	ที่อยู่ : หมู่ที่ 8 ตำบล : สำโรงใต้ อำเภอ : พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130	โทรศัพท์ : 023830386
63	วัดกิ่งแก้ว	300 หมู่ 13 ตำบลราชาเท วะ อำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ 10540	โทรศัพท์: 0-2312- 4702
64	วัดเจริญสุขาราม	ที่อยู่ : หมู่ที่ 5 บ้านบาง นกแขวก ตำบล : บางนกแขวก อำเภอ บางคนที จังหวัด : สมุทรสงคราม 75120	โทรศัพท์ : 0 3470 3052
65	อนุบาลสระบุรี	657 ถนนพหลโยธิน ตำบล : ปากเพรียว อำเภอ : เมืองสระบุรี จังหวัด : สระบุรี 18000	โทรศัพท์ : 036211867
66	อนุบาลวังม่วง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัด สระบุรี รหัสไปรษณีย์ 18220	โทรศัพท์ 0-3635- 9238
67	บ้านวังใหม่	ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 บ้านวัง ใหม่ ตำบล : วังใหม่ อำเภอ วัง สมบูรณ์ จังหวัด สระแก้ว 27250	โทรศัพท์ 037517237

68	อนุบาลสิงห์บุรี	บ้านถนนศรีบัวทอง ตำบล : บางพุทราอำเภอ : เมืองสิงห์บุรี. จังหวัด : สิงห์บุรี 16000	โทรศัพท์ : 036511040, 036521507
69	อนุบาลทุ่งเสลี่ยม (บ้านเหมืองนา)	202 หมู่ 1 ต.ทุ่งเสลี่ยม อ. ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย 64150	โทรศัพท์ : 055- 659202
70	บ้านท่าเสด็จ	ที่อยู่: หมู่ที่ 6 บ้านบ้าน ท่าเสด็จ ตำบล : สระแก้ว อำเภอ : เมืองสุพรรณบุรี จังหวัด สุพรรณบุรี 72230	โทรศัพท์ : 035- 597195
71	อนุบาลบ้านท่า พระยาจักร	ที่อยู่: หมู่ที่ 6 บ้านอู่ ทอง ตำบล : อู่ทอง อำเภอ : อู่ ทอง จังหวัด : สุพรรณบุรี 72160	โทรศัพท์ : 03551954
72	อนุบาลด่านช้าง	ที่อยู่: หมู่ที่ 1 บ้าน ตลาดด่านช้าง ตำบล : ด่านช้าง อำเภอ : ด่านช้าง จังหวัด : สุพรรณบุรี 72180	โทรศัพท์ : 035595316
73	อนุบาลวัดอ่างทอง	บ้านชุมชนบ้านรอ ตำบล : บางแก้ว อำเภอ : เมืองอ่างทอง จังหวัด : อ่างทอง 14000	โทรศัพท์ 0-3561- 1524

74	ด่านแม่คำมัน	86 หมู่ 4 ต.ด่านแม่คำมัน อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์ 53210	โทรศัพท์ 055816145
75	นิคมฯ สงเคราะห์3	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยหัว ช้าง ตำบลร่วมจิต อําเภอ ท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ 53150	โทรศัพท์ 0987483766
76	อนุบาลเมือง อุทัยธานี	เลขที่ 1 ถนนพรพิบูลย์ อุทิศ ต.อุทัยใหม่ อ. เมืองอุทัยธานี จ.อุทัยธานี 61000	โทรศัพท์ 056-511589
77	อนุบาลวัดหนอง ขุนชาติ (อุทิศ พิทยาคาร)	ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 บ้าน หนองสรวง ตำบล : หนองสรวง อําเภอ : หนองฉาง จังหวัด : อุทัยธานี 61110	โทรศัพท์ 056531173
78	บ้านแกหัวแฮดส้ม โฮงวิทยา	หมู่ที่ 12 บ้านแกหัวแฮด ส้มโฮงวิทยา, ถนนสัญญา พานิช, ตำบลรัษฎา อําเภอกมลาไสย จังหวัด กาฬสินธุ์ 46130	โทรศัพท์ 043 801 034
79	พินิจราษฎร์บำรุง	ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 บ้านยาง ตลาด ตำบล ยางตลาด อําเภอ ยางตลาด จังหวัด กาฬสินธุ์ 46120	โทรศัพท์ 043891152

80	บ้านนาบอน	บ้าน นาบอน, ตำบล นา บอน อำเภอ คำม่วง กาฬสินธุ์ 46180	โทรศัพท์ 043 870 079
81	ราชประชานุ เคราะห์ 2	หมู่ที่ 5 บ้านบ้านบาง ผึ้ง ตำบล : โคกยาง อำเภอ : เหนือคลอง จังหวัด : กระบี่ 81130	โทรศัพท์ 075818752
82	บ้านบ่อแก	หมู่ที่ 4 บ้านบ่อแก, ตำบล ขามป้อม อำเภอพระยี่น จังหวัดขอนแก่น 40320	โทรศัพท์ 043 266 332
83	บ้านหนองแปน	บ้านหนองแปน หมู่ที่ ๙ ตำบลหนองแปน อำเภอ มัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160	โทร 053-260294
84	ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพ 60	ที่อยู่: หมู่ที่ 2 บ้านบ้าน ห้วยค้อ ตำบล : หนองแวงนางบัว อำเภอ : พล จังหวัด : ขอนแก่น 40120	โทรศัพท์ 0817081292
85	ชุมชนคุณาสาด	ที่อยู่: หมู่ที่ 3 บ้านคุณ าสาด ตำบล : คุณาสาด อำเภอ : กระนวน จังหวัด : ขอนแก่น 40170	โทรศัพท์ 096 276 5562
86	บ้านโนนทอง	ที่อยู่: หมู่ที่ 2 บ้านโนน ทอง ตำบล : โนนทอง อำเภอ หนองเรือ จังหวัด ขอนแก่น 40210	โทรศัพท์ 043425172

87	บ้านหนองคู	หมู่ที่ 4 ตำบลโนนโพน อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี 34190	โทรศัพท์ 089 844 4808
88	บ้านหนองฉิม (สิ่งจันทรบ้ำรุง)	หมู่ที่ 3 บ้านบ้านหนอง ฉิม ตำบล : หนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัด ชัยภูมิ 36130	โทรศัพท์ 044- 846410
89	ชุมชนมาบอำมฤต	หมู่ที่ 13 จังหวัด ตำบล ดอน ยาง อำเภอ ปะทิว ชุมพร 86210, ตำบล ดอน ยาง อำเภอ ปะทิว ชุมพร 86210	โทรศัพท์ 077 578 401
90	บ้านดอนแค	หมู่ที่ 4 บ้านดอนแค ตำบล : สวนแดง อำเภอ ละแม จังหวัด ชุมพร 86170	โทรศัพท์ 077505593
91	บ้านย่านตาขาว	หมู่ที่ 1 บ้านย่านตา ขาว ตำบลย่านตาขาว อำเภอ ย่านตาขาว จังหวัด ตรัง 92140	โทรศัพท์ 0-7528- 1234
92	บ้านเวินพระบาท	หมู่ที่ 10 บ้านบ้านนา โสกเหนือ ตำบลเวินพระ บาท อำเภอ ท่าอุเทน จังหวัด นครพนม 48120	โทรศัพท์ 08-1055- 4793
93	ชลประทาน สงเคราะห์	1223 ถนนสิปศิริ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมืองนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา 30000	โทรศัพท์ 044-354258

94	โชคชัยพรหมบุตร บริหาร	หมู่ที่ 13 บ้านบ้าน หนองไผ่ ตำบล :โชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	โทรศัพท์ 044 491169
95	บ้านหนองเสือบอง	หมู่ที่ 4 บ้านหนองเสือบอง ตำบลอรพิมพ์ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา 30250	โทร 044-430312
96	บ้านปากช่อง(ครู สามัคคี)	189 ,191 ถ.ครูสามัคคี ต. ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130	โทรศัพท์: 044 311 821
97	บ้านจันโคกรักษ์ (รัฐประชาสรรค์)	หมู่ที่ 3 บ้านจัน ตำบล : ด่านขุนทด อำเภอ : ด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา 30210	โทรศัพท์ 044- 389099
98	ชุมชนบ้านเหลื่อม	หมู่ที่ 4 บ้านบ้านหนอง ใหญ่ ตำบล บ้านเหลื่อม อำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัด นครราชสีมา 30350	โทรศัพท์ 044 387142
99	ท่าลาด	หมู่ที่ 1 บ้านท่าลาด ตำบล ท่าลาด อำเภอ ชุม พวง จังหวัด นครราชสีมา 30270	โทรศัพท์ 044082127

100	บ้านหนองหว่า	หมู่ที่ 9 บ้านบ้านพรม คาต ตำบล ตรวง อำเภอ ศรีณรงค์ จังหวัด สุรินทร์ 32150	โทรศัพท์ 0844299034
101	บ้านปากเชียร	หมู่ 1, ถนนเชียรใหญ่, ตำบลท้องลำเจียก อำเภอ เชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช 80190	โทรศัพท์ 075 331 142
102	วัดประทุมทายกา ราม	หมู่ 1, ถนนนคร-สีชล, ตำบลสีชล อำเภอสี ชล จังหวัด นครศรีธรรมราช 80120	โทรศัพท์ 075 536 471
103	บ้านเขาดันหยง มิตรภาพที่ 153	หมู่ที่ 4 บ้านเขาดันหยง ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอ เมืองนราธิวาส จังหวัด นราธิวาส 96000	โทรศัพท์ 073-535110
104	บ้านสุโงโก-ลก	18 ถนนเทศบาล ตำบลสุ โงโก-ลก อำเภอ สุโงโก- ลก, นราธิวาส 96120	โทรศัพท์: 073 611 127
105	บ้านกาลิซา	10/1 หมู่ที่ 2 บ้านกาลิ ซา ตำบล กาลิซา อำเภอ ระแงะ จังหวัด นราธิวาส 96130	โทร.085-7992466
106	ชุมชนบ้านหัววัว (ราษฎร์อุทิศ)	หมู่ที่ 4 บ้านหัววัว ตำบลเสม็ด อำเภอ เมือง บุรีรัมย์ จังหวัด บุรีรัมย์ 31000	โทรศัพท์ 044- 630034

107	อนุบาลโนนดินแดง	หมู่ที่ 7 บ้านบ้านโนนดินแดง ตำบล โนนดินแดง อำเภอ โนนดินแดง จังหวัด บุรีรัมย์ 31260	โทรศัพท์ 044606360
108	อนุบาลพุทไธสง	542 หมู่ 1 ตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัด บุรีรัมย์ 31120	โทรศัพท์ 044-689018
109	บ้านรุสะมิแล	หมู่ที่ 1 บ้านบ้านรุสะมิแล ตำบล รุสะมิแล อำเภอ เมืองปัตตานี จังหวัด ปัตตานี 94000	โทรศัพท์ 0-7333-1844
110	บ้านระยั้ง	หมู่ที่ 4 บ้านจาแปปะ ตำบลระแว้ง อำเภอยะรัง จังหวัด ปัตตานี 94160	โทรศัพท์ 073352059
111	ชุมชนบ้านมะนังดาลำ	หมู่ที่ 1 บ้านปละโล๊ะ ตำบล มะนังดาลำ อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี 94110	โทรศัพท์ 07335458
112	อนุบาลพัทลุง	45 ถนนสุรินทร์ ตำบล คูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัด พัทลุง 93000	โทรศัพท์ 074613178
113	อนุบาลป่าบอน	หมู่ที่ 10, ตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัด พัทลุง 93170	โทรศัพท์: 074 625 435
114	วิจิตสงคราม	หมู่ที่ 4 บ้านระแงง ตำบล วิจิต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000	โทรศัพท์ : 076-391214

115	บ้านไคร่รุ่น	หมู่ที่ 10 บ้านไคร่รุ่น ตำบล ท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม 44150	โทรศัพท์ 0862465913
116	อนุบาลพยัคฆภูมิพิสัย	376 หมู่ที่ 1, ต.ปะหลาน อ.พยัคฆภูมิพิสัย จ.มหาสารคาม, 44110	โทรศัพท์: 043 790 401
117	ศรีโกสุมวิทยา มิตรภาพที่ 209	หมู่ที่ 2 บ้านคุ้มใต้ ตำบล หัวขวาง อำเภอกอสมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม 44140	โทรศัพท์ 0899448801
118	อนุบาลยโสธร	หมู่ที่ 12 บ้านกิโลศุนย์ ตำบลเชียงคำ อำเภอเมือง ยโสธร จังหวัดยโสธร 35000	โทรศัพท์ 0-4572- 2545
119	บ้านส้มผ่อ	หมู่ที่ 2 บ้านนาเงิน ตำบล ส้มผ่อ อำเภอ ไทย เจริญ จังหวัดยโสธร 35120	โทรศัพท์ 045- 738751
120	นิบงชูปถัมภ์	4 ถนน สุขยางค์ ตำบล สะ เตง อำเภอเมืองยะลา ยะลา 95000	โทรศัพท์ 073212255
121	บ้านเตาปูน (ธนาคารกรุงเทพฯ 16)	หมู่ที่ 3 ถนนสุขยางค์ บ้าน เงาะกาโป อำเภอ บันนังสตา จังหวัดยะลา 95130	โทรศัพท์ 073-289442

122	บ้านเมืองน้อย	หมู่ที่ 1 บ้านเมืองน้อย ตำบลเมืองน้อย อำเภอ ธวัชบุรี จังหวัด ร้อยเอ็ด 45170	โทรศัพท์ 043500241
123	เมืองสุวรรณภูมิ	หมู่ที่ 2 บ้านสระคู ตำบลสระคู อำเภอ สุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45130	โทรศัพท์ 043581067
124	บ้านวังยาว	หมู่ที่ 8 บ้านวังยาว ตำบลวังสามัคคี อำเภอ โพนทอง จังหวัด ร้อยเอ็ด 45110	โทรศัพท์ 043-660167
125	เมืองเลย	เลขที่ 36/57 ถนน มลิวรรณ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัด เลย 42000	โทร.042-811585
126	บ้านโคกขมิ้น	หมู่ที่ 13 บ้านนิกรสุข ตำบลโคกขมิ้น อำเภอ วังสะพุง จังหวัด เลย 42130	โทรศัพท์ :042870132
127	บ้านเหมืองแพร์	หมู่ที่ 3 ตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย 42170	โทรศัพท์: 042 897 018
128	อนุบาลวัดพระโต	ตำบล เมืองเหนือ อำเภอ เมืองศรีสะเกษ ศรีสะเกษ 33000	โทรศัพท์: 045 612 730
129	บ้านเพี้ยมาต	หมู่ที่ 3, ตำบลหนองแค อำเภอราชีไศล จังหวัดศรี สะเกษ 33160	โทรศัพท์: 045 821 059

130	นาตราว	หมู่ที่1บ้านนาตราว ตำบล ดงรัก อำเภอ ภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 33140	โทรศัพท์ : 045- 660132
131	บ้านชมพูพาน	หมู่ที่ 16 บ้านชมพูพาน เหนือ ตำบลสร้างค้อ อำเภอ ภู พาน จังหวัด สกลนคร 47180	โทรศัพท์ 042-701649
132	บ้านอ่อนหนองพะ เนาวิ มิตรภาพ 126	หมู่ที่ 2 บ้านอ่อน, ตำบล สว่างแดนดิน อำเภอสว่าง แดนดิน จังหวัดสกลนคร 47110	โทรศัพท์: 042 722 406
133	บ้านคำตากล้า	หมู่ที่ 1, ตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัด สกลนคร 47250	โทรศัพท์: 042 796 056
134	วัดโคกสมานคุณ	บ้านชุมชนโชคสมาน และ ชุมชนรัตนอุทิศ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัด สงขลา 90110	โทรศัพท์ :074244378
135	ชุมชนบ้านปาดัง	หมู่ที่ 2 บ้านปาดังเบซาร์ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา 90240	โทรศัพท์ 074521007
136	วัดสว่างอารมณ์	หมู่ที่ 6 บ้านฉวาง ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะส มุย จังหวัด สุราษฎร์ธานี 84320	โทรศัพท์ :077- 960181

137	วัดเขาศรีวิชัย	หมู่ที่ 1 บ้านหัวเขา ตำบล ศรีวิชัย อำเภอ พุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ ธานี 84130	โทรศัพท์ 077491240
138	วัดเพ็งประดิษฐา ราม	หมู่ 1 ตำบล เคียนซา อำเภอ เคียนซา สุราษฎร์ธานี 84260	โทรศัพท์ 077 387 099
139	ท่าตุม (สนิท ราษฎร์วิทยาคม)	221 หมู่ที่ 7 ถนนสนิท นิคมรัฐ ต.ท่าตุม อ.ท่าตุม จ.สุรินทร์ 32120	โทรศัพท์ 044 591 147
140	โกมลวิทยาคาร	หมู่ที่4 บ้านท่าบ่อ ตำบล ท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย 43110	โทรศัพท์ 042- 431125
141	อนุบาลจุมพลโพธิ์ พิสัย	หมู่ที่ 13 บ้านจอมทอง ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ พิสัย จังหวัดหนองคาย 43120	โทรศัพท์ :042471246
142	บ้านหนองแวง	หมู่ที่ 6 บ้านบ้านหนอง แวงคำ ตำบลเก่ากลอย อำเภอนากลาง จังหวัด หนองบัวลำภู 39350	โทรศัพท์ : 042 - 95000
143	บ้านเขินราษฎร์ เกษมศรี	310 หมู่ 3 ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัด หนองบัวลำภู 39270	โทรศัพท์ 042-950090
144	อนุบาล อำนาจเจริญ	212 ตำบล บุ่ง อำเภอ เมืองอำนาจเจริญ อำนาจเจริญ 37000	โทรศัพท์ 045451215

145	อนุบาลหนองแสง	หมู่ที่ 9 บ้านคำหว่าทอง ตำบล ทับกุง อำเภอหนอง แสง จังหวัดอุดรธานี 41340	โทรศัพท์ :042396301
146	อนุบาลหนองหาน วิทยายน	หมู่ที่ 11 บ้านหนองหาน ตำบล หนองหาน อำเภอ หนองหาน จังหวัด อุดรธานี 41130	โทรศัพท์ 0-4226- 1187
147	บ้านนาแค	หมู่ที่ 1 ตำบลนาแค อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี 41380	โทรศัพท์: 042 220 071
148	อุบลวิทยาคม	387 ถนนสรรพสิทธิ์ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมืองอุบลราชธานี จังหวัด อุบลราชธานี 34000	โทรศัพท์ :0-4525- 4784
149	บ้านกุศกร	หมู่ที่ 9 บ้านกุศกร ตำบล กุศกร อำเภอ ตระการ พืชผล อุบลราชธานี 34130	โทรศัพท์ 045- 237069
150	ไทยรัฐวิทยา 87	หมู่ที่ 2 บ้านเรียงแถวใต้ ตำบลนิคมสร้างตนเองลำ โดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัด อุบลราชธานี 34350	โทรศัพท์ 045-366119
151	บ้านหนองคู (โสภณประชานุ กุล)	หมู่ที่ 4, ตำบลโนนโพน อำเภวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี, 34190	โทรศัพท์: 089 844 4808

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา เกิดเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2534 ที่โรงพยาบาลวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2556 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557 หลังจากนั้นในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานในตำแหน่งครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา โรงเรียนจิตรลดา และในวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ได้รับการบรรจุในตำแหน่งครูประจำ โดยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนจิตรลดา จนถึงปัจจุบัน

